Bu kitaba sığmayan daha neler var!

Karekodu okutun, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaşın!

ÖDS

ÖĞRENCİ/ÖĞRETMEN DESTEK SİSTEMİ

https://ods.eba.gov.tr

- Konu Anlatımlı Ders Videoları
- Soru Çözüm Videoları
- Ders Anlatım Videoları
- Çoktan Seçmeli Sorular

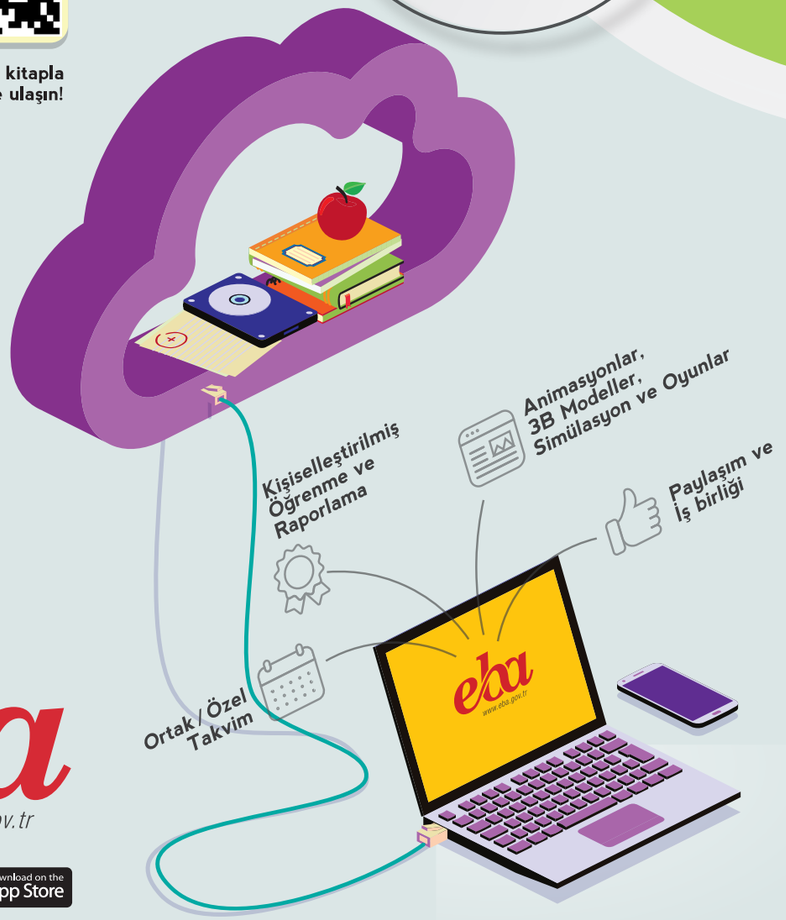

eba
www.eba.gov.tr

Google play | App Store

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN 978-975-11-7029-3

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5'inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ALANI

ERKEN ÇOCUKLUK VE ÖZEL EĞİTİMDE PROGRAM ATÖLYESİ-2

11

11

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ALANI

ERKEN ÇOCUKLUK VE ÖZEL EĞİTİMDE PROGRAM ATÖLYESİ-2

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ALANI

ERKEN ÇOCUKLUK VE ÖZEL EĞİTİMDE PROGRAM ATÖLYESİ-2
11

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Feryal YILDIZ
Nazlı PATIR ERKEK
Özge ERŞAN AKSOY
Sara AKAR
Selvihan EROĞLU
Yıldız EMEKTAR AKMAN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 8451
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2343

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı	Gülhan TATBAK
Program Geliştirme Uzmanı	Ergül SIRKINTI
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	Hatice GÜRDİL EGE
Rehberlik Uzmanı	Hanife ALPASLAN
Görsel Tasarım Uzmanları	Recep KILIÇ Sevil AYDOĞAN

ISBN: 978-975-11-7029-3

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

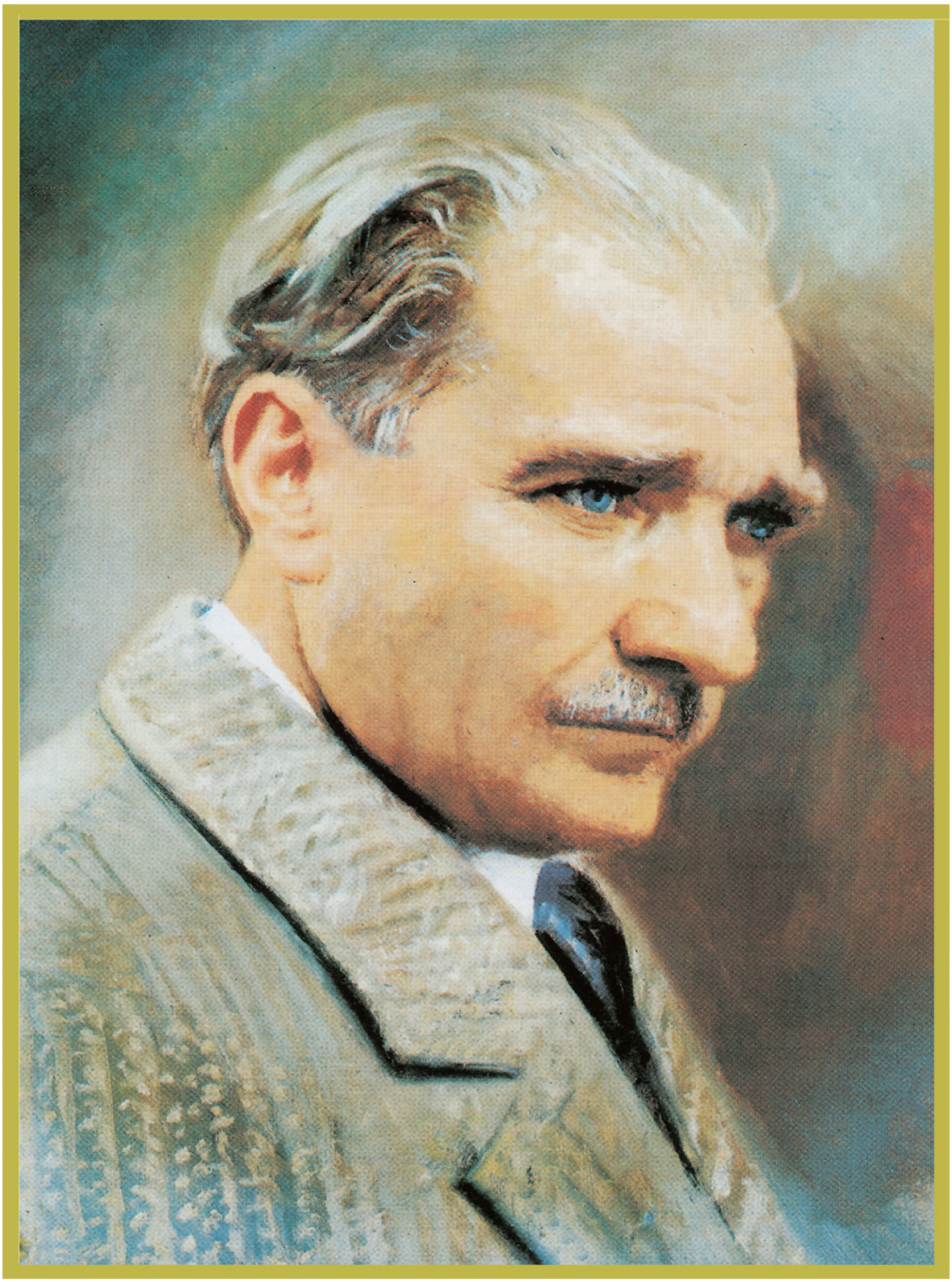

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER 9
DERS MATERYALİNİN TANITIMI 12
5. ÖĞRENME BİRİMİ: MÜZİK ETKİNLİKLERİ 16
5.1. MÜZİK ETKİNLİĞİ ÖRNEKLERİ 18
5.1.1. Okul Öncesi Dönemde Müziğin Önemi ve Çocuğun Gelişimine Katkıları 18
5.1.2. Müzik Etkinliği Çeşitleri 18
5.1.3. Ritim Araçlarını Kullanarak Müzik Etkinlikleri Uygulama 21
5.2. MÜZİK ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA 26
5.2.1. Müzik Etkinliği Planlama ve Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar 26
5.2.2. Müzik Etkinliği Belirleme ve Müzik Etkinliği Planı Hazırlama 28
5.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM 45
5.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Müzik Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç 45
5.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 48
5.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 49
5.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 49
5.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 50
5.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 51
5.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 51
5.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 52
5.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 52
5.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Müzik Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama 55
5.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Müzik Etkinliği Örnekleri 58
5.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA 62
5.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Müzik Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı Hazırlama 62
5.4.2. Müzik Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları 63
5.4.3. Müzik Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları 69
5.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Müzik Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı 71
5.4.5. Müzik Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları 72
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 75

İÇİNDEKİLER

6. ÖĞRENME BİRİMİ: FEN VE MATEMATİK ETKİNLİKLERİ	78
6.1. FEN ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	80
6.1.1. Fen Etkinlik Çeşitleri ve Çocuğun Gelişimine Etkileri	80
6.1.2. Fen Etkinlikleri İçin Gerekli Materyaller	93
6.1.3. Fen Etkinlik Çeşitlerine Örnekler	94
6.2. MATEMATİK ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	114
6.2.1. Matematik Etkinlikleri	114
6.2.2. Matematik Etkinlikleri İçin Gerekli Materyaller	124
6.2.3. Matematik Etkinlik Türlerine Örnekler	125
6.2.4. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	134
6.3. FEN VE MATEMATİK ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA	137
6.3.1. Fen Etkinliği Hazırlama ve Uygulamada Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	137
6.3.2. Fen Etkinliği Belirleme ve Fen Etkinlik Planı Hazırlama	138
6.3.3. Matematik Etkinliği Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	148
6.3.4. Matematik Etkinliği Belirleme ve Matematik Etkinlik Planı Hazırlama	149
6.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM	162
6.4.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Fen ve Matematik Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç	162
6.4.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	162
6.4.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	164
6.4.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	164
6.4.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	165
6.4.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	167
6.4.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	168
6.4.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	169
6.4.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	170
6.4.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Fen ve Matematik Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama	171
6.4.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Fen ve Matematik Etkinliği Örnekleri	175
6.5. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA	181
6.5.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Fen ve Matematik Etkinliklerine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama	181
6.5.2. Fen ve Matematik Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları	184
6.5.3. Fen ve Matematik Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları	192
6.5.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Fen ve Matematik Etkinliklerine Yönelik Grup Eğitimi Planı	195
6.5.5. Fen ve Matematik Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları	195
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	200

İÇİNDEKİLER

7. ÖĞRENME BİRİMİ: DRAMA ETKİNLİKLERİ 204
7.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNE UYGUN DRAMA ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA 206
7.1.1. Drama Etkinlik Planı Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 206
7.1.2. Drama Etkinlik Planı Örnekleri 207
7.1.3. Drama Etkinlik Planı Hazırlama 214
7.2. DRAMATİK ETKİNLİKLER DOSYASI OLUŞTURMA 227
7.2.1. Dramatik Etkinlikler Dosyası Oluştururken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 227
7.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM 230
7.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Drama Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç 230
7.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 231
7.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 232
7.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 233
7.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 235
7.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 236
7.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 236
7.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 237
7.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç 237
7.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Drama Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama 239
7.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Drama Etkinliği Örnekleri 241
7.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA 246
7.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Drama Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama 246
7.4.2. Drama Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları 248
7.4.3. Drama Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları 253
7.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Drama Etkinliğine Yönelik Grup Eğitim Planı 256
7.4.5. Drama Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları 256
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 259
8. ÖĞRENME BİRİMİ: AYLIK PLAN VE ETKİNLİK PLANI 262
8.1. AYLIK PLAN HAZIRLAMA 264
8.1.1. Belirtilen Aya ve Yaş Grubuna Uygun Kavram, Kazanım, Gösterge, Belirli Gün ve Haftalar, Alan Gezileri, Aile Katılımını İçeren Aylık Plan Hazırlama 264
8.2. ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA 274
8.2.1. Aylık Plana Uygun, Bireysel, Küçük Grup, Büyük Grup ve Bütünleştirilmiş Etkinlik Örnekleri 275
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 287
KAYNAKÇA 288
CEVAP ANAHTARI 295

Her öğrenme birimi farklı bir renge ve sembole sahiptir. Öğrenme birimi giriş sayfası renkleri, sayfa başlarındaki birim numaraları, isimleri ve sayfa numaraları bu renkle gösterilir.

Öğrenme birimindeki konular bu bölümde yer alır.

Öğrenme birimindeki temel kavramlar bu bölümde yer alır.

Öğrenme biriminde öğrenilecekler bu bölümde yer alır.

Öğrenme biriminin numarası burada yer alır.

Öğrenme biriminin ismi ve sembolü burada yer alır.

Öğrenme biriminin giriş kapağı görseli burada yer alır.

kitap.eba.gov.tr adresindeki öğrenme birimi sayfasına yönlendiren karekod bu bölümde yer alır.

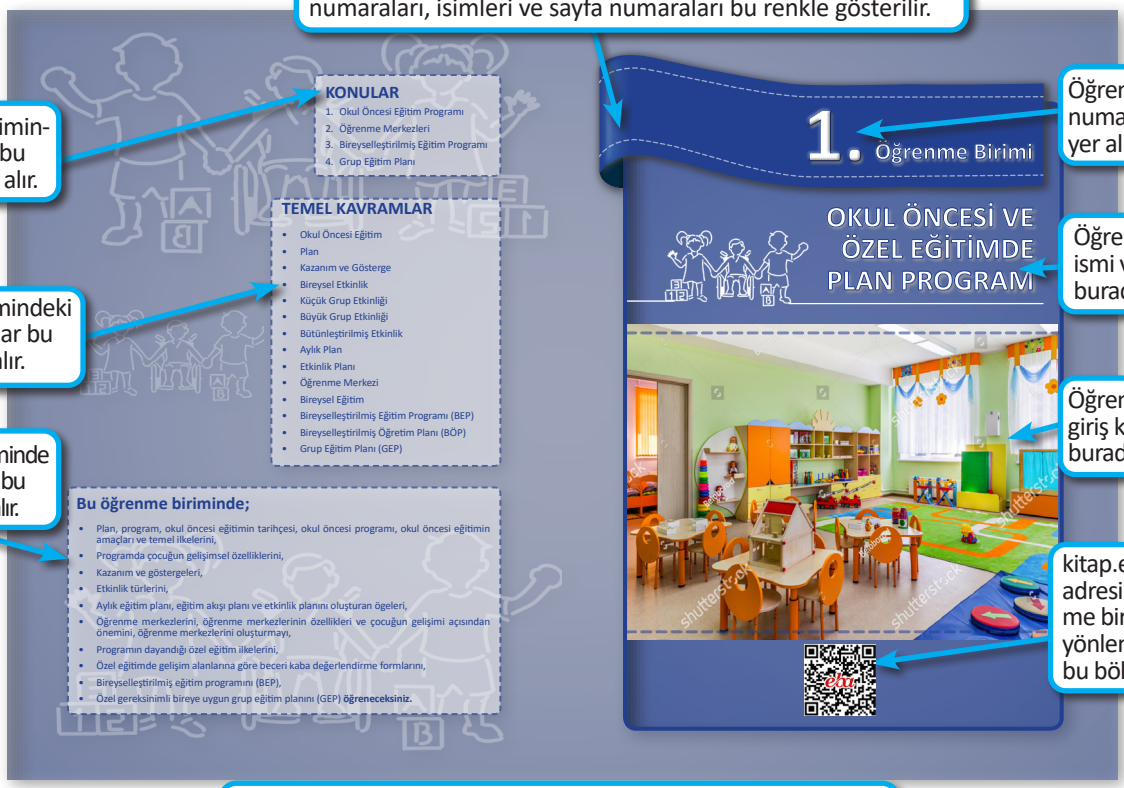

Öğrenme biriminin ismi, numarası ve sembolü burada yer alır.

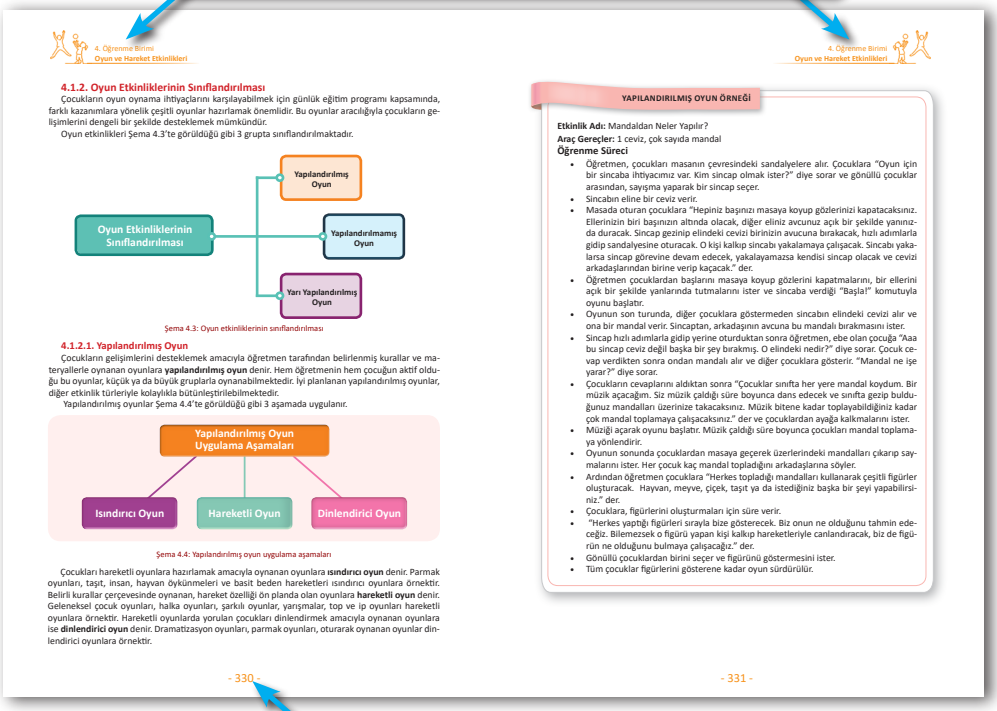

Sayfa numaraları burada yer alır.

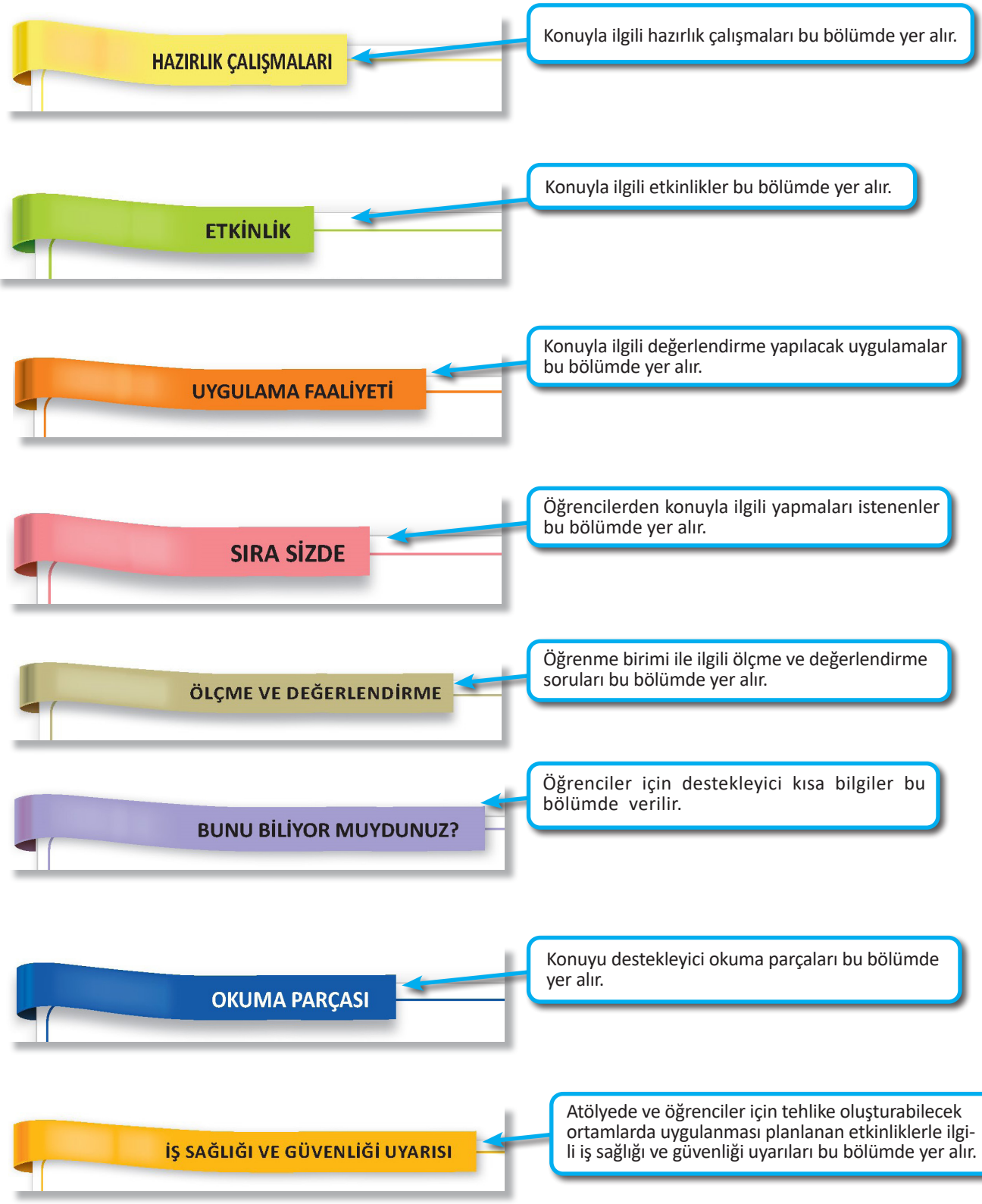
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI
Konuyla ilgili hazırlık çalışmaları bu bölümde yer alır.
ETKİNLİK
Konuyla ilgili etkinlikler bu bölümde yer alır.
UYGULAMA FAALİYETİ
Konuyla ilgili değerlendirme yapılacak uygulamalar bu bölümde yer alır.
SIRA SİZDE
Öğrencilerden konuyla ilgili yapmaları istenenler bu bölümde yer alır.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
Öğrenme birimi ile ilgili ölçme ve değerlendirme soruları bu bölümde yer alır.
BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?
Öğrenciler için destekleyici kısa bilgiler bu bölümde verilir.
OKUMA PARÇASI
Konuyu destekleyici okuma parçaları bu bölümde yer alır.
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYARISI
Atölyede ve öğrenciler için tehlike oluşturabilecek ortamlarda uygulanması planlanan etkinliklerle ilgili iş sağlığı ve güvenliği uyarıları bu bölümde yer alır.

Konuyla ilgili yapım örnekleri, oyun örnekleri, etkinlik belirleme örnekleri, örnek etkinlikler bu bölümlerde yer alır.

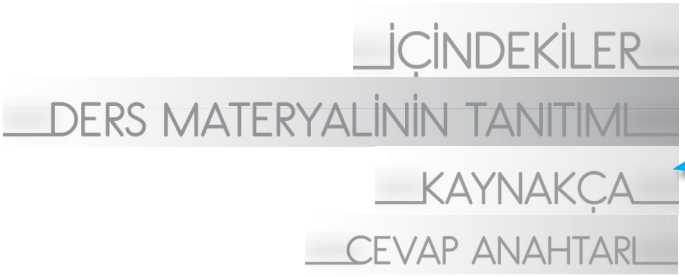

Öğrenme birimleri dışında kalan içindekiler, ders materyalinin tanıtımı, cevap anahtarı ve kaynakça gibi bölümler bu başlıklar altında yer alır.

Bazı etkinliklere ait kitap.eba.gov.tr adresindeki dijital materyal içeriklerine yönlendiren karekod ve linki bu şekilde verilmiştir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=22317

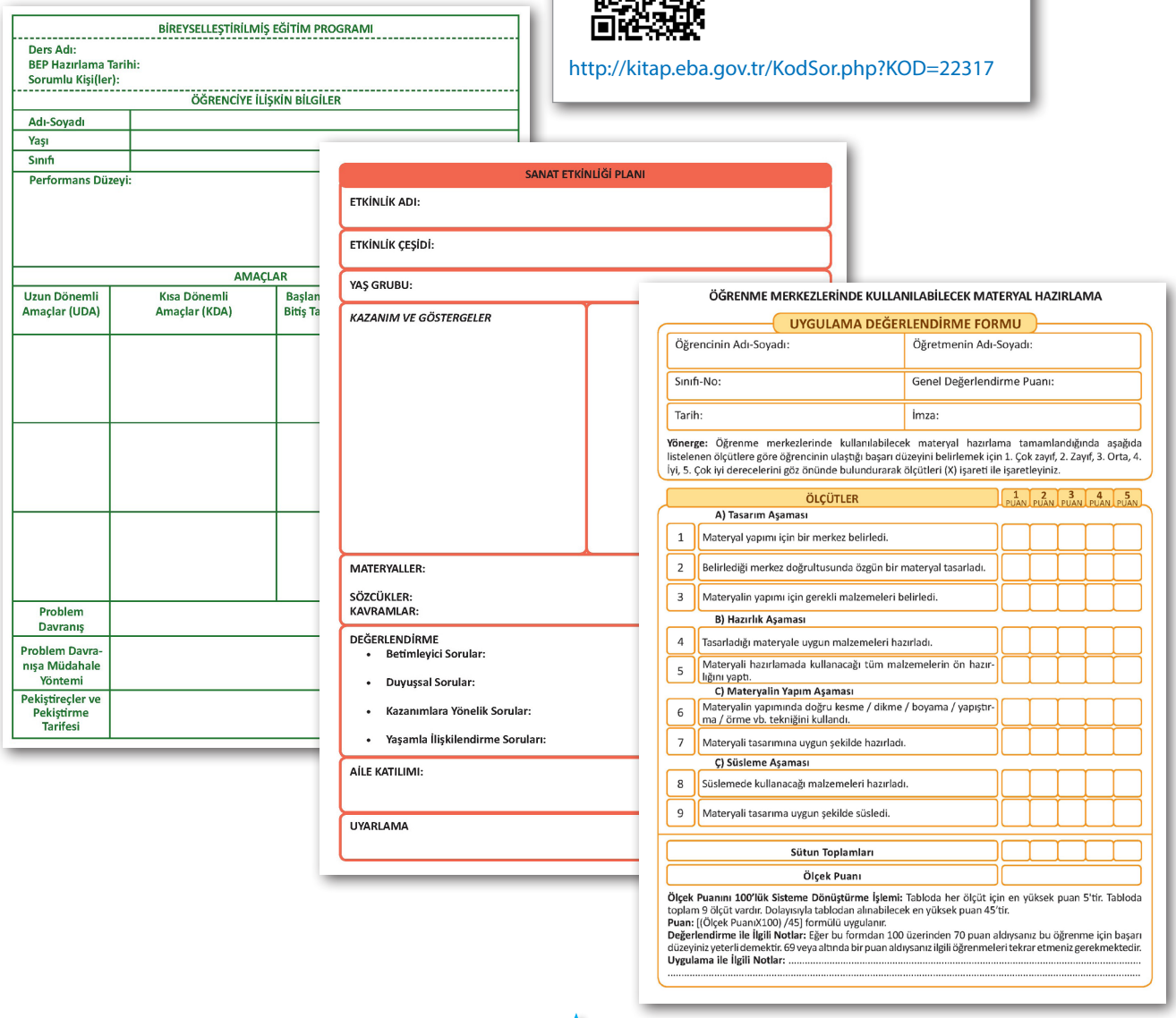

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı:
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi(ler):

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

Adı-Soyadı	
Yaşı	
Sınıfı	

Performans Düzeyi:

AMAÇLAR

Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)	Başlan Bitiş Ta
Problem Davranış		
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi		
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi		

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI

ETKİNLİK ADI:

ETKİNLİK ÇEŞİDİ:

YAŞ GRUBU:

KAZANIM VE GÖSTERGELER

MATERYALLER:

SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR:

DEĞERLENDİRME
- Betimleyici Sorular:
- Duyuşsal Sorular:
- Kazanımlara Yönelik Sorular:
- Yaşamla İlişkilendirme Soruları:

AİLE KATILIMI:

UYARLAMA

ÖĞRENME MERKEZLERİNDE KULLANILABİLECEK MATERYAL HAZIRLAMA

UYGULAMA DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı:	Öğretmenin Adı-Soyadı:
Sınıfı-No:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Öğrenme merkezlerinde kullanılabilecek materyal hazırlama tamamlandığında aşağıda listelenen ölçütlere göre öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için 1. Çok zayıf, 2. Zayıf, 3. Orta, 4. İyi, 5. Çok iyi derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri (X) işareti ile işaretleyiniz.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Tasarım Aşaması					
1	Materyal yapımı için bir merkez belirledi.					
2	Belirlediği merkez doğrultusunda özgün bir materyal tasarladı.					
3	Materyalin yapımı için gerekli malzemeleri belirledi.					
	B) Hazırlık Aşaması					
4	Tasarladığı materyale uygun malzemeleri hazırladı.					
5	Materyali hazırlamada kullanacağı tüm malzemelerin ön hazırlığını yaptı.					
	C) Materyalin Yapım Aşaması					
6	Materyalin yapımında doğru kesme / dikme / boyama / yapıştırma / örme vb. tekniğini kullandı.					
7	Materyali tasarımına uygun şekilde hazırladı.					
	Ç) Süsleme Aşaması					
8	Süslemede kullanacağı malzemeleri hazırladı.					
9	Materyali tasarıma uygun şekilde süsledi.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 9 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 45'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /45] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

Form ve örnek çizim gibi kopyası alınarak çoğaltılabilecek sayfalar genellikle tam sayfa olarak bu şekilde verilmiştir.

5. Öğrenme Birimi

MÜZİK ETKİNLİKLERİ

KONULAR

5.1. MÜZİK ETKİNLİĞİ ÖRNEKLERİ

5.2. MÜZİK ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

5.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

5.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Okul öncesi dönemde müziğin önemi ve çocuğun gelişimine katkıları
- Müzik etkinliklerinin çeşitleri
- Ritim araçlarını kullanarak müzik etkinlik örnekleri uygulama
- Müzik etkinliği planlama ve uygulamada dikkat edilecek noktalar
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun müzik etkinliği belirleme, müzik etkinliği planı hazırlama
- Müzik etkinliği albümü oluşturma ve bu albümden müzik etkinliği seçerek plan hazırlayıp uygulama
- Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine uygun müzik etkinliği araç gereci
- Özel gereksinimli bireylerin özellikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak müzik etkinliği için araç gereç ve ortam planlama
- Özel gereksinimli bireyler için müzik etkinliğine yönelik BEP ve BÖP hazırlamanın önemi, BEP ve BÖP hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar
- Özel gereksinimli bireyler için müzik etkinliğine yönelik GEP hazırlamanın önemi
- Müzik etkinliğine yönelik BEP, BÖP ve GEP örnek çalışmaları hazırlama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Perküsyon nedir, okul öncesi eğitimde uygulanabilecek vücut perküsyonu çalışmaları nelerdir? Araştırınız.**
2. **Okul öncesi eğitimde uygulanabilecek vücut perküsyonu örneklerinden birini, atölyede arkadaşlarınıza uygulayınız.**

5.1. MÜZİK ETKİNLİĞİ ÖRNEKLERİ

5.1.1. Okul Öncesi Dönemde Müziğin Önemi ve Çocuğun Gelişimine Katkıları

Çocuklar; müzik eşliğinde oynar, müzik yoluyla duygu ve düşüncelerini ifade eder. Çocukların müziği tanıyıp sevmesi ve ritim duygusunun gelişmesinde erken dönemde müzikle tanışması önemli bir etkendir. Çocuklar; bir grup içinde ya da tek başına şarkı söylerken, müzik dinlerken, dans ederken ve ritim araçlarını kullanırken eğlenerek birçok beceri kazanır. Okul öncesi dönemde müzikle çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişimleri ve özbakım becerileri desteklenir.

Müziğin Çocuğun Gelişimine Katkıları

- Müzik, çocuğun alıcı ve ifade edici dil gelişimini destekler.
- Yeni sözcük ve cümle kalıpları öğrenmesine yardımcı olur.
- Sesini, konuşma hızını ve nefesini doğru bir şekilde kullanma becerisini geliştirir.
- İşitme, algılama, akılda tutma ve hatırlama becerilerini destekler.
- Dinleme ve odaklanma becerilerini geliştirir ve dikkat süresinin uzamasını sağlar.
- Yerel, ulusal ve evrensel müziği tanımasını destekler.
- Yaratıcılığının ve yeteneklerinin gelişimini destekler.
- Hızlı-yavaş, ince-kalın, alçak-yüksek, uzun-kısa, sayılar, renkler, şekiller gibi çeşitli kavramları öğrenmesini kolaylaştırır.
- Grupla yapılan etkinliklerde kendini gruba ait hissetmesini; iş birliği yapma, sırasını bekleme, birlikte hareket etme, yardımlaşma, sorumluluk alma gibi sosyal beceriler kazanmasını sağlar.
- Enerjisini olumlu yönde dışa yansıtması için fırsat sunar.
- Temizlik, beslenme, uyku vb. konulu şarkılarla özbakım becerilerini destekler.
- Bireysel ve grupla yapılan müzik etkinlikleri öz güven duygusunun gelişimini destekler.
- Müzik çocuğa, belli bir düzen içerisinde müziğin ritmine uygun hareket etme becerisi kazandırır.
- Ritim araçlarının kullanılması, çocuğun el ve göz koordinasyonunu, vücut bölümlerini uyumlu şekilde kullanma becerisini destekler.

5.1.2. Müzik Etkinliği Çeşitleri

Müzik etkinlikleri; çocukların günlük yaşantılarını zenginleştirir, çeşitlendirir, birçok gelişim alanını destekler ve çocukları olumlu yönde etkiler. Okul öncesi eğitimde uygulanan müzik etkinlikleri, Şema 5.1'de gösterildiği gibi gruplandırılmaktadır.

Şema 5.1: Müzik etkinliği çeşitleri

» Ses Dinleme, Sesleri Ayırt Etme, Ses Üretme Çalışmaları

Çeşitli sesleri (insan, doğa, hayvan, taşıt, çalgı sesleri vb.) dinleme, sese yoğunlaşma, seslerin kime ya da neye ait olduğunu bulma, sesin geldiği yönü ifade etme, seslerin benzerliklerini ve farklılıklarını ayırt etme, verilen sese benzer sesler çıkarma, duygu, düşünce ve eylemlere ait yeni sesler üretme etkinliklerini içermektedir.

» Nefes Açma Çalışmaları

Çocukların güzel ve rahat konuşmaları, şarkı söylemeleri ve düzenli nefes almaları için diyafram nefesi almayı öğrenmeleri gerekir. Oyun ve öykünmelerle diyafram solunumu etkinlikleri yapılabilir. Çiçek koklama (Görsel 5.1), sıcak süt ve çorbayı üfleme, mum üfleme, balon şişirme, köpek gibi soluma, yılan sesi çıkarma, tren gibi "çuf çuf" sesi çıkarma nefes açma çalışmalarına örnek verilebilir.

Görsel 5.1: Nefes açma çalışması

» Ritim Çalışmaları

Çocukların, bedenlerini, çeşitli nesneleri ve basit vurmalı çalgıları kullanarak yaptıkları etkinlikleri içermektedir. Parmak şıklatılarak, el ve ayak vuruşları yapılarak, kol, bacak, baş, beden hareketleri ve elle nesnelere veya vücudun bölümlerine (dizlere, kollara, göğse vb.) vurularak, ezgili ve ezgisiz ritim araçları kullanılarak ritim çalışmaları yapılabilir (Görsel 5.2).

Görsel 5.2: Ritim çalışması

» Şarkı Öğretimi ve Şarkı Söyleme Çalışmaları

Önceden öğrenilen şarkıların tekrar edilmesi, yeni bir şarkının tümdengelim ya da tümevarım yöntemiyle çocuklara öğretilmesi ve öğrenilen şarkının çocuklarla söylenmesi çalışmalarıdır.

» Yaratıcı Dans Çalışmaları

Çocukların dinledikleri müziğin ritmine ve temposuna göre özgür bir şekilde, o an içlerinden geldiği gibi yaptıkları dans çalışmalarıdır (Görsel 5.3). Yaratıcı dans çalışmalarının amacına ulaşabilmesi için hızlanıp yavaşlayan sözsüz müzikler ve çocukların anlamadığı dilde sözlü müzikler kullanılmalıdır.

Görsel 5.3: Yaratıcı dans çalışması

» Rontlar

Müzik eşliğinde yapılan, gösteri özelliği taşıyan, çocuk merkezli ve eğlenceli kutlama etkinlikleridir (Görsel 5.4). Rontlar çocuklara sahnede bir grup önünde yeteneklerini keşfetme ve kendilerini ifade etme fırsatı sunar.

Görsel 5.4: Ront çalışması

» Müzikli Dramatizasyon Çalışmaları

Bir olay, konu ve durumun müzik eşliğinde söz, jest ve mimiklerle canlandırılmasını içeren etkinliklerdir. Etkinlik sırasında basit kostüm ve aksesuarlar ile canlandırmaya uygun dekorlar kullanılabilir.

» Müzikli Öykü Oluşturma

Çocuklar için yazılmış öykülerin, ritim araçları ve çeşitli nesnelerin sesleri eşliğinde anlatıldığı etkinliklerdir. Müzikli öykü oluşturma etkinliklerinde ksilofonla su sesi, davulla gök gürültüsü ya da asker yürüyüşü sesleri, çelik üçgenle kuş cıvıltıları ve ritim sopasıyla saat sesi çıkarılabilir.

» Müzik Dinleme Çalışmaları

Canlı olarak söylenen ya da kayıt edilmiş bir müzik eserinin dinlendiği etkinliklerdir. Müzik dinleme çalışmalarında öğretmenin bir çalgı eşliğinde söylediği şarkı, çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun konser ve organizasyon kayıtları, farklı tür ve dillerdeki eserler çocuklara dinletilebilir.

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Barok müziğindeki “alpha (alfa) ritimler”in beynin sağ ve sol loblarını harekete geçirerek çocukların dikkat sürelerinin gelişmesine yardımcı olduğunu biliyor muydunuz?

Barok müziğin yapısındaki en belirgin özellik, müzikte “kontrast”lar kullanılmasıdır. Aynı tınılardaki çalgılar eserde birbirlerine karşıtlık oluşturacak şekilde yer alır. Eserlerde ses düzeyi alçalıp yükselir. Claudio Monteverdi (Kıladyo Monteverdi), Antonio Vivaldi (Antonyo Vivaldi) ve Johann Sebastian Bach (Johen Sebastiyan Bah) barok müziğin öncülerindendir.

5.1. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde dokuz gruba ayrılınız ve müzik etkinliği çeşitlerinden birini seçiniz.
- Etkinlikleri "9. Sınıf Müzik ve Dramatik Etkinlikler Atölyesi" dersinde hazırladığınız müzik albümlerini de kullanarak türüne uygun şekilde planlayınız.
- Etkinlikleri iki ders saati içerisinde planlayınız
- Tüm gruplar etkinliklerini planladıktan sonra etkinlikleri atölye ortamında uygulayıp değerlendiriniz.

5.1.3. Ritim Araçlarını Kullanarak Müzik Etkinlikleri Uygulama

Müzik etkinliklerinde ritim araçları aracılığıyla çocukların keyifli vakit geçirmeleri; ritim duyguları, bedensel yetenekleri, dikkat, denge ve koordinasyon becerilerini geliştirmeleri sağlanabilir. Ritim araçları kullanılmadan önce incelemeleri için çocuklara verilmelidir. Ardından ritim aracının yapısı, kullanımı çocuklara anlatılmalı ve gösterilmelidir (Görsel 5.5). Çocuklar ritim aracını tanıdıktan ve ritim aracının nasıl kullanıldığını öğrendikten sonra etkinliklere geçilmelidir. Ritim araçlarıyla yapılan ilk etkinliklerde her çocuğa aynı ritim aracı verilmelidir. Çocuklar, ritim araçlarını tanıyıp kullanmaya alıştıktan sonra araç seçiminde özgür bırakılmalıdır.

Ritim araçlarının kullanıldığı etkinliklerde basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir. Bu amaçla önce tek heceli sonra iki heceli ve giderek artan hece sayısıyla sözcükler kullanılarak çalışma yapılmalıdır. Çocuklar tümcelerin ritmik yapılarını keşfettikten sonra bilmece, tekerleme, ninni ve şarkı sözleriyle çalışmalara geçilmelidir. Etkinliklerde kullanılacak ritim araçları hazır alınabilir veya öğretmen ile çocuklar tarafından basit materyaller kullanılarak hazırlanabilir. Ayrıca çocukların oynadıkları blok ve küplerden de ritim aracı olarak faydalanılabilir.

Görsel 5.5: Ritim aracının çocuklara tanıtılması

Müzik Etkinliklerinde Kullanılabilecek Ritim Araçları (Görsel 5.6)

- Davul
- Trampet
- Marakas
- Zil
- Tef
- Zilli tef
- Çelik üçgen
- Ritim çubukları
- Kastanyet
- Tırtır
- Yağmur çubuğu
- Agogo
- Metalofon
- Ksilofon

Görsel 5.6: Ritim araçları

SIRA SİZDE

- Ukulele ve kalimba nedir? Araştırınız.
- Ukulele ve kalimba kullanılarak söylenen çocuk şarkılarını dinleyiniz. Dinlediğiniz şarkılardan birini atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

5.2. ETKİNLİK

- "9. Sınıf Müzik ve Dramatik Etkinlikler Atölyesi" dersinde hazırladığınız ritim araçlarını derse getiriniz.
- Ritim araçlarınızı bir masa üzerine koyunuz.
- Öğretmen, çeşitli ritim araçlarıyla bazı ritimler çalınmış bir müzik açacak. Müzikte nerede, hangi ritim araçlarının kullanıldığın bulunuz.
- Daha sonra öğretmen müziği tekrar açınca ritim araçlarından birini alınız ve müziğin ritmine eşlik edip aynı ritmi çıkarınız.

5.3. ETKİNLİK

- Atölyede bulunan ritim araçlarını masanın üzerine koyunuz.
- Öğretmen "Saat Dükkânı" adlı öyküyü anlattıktan sonra öyküde geçen sesler ve özellikleri hakkında konuşunuz.
- Öyküdeki hangi sesin hangi ritim aracıyla çıkarılacağını belirleyiniz (kum saati sesi yağmur çubuğu ile, duvar saati sesi davul ile vb.).
- Öğretmen öyküyü tekrar anlatırken saat seslerinden bahsettiği yerlerde, belirlediğiniz ritim araçlarıyla ses çıkarınız.
- Müzikli öykü çalışmasını öğretmeninizle birlikte değerlendiriniz.

SAAT DÜKKÂNI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir eskici varmış. Bu eskici öyle her şeyi toplamaz; sadece eski saatleri arar, bulur ve alırmış. Eskici topladığı saatlerle küçük bir dükkân açmış. Topladığı bütün saatleri dükkânına getirip güzelce dizermiş.

Eskici her gün dükkâna gelir ve çok sevdiği saatlerinin sesini dinlermiş. Kulağını önce duvar saatlerine yanaştırırmış. Duvar saatlerinin tik tak, tik tak, tik tak seslerini bir süre dinlermiş. Sonra kol saatlerini dizdiği masaya yanaşır ve onların tık, tık, tık, tık seslerini dinlermiş. Eskici kum saatlerini de çok severmiş. Onları hem izler hem dinlermiş. Kum tanelerinin yukarıdan aşağıya doğru süzülüşünü izlemek eskicinin çok hoşuna gidermiş. Eskicinin çok ses çıkaran çanlı saatleri de varmış. Çanlı saatler her saat başı tınnn, tınnn, tınnn diye çalarmış. Eskici çanlı saatin sesini duyuncaya kadar başında durur ve beklermiş. Sesi dinledikten sonra da çalar saatlerin yanına gidermiş. Eline çalar saatlerden birini alıp, kurma düğmesini gacur gucur, gacur gucur, gacur gucur diye çevirip kurarmış. Sonra saatin zırrr, zırrr, zırrr diye çalışını dinlermiş. Çalar saat susunca başka bir çalar saati eline alır, onu da kurup masaya koyar ve onun da çalmasını beklermiş. O çalar saat de zırr, zırr, zırr diye çalınca gülümser ve müzikli saatlerin yanına gidermiş. Müzikli saatlerin yanında uzun süre oturup onları dinlermiş. Müzikli saatlerin sesi öyle güzelmiş ki eskici bazen onların yanında uyuyakalırmış.

Eskici bir gün yine müzikli saatlerin yanında uyuyakalmış. Bir süre sonra guguk, guguk, guguk seslerini duymaya başlamış ve şaşkınlıkla uyanmış. Önce sesin nereden geldiğini anlayamamış. Sonra camın önündeki guguk kuşunu görmüş. Yavaşça cama yaklaşmış ve guguk kuşunu içeri alıp onu boş bir kutunun içine koymuş. Eskici "Küçük kuş, ne işin var senin burada? Yuvan yok mu?" demiş. Küçük guguk kuşu "Hayır, benim yuvam yok. Lütfen burada kalmama izin verin." demiş. Eskici guguk kuşunun başını sevgiyle okşamış ve "Burada kalabilirsin." demiş. Bunu duyan guguk kuşu çok sevinmiş ve eskiciye teşekkür etmiş.

Eskici guguk kuşuna saatleri öğretmiş. "Saat bir olduğunda bir kez, saat iki olduğunda iki kez, saat üç olduğunda üç kez öteceksin." demiş. Guguk kuşu durmuş, düşünmüş ve "Saat dört olduğunda da dört kez mi ötmem gerekiyor." demiş. "Aferin!" demiş eskici. "Şimdiden saatleri öğrenmeye başladın." Guguk kuşu "guguk, guguk, guguk, guguk, guguk..." diye ötmüş. Eskici saate bakmış "Evet, saat beş olmuş. Demek acıktın. Haydi, karnımızı doyuralım!" demiş. O günden sonra eskici ve guguk kuşu dost olmuşlar.

5.4. ETKİNLİK

- Öğretmenin "İpli Kukla" adlı şarkıyı açınca dikkatli bir şekilde dinleyiniz.
- Öğretmen şarkıyı ikinci defa açınca şarkının "Ha ha ha ha ha" kısmında ritim çubukları-nızla ritim tutunuz.

İPLİ KUKLA

Beste-Söz: Onur Erol

Ben bir ipli kuklayım, ha ha ha ha ha.
Kıpır kıpır oynarım, ha ha ha ha ha.
Kim oynatırsa beni, ha ha ha ha ha.
Neşe ile zıplarım, ha ha ha ha haaaa.
Önce kafa, sonra kol.
Ellerimi unutma.
Alt tarafta diz ayak,
Ha ha ha ha ha.

5.1. UYGULAMA FAALİYETİ

ÇOCUK ŞARKISININ RİTİM ARACIYLA SUNULMASI

Derste edindiğiniz bilgiler ve yaptığınız uygulamalar doğrultusunda seçtiğiniz bir çocuk şarkısını ritim araçlarını kullanarak atölyede arkadaşlarınıza sununuz.

Seçtiğiniz şarkının okul öncesi çocuğunun yaşına, gelişim düzeyine ve ritim aracıyla seslendirmeye uygun olmasına dikkat ediniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, çocuk şarkısının ritim aracıyla sunulması kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÇOCUK ŞARKISININ RİTİM ARACIYLA SUNULMASI KONTROL LİSTESİ

Sınıfı	No.:	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Değerlendirme Tarihi

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Okul öncesi dönem çocuğunun yaş grubuna uygun şarkı seçti.		
2	Okul öncesi dönem çocuğunun gelişim düzeyine uygun şarkı seçti.		
3	Ritim aracıyla seslendirilmeye uygun şarkı seçti.		
4	Şarkının sözlerini doğru ve anlaşılır bir şekilde söyledi.		
5	Şarkının sözlerini ritme uygun bir şekilde söyledi.		
6	Ritim aracını doğru bir şekilde kullandı.		
7	Şarkının söylenmesi ve ritim aracının kullanılması arasında uyum sağladı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler, öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

5.5. ETKİNLİK

- "9. Sınıf Müzik ve Dramatik Etkinlikler Atölyesi" dersinde hazırladığınız yazılı ve dijital müzik albümlerinizi zenginleştiriniz.
- Bu amaçla müzik etkinlikleriyle ilgili kitapları, basın yayın araçlarını ve diğer kaynakları tarayınız.
- Yazılı albümünüzde 9. sınıfta kullandığınız yazılı albüm sayfası formatını kullanınız.
- Yazılı albümünüze beşer tane tekerleme, ninni, çocuk şarkısı, ront ve çocuk türküsü ekleyiniz.
- Dijital müzik albümünüze daha önce kaydettiğiniz çocuk şarkıları, çocuk türküleri, ront müzikleri, doğa sesleri, nesne sesleri ve klasik müzikler klasörlerine en az beşer parça ekleyiniz.
- Zenginleştirdiğiniz yazılı ve dijital müzik albümlerinizi atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Arkadaşlarınızın albümlerini inceleyiniz ve albümünüzde olmayan müzikleri arkadaşlarınızdan temin edip albümünüze ekleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Çevrenizde veya bir okul öncesi eğitim kurumunda bulunan 36-72 ay aralığındaki çocuklarla görüşerek;

1. **Hangi müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlandıkları,**
2. **Müzik etkinliklerinde hangi ritim araçlarını kullanmayı tercih ettikleri,**
3. **Başka hangi etkinlikler sırasında müziğe yer verilmesini istedikleri hakkında sohbet ediniz.**
4. **Edindiğiniz bilgileri not ederek atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.**

5.2. MÜZİK ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

5.2.1. Müzik Etkinliği Planlama ve Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar

Öğretmen; okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanacak müzik etkinliklerini planlamak için okul öncesi müzik çalışmalarında kendini sürekli geliştirmeli, yenilikleri takip etmeli ve zengin bir repertuvara sahip olmalıdır.

Okul öncesi eğitimde müzik etkinliklerini araştırmak için yararlanılabilecek kaynaklar şu ana başlıklarda toplanabilir:

- Kitaplar
- Basın yayın araçları
- Diğer kaynaklar (öğretmenler, çevredeki kişiler, besteciler, genel ağ vb.)

Görsel 5.7: Müzik aleti tanıtımı

Okul Öncesi Eğitimde Öğretmenin Müzik Etkinliklerini Planlarken ve Uygularken Dikkat Etmesi Gereken Noktalar

- Müzik etkinliği çocukların yaş ve gelişim seviyesine uygun, kazanım ve göstergeleri karşılayacak nitelikte olmalıdır.
- Çocukların ilgisini çekecek özellikte olmalıdır.
- Hareket içermeyen bir etkinliğin ardından sakin bir müzik etkinliğine yer verilmesi, çocukların sıkılmasına neden olabilir. Bu nedenle müzik etkinliğinin gün içerisinde uygulanacağı zaman iyi seçilmelidir.
- Öğretmen, programında farklı müzik etkinlik türlerini kullanmalıdır.
- Okul öncesinde sadece müzik etkinliği için ayrılan sürede değil farklı etkinliklerin (sanat, dinlenme, beslenme, oyun vb.) içinde de müzik çalışmalarına yer verilmelidir.
- Etkinlik için gerekli materyaller (ritim aletleri, CD çalar, CD'ler vb.) müzik etkinliği öncesinde kontrol edilmeli, kullanılacak müzik aletleri çocukların sayısına göre ve becerilerine uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Müzik etkinliklerinin uygulanması sırasında çocukların ritim aletlerini kullanmasına fırsat verilmelidir.
- Yaratıcı dans çalışmalarında kullanılacak müziğin önceden belirlenmesine, sözsüz ve mümkünse öğretmenin bir enstrüman kullanarak yapacağı müzik olmasına özen gösterilmelidir.
- Zaman zaman farklı müzik aletlerini, bu aletlerin çıkardıkları sesleri ve bestecileri tanıtmaya yönelik çalışmalara da yer verilmelidir (Görsel 5.7).

SIRA SİZDE

Okul öncesi eğitimde farklı etkinlikler sırasında çocuklara dinletilebilecek klasik müzik ve barok müzik örneklerini araştırınız. Seçtiğiniz bir klasik ve barok müziği atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

5.2.2. Müzik Etkinliği Belirleme ve Müzik Etkinliği Planı Hazırlama

a) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Müzik Etkinliği Belirleme

MÜZİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 36-48 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 1. Sesleri ayırt eder. (Göstergeleri: Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. Sesin özelliğini söyler. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, sınıftaki ses sisteminin hoparlörlerini etkinlik öncesinde sınıfın dört köşesine yerleştirir.
- Çocukları minderlere alır. "Bugün sizinle bazı sesler dinleyeceğiz. Bu seslerin ne sesi olduğunu ve hangi yönden geldiğini bana söylemenizi istiyorum. Daha sonra da bu sesleri çıkarmaya çalışacağız. Şimdi dikkatle dinleyelim." der.
- CD'den kuş sesleri açar ve CD çalar üzerinden diğer hoparlörleri kapatıp sesi sadece sınıfın arkasındaki sağ hoparlörden verir. Çocuklar sesi ve sesin yönünü bildikten sonra araba, rüzgâr, dalga, mikser, su damlayan çeşme, bebek ağlaması gibi sesleri farklı hoparlörlerden verir.
- Etkinlik sırasında çocuklarla bu seslerin özellikleri, sesler arasındaki benzerlik ve farklılıklar hakkında sohbet eder. Verilen sesler birlikte çıkarılır.
- Etkinliği çocukların ilgisine göre farklı sesler kullanarak tekrar ettirir.

(Öğretmen; bu etkinlikle çocukların odaklanmasını sağlar; seslerin kaynağını, yönünü, sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları tahmin etmelerine, tahminle gerçek durum arasındaki farkları karşılaştırmalarına, verilen sese benzer ses çıkarmalarına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu etkinlik; müzik etkinlik çeşitlerinden ses dinleme, sesleri ayırt etme, ses üretme çalışmalarına örnektir ve büyük grup müzik etkinliğidir.)

Görsel 5.8: Sesin geldiği yönü bulma

MÜZİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 36-48 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Motor Gelişim
Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)
Dil Gelişimi
Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklardan yan yana ayakta durmalarını ister. "Bugün sizlerle 'Vatan Marşı'nı öğreneceğiz. Marşı önce ben söyleyeceğim. Beni dikkatle dinlemenizi istiyorum. Marşı söylerken yürüyüş adımlarıyla marşın ritmine uygun adımlama yapacağım." açıklamasını yapar. Öğretmen "Vatan Marşı"nı çocuklara birkaç kez ezgisi ve ritmine uygun olarak söyler ve olduğu yerde marşın ritmine uygun olarak marş adımlaması yapar. Daha sonra marşı öğretmen ve çocuklar birlikte söyleyip ritme uygun adımlama yapar.

Vatan Marşı

Başka bir aşk istemez, aşkınla çarpar kalbimiz. (2)
Ey vatan! Gözyaşların dinsin, yetiştik çünkü biz. (2)
Gül ki sen neşenle gülsün ay, güneş, toprak, deniz. (2)
Ey vatan! Gözyaşların dinsin, yetiştik çünkü biz. (2)

(Öğretmen; bu etkinlikle çocukların ritme uygun adımlama yaparak müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapmalarına, şarkı söylerken nefeslerini doğru kullanmalarına, seslerinin tonunu, hızını, şiddetini ayarlamalarına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu etkinlik, müzik etkinlik çeşitlerinden şarkı söyleme çalışmalarına örnektir ve büyük grup müzik etkinliğidir.)

MÜZİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 48-60 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Dil Gelişimi
Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklardan minderlere oturmalarını ister ve "Şimdi sizlerle çeşitli nefes açma çalışmaları yapacağız. Üzerinde 10 tane mum yanan, kocaman bir doğum günü pastasının önünüzde durduğunu hayal etmenizi istiyorum. Önce derin, kocaman bir nefes alacaksınız. Ben saydıkça tek tek mumları üfleyeceksiniz." açıklamasını yapar. Çalışmayı bir kez uygulayarak çocuklara model olur.

- Çocuklar derin bir nefes alır. Öğretmen 1'den 10'a kadar sayar. Çocuklar her sayıda içlerinde tuttukları havadan birazını mum söndürür gibi üfler ve mumların hepsini söndürdüklerinde kendilerini alkışlar.
- Daha sonra öğretmen "Şimdi sizlere 'Elma Kurdu' şarkısını öğreteceğim. Önce ben şarkıyı bir kez söyleyeceğim sonra sizlerle birlikte söyleyeceğiz. Şarkının sözlerinin aklınızda kaldığı kadarıyla bana eşlik etmenizi istiyorum." der.
- Şarkıyı önce öğretmen kendisi sonra çocuklarla beraber hareketlerini de yaparak söyler.

Görsel 5.9: Elma kurdu kıvrılma hareketi

ELMA KURDU

Ben bir elma kurduyum **(İşaret parmakla kendini gösterir.)**.
Kıvrıla kıvrıla gezerim **(İki el birleştirilerek öne doğru yere paralel uzatılır ve bir sağa, bir sola kıvrılır.)**.
Nerde bir elma görsem **(Sağa, sola bakılır.)**
Dayanamam, süzerim **(Gözler açılarak karşıya bakılır ve gülümsenir.)**.

Kırt kırt kırt kırt, nari niri nom **(Parmaklar birleştirilir ve ağza yaklaştırılarak yeme hareketi yapılır. Parmaklar şıklatılarak oynama hareketi yapılır.)**.
Kırt kırt kırt kırt, nari niri nom.

Dalda duran elmayım **(İşaret parmakla yukarısı gösterilir.)**.
Olgunlaştım sormayın **(İşaret parmak sallanır.)**.
İçime yaramaz kurt düştü **(İki el göğüste birleştirilir.)**.
Kuşlar başıma üşüştü **(İki el başa götürülür.)**.
Kırt kırt kırt kırt, nari niri nom **(Parmaklar birleştirilir ve ağza yaklaştırılarak yeme hareketi yapılır. Parmaklar şıklatılarak oynama hareketi yapılır.)**.
Kırt kırt kırt kırt, nari niri nom.

Mutluyum, sevinçliyim.
Haydi, gelin dans edelim **(İki el bele konur ve gülümsenerek dans adımı yapılır.)**!

Kırt kırt kırt kırt, nari niri nom **(Parmaklar birleştirilir ve ağza yaklaştırılarak yeme hareketi yapılır. Parmaklar şıklatılarak oynama hareketi yapılır.)**.

Kırt kırt kırt kırt, nari niri nom.

(Öğretmen; bu etkinlikle çocukların nefeslerini doğru kullanmalarına, şarkı söylerken seslerinin tonu, hızı ve şiddetini ayarlamalarına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu etkinlik; müzik etkinlik çeşitlerinden nefes açma, şarkı söyleme çalışmalarına örnektir ve büyük grup müzik etkinliğidir.)

MÜZİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 60-72 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)
Motor Gelişim
Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklardan el ele tutuşup, kollarını açarak büyük bir daire oluşturmalarını ister.
- Daha sonra çocuklara "Bugün sizlerle müzik eşliğinde çok eğlenceli dans hareketleri yapacağız. Şarkının sözleri dansın hareketleri için sizi yönlendirecek. Ancak şarkımız sürekli hızlanacak ve biz o hareketleri daha hızlı yapacağız." açıklamasını yapar.
- CD'den "Eller Yukarı, Eller Aşağı" şarkısının müziğini açar, şarkının sözlerini söyleyerek hareketlerini bir kez uygular. Ardından çocuklarla birlikte şarkının sözleri söylenerek hareketler uygulanır. Hareketler müziğin ritmiyle birlikte hızlanır.
- Etkinliğin bitiminde çocuklar kendilerini alkışlar.

Görsel 5.10: Eller yukarı dansı

Eller Yukarı
Eller yukarı, eller aşağı ve belini salla.
Bir adım öne, bir adım geri,
Haydi, dön etrafında!
İki kol yanda, iki kol önde ve belini salla.
Bir öne zıpla, bir geri zıpla.
Haydi, dön etrafında!
Haydi, biraz daha hızlı!
(Aynı sözler daha hızlı bir ritimde söylenir.)

(Öğretmen; bu etkinlikle çocukların hareketlere odaklanmalarını, öne ve arkaya yönergeleriyle mekânda konum almalarını, müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapmalarını sağlayarak kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu etkinlik, büyük grup müzik etkinliğidir.)

MÜZİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 60-72 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Grup önünde kendini ifade eder.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen; çocukları çelik üçgen, naylon poşet, ahşap sopa, boş pet şişe, ksilofon, tefler ve anahtarlığı üzerine koyduğu masanın yanına alır. Çocuklardan masanın üzerindeki nesneleri incelemelerini, nesneleri tek tek ellerine alarak bu nesnelerle çıkarılan seslere dikkat etmelerini ister.
- Daha sonra çocukları minderlere alır ve "Bu nesnelerin çıkardığı sesler size neleri hatırlatıyor, duyduğumuz başka nelerin seslerine benziyor?" sorularını sorar. Her bir nesnenin sesini farklı ritimlerde çıkarır ve sesin neleri çağrıştırdığını çocukların söylemesini ister. Çocuklardan cevapları alır.
- Daha sonra "Bugün hep birlikte müzikli bir öykü oluşturacağız. Masada gördüğünüz nesneleri sizlere dağıtacağım. Öykümüzü oluştururken bu nesnelerin seslerinden yararlanacağız. Önce size bir müzik dinleteceğim. Dinlediğiniz müziğin size çağrıştırdığı şeylerle ilgili ilk kim bir şeyler söylemek isterse öyküyü onunla başlatacağız. Sonra herkes öykümüzü devam ettirecek. Arkadaşlarınızdan biri öyküye katkıda bulunurken konuya göre siz de elinizdeki nesnelerle ses çıkarabilirsiniz." açıklamasını yapar. CD'den Tchaikovsky'nin (Çaykovski) Violin Concerto (Vayolin Konçerto) eserini açar. Müziği çocuklara birkaç dakika dinlettikten sonra çocuklardan müziğin çağrıştırdıklarına göre öyküyü oluşturmalarını ister. Çocuklar öyküyü oluştururken ellerindeki nesnelerin sesleriyle öyküye katılırlar.

Görsel 5.11: Müzikli öykü oluşturma

(Öğretmen; bu etkinlikle çocukların dikkatlerini bir noktaya toplamalarına, daha önce duydukları sesleri hatırlayarak sınıftaki nesnelerle öyküye uygun sesler üretmelerine, öykü oluştururken nefeslerini, seslerinin tonunu ve şiddetini doğru kullanmalarına, grup önünde kendilerini ifade etmelerine fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu etkinlik, müzik etkinlik çeşitlerinden müzikli öykü çalışmalarına örnektir ve büyük grup müzik etkinliğidir.)

5.6. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde üç gruba ayrılınız. Her grup için farklı yaşları, kazanım ve göstergeleri alınız.
- Aldığınız yaş grbuna uygun, kazanım ve göstergeleri karşılayabilecek bir müzik etkinliği belirlemek için beyin fırtınası yapınız.
- Belirlediğiniz müzik etkinliğinin öğrenme sürecini yazınız.
- Grup olarak hazırladığınız etkinliği arkadaşlarınıza anlatıp uygulayınız.
- Hazırlanan etkinliklerin verilen yaş grubuna uygunluğu, kazanım ve göstergeleri karşılayıp karşılamadığını sınıf ortamında tartışınız.

b) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Müzik Etkinliği Planı Hazırlama

Müzik Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Küçük Kelebekler

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Müzik (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 36-48 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.
Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)

Sosyal-Duygusal Gelişim

Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler.)

Motor Gelişim

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Basit dans adımlarını yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen "Bir Minicik Kelebek" adlı şarkıyı CD'den birkaç kez dinletir. Daha sonra öğretmen ve çocuklar, şarkıyı birlikte tekrar eder.
- Öğretmen, çocuklara "Şimdi şarkıyı söylerken şarkıda geçen olayları hareketleriyle canlandıracağız." açıklamasını yapar. Çocukları ikişerli eşleştirir ve eşlerden birine papatya, diğerine kelebek rolü verir. Bir çocuğa da arı rolü verir. Fon kartonundan yapılan kanatları ve çiçek başlıklarını rollerine uygun olarak çocuklara takar.
- Öğretmen, rondu çocuklardan biriyle yaparak model olur.
- Daha sonra "Bir Minicik Kelebek" şarkısını ront için açar ve şarkının sözlerine uygun hareketleri çocuklarla birlikte yapar.
- "Bir minicik kelebek, uçtu geldi dönerek. Kondu bir papatyaya, çok mesudum diyerek." sözleri söylenirken papatya rolündeki çocuklar yere çömelerek oturur. Kelebek rolündeki çocuklar da kollarıyla kanat çırpma öykünmesi yaparak dans ederken papatyanın yanına gelip omuzlarına dokunur.

- "Papatya çok zalimdi, birdenbire eğildi. Yere düştü kelebek, Ah ah diyerek!" sözleri söylenirken papatya rolündeki çocuk sağa, sola sallanır ve kelebeği kendinden uzaklaştırır.
- "Oradan bir arı geldi, kelebeğe el verdi. Kurtardı kelebeği, o minicik meleği." sözleri söylenirken arı rolündeki çocuk; kanat çırpma hareketi yapar ve dans ederek tek tek tüm kelebeklerin yanına gelir, ellerinden tutup kelebekleri kaldırır. Çocuklar hep birlikte dans ederler.
- Çocukların ilgi ve isteği doğrultusunda roller değiştirilerek ront tekrar edilir.

MATERYALLER: Renkli fon kartonlarından yapılmış papatya başlıkları, kelebek kanatları, arı kanadı ve CD çalar
SÖZCÜKLER: Zalim
KAVRAMLAR: -

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Rondumuzda neleri canlandırdık?
- **Duyuşsal Sorular:** Kelebek rondunu oynarken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Papatya, kelebeği neden düşürdü?
  Kelebek düştüğünde ne hissetmiştir?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Papatya, kelebek ve arıları çevrenizde nerelerde görüyorsunuz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte renkli fon kartonlarından kelebek kanadı ve papatya başlığı yapmaları istenir.

UYARLAMA
İşitme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Rondun sözleri söylenirken ve hareketleri yapılırken çocuğun rahatlıkla görebileceği şekilde durulmalıdır.
- Rondun hareketlerini bir kez denemesi için çocuğa fırsat verilmelidir.
- Rond uygulanırken çocuğun karşısında durularak model olunmalıdır.
- Çocuk, değerlendirme sırasında sorulan sorulara cevap vermesi için cesaretlendirilmelidir.
- Çocuğun cümlelerini tamamlamasına fırsat verilmelidir, kısa cevapları genişletilerek tekrar edilmelidir. Örneğin "Kelebek üzüldü." dediğinde "Evet kelebek düştüğünde çok üzüldü." denmelidir.

BİR MİNİCİK KELEBEK

Bir Minicik Kelebek

1
Bir minicik kelebek,
Uçtu geldi dönerek.
Bir minicik kelebek,
Uçtu geldi dönerek.

2
Kondu bir papatyaya,
Çok mesudum diyerek.
Kondu bir papatyaya,
Çok mesudum diyerek.

3
Papatya çok zalimdi.
Birdenbire eğildi.
Papatya çok zalimdi.
Birdenbire eğildi.

4
Yere düştü kelebek,
Ah ah diyerek!
Yere düştü kelebek,
Ah ah diyerek!

5
Oradan bir arı geldi.
Kelebeğe el verdi.
Oradan bir arı geldi.
Kelebeğe el verdi.

6
Kurtardı kelebeği.
O minicik meleği.
Kurtardı kelebeği.
O minicik meleği.

Görsel 5.12: Kelebek kanadı ve papatya başlığı

Müzik Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Mutluluk

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Müzik (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Dil Gelişimi
Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler.
Motor Gelişim
Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Bedenini, nesneleri ve vurmalı çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklara bir şarkı öğreteceğini ve bu şarkının sözlerine uygun hareket edebilmeleri için ayakta durmaları gerektiğini söyler.
- "Mutlu Olmak İstiyorsan" şarkısını birkaç kez ezgisi ile ritmine uygun olarak ve hareketlerini yaparak söyler. Daha sonra şarkıyı çocuklarla birlikte söyler.
- Şarkıya ritim tutulması gereken yerlerde çocukların şarkının sözlerine uygun şekilde ritim tutmalarını sağlar.
- Daha sonra öğretmen çocuklara tefler dağıtır ve şarkıyı teflerle ritim tutarak söylerler. "Mutlu olmak istiyorsan elini vur." dendiğinde ellerine, "... dizine vur" dendiğinde dizlerine, "... ayağını vur" dendiğinde ayaklarının üstüne tefle vururlar.

MATERYALLER: Çocuk sayısı kadar tef
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR: Mutlu

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Şarkıyı söylerken vücudumuzun hangi bölümleriyle ritim tuttuk?
  "Mutlu olmak istiyorsan" kısımlarında başka nasıl ritim tutabiliriz?
- **Duyuşsal Sorular:** En çok nelerden mutlu olursunuz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Çevrenizdeki insanların mutlu olduğunu nasıl anlarsınız?
  Sizce insanları en çok neler mutlu ediyor?
  Hangi vurmalı çalgıları kullanarak ritim tuttuk?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde gördüğünüz en mutlu insanlar kimler?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte aile albümüne bakarak en çok mutlu oldukları günlere ait resimleri incelemeleri ve resimlerdeki günlerde onları mutlu eden şeyler hakkında sohbet etmeleri istenir.

UYARLAMA
DEHB Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönerge verilirken çocukla göz teması kurularak çocuğun yönergeyi anladığından emin olunmalıdır.
- Şarkının söylenmesi esnasında model olmak amacıyla çocuğun yakınında durulmalıdır.
- Etkinlikte kullanılacak tefler dışındaki materyaller kaldırılmalıdır.
- Şarkı, ritim aletleriyle söyleneceği zaman çocuğun tefler dağıtılırken yardım etmesine fırsat verilmelidir.

MUTLU OLMAK İSTİYORSAN

Mutlu olmak istiyorsan

Mutlu olmak istiyorsan elini çırp.
Mutlu olmak istiyorsan elini çırp.
Mutlu olmak istiyorsan,
Yaşamayı seviyorsan,
Mutlu olmak istiyorsan elini çırp.

1

Mutlu olmak istiyorsan dizine vur.
Mutlu olmak istiyorsan dizine vur.
Mutlu olmak istiyorsan,
Yaşamayı seviyorsan,
Mutlu olmak istiyorsan dizine vur.

2

Mutlu olmak istiyorsan ayağını vur.
Mutlu olmak istiyorsan ayağını vur.
Mutlu olmak istiyorsan,
Yaşamayı seviyorsan,
Mutlu olmak istiyorsan ayağını vur.

3

Görsel 5.13: El çırparak ritim tutma

Müzik Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Hava, Deniz, Kara

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Müzik, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup, Küçük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.)

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Bedenini, nesneleri ve vurmalı çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar.)

Sosyal-Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Dil Gelişimi

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen çocuklardan yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturmalarını ister.
- Çocuklardan birine ahşap blok, birine plastik kutu verir ve bu materyalleri minderlerin önüne koymalarını ister.
- Çocukların her birine ikişer ahşap çubuk dağıtır.
- Öğretmen, tüm çocukların göreceği şekilde mindere oturur. Kendisi de ritim çalışmasında kullanacağı malzemelerini hazırlar.
- Çocuklara "Bir arabada olduğumuzu hayal etmenizi istiyorum. Araba hızlı gidiyor dediğimde elinizdeki çubuklarla önünüzde duran blok ve plastik kutulara hızlı yavaş gidiyor dediğimde de yavaş vurmanızı istiyorum." açıklamasını yapar.
- Öğretmen "Arabamız yavaş yavaş gidiyor, gittikçe hızlanmaya başladı, daha da hızlandı. Şimdi bir yokuş göründü. Arabamız yavaş yavaş bu yokuşu tırmanıyor. Yokuş aşağı hızla inmeye başladık. Hızlı, hızlı, hızlı, biraz yavaşladık, daha da yavaşladık." yönergelerini vererek ritim çalışması yapar.
- Daha sonra "Hızlı dediğimde önünde ahşap

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)	blok olanlar, yavaş dediğimde plastik kutu olanlar ritim tutacak." açıklamasını yapar. Çocuklar; öğretmenin hızlı ve yavaş yönergelerine göre ritim çubuklarıyla blok ve plastik kutulara vurarak ritim çalışmasını tamamlarlar. • Ritim çalışmasından sonra öğretmen, çocuklardan ritim çalışmasında kullanılan materyalleri masanın üzerine koymalarını ve tekrar minderlere geçmelerini ister. • "Şimdi sizlerle gökyüzünde bulutların üstündeyiz. Bulutlar bizi rengârenk çiçeklerin olduğu bir bahçeye indirdi. Güller, papatyalar, leylaklar, nergisler var. Hepsi çok güzel kokuyor." der ve öğretmenle çocuklar koklama öykünmesi yaparlar. Öğretmen "Artık dönmemiz lazım ama bulutlar çok yüksekte, yetişemiyoruz. Hepinize birer uçan balon vereceğim. Bu balonları tüm gücünüzle şişirmenizi istiyorum." der ve balon şişirme öykünmesi yaparlar. "Daha güçlü üfleyin, hepinizin balonları gittikçe büyüyor, kocaman oldular. Balonlarınıza tutunarak yavaş yavaş yükseliyorsunuz. Herkes bir buluta yaklaşsın ve bulutun üstüne çıksın. Yolculuğumuz başladı. Gözlerinizi kapatın, derin derin temiz havayı içinize çekin ve yolculuğun tadını çıkarın." yönergelerini verir. 10-15 saniye sonra "Bulutlar sizi yavaaaşça yere indiriyor. Hooop, indik." diyerek nefes açma çalışmasını tamamlar. • Öğretmen, nefes açma çalışmasından sonra "Şimdi sizlerle 'Taşıtlar' adlı şarkıyı söyleyeceğiz. Ben şarkıyı söylerken dikkatle dinlemenizi istiyorum. Sonra şarkıyı sizinle birlikte söyleyeceğiz." açıklamasını yapar. • Şarkıyı birkaç kez ezgisi ve ritmiyle söyler. • Daha sonra şarkıyı çocuklarla birlikte tekrar eder. • Öğretmen; şarkı öğretiminden sonra çocukları deniz, hava, kara olarak 3 gruba ayırır. Grupların her birine değişik büyüklükte kutular, düğmeler, mandallar, pipetler, renkli kâğıtlar, kapaklar, eva, rulolar, keçe kumaşlar, kürdan, ahşap dil çubukları, makas, yapıştırıcı verir. Her grubun bu malzemeleri kullanarak kendine ait taşıt yapmasını ister. • Grup çalışmaları tamamlandıktan sonra gruplardan hangi taşıtı yaptıklarını, yaparken hangi malzemeleri kullandıklarını anlatmalarını ve taşıtlarını tanıtmalarını ister. • Yapılan taşıtlar, sınıfta geçici öğrenme merkezi oluşturularak orada sergilenir.

MATERYALLER: Değişik büyüklükte kutular, düğmeler, mandallar, pipetler, renkli kâğıtlar, kapaklar, eva, rulolar, keçe kumaşlar, kürdan, ahşap dil çubukları, makaslar, yapıştırıcılar, çocuk sayısı kadar minder
SÖZCÜKLER: Nergis, leylak
KAVRAMLAR:
Zıt Kavramlar: Hızlı-yavaş, yüksek-alçak

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Öğrendiğimiz şarkıda hangi taşıtlar vardı?
  Grup arkadaşlarınızla hangi taşıtları yaptınız?
- **Duyuşsal Sorular:** Başka hangi taşıtları yapmayı isterdiniz?
  En çok hangi taşıta binmeyi seviyorsunuz?
  Bir taşıt olsaydınız hangi taşıt olmayı isterdiniz?
  Bulutların üzerindeyken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Grup arkadaşlarınızla taşıtlarınızı yaparken hangi malzemeleri kullandınız?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde en çok hangi taşıtları görüyorsunuz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte uzay mekiği, zeplin, denizaltı, helikopter gibi taşıtlarla ilgili belgesel ve görselleri izlemeleri istenir. Daha sonra bunlardan birini çocuklarıyla birlikte artık materyaller kullanarak yapmaları istenir.

UYARLAMA
Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Yönerge bir kez verildikten sonra çocukla göz teması kurularak tekrarlanmalıdır. Yönergeler verildikten sonra çocuktan yönergeleri tekrar etmesi istenmelidir.
- Ritim tutmada kullanılacak materyallere çocuğun dikkati çekilmelidir.
- Çocuk blok ya da plastik kutudan hangisini kullanıyorsa öğretmen de o materyali kullanarak model olmalıdır.
- Nefes çalışmalarında ve grupla taşıt yaparken çocuğun model alabileceği ve birlikte çalışabileceği arkadaşlarının yanında yer alması sağlanmalıdır.
- Süreç içerisinde olumlu geri bildirimlerde bulunulmalıdır.

Görsel 5.14: Rulo ve kapaklardan tren

Taşıtlar

Düdük çalar ince ince,
Yolcular binince.
Gidiyor çufu çufu çuf.

Uzaklarda gözü,
Git güle güle, gel güle güle.
Çok bekletme bizi.
Vapurlar suya dizilir.
Denizde süzülür.
Gidiyor dumanına bak.

Uzaklarda gözü,
Git güle güle, gel güle güle.
Çok bekletme bizi.
Otomobil fırlar birden.
Kalkarken yerinden,
Katıyor tozu dumana.

Uzaklarda gözü,
Git güle güle, gel güle güle.
Çok bekletme bizi.
Yolcular rahat uçakta.
Aldırma hiç korkma.
Gidiyor, göğe bakıyor.

Uzaklarda gözü,
Git güle güle, gel güle güle.
Çok bekletme bizi.

(Söz-Müzik: Sefai ACAY)

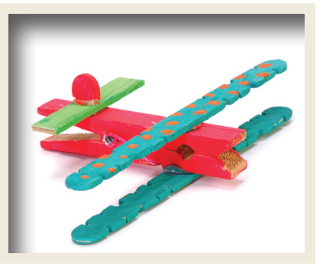

Görsel 5.15: Mandallardan uçak

Görsel 5.16: Şişe ve pipetlerden helikopter

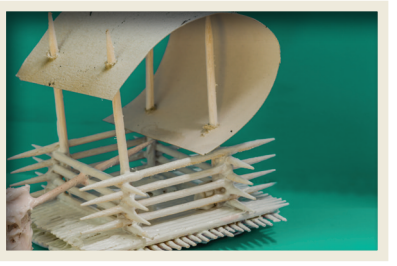

Görsel 5.17: Karton ve kürdanlardan sal

Görsel 5.18: Pet şişe ve çöp şişten yelkenli gemi

Görsel 5.19: Plastik şişelerden otobüs ve araba

TAŞITLAR

♩ = 110
Moderato

Görsel 5.20: Müzik etkinliği

5.2. UYGULAMA FAALİYETİ

MÜZİK ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler ışığında öğretmeninizin size vereceği yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun bir müzik etkinlik planı hazırlayınız.

Müzik etkinlik planınızı hazırlarken aşağıdaki noktaları göz önünde bulundurunuz.

- Planı hazırlarken genel ağdan ve dört farklı kaynak kitaptan müzik etkinlik örneklerini inceleyiniz.
- Planda yer alan ögelerin tamamına yer verdiğinizden emin olunuz.
- Planını yaptığınız müzik etkinliğinin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Planını yaptığınız müzik etkinliğinin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Planladığınız etkinliğin uyarlamasını belirleyeceğiniz bir engel türüne göre yazınız.
- Etkinlik planını yazarken Türkçeyi doğru kullanmaya ve imla kurallarına uymaya özen gösteriniz.
- Etkinlik planını 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, müzik etkinliği planı hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

MÜZİK ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerini inceledi.					
2	Genel ağdan ve en az dört farklı kaynaktan müzik etkinlik örneklerini inceledi.					
3	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun müzik etkinliği belirledi.					
	B) Müzik Etkinlik Planı Yapım Aşaması					
4	Etkinliğine özgün bir isim verdi.					
5	Etkinliğin türünü ve uygulanış şeklini doğru yazdı.					
6	Öğrenme süreci bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
7	Öğrenme sürecini yazarken net ifadelere yer verdi, belirsiz ve olası cümleler kullanmadı.					
8	Etkinlik planında etkinlik türü, materyaller, sözcükler, kavramlar, aile katılımı bölümlerine yer verdi.					
9	Değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
10	Değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
11	Değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
12	Değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
13	Belirlediği engel türüne göre hazırladığı müzik etkinliğinin uyarlamasını yazdı.					
14	Müzik etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına özen gösterdi.					
	C) Zaman Yönetimi					
15	Müzik etkinlik planını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 15 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 75'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /75] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Müziğin özel gereksinimli çocukların eğitiminde kullanılmasının faydalarını araştırınız.**
2. **Müzik etkinliklerinde, özel gereksinimli çocuklara, kişisel beğeni ve estetik yargılarını keşfedebilmeleri için nasıl sorular sorulabilir?**

5.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

5.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Müzik Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç

Müzik dersi özel gereksinimli bireylerin gelişiminde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle müzik dersinde özel gereksinimli bireylerle farklı türde çalışmalar yapılması, bireylerin gelişimlerinin desteklenmesi için önemlidir. Müzik, kişisel beğenilere ve estetik görüşlere de yer verilmesi gereken bir alan olduğundan bireylerin ilgilerini keşfedebilmeleri ve kendi estetik yargılarını geliştirebilmeleri için sevdikleri şarkıları dinlemelerine ve söylemelerine olanak sağlanmalıdır. Bireylerin kullanacakları araç gereci zaman zaman kendilerinin seçmesine öğretimsel hedeflere uygun olacak şekilde izin verilmelidir. Bireylerin etkinliklerde farklı araç gereci denemeleri sağlanmalıdır (Görsel 5.21).

Görsel 5.21: Aynı müzik etkinliğinde farklı müzik aletlerinin kullanımı

Ses dinleme ve üretme çalışmaları; hayvan sesleri gibi canlı varlıkların sesleriyle, sınıf kapısı çalınınca ve kapanınca çıkan seslerin dinletilmesindeki gibi gerçek nesnelerle yapılabilmektedir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise bu sesler; bilgisayar, telefon, tablet, akıllı tahta veya radyo gibi teknolojik araç gereç yardımı ile bireylere dinletilebilir. Sözlü müziklerin dinlenmesi ve söylenmesine dayanan çalışmalarda dinletilen müziklerde yer alan sözlerin özel gereksinimli bireylerin gelişimsel düzeylerine uygun olmasına ve uygun hızda söylenmesine dikkat edilmelidir. Müzik etkinliklerinde çocukların zengin bir içeriğe ulaşması sağlanmalıdır. Bu çalışmalarda şarkı, türkü, ninni, tekerleme, sayışma ve marşlar gibi farklı türlerde müziklerin kullanılması; bireylerin müzik algısı, dağarcığı ve söz varlığının gelişmesini sağlar. Ayrıca öğretmenler; bazı sözleri bireylerin gereksinimleri ve özelliklerine göre ezgi ile şarkı gibi söyleyerek veya kendileri şarkılar oluşturarak etkinliklerde kullanabilir. Bireyleri de bu sürece katarak öğretimi etkili ve eğlenceli bir şekilde yapılandırabilir (Tablo 5.1).

Tablo 5.1: Dinleme ve Söyleme Çalışmaları

Dinleme ve Söyleme Çalışmaları İçin Öneriler

Birey Şarkıya Eşlik Etmede Sınırlılık Yaşıyorsa	Birey Şarkıyı Söylemeyi Öğrendiyse
• Şarkının daha yavaş söylenmesi • Okuma yazma becerisi kazanılmışsa önce sözlerin okutulması ve / veya yazılması • Şarkının kısımlara ayrılarak tekrar edilmesi • Şarkının baştan sona bir kez dinlenilmesi ve sonrasında şarkının bir kısmının çalışılması • Model olma • Akran aracılı tekniklerden yararlanılması	• Şarkının farklı hızlarda söylenmesi • Şarkının ritim hareketleri ile birleştirilerek söylenmesi • Şarkının dans hareketleri ile birleştirilerek söylenmesi

Özel gereksinimli bireylerin müzik etkinliklerinde yapılacak dans ve hareket çalışmaları, gelişim düzeylerine uygun müziklerle uygun ortamda yapılmalıdır. Çalışmalar, bireylerin yaratıcılığı ve hareket üretebilme becerisinin gelişimini desteklemek amacıyla serbest veya öğretmenin belirlediği hareketleri içerecek şekilde kurallı olarak yapılmalıdır. Bireyler desteğe ihtiyaç duyduğunda çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlanılarak etkinliğin tamamlanması sağlanmalıdır. Bu çalışmalarda model olma, sözel ipucu verme, çocukları ikişerli gruplara ayırarak eşleme gibi tekniklerden veya derste öğrenilecek hareket ve dansları içeren videolardan yararlanılabilir. Özel gereksinimli bireylerle yapılacak dans çalışmaları, nesnelerden yararlanılarak veya nesnesiz olarak yapılabilir.

Ritim çalışmalarında müzik aletlerinin yanı sıra farklı büyüklükte olan ve çeşitli malzemelerden yapılmış kova, leğen, kaşık, bardak, tabak, ritim çubukları, şişeler, şişelerin içine koyulacak boncuk, taşlar gibi malzemelerden yararlanılır (Görsel 5.22). Ayrıca çalışmalarda sınıfta yer alan masa, tahta gibi eşyalar da kullanılabilir. Müzik etkinliklerinde çocuklarla birlikte metal ve plastik şişe kapakları ile zil ve tefler; şişeler ile farklı türde marakaslar yapılarak bunlar da ritim çalışmalarında kullanılabilir. Bunların yanı sıra çocukların bedenlerini kullandıkları alkış, parmak şıklatma, dize vurma gibi motor hareketler içeren bedensel çalışmalar da yapılabilir. Özel gereksinimli bireylerle yapılacak ritim çalışmalarında araç gereç kullanılırken azdan çoğa ve kolaydan zora bir sıra izlenmelidir. Örneğin önce bir davulla tek vuruşluk ritim tutulmalı sonra iki vuruşluk ritimlere geçilmelidir. Sonrasında ise bireylerin gelişimsel düzeylerine uygun olarak birden fazla nesnenin kullanıldığı etkinlikler yapılmalıdır.

Görsel 5.22: Ritim çalışmalarında kullanılabilecek araç gereç örnekleri

5.7. ETKİNLİK

- Genel ağdan araştırarak iki adet çocuk şarkısı belirleyiniz.
- Belirlediğiniz bu şarkıların çocuklar için uygun olduğundan emin olunuz.
- Bu şarkıların birini serbest diğerini ise kurallı dans çalışması için seçiniz.
- Aşağıdaki adımları izleyerek çocuklar için bir serbest, bir kurallı dans etkinliği oluşturunuz.
- Arkadaşlarınızla aynı şarkıyı seçerseniz belirleyeceğiniz hareketlerin farklı olmasına dikkat ediniz. Aynı şarkıyı farklı hareketlerle veya aynı hareketleri farklı şarkılarla yapabilirsiniz.

SERBEST	KURALLI
• Şarkının bir dakikalık kısmını belirleyiniz. • Çalışmanızda nesne kullanıp kullanmayacağınızı belirleyiniz. • Bu bir dakikalık kısımda çocuğa vereceğiniz yönergeleri belirleyiniz. • Çocuğun etkinliği sürdürmesi ve dikkatinin dağılmaması için nasıl önlemler alabileceğinizi belirleyerek aşağıya yazınız.	• Şarkının bir dakikalık kısmını belirleyiniz. • Çalışmanızda nesne kullanıp kullanmayacağınızı belirleyiniz. • Bu bir dakikalık kısım için en az üç hareketten oluşan bir koreografi oluşturunuz. • Çocuklar desteğe ihtiyaç duyduğunda onlara nasıl yardımda bulunabileceğinizi aşağıya yazınız.
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

- Hazırladığınız çalışmaları sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Serbest ve kurallı dans çalışmalarının özel gereksinimli bireylerin gelişimlerine nasıl etkileri olabileceğini düşünüp fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Özel gereksinimli bireylerle yapılan müzik etkinliklerinde kullanılabilecek araç gerecin özellikleri ve bu araç gereci hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Kullanılacak araç gereç, bireylerin gelişim düzeyi ve fiziksel özelliklerine uygun olmalıdır.
- Araç gereç bireylerin ilgisini çekmeli ve yaratıcılıklarını geliştirmelidir.
- Araç gereç müzik seslerini iyi çıkarmalıdır.
- Araç gerecin seçilmesi ve kullanılmasında bireylerin farklılıkları ve gereksinimleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Araç gerecin kullanımında kolaydan zora ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.
- Araç gerecin kullanıldığı etkinlikler basitten karmaşığa bir yol izlenerek yapılandırılmalıdır.
- Etkinliklerde bireylere dinletilen seslerin ve kullanılan araç gerecin farklı örneklerine yer verilmelidir.
- Şarkı sözlerinde Türkçe doğru kullanılmalı ve sözler olumlu ifadeler içermelidir.
- Ses dinleme ve üretme çalışmalarında kullanılacak video veya kartlarda yer alan görseller açık, anlaşılır ve çıkarılması hedeflenen sese yönelik olmalıdır.

Görsel 5.23: : Ses üretme çalışmalarında kullanılabilecek kart örnekleri

5.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Görme yetersizliği olan bireyler için işitilen sesin yönünü, kaynağını ve uzaklığını bulma gibi beceriler bağımsız hareket becerilerinin kazanılabilmesi için oldukça önemlidir. Görme yetersizliği olan bireylerle yapılacak müzik etkinliklerindeki ses dinleme ve üretme çalışmalarında Braille yazılı veya dokunsal kartlar kullanılabilmektedir. Bu çalışmalarda doğa, hayvanlar, taşıtlar ve nesnelere ilişkin gerçek seslere mümkün olduğunca çok yer verilmelidir. Müzik dinleme ve söyleme çalışmalarında Braille müzik notaları kullanılabilir (Görsel 5.24). Bunun mümkün olmadığı durumlarda teknolojik araç gereçten yararlanılabilir. Dans ve hareket içeren çalışmalarda ise öncelikle bireylerin rahat ve güvenli şekilde hareket edebilecekleri bir alan yaratılmalıdır. Bireylere etkinliğin yapılacağı ortamı incelemeleri ve keşfetmeleri için yeterli zaman verilmelidir. Örneğin yerlere ve ortamın belli bölgelerine dokunsal uyaranlar yerleştirilebilir ve bireylerin baston kullanmaları sağlanabilir. Oturarak yapılacak çalışmalarda ise kullanılacak araç gereç hazırlandıktan sonra ortama bireylerin erişebileceği şekilde yerleştirilmelidir. Diğer araç gereç ortamdan kaldırılmalıdır. Etkinlik öncesinde bireylerin araç gerece dokunması sağlanmalı ve araç gerecin nasıl kullanılacağı bireylere açıklanmalıdır.

Görsel 5.24: Braille müzik notaları

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Doğuştan görme engelli olan müzisyen Derek Paravicini (Derek Paravisini), bir müziği bir kez duyduktan sonra çalabilmektedir. 1979 doğumlu İngiliz müzisyenin otizm spektrum bozukluğu olan bir birey olduğu düşünülmektedir. İlk konserini yedi yaşında veren Paravacini, birçok ödül almıştır.

5.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

İşitme yetersizliği olan bireylerle yapılacak müzik etkinlikleri (Görsel 5.25); bireylerin çevre ile iletişim kurma, iş birliği yapma ve kendini ifade etme becerilerinin gelişimini destekler. Bireylerin işitme düzeylerine uygun frekanslardaki ses ve müzikler kullanılarak seslerin dinlenmesi ve ayırt edilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Az işiten bir bireyle çalışılıyorsa bireyin sesleri duyabildiği yükseklikte dinlemesi ve sesin titreşimlerini hissederek fark etmesine olanak sağlanmalıdır. Bunun mümkün olmadığı durumlarda bireyin gelişim düzeyine uygun, açık ve anlaşılır görsellerden yararlanılarak etkinlik sürdürülmelidir. Öğretmenin veya akranların model olduğu dans çalışmaları, bireylerin bedensel gelişimlerinin yanı sıra duygusal ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlar.

Bireyler, müziği hissedebildikleri düzeyde çeşitli motor hareketler yaparak yaratıcı dans ve hareket çalışmalarına aktif olarak katılabilir. Ritim tutma çalışmalarında ziller, tefler, marakaslar gibi araç gereçten yararlanılabilir veya bireylerin kendi bedenleri aracılığıyla sesler çıkarmasına yönelik çalışmalar da yapılabilir. Örneğin bireylerin bacaklarına vurdukları, alkışladıkları, ellerini birbirine sürttükleri ve parmak şıklattıkları ritim çalışmaları yapılabilir.

Görsel 5.25: İşitme yetersizliği olan bireylerle müzik etkinlikleri

5.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Bireylerin yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak dinledikleri müziklerin dil gelişimlerine önemli katkıları vardır. Bireyler dil becerilerini çevrelerindeki sesleri taklit ederek kazanır. Bu nedenle dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin sesleri dinlediği ve ürettiği çalışmalar oldukça önemlidir. Müzik etkinliklerinde bireylerin çevrelerindeki sesler, sözler, ve şarkıları tekrar etmelerine yönelik çalışmalar yapılması dil gelişimlerini destekler (Görsel 5.26.a, b, c). Bu çalışmalarda oyuncaklar veya nesnelere ilişkin görseller kullanılabilir (Görsel 5.26.ç).

Müzik etkinliklerinde yer verilen dinleme ve söyleme çalışmalarında kullanılan şarkı, ninni, tekerleme ve sayışmalar dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin yeni sözcükleri ve sözcüklerin anlamlarını öğrenmelerine olanak sağlar. Bu çalışmalar basit, anlaşılır ve bireyin düzeyine uygun hızda olmalıdır. Etkinlikler sırasında bireye model olunmalı ve bireyin gözlerinin içine bakılmalıdır. Bireyin söylemesi gerekenler onun yerine tamamlanmamalı, kendisini ifade etmesi ve sesleri çıkarması için ihtiyacı kadar süre verilmelidir. Farklı hızlarda yapılacak çalışmalar bireylerin konuşma hızlarını ve nefeslerini kontrol edebilme becerilerini geliştirir. Böylelikle bireyin alıcı ve ifade edici dil becerilerinin gelişimini destekleyen müzik etkinlikleri, aynı zamanda söz varlığının gelişimine de katkı sağlar.

Görsel 5.26: Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerle müzik etkinlikleri

5.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Zihinsel yetersizliği olan bireylerle yapılacak müzik etkinlikleri, bireylerin aktif olarak katılacağı eğlenceli ve etkili çalışmaları içerecek şekilde planlanmalıdır. Böylelikle bireylerin yeni kavram ve becerileri öğrenmeleri kolaylaşır, akademik ve kişisel becerileri gelişir. Farklı hızlardaki müzikler eşliğinde yapılan ve çeşitli figürleri içeren danslı ritim çalışmaları da bireylerin motor, işitsel algı ve taklit becerilerinin gelişimini destekler (Görsel 5.27). Müzik etkinliklerinde bireylerin gelişim düzeylerine uygun araç gereç kullanılması, el ve göz koordinasyonları ile motor becerilerinin gelişimine katkı sağlar.

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin farklı derslerde öğrendiği hızlı-yavaş, uzun-kısa, sayılar, şekiller, renkler gibi kavramlar müzik dersinde yapılacak etkinliklerle pekiştirilebilir. Bu noktada öğrencilerin bildiklerinden yola çıkılarak yeni kavramları öğrenmelerine de olanak sağlanmalıdır. Kazanılmış becerilerin genellenmesi ve daha kalıcı hâle gelmesi de müzik etkinlikleri sayesinde desteklenebilir. Etkinliklerde araç gerecin kullanımında ve öğretimin yapılandırılmasında kolaydan zora, basitten karmaşığa bir yol izlemelidir Örneğin ritim çalışmalarında önce tek nesne ile kolay ve yavaş ritimler kullanılmalı sonra iki nesne ile giderek zorlaşan çalışmalar yapılmalıdır. Çalışmaya kullanımı en kolay araç gereçle başlanmalı daha sonra nispeten daha zor olanlarla devam edilmelidir.

Görsel 5.27: Müzik eşliğinde ritim ve dans çalışmaları

5.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Müzik etkinlikleri; ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin motor becerileri, tepki hızları ve koordinasyon becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle bu bireylerin müzik etkinliklerine katılması ve deneyim kazanmasına fırsat verilmelidir (Görsel 5.28). Araç gerecin seçiminde bireylerin fiziksel özellikleri göz önünde bulundurulmalı, kavranması ve kullanılması kolay araç gereç tercih edilmelidir. İhtiyaç durumunda araç gerecin kullanımını kolaylaştıracak birtakım uyarlamalar yapılmalıdır. Örneğin marakasın ince kulpunu tutamayan bireyin tutmasını kolaylaştırmak için eliyle kavrayacağı kısmına ufak bir ekleme yapılabilir. Bunun için ip, lastik, kaydırmaz kumaş, pamuk vb. araç gereçten yararlanılabilir. Ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin çok fazla yorulmaması için araç gereç kullanımında gerekli önlemler alınmalı ve etkinliklerde dinlenme sürelerine yer verilmelidir.

Görsel 5.28: Dans ve hareket çalışmaları

5.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

OSB olan bireyler; sosyal beceriler, iletişim, sıra alma, iş birliği yapma, bir etkinliği başlatma ve sürdürme becerilerinde desteğe ihtiyaç duyabilir. Müzik etkinlikleri; bu becerilerin desteklenmesini sağlayacak çalışmaları içermektedir. Bireylerin olumlu davranışlarının artırılmasında ve sosyal becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. OSB olan bireyler uyaranlardan daha yoğun etkilenebildiği için etkinliklerde müziğin sesinin çok yüksek olmamasına dikkat edilmelidir. Bu bireylerle çalışan tüm eğitimciler etkinlikleri benzer bir şekilde yapılandırmalı ve birbirleriyle tutarlı araç gereç kullanmalıdır. OSB olan bireyde gözlenebilen tekrar etmeye dayalı davranışların tekrar etmeye dayalı davranışları içeren ritim davranışları ile değiştirilmesi, hem çocukların problem davranışlarında azalma olmasını hem de müzikle ilişkilendirme ve taklit becerilerinin gelişmesini sağlamaktadır. OSB olan bireylerde benzer özellikler gözlenebilmekle birlikte her bireyin kendine özgü olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle araç gereç, kullanılacak müzikler, ritim ve dans hareketlerinin seçilmesinde ve etkinliğin planlanmasında bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

SIRA SİZDE

Ülkemizde ve dünyada herhangi bir yetersizliği olan müzisyenleri araştırınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

5.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Müzik etkinlikleri; DEHB olan bireylerin dikkat, bilgiyi kullanma ve bir etkinliği sürdürme becerilerinin gelişimini destekleyecek çalışmaları içermektedir. DEHB olan bireylerin müzik etkinliklerinde dikkatini sürdürebilmesine ilişkin stratejileri kullanabilmesinin öğretimine de yer verilmelidir. Bireylerin müzik etkinliğini tamamlayabilmesi için kontrol listeleri hazırlanmalı ve bunları kullanması sağlanmalıdır. DEHB olan bireylerle müzik etkinlikleri yapılırken araç gereçte farklılaşmaya gidilmesine çok ihtiyaç olmayabilir. Ancak etkinliklerde araç gerecin dikkat dağıtmayacak biçimde yerleştirilmesine, tek tek veya dikkat dağıtmayacak biçimde kullanılmasına, o an kullanılmayacak araç gerecin ortamdan kaldırılmasına dikkat edilmelidir. Bireylerin işitsel dikkat becerilerinin gelişimi için basitten karmaşığa ve kolaydan zora bir sıra izleyen dinleme çalışmaları hazırlanmalıdır. Bu etkinlikler; farklı yükseklikte seslerin dinletilmesi, gürültü içerisinde düzenli olan bir sesin bulunması, dinletilen iki ses arasındaki eksik veya fazla olan sesin bulunması gibi çalışmaları içerebilir. Bu amaçla yapılacak çalışmaların bireylerin gelişim düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

5.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Müzik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Müzik etkinlikleri, özel yetenekli bireylerin yaratıcılığının desteklenmesi ve hayal gücünün zenginleşmesine olanak sağlayacak çalışmaları içermelidir. Bu bireyler, var olan müzik programının daha derin ve kapsamlı bir hâli ile eğitim almaya ihtiyaç duyar. Müzik için hazırlanmış öğretim programında yer alan hedeflerin bir kısmını önceden kazanmış olabilir. Bu nedenle özel yetenekli bireylerin BEP'lerinde müzik becerilerine ilişkin merak ve ilgi uyandıracak, yaratıcılıklarını ve üretme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayacak öğretimsel hedeflere ve araç gerece yer verilmelidir. Örneğin bireyle ses dinleme çalışmaları yapılırken önce düzenli sonra gürültülü sesler dinletilerek düzenli ve düzensiz kavramları üzerine konuşulabilir. Bireylerin düzenli sesleri örüntüler ve ritmik sayılar gibi matematik kuralları ile ilişkilendirebilmesi için rehberlik edilebilir. Bireylerin etkinlik sırasında duygu ve düşüncelerini şiir, beden dili gibi istediği bir yöntemle ifade etmesine fırsat verilebilir.

Bu bireylerin etkinliklerinde farklı çeşitte araç gereç kullanılmalı ve bireylere zengin bir içerik sunulmalıdır. Örneğin bireyle şişirilmiş ve şişirilmemiş balonlarla ses çıkartma çalışmaları yapılarak nesnelerin çıkardığı seslerin hangi müzik aletlerinin çıkardığı seslere benzediği konuşulabilir. Bu etkinliklerde tahta parçaları, gerilmiş ipler, içinde sıvı veya nesneler olan şişe ve kaplar, deniz kabukları, tencere kapakları, çeşitli malzemelerden yapılmış kaplar gibi sınıf ortamında bulunabilecek hemen hemen tüm araç gereç kullanılabilir. Dinleme, söyleme ve ritim çalışmalarında bireye farklı enstrümanlar dinletilebilir ve denetilebilir (Görsel 5.29). Bireyin dinlediği müziği resmetmesi, beden dili ile göstermesi, yazı yazması gibi müziğin kendisinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri keşfederek ifade etmesine fırsat veren etkinlikler yapılabilir.

Görsel 5.29: Özel yetenekli bireylerle müzik

5.3. UYGULAMA FAALİYETİ

MÜZİĞİN ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYE FAYDALARINA YÖNELİK AFİŞ HAZIRLAMA

Özel gereksinimli bireylere yönelik müzik etkinliklerinin faydalarını farklı kaynaklardan araştırınız. Araştırdığınız bilgileri not alınız. Müziğin herhangi bir yetersizliği olan veya genel olarak özel gereksinimli bireylere yönelik faydalarını not alınız. Aldığınız notlardan yararlanarak müziğin özel gereksinimli bireylere faydalarına ilişkin bir afiş hazırlayınız. Hazırladığınız afişi sınıfta uygun bir yere asarak afişin sunumunu yapınız.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Özel gereksinimli bireylere yönelik müzik etkinliklerinin faydalarını kitaplardan ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az beş farklı kaynaktan yararlanınız.
- Çalışmanızın kapsamını bir yetersizlik türüne veya özel gereksinimli bireylere yönelik olarak belirleyiniz.
- Edindiğiniz bilgilerin özel gereksinimli bireyler için uygun olduğundan emin olunuz.
- Bulduğunuz bilgileri bir kâğıda not ediniz.
- Not aldığınız bilgilerin doğruluğunu en az iki kaynaktan daha teyit ediniz.
- Edindiğiniz bilgileri yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Edindiğiniz bilgilere uygun olarak görsel ve yazılı ögeleri içeren A3 kağıdı boyutunda bir afiş hazırlayınız.
- Hazırladığınız afişi sınıfta uygun bir yere asınız.
- Astığınız afişi sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinliğinizi 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, müziğin özel gereksinimli bireye faydalarına yönelik afiş hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

MÜZİĞİN ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYE FAYDALARINA YÖNELİK AFİŞ HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Sınıfı	No.:	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğretmenin Adı ve Soyadı	İmza

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) İçerik		
1	Afişi hangi yetersizlik türüne uygun olarak hazırlayacağını belirledi.		
2	Belirlediği yetersizlik türüne yönelik müzik etkinliklerinin faydalarını en az beş farklı kaynaktan ve genel ağdan araştırdı.		
3	Edindiği bilgilerin özel gereksinimli bireyler için uygun olduğunu en az iki kaynaktan teyit etti.		
	B) Yapım Aşaması		
4	Afişi A3 boyutunda kâğıda hazırladı.		
5	Afişteki bilgileri, belirlediği yetersizlik türüne sahip bireylere uygun özellikte yazdı.		
6	Afişteki bilgileri yazarken imla kurallarına uydu ve Türkçeyi düzgün kullandı.		
7	Hazırladığı afişte görsel ve yazılı ögeleri kullandı.		
8	Hazırladığı afişi sınıfta uygun bir yere asarak sundu.		
	C) Zaman Yönetimi		
9	Afiş çalışmasını verilen sürede tamamladı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

5.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Müzik Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama

Özel gereksinimli bireylerin müzik etkinliklerinde dikkatinin dağılmaması ve etkinliğe uygun bir şekilde katılabilmesi için çalışmalar iyi yapılandırılmalıdır (Görsel 5.30). Bireylerin ihtiyaçlarına göre gerekli düzenlemeler etkinlik öncesinde yapılmalıdır. Örneğin müzik eşliğinde yapılacak dans ve hareket çalışmalarında uygun genişlikte bir alan yaratılması, görme yetersizliği olan bireylerle yapılacak çalışmalarda buna ek olarak ortama dokunsal uyaranlar yerleştirilmesi gerekebilir. Bu durumlarda devrilebilecek eşyalar da sabitlenmelidir. Ortam düzenlemesi yapıldıktan sonra ortamın nasıl kullanılacağı önceden belirlenmelidir. Öğretmen bireysel çalışmalarda bireyin tam karşısına veya yanına oturmalı (Görsel 5.31); grup çalışmalarında ise tüm bireylerin görebileceği bir konumda olmalıdır. Ortam bireylerin rahat hareket edebileceği ve öğretmenin rahat bir biçimde her bireye öğretim sunabileceği şekilde düzenlenmelidir (Tablo 5.2). Ortamın nasıl kullanılacağı belirlendikten sonra etkinliğin başında bireylere açık ve net bir şekilde açıklanmalıdır.

Ortam düzenlemesi yapıldıktan sonra etkinlikte kullanılacak araç gerecin kullanımına ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır. Örneğin ders müzik odasında yapılıyorsa etrafta birçok müzik aleti olacaktır. Bu durumda etkinlik öncesinde ortamda dikkati dağıtabilecek uyaranlar kaldırılmalı veya kaldırılamayan araç gereç dikkat dağıtmayacak konumda olmalıdır. Yalnızca etkinlikte kullanılacak araç gereç uygun bir şekilde yerleştirilmelidir. Bireylerin etkinlikte kullanacakları müzik aletlerine yakın olup diğer aletleri görmeyecekleri şekilde oturma düzeni planlanıp dikkatlerini etkinliğe vermeleri kolaylaştırılmalıdır.

Görsel 5.30: Özel eğitim gereksinimli bireylerle müzik etkinliği

Görsel 5.31: Ritim çalışması

Tablo 5.2: Müzik Etkinliklerinde Ortam Düzenlemesi

Bireylerin Adı ve Soyadı: Yakup ..., Ceylin ..., Sinan ....

Bireylerin Yaşı: 7, 8, 7

Bireylerin Özellikleri ve Şu Anki Performansı

Yakup, grupla yapılan müzik etkinliklerine bağımsız olarak katılabilmektedir. Müzik etkinliklerinde kullanılan araç gereci istendiğinde gösterebilmektedir. Etkinlik boyunca uygun bir şekilde yerinde oturabilmektedir. Nesneli tek hareketle ritim tutabilmektedir.
Ceylin, grupla yapılan müzik etkinliklerine bağımsız olarak katılabilmektedir. Müzik etkinliklerinde kullanılan araç gerecin adlarını söyleyebilmektedir. İki aşamalı kaba motor hareketlerle ritim tutabilmektedir.
Sinan, grupla yapılan müzik etkinliklerini model olunduğunda sürdürebilmektedir. Müzik etkinliğinde kullanılan araç gereci bağımsız olarak elinde tutabilmektedir.
Öğrencilerin üçü de özel eğitim sınıfına devam etmektedir.

Problem Davranış

Yakup'un müzik etkinliklerinde herhangi bir problem davranışı gözlenmemiştir.
Ceylin, etkinlik bitiminde müzik etkinliklerinin gerçekleştirildiği müzik odasından çıkmak istememektedir. Sınıfın kapısının kulpunu tutup bırakmamaktadır.
Sinan, müzik etkinliği sırasında müzik aletini masaya aniden, çok sert biçimde vurmaktadır. Bu davranışı 40 dakikalık derste 2-3 defa yapmaktadır.

Yapılacak Etkinlik: Grupla dinlenilen şarkıyla ritim tutma

Kullanılacak Araç Gereç: Davul, davul bageti, tef, marakas vb. ritim aletleri

Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Müzik odası

Yapılacak Ortam Düzenlemesi

Fiziksel düzenlemeler: Öğretmen, etkinlik öncesinde sıraları üç öğrencinin oturabileceği şekilde düzenler. Kendi sandalyesini Sinan ve Ceylin'in arasında olacak şekilde yerleştirir.
Araç gerecin hazırlanması: Öğretmen kullanılmayacak araç gereci ortamdan kaldırır. Yalnızca kullanılacak araç gereci masaların üzerine yerleştirir.

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

- Öğretmen, araç gereci öğrencilerin kendilerine ve çevrelerine zarar vermeyeceği şekilde yumuşak olanlardan ve keskin olmayanlardan seçer.
- Öğretmen, araç gereci Sinan'ın derste masanın üzerine sert bir şekilde vurmasına müdahale edebilecek şekilde yakınında oturur. Masaya vurunca kırılmaması ve Sinan'ın canını acıtmaması için daha dayanıklı araç gereci Sinan'a verir. Sinan'ın araç gereci masaya vuracağını fark ettiği anda dikkatini başka yere yönlendirir, arkadaşlarının uygun olma davranışını pekiştirir, önleyemediği durumda fiziksel yardımda bulunarak yerinde uygun oturmasını sağlar.
- Öğretmen, müzik odasından çıkma zamanı geldiğinde öğrencilerin el ele tutuşarak çıkmasını ister. Ceylin'in arkadaşlarının arasında kalmasını sağlar. Öğrenciler sınıftan çıkarken Ceylin'in kapı kulpunu tutmasını önlemek için kapı kulpunun önünde bekler. Ceylin yine de kapı kulpunu tutarsa Ceylin'in elinin sıkışmasını önlemek için kapıyı açık konumda tutarak kulpu tutmayı bırakmasını ister, arkadaşlarının sınıftan çıkma davranışını pekiştirir. Gerekirse fiziksel yardımla Ceylin'in herhangi bir zarar görmeden kulpu bırakmasını sağlar.

5.8. ETKİNLİK

Özel gereksinimli öğrencilere uygun, grupla yapılabilecek bir müzik etkinliği tasarlayınız. Belirlediğiniz etkinlik için gerekli araç gereci, alınması gereken güvenlik tedbirlerini ve yapılması gereken ortam düzenlemelerini belirleyiniz. Buna uygun olarak aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Bireylerin Adı ve Soyadı
Bireylerin Yaşı
Bireylerin Özellikleri ve Şu Anki Performansı
Problem Davranış
Yapılacak Etkinlik
Kullanılacak Araç Gereç
Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Müzik odası
Yapılacak Ortam Düzenlemesi Fiziksel Düzenlemeler: Araç Gereç Düzenlemesi:
Alınacak Güvenlik Tedbirleri

5.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Müzik Etkinliği Örnekleri

ETKİNLİK ÖRNEĞİ

- Öğretmen, 2-5 motor hareket belirleyip harekelerin görsellerini edinir. Bireyin bedenini kullanabileceği hareketler seçmeye özen gösterir ancak nesneli hareketlere de yer verebilir.
- Müzik etkinliği için yapılacak hareketleri içeren görselleri tahtanın üst kısmına asar.
- Görsellerde yer alan hareketleri ritimden bağımsız olarak tek tek yapar. Herkesin hareketi yapabildiğinden emin olur.
- Görsellerin önüne geçip tüm hareketleri bir kez baştan sona sırayla yapar.
- Kendisi ilk hareketi yaptıktan sonra bireylerden de yapmalarını ister. Sonra ikinci hareketi yapar ve bireylerden yapmalarını ister. Tüm hareketler için bunu tekrarlar.
- Hareketlerin baştan sona yapılacağını belirterek belli bir hızda hareketleri yapar ve bireylerden kendisiyle eş zamanlı olarak yapmalarını ister.
- Bireylerin düzeyine göre 2-5 farklı hareket yaptırabilir. Hareketler farklı hızlarda olabilir. Birey hareketleri önce baştan sona yavaş sonra hızlanarak yapabilir. Hareket ve vuruşların sırası veya sayısı değişebilir. Böylelikle aynı görseller kullanılarak birçok çalışma yapılır ve bireyler sıkılmaz, eğlenir.
- Görme yetersizliği hariç tüm gruplarla yapılabilecek bu çalışma, görme yetersizliği olan bireylerle dokunsal bir araç tasarlanarak veya öğretmenin her hareketten önce hareketin adını söylemesi şeklinde uyarlanarak yapılabilir.

DAVULA VUR
1 KERE

Görsel 5.32: Davul

ALKIŞLA
1 KERE

Görsel 5.33: Alkışlama

DAVULA VUR
2 KERE

Görsel 5.34: Davullar

PARMAK ŞIKLAT
1 KERE

Görsel 5.35: Parmak şıklatma

SIRA SİZDE

Etkinlik örneğindeki beden hareketlerine dayanan müzik etkinliğini inceleyiniz. Siz de işitme yetersizliği olan bireyler için işaret dili ile hazırlanmış şarkı videolarını araştırınız. Bulduğunuz videolardan bir örneği sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Şarkının nakarat bölümünü, izlediğiniz videodaki hareketleri model alarak arkadaşlarınızla birlikte işaret dili ile söyleyiniz.

5.9. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde dört gruba ayrılınız.
- Öğretmenin vereceği kelimelerin bazıları veya hepsini kullanarak özel gereksinimli bireylere uygun, kısa bir çocuk şarkısı yazınız.
- Yazdığınız şarkıyı kendinizin oluşturduğu bir ezgi ile söyleyiniz.
- Şarkıyı vücut perküsyonu veya çeşitli bedensel hareketlerle birleştiriniz.

Kullanılabilecek Vücut Perküsyonu ve Beden Hareketleri Örnekleri

- Ayaklarını yere vurmaları (Ayaklar rap rap rap…)
- Alkış yapmaları (Eller şak şak şak…)
- Dizlerine vurmaları
- Göğüslerine vurmaları
- Kafalarına vurmaları
- . . . . . (Artırılabilir.)
- . . . . . .

1. Grup

- Kelimeler: Sağlık, elma, armut, nar, muz, kayısı, meyve, yaz, kış
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .

2. Grup

- Kelimeler: Kırmızı, pantolon, gömlek, elbise, domates, karpuz, çilek
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .

3. Grup

- Kelimeler: Kedi, köpek, kuş, mama, yem, su
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .

4. Grup

- Kelimeler: Temizlik, el yıkamak, sabun, fırça
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .
- . . . . . .

- Şarkınızı arkadaşlarınız ile paylaşınız. Müzik dersinde ihtiyaca ve çocuğun özelliklerine göre şarkıların sözlerini değiştirerek veya yeni şarkılar oluşturarak etkinlikler yapabilirsiniz. Özel gereksinimli bireylere beceri öğretirken müzik etkinliklerinden yararlanabilirsiniz. Bireylerin hem eğlenip hem de öğrenmesini sağlayabilirsiniz.

5.4. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYE YÖNELİK MÜZİK ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

Tablo 5.3: Müzik Etkinlikleri İçin Uzun Dönemli Amaç Örnekleri

Ses Çalışmaları	Dinleme ve Söyleme
• Dinletilen sesin geldiği yönü gösterir. • Dinletilen sesin ne sesi olduğunu söyler. • Varlıkların dinletilen seslerini taklit eder.	• Kendisine dinletilen sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşlara uygun hızda eşlik eder. • Bildiği ezgileri ritmine uygun seslendirir. • Grupla birlikte şarkı söyler.
Ritim	**Dans ve Hareket**
• Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak beden hareketleriyle (alkış, ayağıyla yere vurma vb.) ritim tutar. • Dinlediği müziğe uygun olarak ritim aletiyle uygun vuruşlar yapar.	• Üç aşamalı kaba motor becerileri müzik eşliğinde taklit eder. • Müzik eşliğinde serbest dans çalışmaları yapar.

Tablo 5.3'te verilen müzik etkinlikleri amaçlarını inceleyiniz. Tablodaki amaçlardan bir tanesini seçiniz veya kendiniz bir uzun dönemli amaç yazınız. Belirlediğiniz amacın öğretimi için özel gereksinimli bireylerle yapılacak bir müzik etkinliği örneği tasarlayınız. Etkinliğinizi tasarlarken kaynaklardan ve genel ağdan yararlanabilirsiniz. Hazırladığınız etkinliği sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Yukarıda verilen uzun dönemli amaçlardan bir tanesini seçiniz.
- Seçtiğiniz amacın aşamalarını belirleyerek kısa dönemli amaçlarını açık ve anlaşılır bir şekilde yazınız.
- Etkinliği hangi yetersizlik türündeki bireylerle yapacağınızı belirleyiniz.
- Belirlediğiniz amacın öğretimi için özel gereksinimli bireylere uygun bir müzik etkinliği örneği bulunuz veya tasarlayınız.
- Tasarladığınız etkinliğin uzun ve kısa dönemli amaçlarınız için uygun olduğundan emin olunuz.
- Etkinliği uygularken özel gereksinimli bireyler ihtiyaç duyduğunda nasıl yardımlarda bulunacağınızı belirtiniz.
- Belirlediğiniz etkinlik için gerekli araç gereci yazınız.
- Etkinlikte kullanılacak araç gerecin ekonomik ve kolay edinilebilen malzemelerden olmasına dikkat ediniz.
- Etkinliği uygularken özel gereksinimli bireye vereceğiniz yönergeleri bir kâğıda yazınız.
- Yönergelerin belirlediğiniz özel gereksinimli bireyler için uygun olduğundan emin olunuz.
- Etkinliğin yönergelerini yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Etkinliğin yönergeleri ile nasıl uygulanacağını açıklayarak sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinliği 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, özel gereksinimli bireye yönelik müzik etkinliği hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYE YÖNELİK MÜZİK ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Sınıfı	No.:	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğretmenin Adı ve Soyadı	İmza

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) Hazırlık Aşaması		
1	Müzik etkinliği için uygun bir uzun dönemli amaç belirledi.		
2	Belirlediği uzun dönemli amacın kısa dönemli amaçlarını açık ve anlaşılır bir biçimde yazdı.		
3	Müzik etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağını belirledi.		
4	Belirlediği yetersizlik türüne yönelik bir müzik etkinliği tasarladı.		
5	Belirlediği etkinliğin özel gereksinimli bireyler için uygunluğunu kontrol etti.		
6	Etkinlik sırasında özel gereksinimli bireyler ihtiyaç duyduğunda onlara nasıl yardımlarda bulunacağını belirtti.		
7	Etkinlikte kullanılacak araç gerecin ekonomik ve kolay edinilebilen malzemelerden olmasına dikkat etti.		
8	Etkinlikte kullanılacak araç gerecin ekonomik ve kolay edinilebilen malzemelerden olmasına dikkat etti.		
	B) Yazım Aşaması		
9	Müzik etkinliğini A4 boyutunda kâğıda hazırladı.		
10	Etkinliğin yönergelerini belirlediği yetersizlik türüne uygun olarak açık ve anlaşılır şekilde yazdı.		
11	Yönergelerde Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına uydu.		
12	Hazırladığı etkinliğin nasıl uygulanacağını açıklayarak sınıfta arkadaşlarına sundu.		
	C) Zaman Yönetimi		
13	Müzik etkinliğini verilen sürede tamamladı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

5.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

5.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Müzik Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama

Müzik etkinliklerine yönelik hazırlanan BEP'te bireylerin ihtiyaçlarına ve performans düzeylerine uygun olarak farklı alanlardan becerilere yer verilmelidir. Örneğin bireyin BEP'i yalnızca şarkı söyleme becerisi ile sınırlandırılmamalı; ritim tutma, müzik eşliğinde dans ve hareket çalışmaları ile ses üretme çalışmalarından da beceriler belirlenmelidir.

Müzik etkinliğine yönelik BEP hazırlanırken izlenmesi gereken adımlar şunlardır:

- BEP'te yer alacak amaçları belirlerken öğrencinin performans düzeyi dikkate alınarak müzik etkinliklerine ilişkin gözlenebilir, ölçülebilir ve açık bir biçimde uzun dönemli amaçlar belirlenmelidir. Tablo 5.4'te müzik etkinlikleri için BEP'te yer alabilecek uzun dönemli amaç örneklerine yer verilmiştir.

Tablo 5.4: Müzik Etkinliklerinde Uzun Dönemli Amaç Örnekleri

	YANLIŞ ÖRNEK	DOĞRU ÖRNEK
1	Azra, bir yılın sonunda birlikte şarkı söylemeyi sever.	Azra, bir yılın sonunda birlikte şarkı söylemeye istekli olur.
2	Sait; bebek, kadın ve erkek seslerini tanır.	Sait; bir yılın sonunda dinletilen sesin bebek, kadın ve erkek sesi olduğunu söyler.
3	Nisa, bir yılın sonunda dinletilen sesin kaynağını bilir.	Nisa, bir yılın sonunda dinletilen sesin kaynağını söyler.
4	Emir, bir yılın sonunda dinletilen çalgının adını bilir.	....
5	Kerem, dinletilen sesin kaynağını bilir.	....

SIRA SİZDE

Tablo 5.4'te verilen uzun dönemli amaç örnekleri inceleyiniz. 4. ve 5. örneklerin doğrularını yazınız.

- Müzik dersine ilişkin BEP'te yer alacak uzun dönemli amaçlar belirlendikten sonra her bir uzun dönemli amacın öğretimsel amaçları belirlenir. Böylelikle müzik etkinliklerine ilişkin becerilerin bireye hangi aşamalarla ve hangi sırayla öğretileceği belirlenir.
- Sonra bireyin belirlenen her bir basamağına ilişkin yapabildikleri ve beceriyi gerçekleştirebilmek için kazanmış olması gereken becerilere sahip olup olmadığı belirlenir. Bireye ilişkin bu bilgiler bireyselleştirilmiş öğretim planındaki performans düzeyi kısmına yazılır. Sonra buna göre bir öğretim süreci planlanır. Böylelikle bireyin o becerinin hangi basamaklarında ne düzeyde olduğu öğretmen tarafından analiz edilir.

- Daha sonra becerinin öğretilmesi için en uygun yöntem ve teknikler belirlenir (Görsel 5.36). Örneğin ses üretme çalışmalarında dinlenen sesin taklit edilmesi için bireyin sözel ipucu ve model olma ile beceriyi gerçekleştirmesi hedeflenebilir. Becerinin öğretiminde hangi yöntemin kullanılacağı belirlendikten sonra BÖP'e yazılmalıdır.
- Bireyin müzik etkinliğini sürdürmesi ve tamamlaması için kullanılacak pekiştireçler belirlenir. Örneğin kurallı dans hareketlerinden oluşan bir etkinliğin tamamlanmasından sonra bireyin öğretmenin belirlediği seçenekler arasından seçtiği bir oyuncakla oynaması pekiştireç olarak kullanılabilir ya da birey etkinlik için belirlenen her hareketi tamamladığında sözel pekiştireçler ile pekiştirilebilir. Bunlar belirlenerek BÖP'e yazılmalıdır.

Görsel 5.36: BEP'te yer verilebilecek müzik becerileri örnekleri

5.4.2. Müzik Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları

Müzik dersi için hazırlanmış BEP örneği Tablo 5.5'te verilen kaba değerlendirme formuna göre hazırlanmıştır.

Tablo 5.5: Müzik Dersi Kaba Değerlendirme Formu

BİLDİRİMLER	Evet	Hayır
Farklı sesler çıkarır.	X	
Dinletilen sesin geldiği yönü söyler.	X	
Dinletilen sesin kaynağını gösterir.	X	
Dinletilen sesin insan, hayvan, taşıt ve doğa sesi olduğunu söyler.		X
Dinletilen sesin bebek, çocuk, kadın ve erkek sesi olduğunu söyler.		X
Varlıkların dinletilen seslerini taklit eder.		X
Resmi gösterilen varlıkların seslerini taklit eder.		X
Dinletilen gürültü ve müzik seslerinin ne sesi olduğunu söyler.		X
Sesini doğru kullanır.	X	
Bildiği basit bir şarkıdaki sözcükleri doğru seslendirir.		X
Grupla şarkı seslendirir.		X
Birlikte şarkı söylemeye istekli olduğunu söyler.	X	
Bildiği ezgileri ritmine uygun seslendirir.		X
Belirtilen şarkının türünü söyler.		X
Müziğimizdeki türlerden bildiği örnekleri seslendirir.		X
Belirtilen şarkının hangi gün, hafta ve ders konusuna ilişkin olduğunu söyler.		X
Çevresindeki çalgıların nasıl çalındığını söyler.		X
Dinletilen çalgının adını söyler.		X
Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.		X

Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun hızda seslendirir.		X
Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak ritim tutar.		X
Dinlediği müziğe uygun olarak ritim aletiyle uygun vuruşlar yapar.		X
Müzikli oyun ve dansları oynar.		X
Müzikli oyunlara katılmaya istekli olduğunu söyler.	X	
İstiklâl Marşı'nın anlamını söyler.		X
İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.		X
Bayrak töreninde yapılması gerekenleri söyler.	X	
Bayrak törenine katılır.	X	
Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılar seslendirir.		X
Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olduğunu söyler.	X	

2021-2022 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
..... ANAOKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı: Müzik
BEP Hazırlama Tarihi: 13 Eylül 2021
Sorumlu Kişi: Özel Eğitim Öğretmeni ve Müzik Öğretmeni

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

Adı ve Soyadı	Ada ...
Yaşı	6
Sınıfı	Özel eğitim ana sınıfı

Performans Düzeyi
Ada, dinletilen sesin kaynağını söyleyebilmekte ve yönünü bulabilmektedir. Farklı sesler çıkarabilmekte ve sesini doğru kullanabilmektedir. Dinletilen sesin bebek, çocuk, kadın ve erkek sesi olduğunu söyleyebilmektedir. Davul, flüt ve gitarın resimleri gösterildiğinde bunların adlarını söyleyebilmektedir. Diğer müzik aletlerinin adlarını söylemekte sınırlılık yaşamaktadır. Hayvanların, eşyaların ve doğa varlıklarının resimleri gösterildiğinde ve sesleri dinletildiğinde seslerini bağımsız olarak taklit etmekte sınırlılık yaşamaktadır. Bir şark, ninni veya tekerlemeyi baştan sona kadar yerinde uygun oturarak dinleyebilmekte ancak söylemede ve bunlara eşlik etmede sınırlılık yaşamaktadır. Grupla şarkı dinlerken etkinliğe katılmaya istekli olmakta ancak yerinde ritme uygun sallanma, alkış ve davula vurma gibi basit ritim hareketleri ile tek vuruşluk ritim tutmada sınırlılık yaşamaktadır.

AMAÇLAR

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
1. Ada, bir yılın sonunda kendisine dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda, ne sesi	1. 1. Dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda hayvan sesi (kuş, kedi, vb.) olduğunu söyler.	13 Eylül 2021-14 Kasım 2021	Yanlışsız öğretim	Bilgisayar, hoparlör, ritim aletleri,

olduğunu bağımsız olarak söyler.	1. 2. Dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda taşıt sesi (araba sesi, korna sesi vb.) olduğunu söyler.			öğrencinin adlarını söyleyebildiği çalgılar Sınıf, müzik odası
	1. 3. Dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda doğa olayı (rüzgâr, gök gürültüsü vb.) sesi olduğunu söyler.		Doğal öğretim	
	1. 4. Dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda eşya (süpürge, kapı vb.) sesi olduğunu söyler.			
	1. 5. Dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda ritim aleti (davul, zil vb.) sesi olduğunu söyler.			
	1. 6. Dinletilen sesin ne sesi olduğu sorulduğunda çalgı (gitar, flüt vb.) sesi olduğunu söyler.			
2. Ada, bir yılın sonunda canlı ve cansız varlıklara ait sesleri bağımsız olarak taklit eder.	2. 1. Dinletilen insan ve hayvan seslerini bağımsız olarak taklit eder.	15 Kasım 2021-Ocak 2022	Doğrudan öğretim, model olma ve sözel ipucu teknikleri	Bilgisayar, hoparlör, resimli kartlar Sınıf, müzik odası
	2. 2. Dinletilen doğa (rüzgâr, akarsu, yağmur vb.) seslerini bağımsız olarak taklit eder.			
	2. 3. Dinletilen eşya (araba, süpürge vb.) seslerini bağımsız olarak taklit eder.			
	2. 4. Resmi gösterilen hayvan seslerini bağımsız olarak taklit eder.			
	2. 5. Resmi gösterilen doğa (rüzgâr, akarsu, yağmur vb.) seslerini bağımsız olarak taklit eder.			
	2. 6. Resmi gösterilen eşya (araba, süpürge vb.) seslerini bağımsız olarak taklit eder.			
ARA TATİL				

3. Ada; kendisine dinletilen sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun hızda seslendirir.	3. 1. Kendisine dinletilen sayışmayı uygun hızda seslendirir.	7 Şubat 2022- 20 Şubat 2022	Doğrudan öğretim	Tablet, akıllı tahta, bilgisayar, hoparlör Sınıf, müzik odası
	3. 2. Kendisine dinletilen ninniyi uygun hızda seslendirir.	21 Şubat 2022-6 Mart 2022		
	3. 3. Kendisine dinletilen tekerlemeyi uygun hızda seslendirir.	7 Mart 2022-20 Mart 2022		
	3. 4. Kendisine dinletilen şarkıyı uygun hızda seslendirir.	21 Mart 2022-4 Nisan 2022		
	3. 5. Kendisine dinletilen türküyü uygun hızda seslendirir.	5 Nisan 2022-17 Nisan 2022		
	3. 6. Kendisine dinletilen marşı uygun hızda seslendirir.	18 Nisan 2022-1 Mayıs 2022		
4. Ada; bir yılın sonunda tef, piyano keman ve marakas arasından sesi dinletilen çalgının adını bağımsız olarak söyler.	4. 1. Adı söylenen çalgıyı dört resimli kart arasından bağımsız olarak gösterir.	2 Mayıs 2022-18 Haziran 2022	Yanlışsız öğretim	Tef, piyano keman, marakas, sesli videolar resimli kartlar Sınıf, müzik odası
	4. 2. Kendisine gösterilen resimli karttaki çalgının adını bağımsız olarak söyler.			
	4. 3. Sesi dinletilen çalgının resmini dört resimli kart arasından bağımsız olarak gösterir.			
	4. 4. Sesi dinletilen çalgının adını bağımsız olarak söyler.			
Problem Davranış	Müzik dersinde kullanılan araç gerecin hepsine dokunmak istemekte, etkinlik bitiminde kullandığı araç gereci öğretmen istediğinde vermemektedir.			
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi	Öğretmen, öğrencinin kullandığı araç gereci etkinlik bitiminde yerine koyması için model olmakta, yerine koyduğunda ise bu davranışı diğer davranışlara göre daha belirgin bir şekilde sözel olarak pekiştirmektedir. Hemen sonrasında ise öğrenciye küçük bir yiyecek pekiştireci vermektedir. Öğrencinin araç gereci yerine koymak istemediği durumda ise öğrenciye fiziksel yardım ile "Birlikte koyalım." demekte, yerine koyduğu anda öğrenciyi belirgin bir şekilde sözel olarak pekiştirmektedir. Öğretmen, Ada başka nesneleri de kullandıktan sonra yerlerine koyduğunda "Yerine koydun, aferin sana! Etkinliğimiz bittiğinde nesneleri yerine koyuyoruz." diyerek farklı zamanlarda da etkinlik bitiminde nesnelerin yerlerine konması davranışını pekiştirmektedir.			
Pekiştireç Pekiştireç Tarifesi	Öğretmen, öğrenciyi önce her seferinde pekiştirir ve öğrenci uygun davranışı kazandıkça giderek bu aralığı artırır (iki seferde bir, üç seferde bir pekiştirme).			

SIRA SİZDE

Tablo 5.5'teki kaba değerlendirme formunda öğrencinin yapabildiği becerilerin BEP'teki performans kısmına nasıl yazıldığını inceleyiniz. Kaba değerlendirme formundaki hangi becerilerin BEP'e alındığını form üzerinden inceleyerek bulunuz. Neden bu amaçların alınmış olabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

5.10. ETKİNLİK

1. Tablo 5.5'te verilen kaba değerlendirme formunu ve BEP örneğini inceleyiniz.

2. Öğrencinin kaba değerlendirme formunda belirtilen becerilerden yapabildiği ve sınırlılık yaşadığı becerileri inceleyiniz. Bunları bir sonraki sayfadaki BEP'te yer alan performans kısmına birkaç cümle ile yazınız.

3. Öğrencinin gereksinimi olan öncelikli becerilere ilişkin üç uzun dönemli amaç belirleyerek yazınız.

4. Bu üç uzun dönemli amacın kısa dönemli amaçlarını yazarak BEP'i tamamlayınız.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı:
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi(ler):

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER	
Adı ve Soyadı	
Yaşı	
Sınıfı	
Performans Düzeyi:	

AMAÇLAR				
Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
Pekiştireç Pekiştireç Tarifesi				

5.4.3. Müzik Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI ÖRNEĞİ	
Sorumlu Kişiler:	**Sınıfı:**
Ders / Konu	Müzik / Dans ve Hareket
Bireyin Adı ve Soyadı	.....
Bireyin Beceriye İlişkin Performans Düzeyi	3-5 dakikalık bir şarkıyı baştan sona dinleyebilmekte, 3-5 dakikalık bir videoyu bağımsız olarak izleyebilmektedir. Bir öğretim oturumuna 25 dakika boyunca, uygun olarak katılabilmektedir. Tek aşamalı kaba motor becerileri model olunduğunda taklit edebilmektedir.
Uzun Dönemli Amaç	Bir yılın sonunda beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarını bağımsız olarak yapar.
Kısa Dönemli Amaç	**1.** Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarını fiziksel yardım ile yapar. **2.** Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarını model olunduğunda yapar. **3.** Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarını bağımsız olarak yapar.
Öğretimsel Amaçlar	Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında birinci hareketi fiziksel yardım ile yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında ikinci hareketi fiziksel yardım ile yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında üçüncü hareketi fiziksel yardım ile yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında dördüncü hareketi fiziksel yardım ile yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında beşinci hareketi fiziksel yardım ile yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında birinci hareketi model olunduğunda yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında ikinci hareketi model olunduğunda yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında üçüncü hareketi model olunduğunda yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında dördüncü hareketi model olunduğunda yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında beşinci hareketi model olunduğunda yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket

	çalışmalarında birinci hareketi bağımsız olarak yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında ikinci hareketi bağımsız olarak yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında üçüncü hareketi bağımsız olarak yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında dördüncü hareketi bağımsız olarak yapar. Beş kaba motor becerinin sırasıyla yapılmasını içeren dans ve hareket çalışmalarında beşinci hareketi bağımsız olarak yapar.
Yöntem	Tüm beceri yöntemi
Pekiştireçler	Sözel pekiştireçler (“Aferin!”, “Çok güzel yaptın!” vb.) Etkinlik bitiminde öğretmenin sunduğu seçeneklerden istediği bir oyuncakla 5 dakika serbest bir şekilde oynama
ÖĞRETİM SÜRECİ	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve **Ortam Düzenlemesi**	Sınıf Öğretmen, dersten önce etkinlikte kullanılacak araç gereci hazırlar ve şarkıyı dinlemeye hazır olacak şekilde ayarlar. Sıraları etkinlik öncesinde duvar kenarına çekip öğrencinin rahat hareket edebileceği genişlikte bir alan oluşturur.
B) Araç Gereç	Hoparlör, video, “Ceviz Adam” şarkısı, “Ram Sam Sam” şarkısı vb.
C) Süre	25 dk.
Ç) Dersin İşlenişi	Öğretmen, öğrenciye hazır olup olmadığını sorduktan sonra “Hazırsan başlayalım.” der. Öğrencinin tam karşısına geçer ve öğrenciye “Bugün seninle çok eğlenceli bir şarkı dinleyeceğiz ve birlikte dans edeceğiz.” der. Öğretmen, şarkıyla yapılan dansın videosunu açar. Videoyu öğrenciyle birlikte bir kez baştan sona izler. Daha sonra videoyu tekrar açar ve videodaki dansla eş zamanlı olarak bir kez baştan sona tüm hareketleri yapıp öğrencinin görmesini sağlar. Daha sonra “Şimdi birlikte yapalım.” der. Videoyu tekrar açar. Öğrenciyle birlikte videoyu izleyerek dans hareketlerini yapar. Öğretmen videoyu tekrar açar. Öğrencinin dans hareketlerini yapamadığı yerde fiziksel yardımda bulunarak baştan sona kadar yapmasını sağlar. “Aferin çok güzel dans ediyorsun, hareketleri doğru yapıyorsun” diyerek öğrencinin davranışını pekiştirir. Bunu baştan sona birkaç defa tekrar eder. Her denemenin sonunda öğrenciyi, sözel pekiştireçler kullanarak pekiştirir. Öğrenci, fiziksel yardımla tüm hareketleri baştan sona yapabilir düzeye geldiğinde öğretmen yalnızca şarkıyı açar. Tüm hareketlere model olur ve öğrencinin dans hareketlerini kendisiyle birlikte baştan sona kadar yapmasını sağlar. “Aferin!”, “Harikasın!” diyerek öğrencinin davranışını pekiştirir.

	Bunu baştan sona birkaç defa tekrar eder. Her denemenin sonunda öğrencinin davranışını sözel pekiştireçlerle pekiştirir. Model olunduğunda öğrenci tüm hareketleri baştan sona yapabilir düzeye geldiğinde öğretmen yalnızca şarkıyı açar ve öğrencinin dans hareketlerini baştan sona kadar bağımsız olarak yapmasını ister. Bunu baştan sona birkaç defa tekrar eder. Her denemenin sonunda öğrencinin davranışını sözel pekiştireçlerle pekiştirir. Öğretmen öğrenciye "Çok güzel derse katıldın! Şimdi bunların arasından istediğin oyuncakla oynayabilirsin." diyerek sunduğu seçeneklerden birini öğrencinin seçmesine ve 5 dakika oynamasına izin verir. Öğretim, öğrenci beceriyi belirlenen ölçüt düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirene kadar sürdürülür.

DEĞERLENDİRME

Öğretim sonunda öğrenci ile o oturumda çalışılan kısa dönemli amaç düzeyinde değerlendirme yapılır. Değerlendirme, tekli fırsat yöntemi ile yapılır. Değerlendirmede elde edilen veriler, ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir. Öğrenci dört denemenin üçünde beceriyi yapabiliyorsa bir sonraki oturumda sıradaki kısa dönemli amaçtan başlanarak çalışılır.

KALICILIK VE GENELLEME

Kalıcılık: Öğrenci bağımsız olarak ¾ oranında beceriyi gerçekleştirebildiğinde öğretim sonlandırılır. Öğretime bir süre ara verildikten sonra öğrenci ile tekrar bir öğretim oturumu düzenlenir. Öğrenci beceriyi ¾ oranında gerçekleştiremiyorsa en az düzeyde yardım ile tekrar öğretim yapılır. Öğrenci beceriyi ¾ oranında yapabiliyorsa kalıcılık sağlanmış kabul edilir.

Genelleme

- Öğrencinin öğrendiği beceriyi 3-4 kişilik bir grupla yapabilmesi için bir öğretim oturumu düzenlenir. Böylelikle öğrencinin öğrendiği beceriyi farklı kişilerle birlikte yapıp yapamadığı gözlemlenir.
- Öğrencinin öğrendiği beceriyi farklı bir sınıfta veya okul bahçesinde yapabilmesi için bir öğretim oturumu düzenlenir. Böylelikle öğrencinin öğrendiği beceriyi farklı ortamlarda yapıp yapamadığı gözlemlenir.
- Öğrenci, öğrendiği beceriyi farklı kişilerle ve farklı ortamlarda bağımsız olarak yapabiliyorsa genelleme sağlanmış kabul edilir.

5.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Müzik Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı

Müzik dersi öğretiminde grup çalışması yapılarak bireylerin akranlarından da öğrenmesi sağlanır. Grupla müzik etkinliklerinde bireylerin hepsinin tek bir davranışı öğrenmesi üzerinde çalışılabileceği gibi her birey için aynı anda çalışılabilecek farklı öğretimsel amaçlar da belirlenebilir. Örneğin bir şarkıyı dinlerken tek bir hareketle ritim tutma becerisi öğretilirken bireylerden birinin tek vuruşla alkış yapması, bir diğerinin davula tek vuruşla vurarak ritim tutması, diğerlerinin ise ritme uygun bir şekilde yerlerinde sallanarak eşlik etmesi sağlanabilir. Böylelikle yerinde ritme uygun olarak sallanan bireyler, hedeflenen öğretimsel amacı öğrenirken daha sonraki aşamalarda gerçekleştirecekleri alkışla ve davulla ritim tutma davranışlarını da gözlemlemiş olur. Bir sonraki öğretim oturumunda bireylerin bir önceki oturumda arkadaşlarını gözlemleme fırsatı buldukları öğretimsel hedefleri gerçekleştirmeleri kolaylaşır. Ayrıca bireylerin bir grup içerisinde uyum içerisinde çalışma becerilerinin gelişimi de desteklenir.

Müzik dersinden önce yapılacak planlamalar önemlidir. Müzik dersi hem işitsel ögeleri hem de bedensel hareketlerin tekrarlanmasına yönelik davranışları içerdiğinden bireylerin dikkatinin dağılmasına neden olabilir. Bu noktada öğretmenin yapacağı öğretimi iyi bir şekilde yapılandırması ve bunu hazırlayacağı grup eğitim planına doğru bir biçimde yansıtması gerekmektedir. İyi planlanmış ve buna uygun olarak yapılandırılmış bir müzik dersi, bireylerin hem öğrenmelerine hem de eğlenmelerine olanak sağlar (Görsel 5.37).

Görsel 5.37: Grupla yapılan ritim çalışmaları

5.4.5. Müzik Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları

GRUP EĞİTİM PLANI ÖRNEĞİ

Görevli kişi: (Özel Eğitim Öğretmenleri) **Sınıfı:** 1. Sınıf Hafif Zihinsel A şubesi (Özel Eğitim Sınıfı)

Ders	Müzik			
Öğrencilerin Adları	Gülin ...	Samet ...	Ceylin ...	Umut ...
Öğrencilerin Eğitsel Performans Düzeyi	Gülin	Samet	Ceylin	Umut
	İki dakikalık bir şarkıyı baştan sona dinleyebilmektedir. Davulun adı sorulduğunda söyleyebilmektedir. Şarkıya ritmine uygun olarak, yerinde sallanarak eşlik edebilmektedir. Öğretmen model olduğunda, şarkıya uygun olarak alkışla ritim tutabilmektedir.	İki dakikalık bir şarkıyı baştan sona dinleyebilmektedir. Şarkıya ritmine uygun olarak, yerinde sallanarak eşlik edebilmektedir. Davula vurarak ses çıkarabilmektedir. Rastgele alkış yapabilmektedir.	İki dakikalık bir şarkıyı baştan sona dinleyebilmektedir. Davulun adı sorulduğunda söyleyebilmektedir. Rastgele alkış yapabilmektedir.	İki dakikalık bir şarkıyı baştan sona dinleyebilmektedir. Davula vurarak ses çıkarabilmektedir. Rastgele alkış yapabilmektedir.
Uzun Dönemli Amaç	Dinletilen şarkıya ritme uygun olarak yerinde sallanma, bedenine vurma, alkışla ve davula tek vuruşluk vurma ile eşlik eder.			
Kısa Dönemli Amaçlar	1. Dinletilen şarkıya ritme uygun olarak, yerinde sallanarak eşlik eder. 2. Dinletilen şarkıya bedenine vurarak eşlik eder. 3. Dinletilen şarkıya alkış ile eşlik eder. 4. Dinletilen şarkıya davula tek vuruşluk vurarak eşlik eder.			
Öğretimsel Amaçlar	Dinletilen yavaş bir şarkıya ritme uygun olarak, yerinde sallanarak eşlik eder. Dinletilen hızlı bir şarkıya ritme uygun olarak, yerinde sallanarak eşlik eder. Dinletilen şarkıya dizlerine vurarak eşlik eder. Dinletilen şarkıya göğsüne vurarak eşlik eder.			

<table>
<tr><td></td><td>Dinletilen şarkıya alkış ile eşlik eder.
Dinletilen şarkıya parmak şıklatarak eşlik eder.
Dinletilen şarkıya masaya tek vuruşluk vurarak eşlik eder.
Dinletilen şarkıya davula tek vuruşluk vurarak eşlik eder.</td></tr>
<tr><td>Yöntem</td><td>Doğrudan öğretim</td></tr>
<tr><td>Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi</td><td>Sembol pekiştireç ve yiyecek pekiştireci

Öğretmen, öğrencilerin yapamadıkları kısımlarda öğrencilere tekrar model olarak yapmalarını sağlar. Yine de yapamayan öğrenci olursa fiziksel yardımda bulunarak öğrencinin etkinliği sürdürmesini sağlar. Her bir kısa dönemli amaç tamamlandığında öğrencilere “Süpersin, aferin, harikasın!” gibi ifadeler söyleyerek sembol pekiştireç tablosunda öğrencilerin isimlerinin karşısına yıldız çıkarması yapıştırır.

Öğretmen, tüm kısa dönemli amaçları tamamlayan her öğrenciye “Etkinliğimizi tamamladın, aferin!” diyerek sevdiği yiyecek pekiştireci verir.
<table>
<tr><td></td><td>Gülin</td><td>Samet</td><td>Ceylin</td><td>Umut</td></tr>
<tr><td>KDA 1</td><td>★</td><td>★</td><td>★</td><td>★</td></tr>
<tr><td>KDA 2</td><td>★</td><td>★</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>KDA 3</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>KDA 4</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Yiyecek</td><td>Süt</td><td>Elma</td><td>Kraker</td><td>Muz</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td colspan="2">ÖĞRETİM SÜRECİ</td></tr>
<tr><td>A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi</td><td>Sınıf ortamı, müzik odası

Öğretmen, sıraları çocukların yarım daire şeklinde oturabilecekleri biçimde düzenler. Çocukların tam karşısına oturur. Öğretimde kullanılacak araç gereci, kullanıma hazır olacak şekilde masaların üzerine yerleştirir.</td></tr>
<tr><td>B) Araç Gereç</td><td>Bilgisayar, hoparlör, çocukların gelişimsel düzeylerine uygun şarkılar, tablet ve davul</td></tr>
<tr><td>C) Süre</td><td>40 dk.</td></tr>
<tr><td>D) Dersin İşlenişi</td><td>Öğretmen öğrencilere hazır olup olmadıklarını sorduktan sonra “Haydi, başlayalım! Şimdi sizinle çok güzel bir şarkı dinleyeceğiz. Dinlerken bu şarkıya yerimizde sallanarak, dizlerimize vurarak, alkış yaparak ve davula vurarak eşlik edeceğiz. Ben size nasıl yapılacağını göstereceğim. Lütfen şimdi beni izleyin.” der. Şarkıyı açar yerinde ritme uygun olarak sallanır, yaptıklarını basit ve anlaşılır bir şekilde açıklar. “Ben şu anda yerimde şarkının ritmine uygun olarak sallanıyorum. Şarkıyı dinliyorum ve şarkıya göre böyle ve böyle yapıyorum.” diyerek yaptığı hareketleri tek tek betimleyerek anlatır. “Şimdi siz de benimle birlikte yerinizde sallanın.” der. Şarkıyı tekrar açar ve ritme uygun olarak yerinde sallanır. Hareketleri yapabilen</td></tr>
</table>

	öğrencilere "Aferin, süpersin, harika!" der, yapamayan olursa tekrar model olur, yine yapamayan olursa fiziksel yardımla çocukların yapmalarını sağlar. Öğrenciler hareketleri fiziksel yardımla yaptıklarında davranışı betimler ve öğrencinin yapması için öğrenciye davranışı model olarak tekrar gösterir, gerekirse öğretimi tekrarlar. Öğrencilerin performansları farklı olduğundan her öğrencinin ihtiyacına uygun olan kısa dönemli amacı gerçekleştirmesini sağlar. Gülin ve Samet, şarkıya yerinde sallanarak eşlik edebilmektedir. Bu nedenle bir kez yerinde sallanma kısa dönemli amacı çalışıldıktan sonra öğrencilerin isimlerinin karşısına yıldız koyar. Daha sonra "Şimdi beni izleyin." der. Şarkıyı tekrar açar ve dizlerine vurarak şarkıya eşlik eder. "Şimdi birlikte yapalım. Benimle birlikte siz de dizlerinize vurarak şarkıya eşlik edin." deyip öğrencilerden dizlerine vurarak şarkıya eşlik etmelerini ister. Ceylin ve Umut'un ise yerlerinde sallanarak şarkıya eşlik etmeye devam etmelerini ister. Sınıftaki diğer özel eğitim öğretmeni yerinde sallanarak eşlik etme davranışı için Ceylin ve Umut'a model olmaya devam eder. Böylelikle her öğrenci kendisine uygun kısa dönemli amacı gerçekleştirmiş olur. Ceylin ve Umut şarkıya yerlerinde sallanarak eşlik edebildiklerinde öğretmen onların da bir sonraki kısa dönemli amaç olan "dizlerine vurarak eşlik etme" becerisini gerçekleştirmelerini sağlar. Öğretmen öğrencilerin hareketleri yapamadıkları kısımlarda tekrar model olarak yapmalarını sağlar, yine de yapamayan öğrenci olursa; "Haydi, birlikte yapalım!" diyerek çocuklara fiziksel yardımda bulunur ve etkinliği öğrencilerin kendisine uygun davranışı gerçekleştirerek sürdürmesini sağlar. Öğretmen; her bir kısa dönemli amaç tamamlandığında öğrencilere derse katılmalarını vurgulayarak "Süpersin, aferin, harikasın!" der ve öğrencilerin isimlerinin karşısına yıldız yapıştırır. Tüm kısa dönemli amaçlar için aynı öğretim aşamalarını izleyerek öğretimi gerçekleştirir.
DEĞERLENDİRME	
Ölçüt bağımlı ölçü aracı ile değerlendirme yapılır. Her bir öğrenci için uygun olan ifade, ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir. Öğrencilerin bağımsız olarak yapabildikleri becerilerin karşısına +, yapamadıkları becerilerin karşısına – yazılır.	

5.11. ETKİNLİK

GEP örneğini inceleyiniz. Arkadaşlarınızla rol dağılımı yaparak GEP'teki etkinliği sınıfta uygulayınız. Uygulamanızdan sonra öğrencilerin aynı etkinlikte farklı davranışlar kazanabildikleri grup derslerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini arkadaşlarınızla tartışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarına yazınız.

1. (.....) Çocuklara yeni bir şarkı öğretilirken tümdengelim ve tümevarım yöntemleri kullanılır.

.....

2. (.....) Yaratıcı dans çalışmalarında sözsüz müzikler ve çocukların anlamadığı dilde sözlü müzikler kullanılmalıdır.

.....

3. (.....) Rontlar, çocuklara kendilerini bir grup önünde ifade etme fırsatı sunar.

.....

4. (.....) Öğretmen, okul öncesi eğitimde farklı müzik etkinlik türlerini kullanmalıdır.

.....

5. (.....) Müzik çalışmalarında çocukların yarısı ritim aleti kullanırken diğer yarısı dinlemelidir.

.....

6. (.....) İşitme yetersizliği olan bireylerin müzik dersine katılmasına gerek yoktur.

.....

7. (.....) Özel gereksinimli bireylerle yapılan ritim çalışmalarında sınıfta yer alan masa, şişe, tahta ve tabak gibi nesneler kullanılır.

.....

8. (.....) Özel yetenekli bireylerle yapılan müzik etkinlikleri; bireylerin merak ve ilgilerini uyandıracak, yaratıcılıklarını ve üretme becerilerini geliştirmelerini sağlayacak nitelikte olmalıdır.

.....

9. (.....) Problem davranışları olan bireyler müzik etkinliklerine katılmamalıdır.

.....

10. (.....) BEP hazırlarken müzik etkinliklerine ilişkin belirlenen uzun dönemli amaçların duygu ve düşüncelere yönelik değil gözlenebilir ve ölçülebilir davranışlara yönelik yazılması gerekmektedir.

.....

B) Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

11. I. Dinleme ve odaklanma becerilerinin gelişimini destekler.
II. Çeşitli kavramların öğrenimini kolaylaştırır.
III. Ritme uygun hareket edebilme becerisi kazandırır.
IV. El ve göz koordinasyonunun gelişimini destekler.

Müziğin çocuğun gelişimine katkılarıyla ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I ve III B) II ve III
C) I, II ve III D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

12. Aşağıdakilerden hangisi müzik etkinliği çeşitlerinden <u>değildir</u>?

A) Müzikli öykü oluşturma
B) Ritim çalışmaları
C) Kolaj çalışmaları
D) Yaratıcı dans çalışmaları
E) Nefes açma çalışmaları

13. Ayşegül öğretmen çocuklara çeşitli sesler dinletmekte ve onlardan sesin hangi yönden geldiğini bulmalarını istemektedir.

Ayşegül öğretmenin uyguladığı çalışma aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ses dinleme, sesleri ayırt etme, ses üretme
B) Şarkı öğretimi ve şarkı söyleme
C) Müzikli dramatizasyon
D) Müzik dinleme
E) Nefes açma

14. Aşağıdakilerden hangisi müzik etkinliklerinde kullanılan ritim araçlarından <u>değildir</u>?

A) Agogo B) Çelik üçgen
C) Gitar D) Trampet
E) Zilli tef

15. Müzik etkinliklerinde ritim araçlarının kullanımıyla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Ritim aracı kullanılmadan önce incelemeleri için çocuklara verilmelidir.
B) Ritim aracıyla yapılan ilk etkinliklerde her çocuğa farklı ritim aracı verilmelidir.
C) Etkinliklerde basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir.
D) Tek heceli sözcüklerle etkinliğe başlanmalıdır.
E) Çocuklar ritmik yapıları öğrendikten sonra şarkı sözleriyle çalışılmalıdır.

16. Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireylerle yapılan müzik etkinliklerinde araç gereç kullanımında dikkat edilmesi gerekenlerden biri <u>değildir</u>?

A) Kolaydan zora ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.
B) Basitten karmaşığa ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.
C) Canlı renklerde olmalıdır.
D) Nasıl kullanılacağı öğrenciye anlaşılır bir şekilde açıklanmalıdır.
E) Müzik seslerini iyi çıkarmalıdır.

17. Öğretmen, çocuklardan daire şeklinde ayakta durmaların ve kendilerini şişirilmiş kocaman bir balon gibi hissetmelerini ister. ″Şimdi balonun ipini azar azar gevşeteceğim ve balonlar da yavaş yavaş hava kaçıracak. İp biraz gevşedi ve balon çok az hava kaçırdı, biraz daha gevşedi, biraz daha gevşedi, ip tamamen çözüldü.″ yönergesiyle çocukların nefeslerini bırakmalarını sağlar. Ardından daha önceden öğrenilmiş olan Ceviz Adam şarkısı söylenir.

Yukarıda verilen müzik etkinliği aşağıdaki kazanım ve göstergelerden hangisini karşılar?

A) Dil Gelişimi Kazanım 1. Sesleri ayırt eder. (Göstergeleri: Verilen sese benzer sesler çıkarır.)

B) Dil Gelişimi Kazanım 1. Sesleri ayırt eder. (Göstergeleri: Sesin geldiği yönü söyler.)

C) Dil Gelişimi Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler.)

D) Dil Gelişimi Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır.)

E) Bilişsel Gelişim Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

18. Aşağıdakilerden hangisi müzik dersine ilişkin yapılan bir BÖP'te yer <u>almaz</u>?

A) Öğrencinin öğretilmesi hedeflenen beceriye ilişkin performansı

B) Dersin nasıl işleneceği

C) Uygulayacak kişiler

D) Kullanılacak yöntem ve teknikler

E) Öğrencinin müzik etkinliklerini ne kadar sevdiği

19. Aşağıdakilerden hangisi ses ayırt etme ve üretme çalışmalarında kullanılan doğa seslerine örnektir?

A) Bebek sesi B) Hayvan sesi

C) Rüzgâr sesi D) Taşıt sesi

E) Zil sesi

20. Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireylerle yapılacak müzik etkinliklerinde araç gereç ve ortam düzenlemesinde dikkat edilmesi gerekenlerden <u>değildir</u>?

A) Etkinlikte tüm araç gereç bir arada kullanılmalıdır.

B) Araç gereç, öğrencinin gereksinimlerine uygun olmalıdır.

C) Gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.

D) Öğrencinin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır.

E) Araç gerecin hazırlanması ve ortam düzenlemesi etkinlik öncesinde yapılmalıdır.

21. Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bir öğrencinin BEP'inde müzik etkinliklerine ilişkin yer alabilecek uzun dönemli bir amaç olabilir?

A) Nihal, dans ederken ¾ oranında doğru hareketleri yapar.

B) Tunç, hayvan seslerini bir yılın sonunda bağımsız olarak taklit eder.

C) Cenk, bir yılın sonunda müzik etkinliklerinde üzerine düşen görevi bilir.

D) Ses üretme çalışmalarına severek katılım sağlar.

E) Sinem, bir yıl boyunca müzik dersinde başarılı olur.

6. Öğrenme Birimi

FEN VE MATEMATİK ETKİNLİKLERİ

KONULAR

6.1. FEN ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

6.2. MATEMATİK ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

6.3. FEN VE MATEMATİK ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

6.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

6.5. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

TEMEL KAVRAMLAR

- Deney
- Kavram ağı
- Analoji
- Proje
- Sayı
- İşlem bilgisi
- Sayı korunumu
- Ölçme

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Fen etkinliklerinin çeşitleri, çocuğun gelişimine etkileri, uygulanmasında kullanılabilecek yöntemler
- Fen etkinlikleri için gerekli araç gereç
- Fen etkinlik örnekleri uygulama
- Matematik etkinlik türleri ve çocuğun gelişimine etkileri
- Matematik etkinlikleri için gerekli araç gereç
- Matematik etkinlik örnekleri uygulama
- Okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun fen ve matematik etkinliği belirleme, fen ve matematik etkinlik planı hazırlama
- Fen ve matematik etkinlikleri ile ilgili etkinlik dosyası oluşturma
- Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine uygun fen ve matematik etkinliği araç gereci
- Özel gereksinimli bireylerin özellikleri ile ihtiyaçlarını dikkate alarak fen ve matematik etkinlikleri için araç gereç, ortam planlama
- Özel gereksinimli bireyler için fen ve matematik etkinliklerine yönelik BEP ve BÖP hazırlamanın önemi, BEP ve BÖP hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar
- Özel gereksinimli bireyler için fen ve matematik etkinliklerine yönelik GEP hazırlamanın önemi
- Fen ve matematik etkinliklerine yönelik BEP, BÖP ve GEP örnek çalışmaları hazırlama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Bir olayın nedenlerini ve sonucunu kavramada deneylerin önemini arkadaşlarınızla tartışınız.**
2. **Bir deneyi çocukların yapması mı yoksa öğretmenin yapıp çocukların izlemesi mi daha etkilidir? Arkadaşlarınızla tartışınız.**

6.1. FEN ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

6.1.1. Fen Etkinlik Çeşitleri ve Çocuğun Gelişimine Etkileri

» Fen Etkinlik Çeşitleri

Fen etkinlikleri; merak etme, araştırma, inceleme, soru sorma, gözlem yapma ve keşfetmeye yönlendiren etkinliklerdir (Görsel 6.1). Fen etkinlikleri; çocukların içinde yaşadığı dünyayı tanıması, öğrendiği bilgiler arasında neden ve sonuç ilişkisi kurması, yaparak ve yaşayarak öğrenmesi için farklı fırsatlar sunar. Çocuklar, fen etkinliklerinde bilimsel süreç becerilerini kullanarak deneyimler kazanır ve çevre farkındalığını geliştirir.

Okul öncesi eğitimde uygulanan fen etkinlikleri, Şema 6.1'de gösterildiği gibi gruplandırılmaktadır.

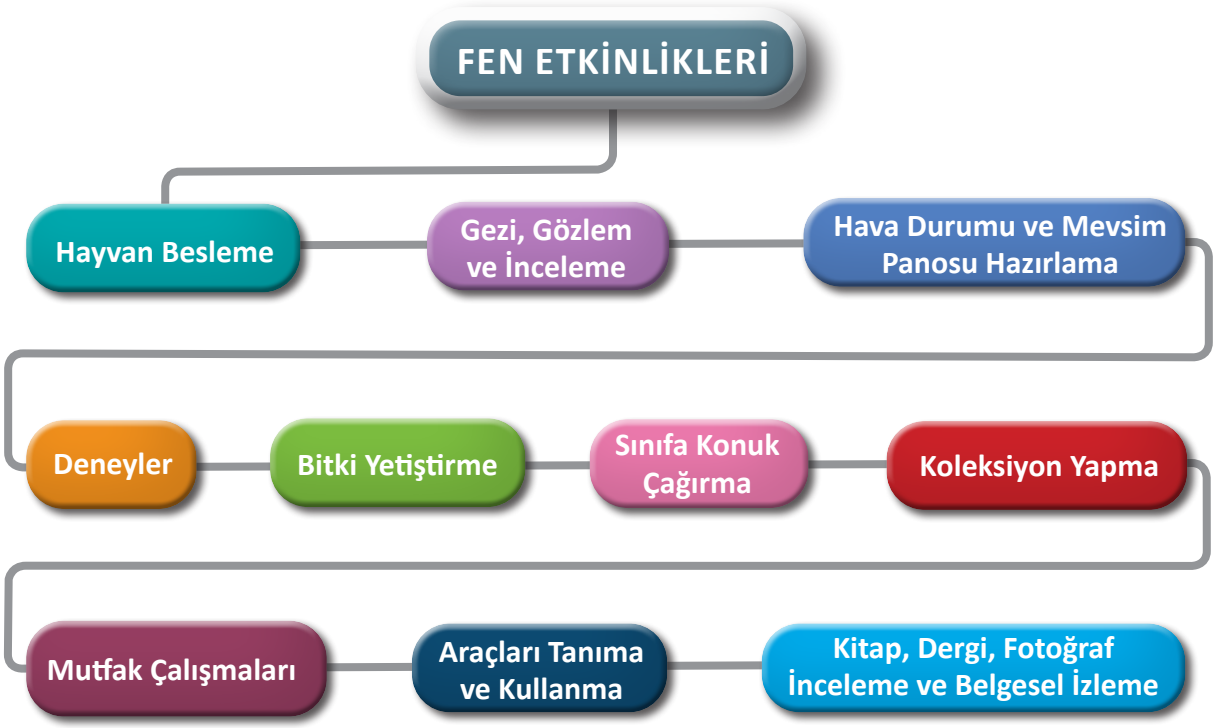

Şema 6.1: Fen etkinlik çeşitleri

Görsel 6.1: Fen etkinlik örnekleri

a) Deneyler

Deney; bilimsel bir gerçeği göstermek ve doğa olaylarını tekrar etmek amacıyla şartları öğretmen tarafından hazırlanarak yapılan denemelerdir. Deneyler bilimsel olayları somutlaştırır ve çocuklara yaparak, yaşayarak öğrenme fırsatı sunar. Fen etkinliklerinde deneyin kullanılması; çocukların gözlem yapma, gözlemlediği bilgileri yorumlama, olaylar ve durumlar arasında ilişki kurma, karşılaştırma yapma gibi bilimsel süreç becerilerini kazanmalarını destekler.

Görsel 6.2: Volkan deneyi

Okul öncesi dönemde bitkilerin büyümesi, sıcaklık, ısı, elektrik, tat, ses, yer çekimi, hava, batan ve batmayan nesneler, volkan patlaması (Görsel 6.2) gibi çeşitli konularda deneyler yapılabilir. Çocuklar; yapılan deneylerle ağırlık, uzunluk, hacim, büyüklük, miktar, zaman gibi birçok kavramı kazanarak bilime karşı olumlu tutumlar geliştirir.

Deneyler Seçilirken ve Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Deneyler çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmalıdır.
- Deneyler çocuklar için zararlı bir öge taşımamalı ve deney sırasında doğabilecek tehlikelere karşı önceden önlem alınmalıdır.
- Çocukların dikkat süreleri göz önünde bulundurularak sonuçları kısa sürede gözlenebilir deneyler seçilmelidir.
- Bir günde birden fazla deney yapılmamalıdır.
- Deney önceden denenmeli, deneyin sonuçları görüldükten sonra çocuklarla uygulama yapılmalıdır.
- Deney önceden planlanmalı ve tüm malzemeler hazırlanmalıdır.
- Deney sırasında çocukların bilmediği bir kavram ya da kelime kullanıldığında bunlar açıklanmalı ve deney sırasında tekrarlanarak pekiştirilmelidir.
- Etkili öğrenmeyi gerçekleştirmek amacıyla çocukların deneye aktif katılımları sağlanmalıdır.
- Deneyin sonucu görülmeden önce açık uçlu sorular sorularak çocukların sonuçla ilgili tahminleri alınmalıdır.
- Deney uygulandıktan sonra sonucu çocuklarla tartışılarak konu pekiştirilmelidir.

b) Gezi, Gözlem ve İnceleme

Çevrede olup bitenleri belli bir plana göre inceleme ve sonuç çıkarma etkinliğidir. Çocuklardan çevrelerindeki olayları kendi kendilerine gözlemleyerek öğrenmelerini beklemek, öğrenmeleri tesadüfe bırakmaktır. Bu gözlemlerde çocuklar yetersiz bilgi edinebilir ve yanlış genellemeler yapabilir. Planlanmış etkinliklerle yapılan incelemelerde ise çocuklar bilgiyi keşfeder, doğru ve yeterli bilgiye kısa sürede ulaşabilir.

Görsel 6.3: Müze gezisi

Tren istasyonu, hayvan barınağı, müze (Görsel 6.3), tiyatro, kütüphane, fırın, pazar yeri, park ve bahçeler, bilim merkezleri, belediye, itfaiye, akvaryum, meteoroloji binası gibi yerlere geziler düzenlenerek çocuklarla gözlem ve incelemeler yapılabilir.

Gezi, Gözlem ve İnceleme Çalışmaları Yapılırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Etkinlik öncesi mutlaka planlama yapılmalı; gezi ve gözlemin yeri, tarihi, süresi, etkinliğin amacı, nelerin gözleneceği, etkinliğe katılacak çocuk sayısı, geziye nereden ve nasıl gidileceği gibi durumlar belirlenmelidir (Tablo 6.1).
- Gezi, gözlem ve inceleme çalışmalarına çocukların yakın çevrelerinden başlanmalıdır.
- Gidilecek yer ile ilgili gerekli izinler alınmalı ve gözlem yerindeki kaynak kişiler etkinlik hakkında bilgilendirilmelidir.
- Çocukların velileri gezi öncesinde bilgilendirilmeli ve yazılı izinler alınmalıdır.
- Gezinin kuralları gezi öncesinde çocuklara anlatılmalı ve kurallara uymanın önemi açıklanmalıdır.
- Gezide güvenliğin sağlanması açısından yeterli sayıda yetişkin bulunmalıdır.
- Çocuklar gidilecek yer ve gözlemde dikkat edilecek noktalar konusunda bilgilendirilmelidir.
- Sınıfa dönüldüğünde etkinliğin değerlendirilmesi yapılmalı ve çocukların bilgileri pekiştirilmelidir.

Tablo 6.1: Gezi, Gözlem ve İnceleme Planı Formu

GEZİ, GÖZLEM VE İNCELEME PLANI FORMU			
Gezi Yeri			
Gezi Yerinde Nerelerin Gözlemleneceği			
Gezinin Amacı			
Gezide Kazanılması Beklenen Kazanım ve Göstergeler			
Gezinin Başlama Tarihi ve Saati			
Gezinin Bitiş Tarihi ve Saati			
Geziye Hangi Araçla Gidileceği			
Geziye Gidilecek Yol Güzergâhı			
Geziden Dönülecek Yol Güzergâhı			
Geziyle İlgili Alınacak Güvenlik Önlemleri			
Geziye Katılacak Öğretmen ve Yetişkin Sayısı			
Geziye Katılacak Sınıflar ve Öğrenci Sayıları			
Sınıf	**Kız**	**Erkek**	**Toplam**

c) Hava Durumu ve Mevsim Panosu Hazırlama

Çocuklar mevsimlerdeki farklılıkları erken dönemde algılayabilir ve mevsimleri basit olaylarla ilişkilendirebilir. Örneğin çocuklar; kardan adam yapıyorsa kış, dondurma yiyorsa yaz, yapraklar sararıp dökülüyorsa sonbahar, havalar ısınıp çevre yeşilleniyorsa ilkbahar mevsimi olduğunu söyleyebilir.

Çocuklar; hava durumuna göre giysi seçildiğinde, pazar ve manavlarda satılan meyve ve sebzeler değişiklik gösterdiğinde, yapılan aktiviteler değiştiğinde (kardan adam yapma, kayma, yüzme, piknik yapma vb.) hava sıcaklığı ve mevsimlerdeki değişimin farkına varır. Uzun bir sürece yayılan bu değişim, hazırlanan panolar aracılığıyla somutlaştırılmalı ve çocukların değişimleri anlamlandırması kolaylaştırılmalıdır (Görsel 6.4).

Görsel 6.4: Hava durumu panosu

Hava Durumu ve Mevsim Panosu Hazırlanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Panolar çocuklarla birlikte hazırlanmalıdır.
- Panolarda hava durumu ve mevsimleri gösteren resimler kullanılmalıdır.
- Hava durumu panosu günlük olarak kullanılmalı, havanın nasıl olduğu panoda belirtilmeli ve çocuklarla o günkü hava durumu hakkında sohbet edilmelidir.
- Hazırlanan panolar çocuklarla incelenmeli ve yorumlanmalıdır.

ç) Bitki Yetiştirme

Hayatımızda önemli bir yere sahip olan bitkileri çocukların yakından tanıyabilmesi için fen etkinliklerinde çeşitli bitkiler yetiştirilebilir. Çocuklar bitkileri yetiştirme sorumluluğunu üstlendiğinde bitkilerin nasıl yetiştiğini, büyümesini etkileyen faktörleri, büyümesindeki farklılıkları gözlemler ve canlı varlıklar olduğunu kavrar.

Çocuklarla sınıfta saksılarda, çeşitli kutularda çim, fasulye, nohut, çiçek gibi çeşitli bitkiler yetiştirilebilir. Uygun olan okul bahçelerinde marul, soğan, çilek, maydanoz, patates, havuç, turp gibi bitkiler de yetiştirilebilir (Görsel 6.5).

Görsel 6.5: Okul bahçesinde bitki yetiştirme

Bitki Yetiştirme Çalışmaları Yapılırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Bitki yetiştirme çalışmalarına başlanmadan önce toprakla etkinlikler yapılarak çocukların toprağı tanıması sağlanmalıdır.
- Bitki yetiştirme sırasında kullanılacak araçlar çocuklara tanıtılmalı ve çocuklar araçların güvenli kullanımı konusunda bilgilendirilmelidir.
- Çocuklara bitkilerin bakımıyla ilgili sorumluluk verilmelidir.
- Bitkiler gözlemlenirken su, güneş ve sıcaklığın bitkilerin büyümesindeki rolü çocuklarla tartışılmalıdır.
- Yetişen meyve ve sebzeler çocuklarla toplanmalı, incelenmeli ve bunların tadına bakılmalıdır.

d) Hayvan Besleme

Çocuklar hayvanlarla ilgili yapılan etkinliklere katılma ve hayvan besleme konusunda sorumluluk almaya isteklidir. Bu nedenle sınıfta ya da okul bahçesinde çocuklarla hayvan beslenerek çocukların sorumluluk almasına fırsat verilmelidir. Fen etkinliklerinde çocuklara çeşitli hayvanlar tanıtılmalı, hayvanların bakımı ve beslenmesi konusunda bilgi verilmelidir.

Okulda hayvan beslemek; çocukların hayvanları daha yakından tanımasını, hayvanların nelerle beslendikleri, nasıl uyudukları, nasıl hareket ettikleri, nasıl sesler çıkardıklarını ve büyüme hızlarını gözlemlemesini sağlar. Ayrıca çocuklar, hayvan besleme çalışmalarıyla hayvan korkularından kurtulabilir.

Çocuklarla sınıfta kuş, balık, kaplumbağa, salyangoz, çekirge, tırtıl; okul bahçesinde de kedi, köpek (Görsel 6.6), tavuk, civciv, tavşan beslenebilir. Okul şartları hayvan beslemeye uygun değil ise çocukların evlerinde besledikleri hayvanları planlanan günlerde okula getirerek arkadaşlarına tanıtmaları sağlanabilir. Çocuklarla hayvan barınakları, çiftlikler ve akvaryumlara geziler düzenlenerek hayvanlar incelenebilir. Bir gezi ya da piknik sırasında karıncalar, kuşlar gözlemlenebilir ve bunların yuvaları bulunup incelenebilir.

Görsel 6.6: Köpek besleme

Hayvan Besleme Çalışmaları Yapılırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Beslenecek hayvan belirlenirken çocukların yaşları ve gelişim düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Beslenen hayvanın aşıları ve sağlık kontrolü zamanında yapılmalıdır.
- Hayvan okula getirilmeden önce bakım ve beslemesinin yapılacağı yer belirlenmeli; okulda hayvana uygun kafes, kulübe gibi yaşam alanı oluşturulmalıdır.
- Beslenecek hayvanın çocuklar için hiçbir tehlike oluşturmadığından emin olunmalıdır.
- Hayvanın canlı olduğu, beslenmesinin ve bakımının nasıl yapılacağı çocuklara açıklanmalıdır.
- Hayvan beslenirken hem çocukların hem de hayvanın güvenliği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Hayvanın tüm ihtiyaçları düzenli ve doğru şekilde karşılanmalıdır.
- Hayvanın fiziksel özellikleri, hareketleri gözlemlenmeli ve çocuklardan gözlemlerini diğer hayvanların özellikleriyle karşılaştırmaları istenmelidir.

e) Sınıfa Konuk Çağırma

Ulaşım, ekonomik nedenler ve çocukların güvenliği nedeniyle gezi, gözlem ve incelemeler gerçekleştirilemediğinde sınıfa farklı konuklar çağrılabilir. Bu konuklar, çocukların yakın çevrelerinden veya çeşitli meslek gruplarından olabilir. Konuk çağırma etkinliği öncesi mutlaka bir planlama yapılmalıdır. Sınıfa gelecek konuk, etkinlik tarihi, süresi, amacı, yapılacak uygulamalar planda belirlenmelidir.

Sınıfa ressam, müzisyen, balerin, kukla oynatıcısı gibi sanatçılar; veteriner, doktor, polis, pilot, sporcu, itfaiyeci gibi çeşitli mesleklerden insanlar ya da çocukların aile bireyleri konuk olarak çağrılabilir.

Sınıfa Konuk Çağırma Çalışmalarında Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Konuyla ilgili hangi konuğun çağrılacağı önceden belirlenmeli ve planlama yapılmalıdır (Tablo 6.2).
- Etkinlik öncesinde konukla görüşülerek konuğun yapacağı etkinlik hakkında bilgi sahibi olunmalı ve fikir alışverişinde bulunulmalıdır.
- Konuk sınıfa gelmeden önce çocuklara konukla ilgili, konuğa da çocuklarla ilgili bilgi verilmelidir.
- Konuğun kullanacağı mekân ve malzemeler önceden hazırlanmalıdır.
- Konukla yapılacak etkinlik çocukların ilgisi doğrultusunda kısaltılıp uzatılmalıdır.
- Konuk sınıftan ayrıldıktan sonra konukla yapılan çalışma hakkında çocuklarla sohbet edilmelidir.

Tablo 6.2: Sınıfa Konuk Çağırma Planı Formu

SINIFA KONUK ÇAĞIRMA PLANI FORMU	
Sınıfa Gelecek Konuk	
Etkinlik Tarihi	
Etkinliğin Başlama ve Bitiş Zamanı	
Etkinliğin Amacı	
Konuk ile Yapılacak Uygulama	
Etkinlik için Gerekli Araç Gereç	

f) Mutfak Çalışmaları

Mutfak çalışmaları, çocukların zevk aldığı ve birçok kavramı öğrendiği çalışmalardır. Çocuklar; bu çalışmalarla sağlıklı ve doğru beslenmenin önemini kavrar, çeşitli yiyecekleri tadar.

Çocuklar mutfak çalışmalarıyla şu becerileri kazanır:

- Yönergeleri takip etme
- Bardak, kaşık gibi gereçlerle ölçüm yapma
- Maddeleri karıştırma
- Yiyeceklerin yapı ve renk değişimlerini gözleme
- Koklama ve tatma

Mutfak çalışmalarında çocuklarla yoğurt ve hamur mayalama, turşu kurma, kek, kurabiye (Görsel 6.7), salata, dondurma, limonata, ekmek yapma gibi etkinlikler yapılabilir. Bu amaçla mutfakta basit ölçü kapları, kek ve kurabiye kalıpları, çırpıcılar ve yoğurma kapları bulundurulmalıdır.

Mutfak Çalışmalarında Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Mutfak çalışmalarında üründen çok sürecin önemli olduğu unutulmamalıdır.
- Çalışmalarda çocukların aktif olmasına özen gösterilmeli ve yoğurma, karıştırma, ölçme yapmaları için çocuklara fırsat verilmelidir.
- Çocukların pişirme sürecini ve yiyecekte meydana gelen değişimleri gözlemlemeleri sağlanmalı, süreç hakkında çocuklarla sohbet edilmelidir.
- Ocak ve fırın kullanımı öğretmen tarafından yapılmalı, bu konuda çocuklara görev verilmemelidir.
- Turşu kurma, hamur mayalama gibi etkinlikler ara ara fotoğraflanmalı ve çalışma sonunda fotoğraflar incelenerek değerlendirme yapılmalıdır.
- Hazırlanan yiyeceği çocukların tatması sağlanmalıdır.

Görsel 6.7: Kurabiye yapımı

g) Araçları Tanıma ve Kullanma

Çocuklar araçların kullanımı, yapısı ve parçalarını merak eder. Bu nedenle de oyuncak ve nesnelerin içini açıp incelemek isteyebilir. Fen etkinliklerinde çocuklarla saat, büyüteç, dürbün, mıknatıs, fotoğraf makinesi, kamera, pusula, terazi, el feneri, küre, termometre, mikroskop (Görsel 6.8), pil, ampul, elektrikli ev aletleri gibi çeşitli araçlar incelenebilir. Araçları tanıma ve kullanma çalışmaları; çocukların çevresindeki araçlara ilgisinin artmasını sağlar, araçları nasıl tanıyabileceği ve kullanabileceği konusunda çocuklara yol gösterir.

Araçları Tanıma ve Kullanma Çalışmalarında Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Aracın adı, kullanımı ve ne amaçla kullanıldığı hakkında çocuklara bilgi verilmelidir.
- Mümkünse her çocuğa bir araç verilmeli ya da çocuklar küçük gruplara ayrılmalı ve her gruba bir araç verilmelidir.
- Tanıtılacak aracın bozuk bir örneği de sınıfa getirilmeli ve bozuk araç parçalarına ayrılarak her bir parça çocuklarla incelenmelidir. Parçaların araç için önemi hakkında konuşulmalıdır.
- Çocukların aracı nerede ve nasıl kullanabilecekleri konusunda sohbet edilmelidir. Araç kullanımına yönelik bir etkinlik planlanmalıdır. Planlanan etkinlikte çocukların aracı kullanması sağlanmalıdır.
- Etkinlik sonunda çocuklarla değerlendirme yapılmalıdır. Çocuklara aracı nasıl kullandıkları ve araçla neler yaptıkları sorulmalıdır. Aracın farklı etkinliklerde nasıl kullanılabileceği çocuklarla tartışılmalıdır.

Görsel 6.8: Mikroskop kullanma

ğ) Kitap, Dergi, Fotoğraf İnceleme ve Belgesel İzleme

Okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan fen ve kitap merkezlerinde fen ile ilgili çeşitli kitap, dergi, afiş, fotoğraflara yer verilir. Çocuklar çeşitli etkinliklerde merkezlerdeki bu materyalleri inceler ve burada gördükleri hakkında sohbet eder. Ayrıca öğretmen çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun, fen ile ilgili çeşitli belgeselleri de çocuklara izletebilir (Görsel 6.9). Çocuklar; görme şanslarının olmadığı yer, hayvan, bitki, kişi ve nesneler hakkında bu belgeseller aracılığıyla bilgi edinebilir. Vücutlarını tanıyarak hastalıklar ve hastalıklardan korunma yollarını öğrenebilir.

Görsel 6.9: Belgesel izleme

h) Koleksiyon Yapma

Okul öncesi dönemde koleksiyonlar; çocuklara çevreyi tanıtıcı, ilgi ve dikkat çekici, ekonomik bir değer taşımayan (yaprak, taş, deniz kabuğu, kuş tüyü vb.) nesnelerin toplanması ve sınıflandırılması şeklinde yapılmaktadır. Koleksiyon yapmak; çocukların çevreye ve fen konularına olan ilgisini arttırır, çocukları araştırma ve inceleme yapmaya yönlendirir.

Koleksiyonlar; hayvanlardan, bitkilerden ve maddelerden yapılan koleksiyonlar olmak üzere üç grupta incelenebilir. Çocuklarla yapılan bir gezide çeşitli taşlar toplanabilir ya da çocukların yakın çevrelerinden taş toplayıp okula getirmeleri istenebilir. Toplanan taşlar şekil ve renklerine göre gruplandırılarak sergilenebilir ve saklanabilir. Çiçek, yaprak, tohum, çekirdek, kuş tüyü, deniz kabuğu (Görsel 6.10), pul, fotoğraf, resim ve kurutulmuş böceklerle de koleksiyonlar yapılabilir.

Görsel 6.10: Deniz kabuğu koleksiyonu

» Fen Etkinliklerini Uygulamada Kullanılabilecek Yöntemler

Fen etkinlikleri, çoğunlukla soyut kavramları içerir ve işlem öncesi dönem çocukları bu kavramları anlamakta zorlanır. Bu nedenle okul öncesi eğitimde uygulanan fen etkinliklerinde öğretmenlerin farklı yöntem ve teknikleri kullanması gerekir. Araştırma, deneme, inceleme, karşılaştırma, drama, oyun gibi yöntemlerin yanında kavram ağı, analoji ve proje gibi yöntemlere de yer verilmesi çocukların soyut kavramları algılamasına yardımcı olur.

a) Kavram Ağı

Bilgileri ilişkilendirmek, somutlaştırmak, düzenlemek ve sunmak için kullanılan grafiktir. Kavram ağı; kavramların birbirleriyle ilişkilerini görsel olarak sunar, öğrenilecek bilgi hakkında genel bir görüş kazanılması ve önceki bilgilerin harekete geçirilmesini sağlar.

Okul öncesi çocuklarıyla yapılan kavram ağları, çocukların fenle ilgili kavramları doğru ve somut bir şekilde öğrenmesini sağlar (Tablo 6.3, Görsel 6.11).

Tablo 6.3: Fotoğraflarla Kavram Ağı

Sıcak

Soğuk

Kar

Yağmur

Ilık

Dolu

AÇIK

YAĞIŞLI

HAVA DURUMU

RÜZGÂRLI

KAPALI

Esinti

Ilık

Rüzgâr

Fırtına

Sıcak

Soğuk

Sütten Elde Edilen Gıdalar
Tereyağı
Peynir
Yoğurt
Kaymak
Kefir
Ayran
Çökelek

Sütünden Yararlanılan Hayvanlar
Koyun
Keçi
İnek
Manda

Hayvanların Yediği Besinler
Yem
Saman
Ot

Hayvanların Yaşadığı Yerler
Ağıl
Ahır

Üretildikleri Yerler
Mandıra
Ev
Fabrika
Çiftlik

Sütün Koyulduğu Yerler
Bardak
Sürahi
Bakraç
Kova
Süt tankı

Sütün Paketleme Biçimleri
Cam şişe
Karton kutu
Plastik şişe

Sütün Yararları
Bağışıklık sistemini güçlendirir.
Büyümeye yardım eder.
Dişleri ve kemikleri güçlendirir.

Sütün Kullanıldığı Gıdalar
Dondurma
Hamur işleri
(kurabiye, börek, pasta)
Sütlü tatlılar

Süt Tüketilirken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar
Temiz olması
Ambalajın zarar görmemiş olması
Son kullanma tarihi

Görsel 6.11: Süt kavram ağı

Kavram Ağı Hazırlanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Kavram ağı oluşturmaya çocukların somut deneyimler elde ettiği kavramlarla (hava, taşıtlar, yiyecekler vb.) başlanmalıdır.
- Kavram ağı oluşturulurken çocuklarla bireysel ya da grup olarak çalışılmalıdır.
- Etkinliği somutlaştırmak için büyük bir kartona ya da tahtaya kavramla ilgili görsel yapıştırılmalıdır.
- Çocukların kavramla ilgili akıllarına gelen her şeyi söylemeleri istenerek beyin fırtınası yapılmalıdır (Görsel 6.12).

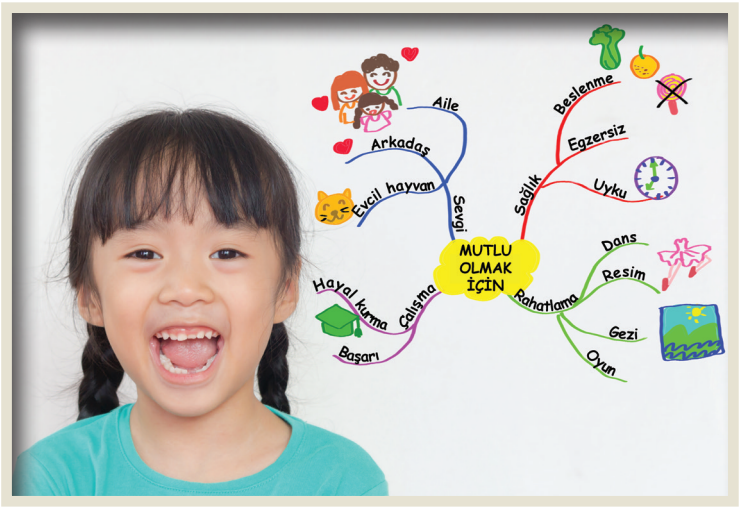

Görsel 6.12: Kavram ağı oluşturma

- Kavramla ilgili temel sorular sorularak çocukların düşünmeleri sağlanmalıdır. Örneğin yukarıdaki kavram ağı oluşturulurken çocuklara "Sütten neler yapılır? Sütün faydaları nelerdir?" soruları yöneltilebilir.
- Çocuklara çeşitli resim ve fotoğraflar verilerek ya da çocukların kendilerinin resim çizmesi istenerek ağı oluşturmaları sağlanmalıdır. Çocuklardan sorulan sorunun cevabına uygun görseli tahtaya yapıştırmaları istenmelidir.
- Beyin fırtınası sonunda söylenenler çocuklarla tartışılmalı ve kavramla ilişkili olmayanlar kaldırılmalıdır. Kavramla ilişkili olanlar kendi aralarında gruplandırılarak ağ oluşturulmalıdır.
- Çalışılan kavram çok fazla alt kavramı içeriyorsa en genel ve en önemli kavramlar etrafında ağ oluşturulmalıdır.
- Kavram ağı oluşturulduktan sonra kavramlar arasındaki ilişki çocuklarla incelenerek ağ hakkında tartışılmalıdır.
- Oluşturulan kavram ağı incelendikten sonra çocuklarla bir inceleme gezisi düzenlenebilir, belgesel izlenebilir ya da mutfak çalışması yapılabilir. Örneğin yukarıdaki gibi sütle ilgili bir kavram ağı oluşturulduysa bir çiftliğe ya da mandıraya gezi düzenlenebilir, buralardan alınacak sütle okulda peynir ya da yoğurt yapılabilir, hayvanların sağılmasıyla ilgili bir belgesel izlenebilir ya da artık materyallerle inek maketi oluşturulup hayvan sağma öykünmeleri yapılabilir. Yapılan tüm bu çalışmalar sayesinde çocukların kavramı doğru bir şekilde öğrenip pekiştirmeleri sağlanır.

b) Analoji

Analoji, bilinmeyen bir olgunun bilinen bir olguya benzetilerek açıklanmasıdır. Çocuklar analoji ile yeni kavramlar öğrenirken kavramların çocukların önceden sahip oldukları bilgilerle olan benzerliklerinden yararlanılır. Analoji; çocukların kavram, nesne ve olaylar arasında mantıksal ilişkiler kurmalarını, önceki bilgilerini hatırlamalarını, problem çözme becerilerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesini sağlar.

Okul öncesi dönemdeki fen eğitiminde batan ve yüzen cisimler, canlı ve cansız varlıklar gibi somut bilgiler, kavramların yanı sıra hastalıklar, mikroplar, vücudumuz gibi soyut bilgi ve kavramlar da yer almaktadır. Çocuklar bu soyut bilgi ve kavramları öğrenmekte güçlük çekmektedir. Bu nedenle bunlar çocuklara somut bir şekilde ve çocukların aktif olduğu etkinliklerle verilmeye çalışılmalıdır. Analoji bu amaçla yararlanılabilecek yöntemlerden biridir.

Örneğin öğretmen çocuklara dişlerin neden çürüdüğünü ve çürümemesi için neler yapılması gerektiğini anlatırken dişleri elmaya, mikropları elma kurduna, diş fırçalamayı elmaları ilaçlamaya benzetebilir. Mikrobun dişe, elma kurdunun elmaya zarar vermeye çalıştığını, diş fırçalamanın dişleri, ilaçlamanın da elmaları koruduğunu çocuklara anlatabilir. Bu sayede çocuklar diş sağlığı konusunu somutlaştırabilir.

Analoji Kullanılırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Analojiler kurulurken çocukların geçmiş bilgileri ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Analojinin başarılı olabilmesi için benzetilen olgunun çocuklar tarafından bilindiğinden emin olunmalıdır.
- Bilinen olguyla kazandırılmaya çalışılan olgu arasındaki benzerlik ne kadar çok olursa analojinin de o kadar başarılı olacağı unutulmamalıdır.
- Analojide bilinen olguyla kazandırılmaya çalışılan olgu arasında farklar da olabilir. Bunlar analojinin bozulduğu yerlerdir. Yanlış kavramaları önlemek için bunlar çocuklara açık bir şekilde ifade edilmelidir. Örneğin öğretmen insan vücudu için beslenmenin önemini anlatırken insan vücudunu otomobile benzetebilir. Çocuklara otomobilde yakıt deposu, insanda mide olduğunu; otomobilin yakıta, insanların besine ihtiyacı olduğunu; otomobilin yakıt sayesinde, insanların besin sayesinde hareket ettiğini anlattıktan sonra insanların dinlenerek ve uyuyarak enerji depolayabildiklerini fakat otomobillerin durarak enerji depolayamadıklarını anlatmalıdır.
- Okul öncesi dönemde çocuklar öykülerden hoşlanır. Bu sebeple analojiler öyküleştirilerek de çocuklara anlatılabilir.

c) Proje

Proje; öğretmenin belirlediği ya da çocukların merak ettiği bir olayın, problemin öğretmen gözetiminde çocuklar tarafından çeşitli materyaller kullanılarak incelenmesi sürecidir. Proje yöntemi; projeye başlama, projeyi geliştirme ve projeyi sonuçlandırma olmak üzere üç aşamada uygulanır. Çocuklar; proje süresince her aşamada resimler, çizimler, canlandırmalar yaparak, tartışarak, araştırma yapıp çeşitli bilgiler toplayarak, ölçüm ve hesaplamalar yaparak projelerini gerçekleştirir. Proje çalışmalarında süreç iyi planlanmalı ve proje çalışması, günlük programda yer alan tüm etkinlikleri de içine alacak şekilde düzenlenmelidir.

Proje çalışmaları küçük gruplar hâlinde yapılabileceği gibi tüm sınıf olarak, bazen de bireysel olarak yapılabilir. Proje için seçilen konunun özelliğine göre çalışmanın sonucuna ulaşılması bir gün ya da birkaç hafta sürebilir.

» Fen Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Etkileri

- Araştırma, keşfetme, gözlem yapma, inceleme gibi bilimsel düşünme becerilerini geliştirir.
- Ölçme, neden ve sonuç ilişkisi kurma, ayrıntılara dikkat etme, karşılaştırma, sınıflama yapma, sıralama, tahminde bulunma, deney yapma, problem çözme, karar verme, yaratıcı düşünme, akılda tutma ve akıl yürütme yeteneklerini geliştirir.
- Bilgiye ulaşma, yeni bilgiler edinme ve edindiği bilgileri kullanma becerilerini geliştirir.
- Nesne, durum ve olaylar üzerinde dikkatini toplama becerisini geliştirir.
- Duyu organlarını daha etkili bir şekilde kullanmasını sağlayarak koordinasyon becerisini geliştirir.
- İnce motor gelişimini destekleyerek araç gereci kullanma becerisi kazandırır.
- Bir işi başarma mutluluğunu yaşatır ve öz güven gelişimini destekler.
- Sağlık, temizlik ve beslenme kurallarının önemini kavramasına yardımcı olur.
- Deney ve gözlemler aracılığıyla olaylara, nesnelere ve kişilere karşı farklı bir bakış açısı kazanmasını sağlar.
- Merak ve ilgi alanlarını genişletir.
- Sorumluluk duygusu kazanmasını sağlar.
- Yardımlaşma, iş birliği yapma, sıra bekleme, paylaşma gibi sosyal davranışları kazanmasını sağlar.
- Çevreye karşı duyarlı olma ve yaşam alanında düzenleme yapma becerisini geliştirir.

6.1.2. Fen Etkinlikleri İçin Gerekli Materyaller

Fen etkinliklerinde kullanılacak materyaller, çocukların günlük yaşantılarında karşılarına çıkabilecek ve ihtiyaç duyduklarında kolaylıkla erişebilecekleri nitelikte olmalıdır. Etkinliklerde çocukların tanıdıkları materyallerin yer alması, bu materyalleri daha kolay kullanmalarını sağlar ve aynı materyalleri farklı şekillerde kullanma becerisi kazandırır.

Fen etkinliklerinde kullanılan materyaller şunlardır:

- Farklı özelliklerdeki taş, toprak ve kum çeşitleri
- Yaprak ve ağaç kabukları
- Çeşitli baklagiller ve tohumlar
- İnsan vücudu maketi
- Diş maketi
- Güneş sistemi maketi (Görsel 6.13)
- Yerküre
- Termometre
- Mikroskop
- Fotoğraf makinesi
- Dürbün
- Büyüteç
- Pusula
- El feneri
- Terazi
- Saat
- Mıknatıs
- Ayna
- Cetvel
- Mercekler
- Fotoğraflar
- Çeşitli mutfak gereçleri
- Ölçüm kapları ve kaşıkları
- Bitki çimlendirme kapları
- Evcil hayvan yuvaları
- Eğitici oyuncaklar
- Çeşitli hayvan, bitki, çiçek, tohum vb. albümleri
- Pul, para, kelebek, böcek vb. koleksiyonlar
- Hava, mevsim, renk vb. panoları

Görsel 6.13: Güneş sistemi maketi

6.1.3. Fen Etkinlik Çeşitlerine Örnekler

DENEY ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Isınan ve Donan Sudaki Değişimler
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: 2 adet şeffaf plastik bardak, su ve gazlı kalem
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocukları masanın çevresindeki sandalyelere alır.
- Deney yapacaklarını söyler ve deney malzemelerini çocuklara tanıtır.
- İki bardağa da eşit miktarda su doldurur ve bardakları masanın ortasına koyar.
- Çocuklardan bardaklardaki su miktarının eşit olup olmadığını incelemelerini ister.
- Çocukların cevaplarını aldıktan sonra bardakların üzerine gazlı kalemle çizgi çizer.
- Bardakları çocuklara gösterir ve "Çocuklar iki bardakta da eşit miktarda su var. Bardakların üzerine su seviyesinde çizgiler çizdim. Şimdi bardaklardan birini güneş gören bir camın önüne, diğerini buzluğa koyacağız. Bardakları iki gün sonra tekrar inceleyeceğiz." der.
- Çocuklarla birlikte bardaklardan birini camın önüne, diğerini buzluğa koyar.
- İki gün sonra öğretmen çocuklara "İki gün önce bir deneye başlamıştık. Birazdan deneyimizin sonucunu göreceğiz. Sizce bardaklardaki sularda ne gibi değişiklikler olmuştur?" der ve çocuklar tahminlerini söyler.
- Ardından öğretmen, bardakları masanın üzerine koyar ve çocuklardan su seviyelerini incelemelerini ister. Çocuklara su seviyesinin çizginin altında mı, üstünde mi olduğunu; hangi bardaktaki suyun azaldığını, hangi bardaktaki suyun arttığını sorar.
- Çocuklar cevap verdikten sonra öğretmen, suyun neden çizginin altına indiğini ve üstüne çıktığını çocukların düşünmesini ister. Çocuklardan cevapları alır.
- Öğretmen; etkinliğin sonunda bardakları eline alarak camın önünde duran suyun ısındığını, buharlaştığını, bu nedenle suyun miktarının azaldığını, buzluğa koydukları bardaktaki suyun ise soğuduğunu ve donduğunu bu yüzden bardakta kapladığı alanın arttığını açıklar.

6.1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Deney Yapma
Araç Gereç: Beyaz karanfil, gazlı kalem, bir tatlı kaşığı zeytinyağı, birkaç damla mürekkep, uzun cam bardak ve su
Uygulama

- Deney için gerekli araç gereci derse getiririz.
- Bardaklara gazlı kalemle isminizi yazıp 3/4 oranında su koyunuz.
- Suyun içerisine birkaç damla mürekkep damlatınız. Mürekkepli suyun üzerine bir tatlı kaşığı zeytinyağı ekleyerek suyun havayla temasını önleyebilirsiniz.

Görsel 6.14: Mürekkepli suda bekletilen karanfil deneyi

- Bardaktaki sıvı miktarını inceleyip zeytinyağı seviyesini gazlı kalemle işaretleyiniz.
- Karanfilleri bardaklara yerleştiriniz.
- Bardakları camın önüne koyup iki gün gözlemleyiniz.
- İki gün sonra su seviyesi ve karanfildeki değişimleri inceleyip bu değişimlerin nedenini düşününüz.
- Gözlemlediğiniz değişimleri nedenleriyle söyleyiniz.

GEZİ, GÖZLEM VE İNCELEME ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Atatürk'ü Ziyaret Ediyorum
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Atatürk ve Anıtkabir konulu video
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Atatürk'ün Türk toplumu için önemini açıklar. (Göstergeleri: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler.)
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır. (Göstergeleri: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklardan yarım daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturmalarını ister.
- Önceden hazırladığı "Atatürk ve Anıtkabir" konulu videoyu çocuklara izletir.
- Atatürk'ün ülkemiz ve toplumumuz için önemi, Cumhuriyet'in ilan edilmesi ve Atatürk'ün yaptığı yenilikler hakkında çocuklarla sohbet eder.
- Sohbet sonunda Anıtkabir'e gideceklerini, öncesinde kuralları hatırlatmak istediğini söyler. Çocuklara dikkatli bir şekilde servise binmelerini, servisten inmelerini, serviste ve Anıtkabir'de yüksek sesle konuşmamalarını, Anıtkabir'de koşmamalarını, eşleriyle bir arada yürümelerini, ihtiyaç duyduklarında öğretmenlerinden yardım istemelerini hatırlatır.
- Çocuklara giysilerini ve ayakkabılarını giymeleri için süre verir.
- Hazırlıklar tamamlandıktan sonra çocuklar servislere sırayla biner ve servisler yola çıkar.
- Anıtkabir'de çocuklar servislerden inip ikişerli sıra olur.
- Öğretmen ve çocuklar hazırlanan gezi planı doğrultusunda Anıtkabir'i gezerler.
- Öğretmen, gezi sırasında gezilen yerlerle ilgili çocuklara açıklamalar yapar ve çocukların sorularını cevaplar.
- Gezi sonunda servislere sırayla binip okula dönerler.
- Okulda gezide dikkatlerini çeken noktalar ve gezi sırasında neler hissettikleri hakkında sohbet ederler.

Tablo 6.4: Gezi, Gözlem ve İnceleme Planı Örneği

GEZİ, GÖZLEM VE İNCELEME PLANI ÖRNEĞİ	
Gezi Yeri	Anıtkabir
Gezi Yerinde Nerelerin Gözlemleneceği	İstiklal Kulesi, Hürriyet Kulesi, Aslanlı Yol, Atatürk'ün Lahdi, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi, Atatürk Özel Kitaplığı ve Sanat Galerisi
Gezinin Amacı	Anıtkabir'i ziyaret etmek.
Gezide Kazanılması Beklenen Kazanım ve Göstergeler	**Bilişsel Gelişim** **Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar.** (Göstergeleri: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler.) **Sosyal-Duygusal Gelişim** **Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.** (Göstergeleri: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.)
Gezinin Başlama Tarihi ve Saati	27.10.2022-10.00
Gezinin Bitiş Tarihi ve Saati	27.10.2022-13.00
Geziye Hangi Araçla Gidileceği	Gezi okul servisleri ile yapılacaktır.
Geziye Gidilecek Yol Güzergâhı	Beşevler'den okul servislerine binilerek Dögol Caddesi üzerinden Anıtkabir'e varılacaktır.
Geziden Dönülecek Yol Güzergâhı	Anıtkabir'den okul servislerine binilerek Anıt Caddesi üzerinden Dögol Caddesi'ne geçilecek ve okula varılacaktır.
Geziyle İlgili Alınacak Güvenlik Önlemleri	Gezi öncesi geziye katılan yetişkinler arasında iş bölümü yapılacaktır. Anıtkabir'de uyulması gereken kurallar çocuklara önceden açıklanacaktır. Araçlara binilip araçlardan inilirken uyulması gereken kurallar çocuklara önceden açıklanacaktır. Gezi araçlarında ilk yardım çantaları bulundurulacaktır.
Geziye Katılacak Öğretmen ve Yetişkin Sayısı	2 öğretmen, 2 stajyer öğretmen ve 4 veli geziye katılacaktır.

Geziye Katılacak Sınıflar ve Öğrenci Sayıları

Sınıf	Kız	Erkek	Toplam
Kelebekler Sınıfı	8	7	15
Uğur Böcekleri Sınıfı	8	10	18

6.2. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Gezi Planı Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Bir matbaaya yapılacak gezi planını "gezi, gözlem ve inceleme planı formu"nu kullanarak 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Planları atölyede öğretmen rehberliğinde inceleyip gerekli düzeltmeleri yapınız.
- Hazırlanan plan doğrultusunda matbaa gezisi yapınız.
- Baskıda kullanılan araç gereç, makinelerin doğru kullanımının önemi, nelere baskı yapıldığı gibi konular hakkında matbaa görevlisiyle sohbet ediniz.
- Matbaa görevlisine sormak istediğiniz soruları sorunuz.
- Matbaayı gezip baskı işlemlerini gözlemleyiniz.
- Okula döndüğünüzde matbaada ve matbaacılıkta en çok neyin ilginizin çektiğini, gezi sırasında neler öğrendiğinizi ve bir matbaacı olsaydınız ne tür yayınlar basmak isteyeceğinizi konuşunuz.

HAVA DURUMU VE MEVSİM PANOSU HAZIRLAMA ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Mevsimler Panosu
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: 4 adet büyük boy beyaz fon kartonu, 4 mevsime ait ağaç resimleri, hava durumu resimleri, meyve ve sebze resimleri, giysi ve ayakkabı resimleri, şapka, atkı gibi aksesuar resimleri ve yapıştırıcı
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocukları yarım daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturtur.
- Çocuklara en sevdikleri mevsimi ve bu mevsimi neden sevdiklerini sorar.
- Çocukların cevaplarını aldıktan sonra "İlkbaharda hava nasıl olur? İlkbaharda nasıl giyiniriz? İlkbaharda hangi meyve ve sebzeleri yeriz?" sorularını sorar. Bu soruları her mevsim için ayrı ayrı tekrarlayarak çocuklarla mevsimler hakkında sohbet eder.
- Sonra çocuklara mevsimlerle ilgili bir pano hazırlayacaklarını söyler.
- Sınıfın dört köşesine yerleştirdiği beyaz fon kartonlarını çocuklara gösterir.
- Üzerinde kelebek olan kartonun ilkbahar mevsimini, dondurma olan kartonun yaz mevsimini, sarı yaprak olan kartonun sonbahar mevsimini, kardan adam olan kartonun ise kış mevsimini gösterdiğini söyler.
- Sınıfın ortasına ağaç, hava durumu, giysi, meyve, sebze ve aksesuar resimlerini karışık bir şekilde koyar.
- "Çocuklar bir müzik açacağım. Müzik çaldığı süre boyunca sınıfın ortasından bir resim alacaksınız. Resmi ilgili olduğu mevsime ait kartonun üzerine koyacaksınız. Ben müziği durdurduğumda hareket etmeden duracak ve en yakınınızdaki arkadaşınıza en sevdiği mevsimi soracaksınız, siz de ona en sevdiğiniz mevsimi söyleyeceksiniz. Müziği tekrar başlattığımda resimleri kartonların üzerine koymaya devam edeceksiniz." der.
- Öğretmen "Bir Yılda Tam Dört Mevsim" adlı şarkıyı açarak etkinliği başlatır.
- Çocuklar tüm resimleri yerleştirdikten sonra öğretmen çocuklarla yarım ay şeklinde oturur ve çocuklara hangi arkadaşlarının en sevdiği mevsimi öğrendiklerini sorar.
- Daha sonra her mevsime ait kartonu alır ve çocukların önüne getirir. Çocuklarla karton üzerindeki resimleri incelerler. Resimlerin o mevsime ait olup olmadığını tartışırlar.

- Tüm resimlerin yeri belirlendikten sonra öğretmen çocuklara mevsimler panosu hazırlayacaklarını söyler.
- Çocukları 4 gruba ayırır. Her gruba bir mevsim adı verir ve gruplardan kendilerine ait mevsim panosunun yanına geçmelerini ister.
- Çocuklara resimleri uygun şekilde kartona dizmelerini ve yapıştırmalarını söyler.
- Tüm çocuklar çalışmalarını tamamladıktan sonra öğretmen kartonları duvara yapıştırır. Çocuklar mevsimler panosunu inceler.

6.3. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Mevsim Panosu
Araç Gereç: Artık materyaller, fon kâğıdı, keçe, kalem, boya, makas, yapıştırıcı, kumaş parçaları, artık materyaller
Uygulama

- Hava durumu ve mevsim panosu hazırlamak için çeşitli kaynaklardan pano örneklerini inceleyiniz.
- Hazırlayacağınız pano için gerekli araç gereci derse getiriniz.
- Panoyu öğretmenin önerilerini de dikkate alarak 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız panoları atölyede sergileyip inceleyiniz.

BİTKİ YETİŞTİRME ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Maydanoz Yetiştirme
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Çocuk sayısı kadar yayvan saksı, toprak, maydanoz tohumu, naylon poşet, kürdan ve su
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, istediği ve velilerin temin ettiği araç gereci masanın üzerine koyar.
- Çocuklara saksılara maydanoz tohumu ekip maydanoz yetiştireceklerini söyler. Maydanoz tohumlarını incelemeleri için çocuklara fırsat verir.
- Daha sonra çocuklardan saksılarını toprakla doldurup toprağın üzerine maydanoz tohumları serpiştirmelerini ve tohumları serpiştirirken aynı yere çok tohum düşmemesine dikkat etmelerini ister.

Görsel 6.15: Saksıda maydanoz yetiştirme

- Çocuklardan tohumların üzerini örtecek miktarda toprak koymalarını ve toprağın üzerine avuçlarıyla bastırarak toprağı düzleştirmelerini ister.
- Çocuklara "Maydanoz tohumlarımızı ektik. Maydanozlarımızın yetişmesi için can suyu dediğimiz ilk sulamayı yapmamız gerekiyor. Herkes toprak güzelce ıslanana kadar tohumlarını sulasın." der.
- Çocukların saksılarının karışmaması için her çocuğun saksısını istediği bir sembol çizerek etiketler.
- Maydanoza can suyu verdikten sonra kendi saksısını naylon poşetle kapatır ve çocuklardan da aynı işlemi yapmalarını ister.
- Çocukların saksılarını kontrol eder ve saksıların sıkı bir şekilde kapatıldığından emin olur.
- Çocuklara tohumların havaya ihtiyacı olduğunu ve kürdanla poşeti delerek hava delikleri açmalarını söyler.
- Öğretmen ve çocuklar hazırlanan saksıları camların önüne dizerler. Tohumların çimlenip çimlenmediği her gün kontrol eder ve bitkileri gerekli miktarda sularlar.
- Tohumlar çimlenip biraz uzadıktan sonra saksı üzerindeki naylon poşetleri kaldırırlar. Öğretmen, maydanozların suyu çok sevdiğini ve her gün sulanması gerektiğini söyler
- Çocuklar maydanozları her gün inceler. Maydanozların boylarını ip yardımıyla ölçer, kaç yaprağı olduğunu sayar, maydanozları koklar, tadar; kokusu ve tadı hakkında sohbet eder.
- Maydanozlar kullanılacak büyüklüğe ulaştığında öğretmen çocuklara maydanozlarını nasıl toplayacaklarını gösterir.
- Çocuklar maydanozları toplar.
- Çocuklar, bitki yetiştirirken kendilerini nasıl hissettiklerini söyler.
- Öğretmen, toplanan maydanozların eve götürülebileceği ve yemeklerde kullanılabileceğini söyler.
- Çocuklar saksıları evlerine götürür ve maydanozların bakımına evlerinde devam eder.

6.4. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Bitki Yetiştirme
Araç Gereç: Bitki fideleri ya da tohumları, saksı, toprak
Uygulama

- Fasulye, nohut, marul, soğan, çilek, domates, salatalık, patates, havuç, turp vb. bitkilerin nasıl yetiştirildiğini araştırınız.
- Yetiştirmek istediğiniz bitki için gerekli araç gereci derse getiriniz.
- Hangi bitkiyi yetiştireceğinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Aynı bitkiyi yetiştirecekler beraber çalışabilir.

Görsel 6.16: Saksıda bitki yetiştirme

- Yetiştirmek istediğiniz bitkiyi ekiniz.
- Bitkileri atölyenin uygun bir yerine dizip düzenli sulayınız.
- Her gün bitkilerin fotoğrafını çekip büyümeleriyle ilgili not alınız.
- Tüm bitkiler belirli bir oranda büyüdükten sonra fotoğraflar ve notlarla bir slayt hazırlayıp bitkilerinizin yetişme sürecini arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Tüm slaytları izledikten sonra hangi bitkilerin daha kısa, hangi bitkilerin daha uzun sürede yetiştiği ve bitkilerin yetişme sürecindeki farklar hakkında sohbet ediniz.
- Etkinliğin sonunda bitkileri evinize götürünüz.

HAYVAN BESLEME ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Balık Besliyoruz
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Fanus, balık ve yem
Öğrenme Süreci

Görsel 6.17: Akvaryumda balık besleme

- Öğretmen, çocuklardan yarım daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturmalarını ister ve tüm çocukların onu görebileceği şekilde karşısına oturur.
- "Çocuklar bugün sınıfımıza küçük bir misafir geldi. Sizinle tanışmak istiyor. Siz de onunla tanışmak ister misiniz?" diye sorar.
- Fanustaki balığı getirir ve çocuklara gösterir.
- "İşte bizim küçük misafirimiz. Artık bir balığımız var, ona hep birlikte bakacağız. Sizce balığımızın adı nedir?" der.
- Çocukların tahminlerini aldıktan sonra "Çocuklar balığımıza daha önce hiç isim koyulmamış. Ona hep birlikte isim koyacağız. Balığımızın adının ne olmasını istersiniz?" der.
- Çocukların fikirlerini aldıktan sonra oylama yaparak balığın adını belirler.
- Çocuklara balığın bir canlı olduğunu, ona iyi bakmaları ve zamanında beslemeleri gerektiğini söyler.
- Balığın yaşayabilmesi için suyunun ve akvaryumun bulunduğu odanın ılık olması ve her sabah yem verilmesi gerektiğini anlatır.
- Hafta sonu okul kapalı olduğu için cuma günleri herkesin sırayla balığı eve götüreceğini, hafta sonu balığın bakım ve beslenmesinin o kişi tarafından yapılacağını söyler. Ayrıca balığı eve götüren kişinin anne ve babasının yardımıyla fanustaki suyu değiştireceğini de açıklar.
- Öğretmen yemin nasıl verileceğini çocuklara gösterir. Çocuklarla birlikte balığın ilk yemini verir.
- Daha sonra öğretmen, çocukların fotoğraflarını kullanarak balık besleme ve balığı eve götürme listesi hazırlar.
- Çocuklara listeyi takip etmelerini, sıraları geldiğinde balığı beslemelerini ve eve götürmelerini söyler.
- Çocuklar, fanusun koyulacağı yeri öğretmen rehberliğinde belirler ve fanusu yerine yerleştirir.
- Balığı yapılan planlama doğrultusunda besler ve balığın bakımını yapar.

SINIFA KONUK ÇAĞIRMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Misafirimiz Var
Yaş Grubu: 36-48 ay
Araç Gereç: Enjektör, tartı, mezura, ateş ölçer, kâğıt ve kalem
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklardan yarım daire şeklinde yerleştirilen sandalyelere oturmalarını ister.
- Sınıfa misafir olarak bir hemşire geleceğini ve onunla etkinlik yapacaklarını söyler.
- Hemşire sınıfa gelince kendisini çocuklara tanıtır. Uyku, dinlenme, beslenme, hastalıklardan korunma yolları, temizlik ve aşıların önemini anlatır.
- Hemşire, çocuklara anlattıklarıyla ilgili sorular sorar ve çocukların sorularını cevaplar.
- Daha sonra ateş ölçer ve enjektörü tanıtır. Bunların hangi amaçla kullanıldığını açıklar.
- Çocukların ateş ölçer ve enjektörü incelemesine fırsat verir. Sırayla çocukların ateşlerini ölçer. Çocuklar enjektörü incelerken enjektörün kapağının kapalı olmasına dikkat eder.
- Daha sonra çocuklara boy ve kilo takibinin öneminden bahseder, çocukların boy ve kilosunu ölçüp not eder.
- Öğretmen, çocukları etkinliğin sonunda hemşireye teşekkür etmeleri için yönlendirir.
- Hemşire gittikten sonra çocuklara hemşireyle neler yaptıkları ve hemşireden neler öğrendiklerini sorar. Etkinliği çocuklarla değerlendirir.

Tablo 6.5: Sınıfa Konuk Çağırma Planı Örneği

SINIFA KONUK ÇAĞIRMA PLANI FORMU	
Sınıfa Gelecek Konuk	Hemşire Aslı Çelik
Etkinlik Tarihi	05.03.2023
Etkinliğin Başlama ve Bitiş Zamanı	11.00-11.45
Etkinliğin Amacı	Hemşirelerin ne iş yaptıklarını ve yaptıkları işin insan sağlığı açısından önemini kavramak.
Konuk ile Yapılacak Uygulama	Hemşire tarafından çocuklara uyku, dinlenme, beslenme, temizlik ve aşının önemi anlatılacaktır. Hastalıklardan korunma yolları konusunda çocuklara bilgiler verilecektir. Ateş ölçer ve enjektör tanıtılacak, bunların ne amaçla kullanıldığı anlatılacaktır. Çocukların ateşleri ölçülecektir. Boy ve kilo takibinin öneminden bahsedilecek, çocukların boy ve kiloları ölçülüp not edilecektir.
Etkinlik için Gerekli Araç Gereç	Enjektör, tartı, mezura ve ateş ölçer

6.5. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Konuk Çağırma Planı Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Sınıfa konuk çağırma etkinliği yapacak olsaydınız kimi çağırmak isterdiniz? Düşününüz.
- Etkinlik planını "sınıfa konuk çağırma planı formu"nu kullanarak 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız planları atölyede inceleyip gerekli düzeltmeleri yapınız.

MUTFAK ÇALIŞMALARI ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Ekmek Yapıyoruz
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Un, su, maya, şeker, tuz, yoğurma kabı, cam veya şeffaf plastik kap, fırın, fırın tepsisi, pişirme kâğıdı, nemli bez, kürdan, resimlerle anlatılmış ekmek tarifi ve büyüteç
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklardan ellerini yıkayıp mutfak önlüklerini taktıktan sonra masanın etrafındaki sandalyelere oturmalarını ister.
- Masadaki malzemeleri çocuklara gösterir ve hamur mayalayıp ekmek yapacaklarını söyler.
- Resimlerle hazırladığı tarifi çocuklara gösterip ekmeğin nasıl yapılacağını anlatır.
- Çocuklarla birlikte suyu yoğurma kabına döker. Suya şeker ve maya ekler. Malzemeleri karıştırır ve kabın kapağını kapatır.
- Bazı besinler yapılırken maya adı verilen bir madde kullanıldığını, mayanın belli bir sıcaklıkta bekletilmesi sonucu mayalanmanın olduğunu ve maya yeteri kadar bekletilmezse besinlerin kabarmayacağını söyler.
- Kabın kapağını açar. Çocukların kaba yavaş yavaş un ve tuz eklemesini ister.
- Öğretmen, hamuru istenen kıvama gelinceye kadar yoğurur.
- Hamur kıvam aldıktan sonra çocukların hamuru sırayla yoğurmasını ister.
- Çocukların da yoğurmasıyla pürüzsüz bir kıvam alan hamuru cam kaba alır. Hamurun üstünü örter.
- Cam kabı masanın ortasına koyar.
- Çocuklara ellerini yıkamalarını ve büyüteçlerini alıp masaya gelmelerini söyler.
- Öğretmen cam kaba gazlı kalem ile hamur seviyesinde bir çizgi çizer. Çocuklara hamurun çizgi seviyesinde olduğunu, hamuru gözlemleyeceklerini ve seviyesinde değişiklik olup olmayacağını inceleyeceklerini söyler.
- Öğretmen ve çocuklar hamuru gözlemler. Hamurun yapısındaki değişiklikleri büyüteçlerle yakından inceler.
- Öğretmen, hamurdaki değişim hakkında çocuklarla sohbet ettikten sonra hamuru açıp toparlar ve çocuk sayısı kadar parçaya böler.
- Çocukların önlerine un serptikten sonra her çocuğa bir parça hamur verir ve çocuklardan hamurlarına şekil vermelerini ister.

- Öğretmen, fırın tepsilerine pişirme kâğıdı serer ve çocuklardan hamurlarını tepsiye yerleştirmelerini ister.
- Tepsilerin üzerini nemli bir bezle örter ve hamurun tekrar mayalanması için bekleneceğini söyler.
- Çocuklardan ellerini yıkayıp tekrar masaya gelmelerini ister.
- Çocuklara birer kürdan verir ve tepsilerin üzerindeki örtüyü açar. Her çocuğun kendi hamuru üzerine bir çizgi çizmesini ister.
- Öğretmen ve çocuklar tepsileri fırına koyup ekmeklerin pişmesini gözlemler.

Görsel 6.18: Hamur mayalama

- Öğretmen pişen ekmekleri fırından çıkarır.
- Soğuyan ekmekleri çocukların alabileceğini söyler.
- Çocuklar ekmeklerin şeklini inceler ve tadına bakar. Ekmeği nasıl yaptıklarını, yaparken neler hissettiklerini, ekmeğin tadının ve kokusunun nasıl olduğu hakkındaki düşüncelerini paylaşır.

ARAÇLARI TANIMA VE KULLANMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Mıknatıs Neleri Çeker?
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Mıknatıs, alüminyum folyo, pet şişe, ahşap blok, plastik blok, kurşun kalem, anahtar, anahtarlık, tırnak makası, kumaş parçası, çay kaşığı, metal çay tabağı, çay bardağı, kol saati, yüzük, madenî para, makas, kum havuzu, sarı ve mavi kutu
Öğrenme Süreci

- Öğretmen; alüminyum folyo, pet şişe, ahşap blok, plastik blok, kurşun kalem, anahtar, anahtarlık, tırnak makası, kumaş parçası, çay kaşığı, metal çay tabağı, çay bardağı, kol saati, yüzük, madenî para ve makası masanın üzerine koyar.
- Çocuklardan masanın etrafındaki sandalyelere oturmalarını ister.
- Elindeki mıknatısı gösterir ve "Çocuklar bu bir mıknatıs. Mıknatısların çevresinde manyetik alan adı verilen elektrikli bir alan vardır. Bu sayede mıknatıslar bazı maddeleri kendilerine çeker ve onlara yapışır. Ben masanın üzerine bazı nesneler koydum. Mıknatısı sırayla bu nesnelere yaklaştıracağım. Sizce mıknatıs masanın üzerinde duran maddelerden hangilerini kendine çekecek?" der. Çocuklardan tahminlerini alır.
- Daha sonra "Bakalım mıknatıs hangilerine yapışacak, hangilerine yapışmayacak!" der ve mıknatısı tüm nesnelere sırayla yaklaştırır. Nesnelerin mıknatısa yapışıp yapışmadığını çocuklarla kontrol eder.
- Mıknatısa yapışan nesneleri bir tarafa, yapışmayan nesneleri bir tarafa koyar.
- Öğretmen, mıknatısa yapışanların metalden üretildiğini bu nedenle mıknatısa yapıştığını söyler.

- Daha sonra elindeki kırılmış mıknatıs parçalarını çocuklara gösterir ve onların da metal nesnelere mıknatıs gibi yapışıp yapışmayacağını sorar.
- Çocukların tahminlerini aldıktan sonra mıknatıs parçalarını metal nesnelere yaklaştırır ve mıknatıslar kırılsa bile özelliklerini kaybetmediğini söyler.
- Çocuklara birer mıknatıs verir.
- Çocukların mıknatısları masadaki nesneler üzerinde denemelerine fırsat verir.
- Daha sonra çocuklara bahçede bir oyun oynayacaklarını ve mıknatıslarını da yanlarına alarak sıraya girmelerini söyler.
- Öğretmen çocuklarla bahçeye çıkar ve kum havuzunun yanına gider.
- "Çocuklar, kum havuzuna bazı nesneler sakladım. Sadece mıknatıslarınızı kullanarak bu nesneleri bulmanızı istiyorum. Bulduğunuz nesneleri bu sarı kutunun içine koyabilirsiniz." der.
- Çocuklar nesneleri mıknatısla topladıktan sonra öğretmen, kum havuzunda başka nesneler olduğunu söyler. Çocukların bu nesneleri de elleriyle aramasını ve mavi kutuya koymasını ister.
- Çocuklar, tüm nesneleri bulduktan sonra halka olup yere oturur.
- Öğretmen sarı kutudaki nesneleri yere döker ve çocuklarla tek tek inceler. Bu nesnelerin metalden yapıldığı için mıknatıs tarafından kolaylıkla bulunduğunu açıklar. Daha sonra mavi kutudaki nesneleri de döküp çocuklarla inceler.
- Öğretmen etkinliğin sonunda çocuklara mıknatısın hangi nesneleri çektiği, hangi nesneleri çekmediği ve mıknatısın çektiği nesnelerin özelliklerinin neler olduğunu sorar.
- Çocukların mıknatısları alabileceğini ve evdeki nesneler üzerinde de kullanabileceğini söyler.

6.6. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Araç Gereçleri Tanıma
Araç Gereç: Saat, büyüteç, dürbün, fotoğraf makinesi, kamera, pusula, terazi, el feneri, küre, termometre, telefon, radyo, hoparlör
Uygulama

- Evinizdeki saat, büyüteç, dürbün, fotoğraf makinesi, kamera, pusula, terazi, el feneri, küre, termometre, telefon, radyo, hoparlör gibi araçları inceleyip bunlardan birini araçları tanıma ve kullanma etkinliğinde kullanmak için derse getiriniz.
- Seçtiğiniz aracı iyi tanımak için gerekli araştırmayı yapınız.
- Araçları sınıfta masaların üzerine koyunuz.
- Aynı aracı getirmişseniz bir araya geliniz ve yaptığınız araştırmalar doğrultusunda elde ettiğiniz bilgileri birbirinizle paylaşınız.
- Gönüllü öğrencilerden başlayarak hepiniz aracınızı tanıtınız. Aracın nasıl kullanıldığı ve araçla ne tür etkinlikler yapılabileceği konusunda arkadaşlarınızı bilgilendiriniz. Aynı aracı getirmişseniz grup olarak tanıtım yapınız.
- Tüm araçları tanıttıktan sonra atölyede sergileyip inceleyiniz.

KİTAP, DERGİ, FOTOĞRAF İNCELEME VE BELGESEL İZLEME ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Hayvanlar Âlemi
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Hayvan resimlerinin olduğu dergi, afiş, kartpostal ve takvim yaprakları, beyaz fon kartonu, makas ve yapıştırıcı
Öğrenme Süreci

- Öğretmen ve çocuklar, yere daire şeklinde oturur.
- Öğretmen; hayvan resimlerinin olduğu dergi, afiş, kartpostal ve takvim yapraklarını çocukların önüne koyar.
- Öğretmen ve çocuklar; hayvanların resimlerini inceler. Hayvanların isimleri, derilerinin görüntüsü, gözleri, dişleri, kuyrukları, yaşadıkları yerler, beslenme ve uyuma şekilleri hakkında sohbet eder.
- Ardından öğretmen çocuklara hayvan resimlerini kesmelerini söyler.
- Kesilen hayvan resimleri dairenin ortasına koyulur ve öğretmen çocuklara aşağıdaki soruları sorar.
    - En çok hangi hayvanı seviyorsunuz? Neden?
    - Bu hayvanlardan hangileri suda yaşar?
    - Bu hayvanlardan hangileri uçabilir?
    - Ördeklerin kanatları neden suda ıslanmaz?
    - Penguen ve kutup ayısı nerede yaşar?
    - Timsah gibi hem karada hem suda yaşayan başka hayvanlar var mı?
    - Uçabilen en büyük kuş hangisidir?
    - Karıncalar ne ile beslenir?
    - Bazı hayvanlar niçin kış uykusuna yatar?
    - Hangi hayvanların ayak izleri birbirine benzer?
    - Penguenler buz üzerinde yürürken ayakları üşür mü?
- Öğretmen, çocuklar sorulara cevap verdikten sonra soruların cevapları ile ilgili açıklamaları yapar ve çocukların kestiği resimlerle "hayvanlar albümü" yapacaklarını söyler.
- Çocuklar resimleri beyaz fon kartonu üzerine öğretmen rehberliğinde yapıştırarak albüm hazırlar.
- Öğretmen albümleri çocukların tekrar inceleyebilmesi için fen merkezine koyar.

6.7. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Belgesel İzleme
Araç Gereç: Akıllı tahta ya da projeksiyon cihazı, "Kutuplarda Yaşam" belgesel CD'si
Uygulama

- "Kutuplarda yaşam nasıldır? Hava sıcaklığı nasıldır? Kutuplarda insanlar yaşayabilir mi? Kutuplarda meyve ve sebze yetiştirilebilir mi? Kutuplarda yaşayan hayvanların özellikleri nelerdir? Kutup hayvanları nelerle beslenir?" düşüncelerinizi paylaşınız.
- "Kutuplarda Yaşam" adlı belgeseli sınıfta izleyiniz.
- Belgeseli izledikten sonra kutuplardaki yaşamla ilgili ne düşündünüz? Belgeseli izlerken kendinizi nasıl hissettiniz? Kutuplarda yaşamak ister miydiniz? Nedenleriyle tartışınız.

KOLEKSİYON YAPMA ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Çeşit Çeşit Kapaklar
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Çeşitli büyüklük ve şekillerde kapaklar, kapaklı şeffaf büyük kutu
Öğrenme Süreci

Görsel 6.19: Kapak koleksiyonu

- Öğretmen; cuma günü çocuklardan hafta sonunda çeşitli şişe, kavanoz ve kaplara ait kapakları toplamalarını ister.
- Çocuklar, toplayıp sınıfa getirdikleri kapakları masanın üzerine koyduktan sonra karıştırır.
- Öğretmen; çocuklara masanın üzerindeki kapakların renk, şekil ve büyüklükleri ile ilgili sorular sorar.
- Kapakların üzerindeki şekil, desen, yazı ve resimleri çocuklarla inceler.
- Kapakların ne işe yaradığı ve kapaklar olmasa ne olacağı hakkında çocuklarla sohbet eder.
- Çocuklara eşit sayıda kapak verir ve çocukların kapakları büyükten küçüğe doğru sıralamasını ister.
- Öğretmen, yanlış yapılan sıralamalar için çocukları yönlendirip sıralamaların düzeltilmesini sağlar.
- Daha sonra çocukların aynı renk olan kapakları gruplamasını ister.
- Kapak gruplarını çocuklarla inceler.
- Kapaklı şeffaf büyük bir kutu getirir. Çocukların kapakları bu kutunun içine koymasını söyler.
- Öğretmen, çocuklar tüm kapakları kutuya yerleştirdikten sonra kutunun kapağını çocuklara göstererek kapak kutusunun da bir kapağı olduğunu ve bu kapağın diğer kapaklara göre daha büyük olduğunu söyler.
- Toplanan kapaklarla bir kapak koleksiyonu yaptıklarını, çocukların daha sonra buldukları çeşitli kapakları getirip bu kutunun içine koyabileceğini söyler.
- Hazırlanan kapak koleksiyonunu çocukların daha sonra da inceleyebilmesi için fen merkezine yerleştirir.

6.8. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Koleksiyon Yapma
Araç Gereç: Koleksiyon hazırlamak için albüm, yapılacak koleksiyona ait materyaller
Uygulama

- İstediğiniz bir koleksiyonu yapmak için gerekli malzemeleri bir hafta biriktiriniz.
- Koleksiyon malzemelerini sınıfa getiriniz.
- Koleksiyonunuzu düzenleyiniz.
- Koleksiyonunuzu atölyede sergileyip inceleyiniz.
- Daha sonra bulduğunuz parçaları da koleksiyonunuza ekleyerek koleksiyonunuzu zenginleştiriniz.

KAVRAM AĞI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Toprak Deyince Aklına Ne Gelir?
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Toprakla ilgili çeşitli resimler, büyük boy kraft kâğıdı, renkli kalemler ve yapıştırıcı
Öğrenme Süreci

- Öğretmen ve çocuklar yere yarım daire şeklinde oturur ve öğretmen toprakla ilgili resimleri ortaya yerleştirir.
- Öğretmen çocuklara "Toprak deyince aklınıza neler geliyor?" sorusunu yöneltir.
- Sonra kraft kâğıdına büyük harflerle "TOPRAK" yazar. Kelimenin altını çizer ve kâğıda toprak resmi yapıştırır.
- Daha sonra "Toprak her yerde aynı renk ve yumuşaklıkta mıdır? sorusunu sorar. Çocuklardan cevapları alır. Gönüllü olan çocuklardan toprak resimleri arasından farklı renkte olanları bulup getirmelerini ister.
- Çocukların getirdiği farklı renkteki toprak resimlerini panonun yanına alt alta dizer ve çocuklarla birlikte inceler.
- Daha sonra "Toprakta neler yetişir?" sorusunu sorar. Gönüllü olan çocuklardan toprakta yetişen bitki resimlerini diğer resimler arasından bulup getirmelerini ister.
- Resimleri panonun diğer tarafına alt alta yerleştirir.
- "Toprakta hangi canlılar yaşar? Toprak bakımında hangi araçlar kullanılır?" sorularını sorarak çocukların kavram ağı oluşturmasını sağlar.
- Oluşturulan kavram ağı ve kavramlar arasındaki ilişkiyi çocuklarla inceler.

6.9. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Kavram Ağı Oluşturma
Araç Gereç: Kâğıt, kalem, tahta ya da pano
Uygulama

- Bir kavram ağı oluşturmak için beyin fırtınası yapınız.
- Sağlık deyince aklınıza neler geliyor? Fikirlerinizi tahtaya yazınız.
- Sağlıklı olmak için nelere ihtiyacımız var? Neler yaparsak sağlığımızı koruruz? Hasta olduğumuzda neler yaparız? Neler sağlığımızı bozar?" Fikirlerinizi tahtaya yazınız.
- Daha sonra tahtadaki cevapları öğretmen rehberliğinde inceleyiniz. Sağlıkla ilgili olmayan kavramları tahtadan siliniz.
- Tahtanın ortasına büyük harflerle "SAĞLIK" yazınız. Kelimenin etrafından oklar çıkarıp kavramla ilgili başlıklar yazınız.
- Kavramları ilgili başlıkların altına yerleştirerek kavram ağı oluşturunuz.
- Oluşturduğunuz kavram ağını inceleyiniz.
- Hazırladığınız kavram ağıyla ilgili nasıl etkinlikler planlayabileceğinizi tartışınız.

ANALOJİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Kaleye Girmeye Çalışan Mikroplar
Yaş Grubu: 60-72 ay
Öğrenme Süreci

- Öğretmen ve çocuklar yarım daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturur.
- Öğretmen, anlatacağı öyküyü çocukların dikkatlice dinlemesini söyler.
- Şu kısa öyküyü çocuklara anlatır: "Şehrin tepesinde büyük bir kale varmış. Kaleye girmeye çalışan çok sayıda düşman varmış. Düşmanlar kalenin açık olan yerlerinden kaleye girmeye çalışırmış ancak kalenin kapı ve pencerelerinde demir parmaklıklar olduğu için düşmanlar içeri giremezmiş. Ayrıca askerler kapıların önlerine yağlar dökerek düşmanların kaymasına neden olur, onları kaleden uzaklaştırırmış. Bir de kalenin sağlam duvarları varmış. Düşmanlar bu duvarlara tırmanamazmış. Fakat duvarların bazı yerlerinde çatlak ve kırıklar varmış. Düşmanlar buralardan kaleye girmeye çalışırmış. Ama askerler kaleyi öyle güzel korurlarmış ki düşmanlar kaleye giremezmiş."
- Öğretmen öyküyü anlattıktan sonra "Çocuklar biliyor musunuz vücudumuz da bir kale gibidir. Düşmanlar nasıl kaleye girmeye çalışıyorlarsa mikroplar da vücudumuza girmeye çalışır. Nasıl ki düşmanlar kalenin açık yerlerinden kaleye girmeye çalışıyorlarsa mikroplar da ağzımız, gözlerimiz, burnumuz ve kulaklarımızdan, derimizdeki yara, çizik ve kesiklerden vücudumuza girmeye çalışır. Ama kalenin kapı ve pencerelerindeki demir parmaklıklar gibi bizim de gözlerimizde kirpikler, burun ve kulaklarımızda tüyler var. Bu tüyler mikropların vücudumuza girmesini engeller. Ağzımızdaki tükürük de kalenin kapısından dökülen yağlar gibi mikrobu vücudumuzdan atar. Ayrıca derimiz de tıpkı kale duvarı gibi çok sağlamdır, mikropların içeri girmesini engeller. Derimizde yara, kesik ve çizikler varsa mikroplar buralardan içeri girmeye çalışır fakat korkmayın kaleyi koruyan askerler olduğu gibi vücudumuzu da koruyan akyuvarlar vardır. Askerlerin düşmanları yok etmeye çalıştığı gibi akyuvarlar da mikropları yok etmeye çalışır." der.
- Daha sonra "Çocuklar mikroplar vücudumuza nerelerden girmeye çalışıyormuş? Vücudumuz mikroplardan nasıl korunuyormuş?" sorularını sorar.
- Çocukların verdikleri cevaplar doğrultusunda analojinin amacına ulaşıp ulaşmadığını kontrol eder ve yanlış bilgileri düzeltip doğru bilgileri pekiştirir.

SIRA SİZDE

- Okul öncesi dönem çocuklarına öğretilecek soyut bilgi ve kavramlar için bir analoji örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız analoji örneğini atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

PROJE ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Salyangoz Günlüğü
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Akvaryum, yeteri kadar toprak, çocuk sayısı kadar kova, kürek, tırmık ve 2-3 adet salyangoz
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, sınıfa boş bir akvaryum getirir ve çocuklara "Sizce bu akvaryumla ne yapacağız?" sorusunu sorar. Çocuklardan tahminlerini alır. "Bugün sizlerle araştırma, gözlem ve inceleme yaparak yürüteceğimiz bir çalışmaya başlayacağız. Bu tür çalışmalara proje denir. Sizinle yapacağımız proje salyangozların hayatı ve projemizin adı da 'Salyangoz Günlüğü'dür. Bir salyangozun nasıl yaşadığı ve nelerle beslendiğini araştıracağız. Ayrıca bu akvaryumu salyangozumuza ev yapıp onun büyümesini gözlemleyeceğiz." der.
- Daha sonra çocuklara "Daha önce hiç salyangoz gördünüz mü? Salyangozlar sizce nerede yaşar, nasıl beslenir?" sorularını sorar.
- Çocuklara küçük bahçe kürekleri, kovalar ve kazmalar verdikten sonra çocuklarla bahçeye çıkar. Çocuklardan kürekleri kullanarak akvaryumun içine yerleştirmek için kovalarına toprak koymalarını ve birkaç parça dal toplamalarını ister.
- Öğretmen ve çocuklar toprağı ve dalları akvaryuma yerleştirirler. Öğretmenin sınıfa getirdiği birkaç küçük salyangozu da akvaryuma yerleştirirler. Akvaryuma yerleştirilen salyangozları incelerler. Salyangozları akvaryumdan sırayla alarak bir cetvelin yanına koyarlar. Salyangozların boyunu ölçer, fotoğrafını çekerler. Daha sonra öğretmen, salyangozların çıkmaması için akvaryumun üstünü karton bir kapakla kapatır. Çocuklara "Salyangozlar cama tırmanabilir. Salyangozların yuvadan kaçıp zarar görmemesi için akvaryumun üstünü kapattım ancak hava alabilmesi için kartonun üzerine bir sürü delik açtım." der.

Görsel 6.20: Salyangoz günlüğü

- Öğretmen daha sonra akvaryumun yanına uzun bir şerit hâlinde karton bir pano asar ve çocuklara "Bugünden sonra salyangozlarımızı sırayla besleyeceğiz. Bu nedenle salyangozların neler yediği ve nasıl bir yaşam alanı istediğini öğrenmemiz gerekecek. Zaman zaman salyangozların boyunu ölçeceğiz ve fotoğrafını çekeceğiz. Çektiğimiz fotoğrafları da bu panoya asacağız. Bakalım salyangozlarımızda ne gibi değişiklikler olacak." der.
- Çocuklardan aileleriyle birlikte bir salyangozun nerelerde yaşadığı ve nelerle beslendiğini araştırmalarını ister.
- Aileleriyle birlikte araştırma yapan çocuklar edindikleri bilgileri ertesi gün arkadaşlarıyla paylaşır.
- Öğretmen, salyangoz bakım listesi hazırlar. Çocuklar salyangozları bir hafta besler, gözlemler ve inceler. Öğretmen ve çocuklar salyangozlarda görülen değişiklikleri fotoğraflayarak salyangoz günlüğü panosuna asar. Salyangozları bir haftanın sonunda doğaya bırakır.
- Öğretmen, çocuklara "Salyangozlar hakkında daha önceden bilmediğiniz hangi bilgileri öğrendiniz? Salyangozları beslerken hangi besinleri kullandık? Salyangoz günlüğü hazırlamak zevkli miydi? Salyangozlardaki değişimi gözlemlerken neler hissettiniz?" sorularını yöneltir. Çocuklar sorulara cevap verdikten sonra öğretmen "Bir sonraki projemizin konusunu sizlerle belirleyeceğiz. Hangi konuları merak ettiğinizi ve araştırmak istediğiniz konuyu düşünmenizi istiyorum. Daha sonra birlikte konumuza karar verip yeni projemize başlayacağız." açıklamasını yapar.

Görsel 6.21: Akvaryumda salyangoz besleme

6.1. UYGULAMA FAALİYETİ

FEN ETKİNLİK DOSYASI HAZIRLAMA VE UYGULAMA

Derste edindiğiniz bilgiler ve yaptığınız uygulamalar doğrultusunda okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun fen etkinlikleri dosyası oluşturunuz. Oluşturduğunuz dosyadan öğretmeninizin size vereceği yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun bir etkinliği seçip atölyede uygulayınız.

Fen etkinlikleri dosyanızı hazırlarken ve seçtiğiniz etkinliği uygularken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Dosyayı hazırlarken genel ağ ve en az dört farklı kaynak kitaptan yararlanınız.
- Dosyada fen etkinlik çeşitlerinin tamamına yer verdiğinizden emin olunuz ve her fen etkinliği türünden en az 3 tane hazırlamaya özen gösteriniz.
- Etkinliklerin okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Dosyanın temiz ve düzenli olmasına özen gösteriniz.
- Dosyaya özgün bir kapak hazırlayınız.
- Etkinliğinizi uygularken arkadaşlarınızdan yardım alınız.
- Uyguladığınız etkinliğin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Uyguladığınız etkinliğin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, fen etkinlik dosyası hazırlama ve uygulama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

FEN ETKİNLİK DOSYASI HAZIRLAMA VE UYGULAMA KONTROL LİSTESİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Değerlendirme Tarihi:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) Hazırlık Aşaması		
1	Fen etkinlik örneklerini genel ağ ve en az dört farklı kaynak kitaptan inceledi.		
2	Okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişimsel özelliklerine uygun fen etkinlikleri belirledi.		
	B) Dosya Oluşturma Aşaması		
3	Belirlediği etkinliklerle fen etkinlikleri dosyasını oluşturdu.		
4	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane deneye yer verdi.		
5	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane gezi, gözlem, inceme etkinliğine yer verdi.		
6	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane gezi planı hazırladı.		
7	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane bitki yetiştirme etkinliğine yer verdi.		
8	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane hayvan besleme etkinliğine yer verdi.		
9	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane sınıfa konuk çağırma etkinliğine yer verdi.		
10	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane pano hazırlama etkinliğine yer verdi.		
11	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane araç gereç inceleme etkinliğine yer verdi.		
12	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane mutfak çalışması etkinliğine yer verdi.		

13	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane kitap, dergi inceleme ve belgesel izleme etkinliğine yer verdi.		
14	Dosyasında okul öncesi döneme uygun 3 tane koleksiyon hazırlama etkinliğine yer verdi.		
15	Dosyasında sayfa düzenine ve temizliğine özen gösterdi.		
16	Dosyanın içeriğine uygun, yaratıcı bir kapak hazırladı.		
17	Uyguladığı etkinlik, verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygundu.		
18	Uyguladığı etkinlik, verilen kazanım ve göstergeleri karşıladı.		
19	Etkinliği, planlama doğrultusunda uyguladı.		
20	Etkinliği uygularken Türkçeyi doğru kullandı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 4 ve 4'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler, öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Okul öncesi eğitimde uygulanan matematik etkinliklerini araştırınız.**
2. **Seçtiğiniz bir matematik etkinlik örneğini atölyede arkadaşlarınızla inceleyiniz.**

6.2. MATEMATİK ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

6.2.1. Matematik Etkinlikleri

Matematiksel düşünce, kavramlar, problem çözme becerisi ve matematiğe karşı olumlu tutum geliştirmenin temelleri okul öncesi dönemde atılır. Planlanan matematik etkinlikleri ile çocukların bilişsel gelişimleri, gözlem, akıl yürütme, problem çözebilme, neden ve sonuç ilişkisi kurabilme becerileri desteklenir.

Okul öncesi dönemde matematik etkinlikleri; çocuklara yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri, nesnelerle aktif etkileşimde bulunmaları, araştırma yapmaları ve keşfetmeleri için fırsatlar sunar. Çocuklar, çevreleriyle aktif etkileşimleri sonucu doğal öğrenme deneyimleri ile çeşitli kavramları kazanırlar. Ancak kazandıkları bu kavramlar, planlanmış etkinliklerle pekiştirildiğinde tam bir öğrenme gerçekleşir. Öğretmen tarafından önceden planlanmış etkinliklerle çocuklara şu kavramlar öğretilebilir:

- Ana ve ara renkler
- Daire, çember, üçgen, kare, dikdörtgen, elips, kenar, köşe gibi geometrik şekil kavramları
- 0 ve 20 arası sayılar, ilk, orta, son, önceki, sonraki, birinci, ikinci gibi sayma kavramları
- Büyük, orta, küçük, ince, kalın, uzun, kısa, geniş, dar gibi boyut kavramları
- Az, çok, ağır, hafif, boş, dolu, tek, çift, yarım, tam, eşit, kalabalık, tenha, parça, bütün, para gibi miktar kavramları
- Önce, şimdi, sonra, sabah, öğle, akşam, dün, bugün, yarın, gece, gündüz gibi zaman kavramları
- Ön, arka, aşağı, yukarı, ileri, geri, sağ, sol, alt, üst, orta, arasında, yanında, içinde, dışında, uzak, yakın, alçak, yüksek gibi mekânda konum kavramları

Bu kavramlar gün içinde karşılaşılan, farkında olunarak ya da olunmayarak birbiriyle ilişkilendirilen temel matematik kavramlarıdır. Çocukların bu kavramları kazanabilmesi için öncelikle temel matematik becerilerini kazanmaları beklenir.

Okul öncesi dönemde matematik eğitiminde çocukların kazanım ve göstergelere ulaşabilmesi, çeşitli kavramları öğrenebilmesi için şu becerileri kazanması beklenir:

- Nesneleri inceleme ve özelliklerinin **farkına varma**
- Nesneleri bire bir **eşleştirme**
- Nesneleri karşılaştırarak nesnelerin **benzerliklerini ve farklılıklarını** ifade etme
- Nesneleri renk, şekil, ağırlık, doku gibi özelliklerine göre **sınıflama**
- Nesneleri uzunluk, ağırlık, renk tonu gibi niteliklerine göre **sıralama**

Tüm bu kavram ve beceriler çocuklara müzik ve oyunlarla kazandırılarak süreç eğlenceli hâle getirilmelidir. Örneğin çocuk, ritim çalışmalarıyla sayı kavramını kolay öğrenebilir. Şarkılar, parmak oyunları, tekerlemeler aracılığıyla sayı, şekil, zaman ve mekânda konum kavramlarını öğrenebilir. Kum havuzundaki oyunlar aracılığıyla dolu, boş, ağır, hafif, sayma ve miktar kavramlarını öğrenebilir. Sandalye kapmaca oyununda her bir sandalye oyundan çıkarıldığında eksiltme işlemini anlayabilir.

Dramatik oyunlarda market, kuaför, postane, pazar, tren istasyonu gibi ortamlar ve bu ortamlarda kullanılan materyaller aracılığıyla sınıflama becerisi kazanabilir.

Farklı fen etkinlikleri de çocukların birçok matematiksel kavram ve beceriyi kazanmasını kolaylaştırmaktadır. Örneğin çocuk, bitki yetiştirme etkinliklerinde bitkisinin ne kadar büyüdüğünü ölçebilir. Hangi bitkinin daha hızlı, hangi bitkinin daha yavaş büyüdüğünü düşünürken karşılaştırma; bitkileri boylarına göre dizerken sıralama yapabilir. Yaprakları sayarken sayma; bitkinin yerini belirlerken mekânda konum kavramlarını öğrenebilir. Yapılan mutfak çalışmalarıyla miktar ve sayma kavramlarını; yiyecekler, meyve ve sebzeleri gruplandırarak sınıflandırma becerilerini öğrenebilir.

» Matematik Etkinlik Türleri

Okul öncesi eğitimde çocuklara çeşitli kavram ve becerilerin kazandırılabilmesi için uygulanan matematik etkinlikleri, Şema 6.2'de gösterildiği gibi gruplandırılmaktadır.

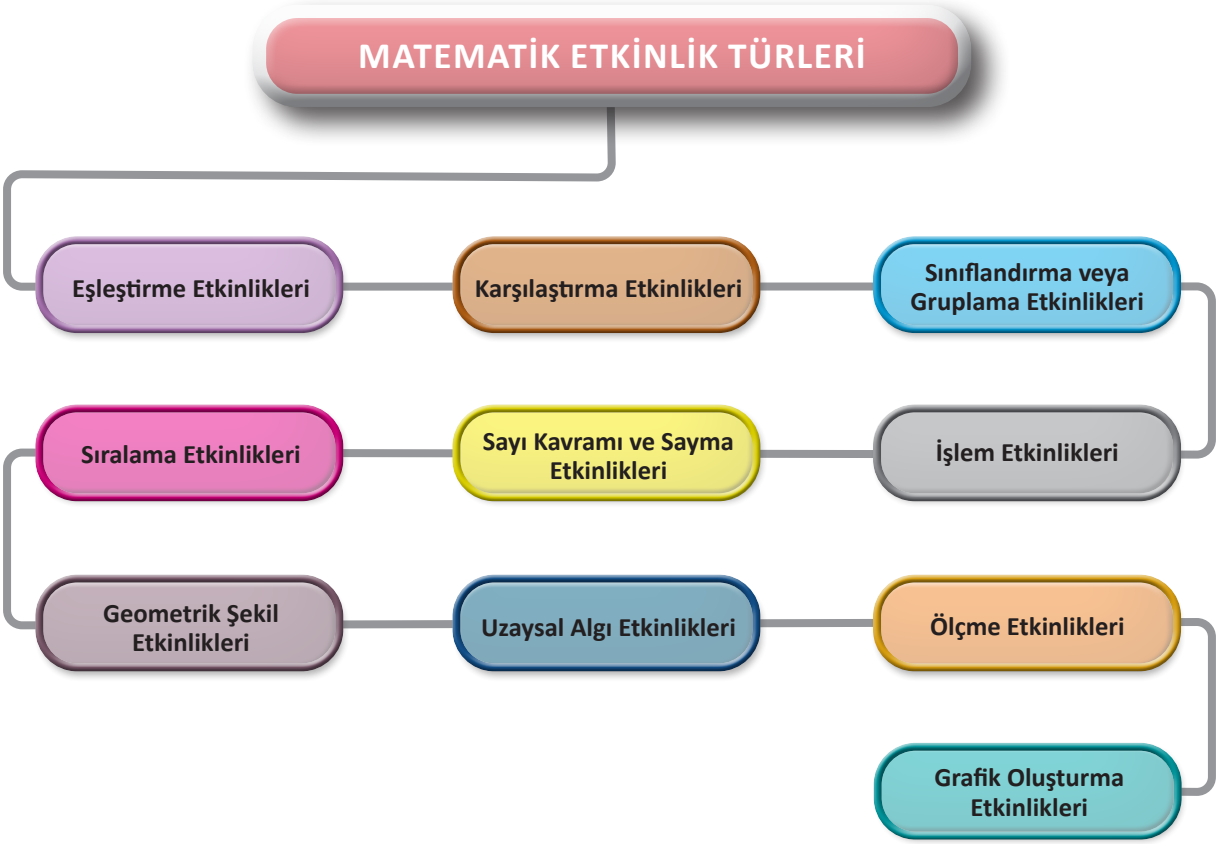

Şema 6.2: Matematik etkinlik türleri

a) Eşleştirme Etkinlikleri

Bir grup içinde bulunan her bir nesnenin farklı bir grupta bulunan, aynı sayıdaki benzer ya da farklı nesnelere denk gelecek şekilde eşlenmesi etkinliğidir. Çocuk, eşleştirme etkinlikleriyle bir grupta yer alan nesnelerin diğer grupta yer alan nesnelerle aynı sayıda olup olmadığını fark eder. Eşleştirme etkinlikleri; sayı kavramının, eşitliği anlamanın ve mantıksal düşünmenin temelini oluşturur.

Yemek masasının hazırlanmasına yardım eden çocuğun bir annesine, bir babasına, bir kendisine, bir kardeşine tabak koyması, masada herkese ait bir sandalye olduğunu bilmesi, herkesin tabağının yanına birer çatal, kaşık, bıçak koyması günlük hayatta kullanılan eşleştirme becerilerine örnek verilebilir.

Öğretmenin çocuklara sanat etkinliğinde makas kutusunu uzatıp herkesin bir makas almasını söylemesi, herkesin makas alıp almadığını, makas ve çocuk sayısının eşit olup olmadığını, eşit değil ise hangisinin fazla olduğunu sorması çocukların eşleştirme becerilerinin gelişimini destekler.

Görsel 6.22: Hayvanlar ve yavrularını eşleştirme

Eşleştirme Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Eşleştirme etkinliklerine somut nesnelerle başlanmalı daha sonra kâğıt üzerindeki çalışmalara geçilmelidir.
- Yapılan ilk çalışmalarda çocuklara model olunmalı daha sonra çocuklardan eşleştirme yapmaları istenmelidir.
- Her iki gruptaki nesnelerin birbirleriyle ilişkili olmasına dikkat edilmelidir (Görsel 6.22).
- Yapılan ilk etkinliklerde her iki gruptaki nesne sayısının beşten az ve eşit sayıda olmasına özen gösterilmelidir.
- Çocuklar eşleştirme becerisini kazandıktan sonra grup sayısı beşten büyük olan ve eşit olmayan sayılarda çalışmalara geçilmelidir.
- Gruplardaki nesneler düzenli bir şekilde dizilmelidir.

b) Karşılaştırma Etkinlikleri

Karşılaştırma; iki nesnenin belli bir özelliğe göre farklı ya da aynı olup olmadığını belirleme işlemidir ve sıralama becerisinin temelini oluşturur (Görsel 6.23). Karşılaştırma; zaman kavramı, nesneler arasındaki mesafe, nesnelerin mekândaki konumu, boyut ve miktarları çocukların anlamasını sağlar. Çocuklar; karşılaştırma etkinliklerinde nesnelerin uzunluk, genişlik, ağırlık, yükseklik, hız gibi fiziksel özellikleri ya da sayı gibi niceliksel özelliklerini karşılaştırabilir.

Çocuklar; gün içinde yapılan etkinliklerde karşılaştırma yapmak için uzun-kısa, ağır-hafif, sıcak-soğuk, uzak-yakın gibi kelimeleri sıklıkla kullanır. O anlarda çocuklarla kavramlar üzerinde konuşularak çocukların karşılaştırma yapma becerileri desteklenmelidir.

Karşılaştırma etkinliklerinde çocuklara bir grup nesne gösterilip çocukların hangi nesnelerin ağır hangi nesnelerin hafif olduğunu tahmin etmesi istenebilir. Daha sonra çocukların nesneleri ellerine alıp hangi nesnelerin ağır hangi nesnelerin hafif olduğunu ifade etmesi istenebilir. Öğle yemeğinden sonra çocukların tabaklarındaki yemeği ve bardaklarındaki suyu arkadaşlarıyla karşılaştırması istenebilir.

Görsel 6.23: Uzunlukları karşılaştırma

Karşılaştırma Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Karşılaştırma çalışmalarına somut materyallerle başlanmalıdır.
- Çocuklardan karşılaştırmaları istenilen nesneler, çocuklar tarafından kolaylıkla ölçülebilir ve karşılaştırılabilir özellikte olmalıdır.
- Karşılaştırma etkinliklerinde daha uzun, daha kısa gibi ifadeler kullanılmalı ve çocuklar da bu ifadeleri kullanmaları için yönlendirilmelidir.

c) Sınıflandırma veya Gruplama Etkinlikleri

Sınıflandırma veya gruplama, nesneleri belli bir özelliğine göre bir araya getirerek gruplara ayırma işlemidir. Sınıflandırma, çocukların nesneleri düzenlemek için sıklıkla kullandıkları bir yöntemdir. Nesneler; rengi (Görsel 6.24), uzunluğu, şekli, yapıldığı malzeme (tahta, plastik, cam, kumaş, metal vb.), deseni (çiçekli, benekli, çizgili vb.), yapısal özellikleri (pürüzlü, pürüzsüz, sert, yumuşak vb.), işlevi (yemek için kullanılanlar, uyku için kullanılanlar vb.), ait olduğu sınıf (hayvanlar, meyveler, taşıtlar) veya sayı gruplarına göre sınıflandırılabilir. Çocuklar, sınıflandırma yaparak benzer nesneler arasında ilişki kurmaya başlar. Sınıflandırma, sayı ve işlem kavramlarının temelini oluşturur.

Çocuklar; oyunlarında ellerine aldıkları nesneleri önce benzer özelliklerine göre gruplara ayırır sonra toplar daha sonra tekrar ayırıp, başka özelliklerine göre tekrar toplayarak denemeler yapar. Örneğin blokları önce şekillerine göre gruplara ayırır ve kaç şekil grubu olduğunu inceler. Sonra blokları toplar ve renklerine göre gruplara ayırıp hangi renklerde blokları olduğunu inceler. Sınıflandırdığı nesneleri kutular ya da sepetlere koyar sonra onları tekrar bir araya getirir ve tekrar ayırır. Çocuklar bu süreçte bütünü parçalara ayırma, parçayı bütüne dâhil etme, ayrıştırma, birleştirme, toplama ve çıkarma işlemlerinin temelini öğrenir.

Görsel 6.24: Rengine göre sınıflandırma

Sınıflandırma etkinliklerinde çocukların önüne boncuk kavanozu koyulup boncukları şekil, büyüklük ve renklerine göre sınıflandırması ya da çeşitli kumaş parçaları koyulup kumaşları desenlerine göre sınıflandırması istenebilir.

Sınıflandırma veya Gruplama Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Sınıflandırma etkinliklerine somut materyallerle başlanmalıdır.
- Çocuk her bir sınıflama işlemini bitirdikten sonra çocuğa nesneleri neye göre sınıflandırdığı ve o nesnelerle başka bir sınıflama yapıp yapamayacağı sorulmalıdır.
- Gün içinde yapılan tüm etkinliklerde çocukların sınıflama yapmasına fırsat verilmelidir.

ç) Sıralama Etkinlikleri

Sıralama, ikiden fazla nesne veya nesne grubu karşılaştırıldıktan sonra nesnelerin belirli bir özelliğe göre dizilmesidir. Sıralama, karşılaştırmanın en üst düzeyidir. Nesnelerin ağırlık, boyut, miktar gibi belirli özellikleri göz önünde bulundurularak sıralama yapılabilir.

Çocukların sözel sıralama yapma yetenekleri okul öncesi dönemde azdır ancak yaşları ilerledikçe gelişmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemde özellikle olay sıralamaları yapılırken çocuklara eylemin sırasını gösteren olay kartları verilmeli ve çocukların bu kartları sıralaması beklenmelidir. Sıralamayı tamamlayan çocuklardan olayı kartlara bakarak ifade etmeleri istenmelidir.

Örüntü oluşturma da bir sıralama etkinliğidir. Sayılar, şekiller ile nesnelerin belirli bir düzen içinde sıralanması ve sonrasında neyin geleceğini tahmin etme etkinlikleri çocukların örüntü becerilerini geliştirir. Çocukların örüntü oluşturabilmesi için öncelikle nesneleri ölçülebilen özelliklerine göre sıralama becerisini kazanmaları gerekir.

Sıralama etkinliklerinde cam bardaklara farklı miktarlarda su doldurulup çocukların bardakları içindeki su miktarına göre sıralaması istenebilir. Kelebeğin oluşumuyla ilgili olay kartları verilip çocukların olayın oluş sırasına göre kartları sıralaması istenebilir. Masanın üzerinde bloklar sıralanıp (kare, üçgen, daire, kare, üçgen gibi), sıranın hangi blokta olduğu sorularak çocukların örüntüyü devam ettirmesi istenebilir.

Görsel 6.25: Büyükten küçüğe sıralama

Sıralama Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Sıralama etkinliklerine somut materyallerle ve beşten az nesne gruplarıyla başlanmalıdır.
- Sıralanacak nesnelerin özellikleri çocuk tarafından kolaylıkla ayırt edilmelidir. Örneğin çocuktan kendisine verilen topları büyüklüklerine göre sıralaması bekleniyorsa topların büyüklükleri arasında gözle görülür bir fark olmalıdır (Görsel 6.25).
- Nesnelerin soldan sağa doğru sıralandığı çocuklara gösterilmelidir.
- Sıralama etkinlikleri hem nesnelerin ölçülebilen özelliklerine göre hem olayların oluş sırasına göre hem de örüntü oluşturma şeklinde gerçekleştirilmelidir.

d) Sayı Kavramı ve Sayma Etkinlikleri

Sayı; miktar ve ilişkileri tanımlama, ölçme, karşılaştırma, bilgiyi yorumlama ve problem çözmede kullanılan soyut bir birimdir. Sayı kavramının gelişimi ile sayma becerisinin kazanılması ilişkilidir. Sayma becerisi; sayıların isimlerini sıralama, bir nesneyi işaret etme ve ona bir sembol atamayı gerektirir. Çocuklar önce ritmik saymayı öğrenir sonra nesnelerin miktarı ile bağlantı kurmaya başlar. Daha sonra sayının bir nesneye karşılık geldiği ve nesnelerin miktarını ifade ettiğini fark eder.

Çocukta sayı kavramının gelişebilmesi için bire bir eşleştirme, karşılaştırma, sınıflama ve sıralama becerilerinin gelişmiş olması önemlidir. Çocuklar sayılar ve sayısal işlemlerle şunları öğrenir:

- Sayıları içeren matematik dilini kullanma
- Toplama ve çıkarma gibi işlemleri yapma
- Sayıların her zaman aynı sırada olduğu
- Bir grup nesneyi sayarken her bir nesnenin yalnızca bir sayıyla eşleştirildiği
- En son sayılan nesne için söylenen sayının gruptaki nesne sayısını gösterdiği
- Saymaya hangi nesneden başlanırsa başlansın sonucun değişmeyeceği

Görsel 6.26: Sayı kavramı ve sayma etkinlikleri

Sayı kavramı ve sayma etkinliklerinde çocukların şunları yapması istenebilir:

- 1'den 10'a kadar karışık dizilmiş rakamlar arasından söylenen rakamı göstermesi ya da gösterilen rakamı okuması
- Değişik sayılardaki nesneleri bire bir eşleştirmesi
- Gösterilen iki rakamdan hangisinin daha büyük ya da daha küçük olduğunu söylemesi
- Bir sayı kümesini sıraya dizmesi
- Verilen iki nesne grubunu sayması ve hangisinin daha çok ya da daha az olduğunu göstermesi
- Verilen sayılar ve nesne gruplarını eşleştirmesi (Görsel 6.26.a,b,c,d)
- 1'den 10'a kadar sayarken atlanan sayının hangisi olduğunu bulması
- Sıralanmış nesnelerden söylenen sıradaki nesneyi göstermesi
- Sıralanmış nesneleri sıra sayısı ile sayması (birinci, ikinci, üçüncü vb.)
- Rakamları çeşitli yüzeylere parmakla yazması (Görsel 6.26.ç)

e) İşlem Etkinlikleri

İşlem bilgisi; matematikte kullanılan kurallar, semboller ve matematikte başvurulan durumları ifade eder. İşlem yapma becerisi, sayı kavramı ve sayma becerisinin tamamen öğrenilmesinden sonra kazanılır. Bu nedenle işlem etkinliklerine başlanmadan önce çocukların, sayı kavramını öğrendiğinden, temel matematik beceriler ve sayma becerilerini kazandığından emin olunmalıdır.

Çocuklara toplama ve çıkarma işlemleri öğretilmeden nesnelerin nasıl ekleneceği, nasıl ayrılacağı ve grupların nasıl birleştirileceği öğretilmelidir. Örneğin çocuğun eline iki boncuğun takılı olduğu bir çubuk verilip çubukta kaç boncuk olduğu sorulduğunda çocuk, iki boncuk olduğunu söyleyebilir. İki boncuğa bir boncuk daha eklendiğinde sonucun üç olduğunu görebilir. Üç boncuktan biri çıkarıldığında geriye iki boncuk kaldığını söyleyebilir. Çocuklar, bu şekilde nesne ekleyerek toplamanın ve nesne çıkararak çıkarmanın nasıl yapıldığını öğrenebilir.

İşlem etkinliklerine başlanmadan önce çocukların sayı korunumunu öğrenmesi için ortam yaratılmalıdır. **Sayı korunumu**, bir nesnenin görünümü değişse de sayısının değişmemesidir. Çocukların

sayı korunumunu öğrenmesi için aralarında boşluklar bırakılarak yan yana dizilmiş on nesneyi sayması istenebilir. Sonra çocukların nesneleri aralarında boşluk bırakmadan yan yana dizip sayması sonra geniş bir daire şeklinde dizip tekrar sayması daha sonra küçük bir daire şeklinde dizip sayması en sonunda ise karışık dizip sayması istenebilir. Çocuklar, bu etkinlik sayesinde nesneler nasıl dizilirse dizilsin sayının değişmeyeceğini yani sayı korunumunu öğrenir.

Çocuklar somut nesnelerle toplama ve çıkarma yapma (Görsel 6.27) becerisini kazandıktan sonra resimlerle yapılan işlemlerde "+, -, = " sembolleriyle karşılaşır. Öğretmen, çocuklara bu sembollerin anlamlarını açıklayarak "=" işaretinin "eşittir" demenin kısa yolu olduğunu ifade edebilir.

Görsel 6.27: Toplama işlemi

İşlem etkinliklerinde çocuklar ikişerli gruplara ayrılıp, çocuklara ceviz, boncuk, kalem, blok gibi nesneler verilip çocukların nesneleri birbirinden alıp birbirine vermesi, nesnelerle toplama ve çıkarma işlemi yapması sağlanabilir. Bu işlemler lobut devirme, balık yakalama gibi oyunlarla da yapılabilir. Örneğin "Altı lobutun vardı, ikisini devirdin, devirmen gereken kaç lobutun kaldı? Bir balık yakalamıştın, üç balık daha yakaladın, toplam kaç balığın oldu?" vb.

İşlem Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Çocuklar şu kavram ve becerileri kazanmadan işlem etkinliklerine geçilmemelidir:
  - Bire bir eşleştirme
  - Karşılaştırma
  - Sınıflandırma
  - Parça-bütün ilişkisi
  - Sıralama
  - Sayı korunumu
  - Rakamların sırası
  - 10'a kadar olan rakamları okuma ve yazma
  - 0 rakamının ne anlama geldiğini bilme
- İşlem etkinliklerine boncuk, düğme, kapak, oyuncak gibi somut nesnelerle başlanmalıdır. Daha sonra resim gibi materyallerle etkinlikler yapılabilir.
- Etkinlikler oyunlaştırılarak eğlenceli hâle getirilmelidir.
- Sadece rakamlar kullanılarak (5-3=? gibi) yapılan toplama ve çıkarma işlemleri, okul öncesi dönem çocukları için uygun değildir. Bu nedenle bu işlemler sözel problemlere dönüştürülerek ya da problemler resimle gösterilerek çocuklara sorulmalıdır. Örneğin "Tabağında 4 erik vardı, 2 tanesini yedin, tabağında kaç erik kaldı?"

f) Geometrik Şekil Etkinlikleri

Geometrik şekiller, bir nesnenin şeklini belirtmek için kullanılan standartlardır ve okul öncesi dönemde matematiğin temel kavramlarındandır. Çocuklar için geometri; nesneleri adlandırmanın yanı sıra şekilleri ve çevre ile ilgili durumları anlama, onları problem çözümünde kullanma anlamına da gelir.

Çocuklar; çevreleriyle etkileşimleri sonucu iki ve üç boyutlu şekilleri adlandırma, tanıma, çizme, karşılaştırma ve sınıflandırmaya başlar. Ancak çocukların okul öncesi dönemde şekillerin belirgin kenar, köşe gibi özelliklerinin ve yaygın örneklerinin yanında farklı boyut, konum ve biçimlerdeki örneklerini de tanımaları sağlanmalıdır.

Geometrik şekillerle ilgili etkinliklere başlanırken çocukların dikkati öncelikle sınıftaki üç boyutlu nesnelere çekilmelidir. Şekillerin benzerlik ve farklılıkları sorularak çocukların şekilleri keşfetmesine fırsat verilmelidir. Bloklar çocuklara bu konuda zengin deneyimler kazandırabilir (Görsel 6.28). Çocuklar şekillerin benzerlik ve farklılıklarını bloklar aracılığıyla keşfedip şekilleri tanıyabilir.

Görsel 6.28: Çeşitli geometrik şekillere sahip bloklar

Geometrik şekil etkinliklerinde blok merkezindeki bloklar çocuklarla incelenebilir, şekillerin benzerlik ve farklılıkları hakkında çocuklarla sohbet edilebilir. Çocukların sınıftaki çeşitli şekillere sahip nesneleri toplaması, şekillerine göre sınıflandırması, yoğurma maddeleriyle çeşitli şekiller oluşturması, tuz, un, kum gibi nesneler üzerinde parmaklarıyla şekiller çizmesi ve kendi bedenini kullanarak zemin üzerinde şekiller oluşturması istenebilir.

Geometrik Şekil Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Geometrik şekil etkinliklerine ahşap bloklar, çeşitli kutu ve oyuncaklar gibi üç boyutlu gerçek nesnelerle başlanmalıdır. Daha sonra etkinlikler şekillerin resimleriyle gerçekleştirilebilir.
- Geometrik şekil etkinliklerine "bu kare, bu daire, bu üçgen" gibi geometrik şekillerin isimlendirilmesi ile başlanmamalıdır. Çocuklar öncelikle şekillerin benzer ve farklı olan özelliklerini keşfetmeli ardından şekilleri isimlendirmelidir.
- Çocukların çevrelerindeki geometrik şekilleri keşfetmesi için ortam yaratılmalıdır.
- Çocuklara geometrik şekillerin sadece yaygın örnekleri (sadece eş kenar üçgen gibi) sunulmamalıdır. Şu örnekler sunulabilir:
  - Farklı büyüklükteki daireler
  - Farklı büyüklük ve konumdaki kareler
  - Farklı büyüklük, konum ve basıklıktaki dikdörtgenler
  - Farklı büyüklük, konum, basıklık ve çarpıklıktaki üçgenler

g) Uzaysal Algı Etkinlikleri

Uzaysal algılama; yer, mesafe ve nesneler arasındaki yön ilişkilerini sözel olarak tanımlama ve uzayı doğrudan algılama temeline dayanır. **Uzaysal algı,** nesnelerin başka bir nesneye göre düzenlenmesini ve nesneler arasındaki uzaysal ilişkileri ifade etmektedir. Uzaysal ilişkileri anlamak, önemli bir problem çözme becerisidir.

Çocuklar okul öncesi dönemde yönlerini ilk olarak vücutlarının duruşuyla ilişkilendirir. Örneğin başının üstünü yukarı, ayaklarının olduğu yeri aşağı, sırtının baktığı yönü arka, yüzünün baktığı yönü ön olarak ifade eder. Bu nedenle vücudun yönleri, çocuğun yön ile ilgili kavramları kazanmasının başlangıcı olarak kabul edilir.

Çocuklar; okul öncesi dönemde gün içinde yapılan etkinliklerde bir nesne veya kişi ile kendi pozisyonu arasındaki ilişkiyi belirtmek için yanında, önünde, arkasında, arasında, altında, üstünde gibi uzaysal kavramları sıklıkla kullanır. Çocukların uzaysal algı gelişimlerini desteklemek için bu kavramları kullanması sağlanmalıdır (Görsel 6.29).

Uzaysal algı etkinliklerinde çocuklarla "ne, nerede?" oyunu oynanabilir. Çocuklara adı söylenen nesnenin nerede olduğu veya belirtilen mekânda hangi nesne olduğunu sorulabilir. Çocuklardan sınıfta belli bir konuma geçmeleri istenebilir. Camdan dışarı bakılarak çocuklarla nesnelerin konumlarıyla ilgili sohbet edilebilir.

Görsel 6.29: Somut nesnelerle uzaysal algı

Uzaysal Algı Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Uzaysal algı etkinliklerine sınıftaki somut nesneler hakkında konuşularak başlanmalıdır. Örneğin "Kapının yanında ne var? Top nerede? Masanın altında ne var?"
- Uzaysal kavramlar etkinliklerde sık sık kullanılmalı ve çocukların dikkati bu kavramlara çekilmelidir.
- Çocuklar uzaysal kavramları kullanmaları için cesaretlendirilmelidir.

ğ) Ölçme Etkinlikleri

Ölçme; cisim, olay ve olguların gözlem sonuçlarının belirli bir birim cinsinden sayısal olarak ifade edilmesidir. **Ölçüm yapma,** gözlemleri sayısal hâle getirme becerisidir. Uzunluk, ağırlık, sıcaklık, zaman, hacim ve alan okul öncesi dönemde ölçme ile ilgili üzerinde durulması gereken temel kavramlardır. Okul öncesi dönemde çocuklarla ölçme etkinliklerinin yapılmasının amacı; çocukların ölçümler hakkına fikir sahibi olmalarını sağlamak ve akıl yürütme, tahmin etme, problem çözme becerilerini desteklemektir.

Matematik etkinliklerinde ölçümlerle ilgili kavramlar kullanılarak karşılaştırma çalışmaları (daha uzun, daha ağır, daha hafif, en büyük, en küçük vb.) yapılabilir. Çocuklar, bu çalışmalarla nesnelerin çeşitli özelliklerini gözlemleme fırsatı elde edebilir. Ölçme çalışmalarında terazi (Görsel 6.30), saat, termometre gibi standart ölçme araçlarının yanında kurdele, ip, tahta ya da plastik çubuk, kitap (Görsel 6.31), adım, karış ve çeşitli kaplar gibi standart olmayan ölçme araçları da kullanılmalıdır.

Görsel 6.30: Ağırlık ölçümü

Görsel 6.31: Boy ölçümü

Ölçme etkinliklerinde çocukların sınıftaki çeşitli nesnelerin boylarını karşılaştırması istenebilir. Çocuklara nesnelerin boylarının ne ile ölçülebileceği sorulabilir. Nesneler ip, karış veya çubuklarla ölçülüp sonuçlar tartışılabilir. Kaptan kaba doldurma ve boşaltma etkinlikleri yapılabilir ve hangi kabın daha fazla nesne aldığı nedenleriyle tartışılabilir. Çocukların gösterilen iki nesneden hangisinin daha ağır olduğunu tahmin etmesi istenebilir. Daha sonra nesneler tartılabilir ve sonuç tartışılabilir.

Ölçme Etkinlikleri Uygulanırken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Ölçme etkinliklerinin başında standart olmayan ölçme araçları kullanılmalıdır.
- Çocuklar bazı kavramları daha zor öğrenebilir. Örneğin hacim kavramını öğrenmek uzunluk kavramını öğrenmekten daha zordur. Bu noktada çocuklar zorlanmamalı, etkinlikler çeşitlendirilerek çocukların kavramları öğrenmesi kolaylaştırılmalıdır.
- Etkinliklerde ölçme ile ilgili karşılaştırma ifadeleri (daha az, daha kısa, daha ağır vb.) sık sık kullanılarak çocuklara model olunmalıdır.
- Ölçme sonuçları çizimlerle, grafiklerle somutlaştırılmalı ve sonuçlar çocuklarla tartışılmalıdır.

h) Grafik Oluşturma Etkinlikleri

Grafikler, verileri kaydetmeye ve sayısal bilgileri görsel olarak sunmaya yardımcı araçlardır. Grafikler, çeşitli konulara ilişkin verilere dayanarak oluşturulur. Çocuklar; oluşturulan bu grafiklerle benzerlik ve farklılıkları görebilir, karşılaştırma yapabilir ve ilişki kurabilir. Çocukların boyları, ağırlıkları, saç ve göz renkleri, kardeş sayıları, en sevdikleri nesneler, yapmak istedikleri etkinlikler gibi çeşitli konularda grafikler hazırlanabilir.

Çocuklar; grafik oluştururken eşleştirme, karşılaştırma, sınıflandırma ve sayma gibi becerileri kullanır. Ayrıca verileri toplayıp, sonuçları grafiklerle gösterdikçe çocukların veri toplama ve yorumlama becerileri de gelişmeye başlar.

Grafik oluşturma etkinliklerinde yere dört çizgi çizilip öğrencilerden hem kız hem erkek kardeşi olanların birinci çizgide, sadece kız kardeşi olanların ikinci çizgide, sadece erkek kardeşi olanların üçüncü çizgide, kardeşi olmayanların dördüncü çizgide durmaları istenebilir. Çocuklarla oluşturulan bu grafik fotoğraflanabilir ve fotoğraf incelenerek yorumlanabilir. Grafiğin oluşturulacağı kâğıda sütunlar çizilip süt, ayran, meyve suyu ve bitki çayı resimleri yapıştırabilir. Masaya renkli kâğıtlar koyulup süt sevenlerin beyaz, ayran sevenlerin sarı, meyve suyu sevenlerin turuncu, bitki çayı sevenlerin kırmızı kâğıtlardan alması ve bunları ilgili sütuna yapıştırması istenebilir. Oluşturulan grafik, öğrencilerle incelenip yorumlanabilir.

Grafik Oluşturulurken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar

- Grafik oluşturmaya yalnız iki nesne veya iki durum kullanılarak başlanmalı daha sonra bunlar aşamalı olarak arttırılmalıdır.
- Grafik çalışmalarına gerçek nesnelerle başlanmalı sonra resimler daha sonra semboller kullanılarak süreç devam ettirilmelidir.
- Çocuklarla yapılan herhangi bir fen etkinliğinden sonra da grafik çalışması yapılabilir. Örneğin bir deney sürecinde bitkinin boyu ölçülüp kaydedilerek ya da yaprak sayısı kaydedilerek çeşitli grafikler hazırlanabilir.
- Grafikler çocuklarla birlikte hazırlanmalı ve grafiğe yapılan her eklemenin nedeni çocuklara açıklanmalıdır.
- Hazırlanan her grafik, mutlaka çocuklarla incelenmeli ve yorumlanmalıdır.

» Matematik Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Etkileri

- Çocuk matematiğe karşı olumlu bir tutum geliştirir.
- Matematiksel kavramları somut ve eğlenceli bir şekilde öğrenir.
- Günlük yaşamda nerelerde matematiğe ihtiyaç duyacağının farkına varır.
- Günlük yaşantıda ihtiyaç duyacağı renk, şekil, sayı, boyut, miktar, zaman, mekânda konum gibi matematiksel kavramları öğrenir.
- Eşleştirme, karşılaştırma, sınıflama, sıralama, ilişki kurma, ölçme ve ayrıntılara dikkat etme becerilerini kazanır.
- Nesnelerin yapısını ve özelliklerini inceleme becerisi kazanır.
- Dikkatini toplama ve sürdürme becerisi kazanır.
- Akıl yürütme, akılda tutma, mantıksal düşünme becerileri kazanır.

- Merak duyma, soru sorma, gözlem yapma, tahminde bulunma, fikirlerini ortaya koyma ve bağlantı kurma becerileri kazanır.
- Karşılaştığı problemleri tanımlama, probleme çözüm yolları önerme, çözüm yollarından birini veya birkaç tanesini deneme ve deneme sonucunu değerlendirme gibi problem çözme becerileri kazanır.
- Paylaşma, sırasını bekleme, tartışma, iletişim kurma gibi sosyal beceriler kazanır.
- Öğrendiği yeni kavram ve sözcüklerle çocuğun kelime hazinesi zenginleşir.
- Kullandığı araç gereç ve yaptığı etkinlikler çocuğun ince motor becerilerini destekler.
- Etkinlikler, beş duyuyu uyararak çocuğun duyu organlarını etkin bir şekilde kullanmasına yardımcı olur.

6.2.2. Matematik Etkinlikleri İçin Gerekli Materyaller

Matematik etkinliklerinde çocukların bireysel ve grupça çalışabilecekleri, onları araştırmaya ve keşfetmeye yönlendirecek materyallere ihtiyaç duyulur. Bu materyaller; yapılacak etkinliğe, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına, kazanım ve göstergelere göre farklılık gösterebilir. Materyallerin tamamına sınıfta yer verilebilir veya yapılacak etkinlik doğrultusunda materyal sınıfa getirilebilir. Çocukların ilgisi materyale çekilebilir.

Matematik etkinlikleri için gerekli materyaller şunlardır:

- Terazi
- Tartı
- Termometre
- Saat
- Manyetik tahta
- Manyetik sayı ve şekiller
- Yapbozlar
- Abaküs
- Değişik özelliklere sahip taşlar
- Deniz kabukları
- Düğmeler ve boncuklar
- Oyuncak paralar
- Plastik hayvanlar ve yiyecekler
- Kâğıt, kalem ve zarflar
- Çeşitli kaplar
- Bloklar
- Prizmalar
- Tahta veya plastik çiviler
- Delikli levhalar
- İp, kurdele ve halatlar
- Çıtçıtlı, klipsli takılar ve tokalar
- Anahtar ve kilitler
- Çeşitli büyüklük ve renklerde ataşlar
- Çantalar, bavul ve sandıklar
- Yoğurma maddeleri
- Kuru yemiş ve baklagiller
- Sayı, renk ve şekil kartları
- Boy, yaş ve sayı grafiği
- Şekiller tablosu
- Sayı tablosu
- Kitap, dergi, resim ve fotoğraf albümleri
- Şişe, kavanoz, kalem ve bunların kapakları
- Çeşitli tür ve boylarda kumaş, masa örtüsü, battaniye, havlu, kravat ve eşarp

6.10. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Matematik Etkinlikleri İçin Materyal Hazırlama
Araç Gereç: Ahşap plakalar, boyalar, boya fırçaları, keçeler, artık materyaller, yapıştırıcı, makas
Uygulama

- Matematik etkinliklerinde kullanılan materyalleri genel ağ ve çeşitli kaynaklardan araştırınız.
- Yapmak istediğiniz materyali belirleyip materyalin taslağını hazırlayınız.
- Yapmak istediğiniz materyal için gerekli araç gereci derse getiriniz.
- Hazırladığınız taslakları öğretmeninize inceletiniz.
- Materyalleri 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız materyalleri atölyede tanıtınız. Materyali matematik etkinliklerinde nasıl kullanmayı planladığınızı arkadaşlarınıza açıklayınız.
- Materyalleri atölyede sergileyip inceleyiniz.

6.2.3. Matematik Etkinlik Türlerine Örnekler

EŞLEŞTİRME ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Bebeklerim Hazır Mı?
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: 5 bebek, 5 elbise, 4 çift ayakkabı, 3 şapka ve 7 çanta
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler.)
Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)
Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları bire bir eşleştirir. Nesne veya varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, uzunluğuna, dokusuna, sesine, yapıldığı malzemeye, tadına, kokusuna, miktarına ve kullanım amaçlarına göre ayırt eder, eşleştirir.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen bebek eşyalarını masaya yerleştirir.
- Bebekleri kucağına alıp çocuklara gösterir ve "Çocuklar bebeklerimi parka götüreceğim ama önce onları hazırlamam gerekiyor. Yeterli sayıda eşyaları olup olmadığını da bilmiyorum, bana yardım eder misiniz?" der.
- Öğretmen ve çocuklar eşyaların olduğu masaya geçer. Öğretmen, bebekleri masaya koyar.
- Seçtiği gönüllü çocuktan bebeklerin elbiselerini giydirmesini ister. Bebeklere yetecek kadar elbise olup olmadığını, elbiselerin mi yoksa bebeklerin mi çok olduğunu sorar ve çocuğun tahminini alır.
- Çocuk bebekleri giydirdikten sonra öğretmen, elbiselerin bebeklere yetip yetmediğini sorar. Bebek ve elbise sayıları hakkında konuşurlar.
- Ardından öğretmen gönüllü bir çocuk daha seçer. Ondan da bebeklerin ayakkabılarını giydirmesini ister.
- Ayakkabıların mı bebek sayısının mı çok olduğunu, ayakkabıların bebeklere yetip yetmeyeceğini sorar ve çocuğun tahminini alır.
- Çocuk bebeklere ayakkabıları giydirdikten sonra öğretmen, ayakkabıların bebeklere yetip yetmediğini, ayakkabıların mı bebeklerin mi daha çok olduğunu sorar. Bebek ve ayakkabı sayıları hakkında konuşurlar.
- Öğretmen çanta ve şapkalar için de aynı uygulamayı yaptırır.
- Öğretmen ve çocuklar bebek ve eşya sayılarının eşit olup olmadığını konuşur.

KARŞILAŞTIRMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Hangisi Daha Ağır?
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Çeşitli büyüklükte kutular, kutuları doldurmak için çeşitli materyaller ve iki kollu terazi
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)
Kazanım 8. Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkların rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını ayırt eder, karşılaştırır.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çeşitli büyüklükte kutuları farklı materyallerle doldurur. Örneğin büyük bir kutunun içine bez oyuncaklar veya elyaf; küçük bir kutunun içine kum veya taş doldurabilir.
- Doldurduğu kutuları ağızları açılmayacak şekilde bantlar ve masanın üzerine yerleştirir.
- Kutuların yanına bir tane iki kollu terazi koyar.
- Sırayla her çocuğa iki kutu gösterir. Çocuklardan hangi kutunun ağır, hangi kutunun hafif olduğunu tahmin etmelerini ister.
- Daha sonra kutuları çocuklara verir ve tekrar hangi kutunun ağır, hangi kutunun hafif olduğunu sorar.
- Çocukların tahminlerini aldıktan sonra kutuları terazide iki kola yerleştirip kutuların ağırlıklarını karşılaştırmalarını ister ve hangi kutunun daha ağır olduğunu, tahmininin doğru olup olmadığını sorar.
- Tüm çocuklara sırayla görev verir.
- Öğretmen, etkinliğin sonunda büyük olan nesnelerin her zaman daha ağır, küçük olan nesnelerin ise her zaman daha hafif olmadığını söyler.

6.11. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Yakın mı Uzak mı?
Araç Gereç: Müzik CD'si ve müzik çalar
Uygulama

- Karşılaştırma etkinliği için öğretmenin açtığı müzik süresince istediğiniz gibi dans ediniz.
- Müzik bitince durunuz.
- Arkadaşlarınıza bakıp kendinize en uzak ve en yakın arkadaşı belirleyiniz.
- “Bana en yakın ....., en uzak .....” cümlesiyle en yakın ve en uzak arkadaşınızın ismini söyleyiniz.

SINIFLANDIRMA/GRUPLAMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Dört Mevsim Giysilerim
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Mont, kazak, şort, atkı, yazlık ve kışlık şapka, ayakkabı, bot, gömlek, tişörtler vb.
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, uzunluğuna, dokusuna, sesine, yapıldığı malzemeye, tadına, kokusuna, miktarına ve kullanım amaçlarına göre gruplar.)
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşmayı sürdürür. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, velilerden her mevsime uygun giysi ve aksesuar göndermelerini ister.
- Öğretmen ve çocuklar; yere daire şeklinde oturur. Hangi mevsimde havanın nasıl olduğu, hangi meyve ve sebzelerin yetiştiği ve neler giyildiği hakkında sohbet eder.
- Öğretmen dairenin ortasına büyük bir örtü serer. Çocukların getirdiği giysi ve aksesuarları örtünün üzerine karışık bir şekilde koyar.
- Çocuklara örtünün üzerindeki eşyaları nasıl gruplayabileceklerini sorar.
- Daha sonra çocukları sayışma yoluyla dört gruba ayırır.
- Her gruba bir mevsim adı verir.
- Gruplardan o mevsimde giyilen giysileri ve kullanılan aksesuarları ayırmalarını ister.
- Her grup ayırdığı eşyaları, belirlediği yerde toplar.
- Örtünün üzerindeki eşyalar bittikten sonra her grup topladığı eşyaları yanına alır.
- Öğretmen ve çocuklar eşyaları tek tek inceler. Eşyaların mevsime uygun olup olmadığını konuşur.

SIRALAMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Olay Sıralama
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Ekmeğin yapım aşaması kartları, çiçeğin oluşum aşaması kartları, kelebeğin oluşum aşaması kartları ve günlük rutin kartları (kahvaltı, okula gelme, yemek yeme, diş fırçalama, uyuma vb.)
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayı bir süre sonra yeniden söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)
Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar. (Göstergeleri: Olayları oluş zamanına göre sıralar.)
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşmayı sürdürür. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklar için dört masa hazırlar. Olay sıralama kartlarını masalara karışık bir şekilde koyar.
- Çocuklara istedikleri masaya oturmalarını söyler.
- Çocuklardan masadaki kartları incelemelerini ister.
- Çocuklar kartları inceledikten sonra öğretmen kartların neler anlattığını sorar.
- Daha sonra masaları sırayla gezip çocuklarla masadaki kartlarla ilgili sohbet eder.
- Sohbetin ardından çocuklardan olayların oluşum aşamasına göre kartları sıralamalarını ister.
- Dört masa da sıralama etkinliğini bitirdikten sonra çocuklardan kartların hangi olayı anlattığını, olayın oluşum sırasını anlatmalarını ister.
- Daha sonra çocuklar diğer masaları ziyaret edip arkadaşlarının yaptığı sıralamayı inceler.

SIRALAMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Örüntüdeki Eksiği Bul
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Çeşitli şekillerde bloklar
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 14. Nesnelerle örüntü oluşturur. (Göstergeleri: En çok üç ögeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler. Bir örüntüde eksik bırakılan ögeyi söyler, tamamlar. Nesnelerle özgün bir örüntü oluşturur.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen ve çocuklar yere yarım daire şeklinde oturur.
- Öğretmen, yerde çocukların görebileceği şekilde sekiz geometrik şekilden bir örüntü oluşturur. Örüntünün ortasında bir boşluk bırakır. O boşluğa beyaz bir kâğıt koyar.
- Çocuklara örüntüde hangi şeklin eksik olduğunu sorar.
- Doğru cevap veren çocuktan gelip örüntüyü tamamlamasını ister.
- Öğretmen yeni bir örüntü oluşturur ve ortasında yine bir boşluk bırakır.
- Etkinliği çocukların ilgisi doğrultusunda tekrarlar.
- Daha sonra öğretmen çocuklara kare, üçgen, daire şekilleri verir. Her çocuğun kendi örüntüsünü oluşturmasını söyler.
- Çocuklar örüntülerini oluşturduktan sonra öğretmen çocuklara örüntünün kuralını sorar ve oluşturdukları örüntüler hakkında çocuklarla sohbet eder.

SAYI KAVRAMI VE SAYMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Vur Davula 1, 2, 3
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Davul, 1'den 10'a kadar sayı kartları
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye veya geriye doğru birer birer ritmik sayar. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklara oyun oynayacaklarını söyler ve gönüllü bir çocuk seçer.
- Çocuktan sayı kartlarının olduğu masaya oturmasını ister.
- Çocuğun arkasına geçip davula vuracağını söyler. Çocuktan davula kaç defa vurduğunu saymasını ve önündeki sayı kartlarından o sayıyı bulup kaldırmasını ister.
- Öğretmen davula vurur ve çocuğun sayı kartını göstermesini bekler. Çocuk yanlış sayı kartını gösterirse öğretmen davula bir kez daha vurur ve çocuktan doğru saymasını ister.
- Eğer çocuk doğru sayıyı gösterirse öğretmen davulu o çocuğa verir ve masaya geçmesi için başka bir gönüllü çocuk seçer.
- Tüm çocuklar oyuna katılana kadar oyunu sürdürür.

İŞLEM ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Kaç Cevizim Var?
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: 5 sarı, 5 mavi, 5 kırmızı, 5 turuncu ve 5 yeşil ceviz
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)
Kazanım 16. Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar. (Göstergeleri: Belirtilen sayı kadar nesneyi nesne grubuna ekler. Belirtilen sayı kadar nesneyi nesne grubundan ayırır.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocukları sayışma yöntemiyle beş gruba ayırır.
- Her gruba aynı renkte 5 ceviz verir.
- Gruplara cevizlerini saymalarını ve sayıyı unutmamalarını söyler.
- Çocuklardan cevizlerini ceplerine koymalarını ister ve bir oyun oynayacaklarını söyler.
- Öğretmen dört grubun sınıftan dışarı çıkacağını, sınıfta kalan grubun cevizleri sınıfta saklayacağını, dışarı çıkan grupların sınıfa dönünce cevizleri arayacaklarını, cevizleri bulan çocukların cevizleri ceplerine koyabileceğini söyler.

- Dört grup dışarı çıkar. Sınıfta kalan grup cevizleri saklar.
- Gruplar, sınıfa döndüğünde cevizleri arar. Öğretmen süre tutar. Sürenin sonunda bulunmayan cevizleri, saklayan grup geri alır.
- Sonra başka bir grup cevizlerini saklar. Diğer dört grup cevizleri arar.
- Beş grup da cevizleri sakladıktan sonra oyun biter.
- Öğretmen her grubun kendi arasında toplanmasını söyler.
- Çocuklardan ceplerindeki cevizleri yere koymaları ve saymalarını ister.
- Öğretmen; her gruba oyunun başında kaç cevizleri olduğunu, oyunun sonunda kaç ceviz arttığı ya da kaç ceviz azaldığını sorar.
- Tüm gruplar cevizlerini sayar ve öğretmen, en fazla cevizi olan grubun oyunu kazandığını açıklar. O grubu alkışlarlar.
- Öğretmen gruplara farklı miktarlarda ceviz verir, gruplardan cevizlerini tekrar saymalarını ister ve toplam kaç cevizleri olduğunu sorar.
- Daha sonra her gruptan birkaç ceviz alır ve gruplara kaç cevizleri kaldığını sorar.
- Oyunu çocukların ilgisi doğrultusunda sürdürür.

GEOMETRİK ŞEKİL ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Elimde Bir Şekil Var
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Kalın kartondan kesilmiş geometrik şekiller, bez torba ve fular
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne / durum / olayı ayrıntılarıyla açıklar.)
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)
Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanır. (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen; kalın kartondan çok sayıda kare, üçgen, daire, dikdörtgen keser. Kestiği şekilleri bez bir torbaya koyar.
- Öğretmen ve çocuklar, yarım daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturur.
- Öğretmen, geometrik şekiller ve özellikleri hakkında çocuklarla sohbet eder.
- Çocuklara her şeklin kaç kenarı, kaç köşesi olduğunu ve kenarın uzunluklarının eşit olup olmadığını sorar.
- Daha sonra sınıfta kare, üçgen, daire, dikdörtgen şeklinde hangi eşyaların olduğunu sorar.
- Çocuklardan cevapları aldıktan sonra elindeki bez torbayı çocuklara gösterir ve içinde geometrik şekillerin olduğunu söyler.
- Gönüllü bir çocuk seçer ve çocuğun gözlerini fularla bağlar.
- Çocuktan poşetin içinden bir şekil seçmesini ister.
- Çocuk gözleri bağlıyken şekli inceler. Şeklin kaç kenarı, kaç köşesi olduğunu, kenar uzunluklarının aynı mı farklı mı olduğunu söyler ve elinde hangi geometrik şekli tuttuğunu tahmin eder.
- Öğretmen, çocuğun gözündeki fuları çözer ve şekli doğru tahmin edip etmediğini sorar.
- Oyunu gönüllü çocuklarla sürdürür.

UZAYSAL ALGI ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Bebeğim Nerede?
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Büyük bir bebek
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Nesnenin mekândaki konumunu söyler.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen elindeki bebeği çocuklara gösterir ve oyun oynayacaklarını söyler.
- Öğretmen gönüllü bir çocuk seçer ve çocuktan sınıftan dışarı çıkmasını ister.
- Çocuk sınıftan çıkınca bebeği sınıfta bir yere saklar.
- Çocuk sınıfa döndüğünde arkadaşlarına "Bebeğim nerede?" sorusunu sorar.
- Çocuklar; yanında, altında, üstünde, içinde, arasında, yakınında, uzağında kavramlarını kullanarak bebeğin yerini tarif eder. Örneğin kapının uzağında, pencereyle masanın arasında vb.
- Çocuğun üç arkadaşına soru sorma hakkı vardır. Çocuk üç sorudan sonra bebeği bulamazsa öğretmen bebeği çıkarır ve yeni bir çocuk seçer.
- Oyunu çocukların ilgisi doğrultusunda sürdürür.

6.12. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Ne Nerede?
Araç Gereç: Çeşitli nesneler
Uygulama

- Öğretmen "ne, nerede?" oyunu için "Masa nerede? Kapı nerede? Aslı'nın çantası nerede? Tahtanın üstünde ne var? Yağmur'un masasının altında ne var?" gibi soruları hızlı bir şekilde sorar.
- Konum bildiren kavramları kullanarak sorulara hızlı bir şekilde cevap veriniz.
- Oyunu çoğunluğun isteğine göre sürdürünüz.

ÖLÇME ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Uzağa Atlayabilirim
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Kum havuzu ve tahta çubuk
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)
Kazanım 11. Nesneleri ölçer. (Göstergeleri: Ölçme sonucunu tahmin eder. Standart olmayan birimlerle ölçer. Ölçme sonucunu söyler.)
Kazanım 20. Nesne / sembollerle grafik hazırlar. (Göstergeleri: Nesneleri sembollerle göstererek grafik oluşturur. Grafiği oluşturan nesneleri veya sembolleri sayar. Grafiği inceleyerek sonuçları açıklar.)
Öğrenme Süreci

- Öğretmen ile çocuklar bahçeye çıkar ve kum havuzunun etrafında daire oluşturur.
- Öğretmen kum havuzuna tahta çubukla bir çizgi çizer. Çocuklara önce bu çizginin üzerinde durup sonra ileri doğru atlayacaklarını söyler.
- Gönüllü çocuklardan birini seçip etkinliği başlatır.
- Çocuktan nereye kadar atlayabileceğini tahmin etmesini ister.
- Çocuğun tahmin ettiği noktaya bir çizgi çizer.
- Çocuk, öğretmenin çizdiği çizginin üstüne basar ve ileri doğru atlar.
- Öğretmen, çocuğun atladığı noktaya da bir çizgi çizer.
- Çocuğa tahmin ettiği noktaya ulaşıp ulaşamadığını sorar.
- Daha sonra elindeki tahta çubuğu çocuğa verir. Çocuktan kaç çubuk boyunda atladığını tahmin etmesini ve ölçmesini ister.
- Çocuk, öğretmenin yardımıyla kaç çubuk boyunda atladığını ölçer. Öğretmen ölçümü not eder.
- Oyunu tüm çocuklar atlayana kadar devam ettirir ve çocukların kaç çubuk boyunda atladıklarını not eder.
- Oyunun sonunda kimin ne kadar atladığına dair bir grafik oluşturur ve grafiği çocuklarla inceler.

GRAFİK OLUŞTURMA ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Hangi Pastayı Yapalım?
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Çeşitli pasta resimleri, 6 karton kutu, oy pusulaları ve bant
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)
Kazanım 20. Nesne / sembollerle grafik hazırlar. (Göstergeleri: Nesneleri sembollerle göstererek grafik oluşturur. Grafiği oluşturan nesneleri veya sembolleri sayar. Grafiği inceleyerek sonuçları açıklar.)
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşmayı sürdürür. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)
Kazanım 10. Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.)

Öğrenme Süreci

Görsel 6.32: Grafik oluşturma

- Öğretmen ve çocuklar, yarım daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturur.
- Öğretmen, çocuklara pastanın nasıl yapıldığını ve en çok hangi pastayı sevdiklerini sorar.
- Sınıfça pasta yapacaklarını, hangi pastayı yapacaklarına hep birlikte oy kullanarak karar vereceklerini söyler.
- Öğretmen, oy pusulaları ve üzerine pasta resimleri yapıştırdığı kartonları çocuklara gösterir.
- Muzlu pasta isteyenlerin sarı, fıstıklı pasta isteyenlerin mavi, meyveli pasta isteyenlerin pembe, vanilyalı pasta isteyenlerin beyaz, çilekli pasta isteyenlerin kırmızı, çikolatalı pasta isteyenlerin turuncu kutuya oy pusulalarını atmalarını söyler.
- Çocukların oylarını kullanacağı masayı düzenler ve çocuklar oy pusulalarını kutulara sırayla atar.
- Öğretmen seçim bittikten sonra kutuları açar ve oy pusulalarını çocuklarla sayar.
- Kutuları bir duvarın önüne dizer. Kutulardan çıkan oy pusulalarını duvara yapıştırarak grafik oluşturur.
- Grafiği çocuklarla inceler. Hangi pastanın kaç oy aldığı ve grafik sonucuna göre hangi pastanın yapılacağını çocuklara sorar.
- Yapılacak pastayı belirlerler.

6.13. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Boy Grafiği
Araç Gereç: Ahşap plaka, keçe, mukavva, boyalar, fırçalar, artık materyaller, makas, yapıştırıcı, rakam kalıpları, cetvel, kalem
Uygulama

- Boy grafiği örneklerini çeşitli kaynaklardan inceleyiniz. Nasıl bir grafik yapacağınıza karar veriniz.
- Yapacağınız grafik için gerekli araç gereci derse getiriniz.
- Grafiği 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız grafikleri atölyede sergileyip inceleyiniz.

Görsel 6.33: Ahşaptan yapılan boy grafiği

Görsel 6.34: Karton ve keçeden yapılan boy grafiği

6.14. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Matematik Etkinliği Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Öğretmen rehberliğinde on gruba ayrılınız.
- Grup olarak matematik etkinlik türlerinden birini seçiniz.
- Bir matematik etkinliğini okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız etkinliği arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinlikleri çocukların yaş, gelişim özellikleri ve etkinlik türüne uygunluğu açısından değerlendiriniz. Etkinliklerle ilgili gerekli düzeltmeleri yapınız.

6.2.4. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, çocuğun ilkokula uyumunu kolaylaştıran, okuma yazma becerilerinin gelişimini destekleyen çalışmaların uygulandığı bir etkinlik türüdür. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının amacı, okuma yazmayı öğretmek değil çocukların ilkokulda hızlı ve doğru öğrenebilmeleri için gereken temel becerileri kazanmalarını sağlamaktır.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları (Görsel 6.35); sadece masa başında yapılan kitap inceleme, kavram ve çizgi çalışmaları şeklinde düşünülmemelidir. Okul öncesi eğitimde uygulanan etkinlik türlerinden biridir ancak diğer etkinlik türleriyle (sanat, drama, müzik, oyun, matematik, fen, Türkçe, alan gezileri) iç içedir ve bu etkinlik türleriyle de gerçekleştirilebilir. Örneğin matematik etkinlikleriyle yapılan sayı ve şekil kavram çalışmaları aynı zamanda çocukları ilkokula hazırlayan temel becerilerin gelişimini destekleyen çalışmalardandır.

Görsel 6.35: Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları

Çocukları ilkokula hazırlamak için temel olan becerilerin gelişimini destekleyen çalışmalar şunlardır:

- Görsel algı çalışmaları (el ve göz koordinasyonu, şekil ve zemin ayrımı, şekil sabitliği, mekânda konum, mekânsal ilişkiler, hız vb.)
- İşitsel algı / fonolojik farkındalık çalışmaları (dinleme, konuşma, sesleri hissetme, ayırt etme, aynı sesle başlayan ve biten kelimeler üretme vb.)
- Dikkat ve hafıza çalışmaları (benzerlikleri ve farklılıkları bulma, akılda tutma, hatırlama vb.)
- Temel kavram çalışmaları (okul öncesi program kitabındaki kavram listesinde bulunan ve gerekli görülen diğer kavramlar ile ilgili çeşitli çalışmalar)
- Problem çözme ve tahmin çalışmaları
- Kalem kullanma ve el becerisi çalışmaları (kalemi doğru tutabilme ve kullanabilme, çizme, boyama, kesme, katlama, yoğurma, yapıştırma vb.)
- Özbakım becerilerini geliştirme çalışmaları
- Güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmaları
- Sosyal ve duygusal olgunluk geliştirme çalışmaları
- Okuma yazma farkındalığı ve motivasyon geliştirme çalışmaları
- Duyu eğitimi çalışmaları vb.

6.2. UYGULAMA FAALİYETİ

MATEMATİK ETKİNLİKLERİ DOSYASI HAZIRLAMA VE SEÇİLEN BİR ETKİNLİĞİ UYGULAMA

Derste edindiğiniz bilgiler ve yaptığınız uygulamalar doğrultusunda okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun matematik etkinlikleri dosyası oluşturunuz. Oluşturduğunuz dosyadan öğretmeninizin size vereceği yaş grubunun gelişimsel özellikleri, kazanım ve göstergelere uygun bir etkinliği seçip atölyede uygulayınız.

Matematik etkinlikleri dosyanızı hazırlarken ve seçtiğiniz etkinliği uygularken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Dosyanızı hazırlarken genel ağ ve en az dört farklı kaynak kitaptan yararlanınız.
- Dosyanızda matematik etkinlik türlerinin tamamına yer verdiğinizden emin olunuz.
- Etkinliklerin okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Dosyanızın temiz ve düzenli olmasına özen gösteriniz.
- Etkinliği uygularken arkadaşlarınızdan yardım alınız.
- Uyguladığınız etkinliğin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Uyguladığınız etkinliğin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, matematik etkinlikleri dosyası hazırlama ve seçilen bir etkinliği uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

MATEMATİK ETKİNLİKLERİ DOSYASI HAZIRLAMA VE SEÇİLEN BİR ETKİNLİĞİ UYGULAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Matematik etkinlik örneklerini genel ağdan ve en az dört farklı kaynak kitaptan inceledi.					
2	Okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun matematik etkinlikleri belirledi.					
	B) Dosya Oluşturma Aşaması					
3	Belirlediği etkinliklerle matematik etkinlikleri dosyasını oluşturdu.					
4	Dosyasında matematik etkinlik türlerinin tamamına yer verdi.					
5	Dosyasındaki etkinlikler, okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygundu.					
6	Dosyasında sayfa düzenine ve temizliğine özen gösterdi.					
7	Dosyanın içeriğine uygun yaratıcı bir kapak hazırladı.					
	C) Etkinlik Uygulama Aşaması					
8	Uyguladığı etkinlik, verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygundu.					
9	Uyguladığı etkinlik, verilen kazanım ve göstergeleri karşıladı.					
10	Etkinliği, planlama doğrultusunda uyguladı.					
11	Etkinliği uygularken arkadaşlarından yardım aldı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 55'tir.

Puan: [(Ölçek PuanıX100)/55] formülü uygulanır.

Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

Uygulama ile İlgili Notlar: .....

.....

.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Okul öncesi eğitimde oyun, drama, analoji ve proje yöntemleri ile uygulanabilecek fen ve matematik konularını araştırınız.**
2. **Belirlediğiniz konuların oyun, drama, analoji ve proje tekniklerinden hangisiyle uygulanmaya uygun olduğunu sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.**

6.3. FEN VE MATEMATİK ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

6.3.1. Fen Etkinliği Hazırlama ve Uygulamada Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Çocuklar için güvenli ve ilgi çekici bir ortam oluşturulmalıdır.
- Fen deneyimleri çocukların var olan bilgileri dikkate alınarak planlanmalıdır. Bir çalışmaya başlanmadan önce çocukların söz konusu olan öğrenme yaşantısı ile ilgili ne bildikleri belirlenmelidir.
- Çocukların ilgisini çekebilecek, çevrelerinde her zaman karşılaşabilecekleri basit konular seçilmelidir.
- Etkinlikler; çocuklara tercih yapma fırsatı sunmalı, beş duyuyu kullanmaya yönelik, eğlenceli ve tartışma ortamı yaratabilecek nitelikte olmalıdır.
- Çocuklara birden çok beceri ve bilgi kazandırabilecek etkinliklere yer verilmelidir.
- Fen etkinlikleri sırasında çocuklara yeterli süre tanınmalı, çalışma ile ilgili durumu ya da özellikleri incelemeleri için fırsat verilmelidir. Fen etkinliği süresince daha önceden kazanılan beceri ve öğrenmelerin tekrar edilmesi, pekiştirilmesi sağlanmalıdır.
- Fen etkinlikleri çerçevesinde yapılacak geziler için ailelerden yazılı onay alınmalıdır.
- Planlanan geziler için öncelikle çocuğun yakın çevresindeki alanlar seçilmelidir. Örneğin oyun parkı, tiyatro, pastane vb.
- Fen etkinliklerinde kullanılacak araç gereç eksiksiz şekilde hazırlanmalıdır. Araç gereçte sayı ve nitelik açısından çeşitlilik tercih edilmelidir. Fen çalışmalarında kullanılan materyaller, şeffaf kutularda muhafaza edilmeli ve çocukların ulaşabileceği bir yere koyulmalıdır.
- Fen çalışmalarının yapılacağı alanda veya alana yakın yerde bir lavabo bulunmalıdır.
- Fen materyallerinin sterilizasyonuna dikkat edilmelidir.
- Çocuklara gözlem yapabilecekleri ve fen hakkında konuşabilecekleri deniz, göl, orman, havaalanı, bahçe, matbaa, mutfak gibi farklı ve bol uyarıcılı çevreler sunulmalıdır.
- Planlanarak yapılan fen etkinliklerinin yanı sıra fırsat eğitiminden de yararlanılmalıdır.
- Fen etkinlikleri uygulanırken çocuklara model olunmalı, çocukların çalışmayı izlemeleri ve uygulamaya katılmaları sağlanmalıdır.
- Fen merkezinde zemin, masalar ve sandalyeler kolay temizlenebilir olmalıdır. Zemin pürüzlü ya da kaygan özellikte olmamalıdır.
- Fen etkinlikleri uygulanırken oyun, proje, analoji gibi tekniklerden yararlanılmalıdır. Çocukların soruları cevaplanırken açıklama yapmaktan çok betimleme yapılmalıdır.

6.3.2. Fen Etkinliği Belirleme ve Fen Etkinlik Planı Hazırlama

a) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Fen Etkinliği Belirleme

FEN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 36-48 ay

Araç Gereç: Renkli fon kartonları, makas, yapıştırıcı, marul yaprakları, ana renklerde gıda boyası, 3 cam kavanoz ve çocuk sayısı kadar büyüteç

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)

Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)

Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen; büyük boy mukavva üzerine renkli fon kartonları kullanarak kökleri, sapı, yaprakları olan çiçek panosu hazırlar. Panoyu çocuklara gösterir. "Evinizde, bahçenizde, parklarda farklı renkler ve çeşitlerde çiçekler görüyorsunuz. Ben de size kocaman bir çiçek yapıp getirdim." der.
- Bitkilerin, suyu ve besinleri topraktan kökleriyle aldığını, suyun bitkinin gövdesinden yaprakları ve çiçeklerine kadar taşındığını panodaki çiçek üzerinde göstererek açıklar. "Bitkileri yeterince sulamazsak sizce ne olur?" sorusunu sorar.

Görsel 6.36: Bitkilerin bölümlerinin incelenmesi

- Sonra bitkilerin yeterince sulanmadığında susuz ve besinsiz kalarak solduğunu açıklar. "Bugün sizlerle bir deney yaparak bitkilerin nasıl beslendiğini öğreneceğiz." der.
- Daha sonra masanın üzerinde duran su dolu kapların her birine farklı renklerde gıda boyası koyar. Çocuklara "Kaplardaki sulara eklediğim boyaların besin olduğunu düşünmenizi istiyorum. Şimdi her bir kabın içine bir marul yaprağı koyup bekleyeceğiz." der. "Sizce marul yapraklarında ne gibi değişiklikler olacak?" sorusunu sorar.
- Öğretmen ve çocuklar, gün içerisinde marul yapraklarının renklenmeye başladığını gözlemler. Marul yapraklarının birinden küçük bir parçayı kesip büyüteçle inceler. Öğretmen "Bitkilerin içerisinde su borularına benzeyen küçük borular vardır. Bitkiler kökleriyle aldıkları su ve besini bu borular yardımıyla taşır. Marul kesildiği için kökleri yok ancak bitkinin gövdesinin de içinde borular bulunur. Bu sayede suyu alıp yapraklarına ulaştırır." açıklamasını yapar.

Görsel 6.37: Bitkilerin beslenmesi deneyi

(Öğretmen planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirir:

- Çocukların çiçek panosu ve marul yapraklarına odaklanmalarını sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 1 ve göstergelerini
- Çocukların yaprakları renklenen marulları gözlemleyip yorum yapmalarına fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 5 ve dil gelişimi kazanım 7'nin göstergelerini
- Çocukların renkli suya koyulan marul yapraklarının ne gibi değişimler göstereceğini, bitkilerin yeterince sulanmadığında ne gibi sonuçlar olacağını tahmin etmelerini isteyerek bilişsel gelişim kazanım 2 ve 17'nin göstergelerini)

FEN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 48-60 ay

Araç Gereç: CD kalemi, mavi gıda boyası, kilitli poşet, yarım bardak su ve şeffaf bant

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)

Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen; masada duran su, CD kalemi, mavi gıda boyası ve kilitli poşeti çocuklara gösterir. Materyalleri tanıtır ve "Sizce bu materyallerle ne yapacağız?" sorusunu sorar.
- Çocuklara "Bazen güneş gökyüzünde pırıl pırıl parlar bazen de bulutlar koyu renk olur, güneşi saklar ve yağmur yağar. Biz de sizlerle bu malzemeleri kullanarak yağmur deneyi yapacağız ve yağmurun nasıl oluştuğunu göreceğiz." der. "Sizce yağmur nasıl oluşuyor?" sorusunu sorar.
- Daha sonra yağmurun oluşumunu canlandırarak betimler. "Dünyamızdaki deniz, göl ve akarsularda bulunan su (Elleriyle zemini gösterir.), güneşin ısısıyla buharlaşır (Parmaklarını oynatarak yukarı doğru hareket ettirir.). Buharlaşan su gökyüzüne yükselir ve bulutları oluşturur (Parmaklarıyla yukarıyı gösterir.). Gökyüzünün üst tabakaları soğuktur. Soğuk havayla karşılaşan bulutlarda su damlaları oluşur. Bu damlalar ağırlaşır ve artık gökyüzünde duramaz, yeryüzüne yağar (Parmaklarını oynatarak aşağı doğru hareket ettirir.)." der.
- Kilitli poşetin üzerine CD kalemi ile deniz, güneş, bulut resmi çizer ve poşetin içine deniz çizgisi hizasına kadar su koyar. Suyun içine mavi gıda boyası ekler. Poşeti çocuklara gösterir ve "Poşetimizin içine denizimizi yaptık, poşetimizi cama yapıştıracağız. Peki, sizce poşetteki suda ne gibi değişiklikler olacak?" der.
- Çocuklar cevap verdikten sonra öğretmen "Güneşin ısısıyla birlikte buradaki su buharlaşıp poşetin üst kısmına gelecek. Buharlaşan suyun yağmur damlalarını nasıl oluşturduğunu birlikte gözlemleyeceğiz." açıklamasını yapar.

- Poşet çocuklarla birlikte sınıfta güneş gören bir cama yapıştırır ve gün içerisinde buharlaşmayı gözlemlerler.
- Gönüllü olan çocuklardan poşette gördükleri değişiklikleri ve yağmurun oluşumunu anlatmalarını ister.

(Öğretmen planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirir:

- Çocuklardan poşetteki suda ne gibi değişiklikler olabileceği konusunda tahminde bulunmalarını isteyerek bilişsel gelişim kazanım 2 ve göstergelerini
- Yağmurun oluşumu hakkında sohbet ederek dil gelişimi kazanım 7 ve göstergelerini
- Etkinliğin sonunda çocukların yağmurun oluşumunu anlatmalarına fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 3 ve göstergelerini)

Görsel 6.38: Yağmur deneyi

FEN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 48-60 ay

Araç Gereç: Yapraklar, kurutma kâğıdı, orta büyüklükte bir kap ve 1-2 bardak su

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın rengini, şeklini, büyüklüğünü, dokusunu söyler.)

Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklara "Bugün sizlerle bahçeye çıkacağız ve bahçemizdeki bitkileri inceleyeceğiz." der. Çocuklarla birlikte bahçeye çıkar.
- Bitkilerin renk, şekil, doku ve boyutlarını çocuklarla birlikte inceler. Bitkilerin benzer ve farklı yönlerine dikkat çeker.
- Çocuklar yere düşmüş yapraklardan toplar. Topladıkları yaprakları sınıfa getirir. Yaprakların bir kısmını kurutma kâğıdı üzerine koyup fen merkezinde kurumaya bırakır. Diğer yaprakları ise bir kabın içine, koyup üzerine su doldurur.

Görsel 6.39: Farklı özellikte yaprakların toplanması

- Öğretmen çocuklara "Sizce birkaç gün sonra bu yapraklarda ne gibi değişiklikler olacak?" sorusunu sorar. Çocuklardan tahminlerini alır ve neden böyle bir sonuç beklediklerini açıklamalarını ister.
- Öğretmen ve çocuklar, kurumaya bırakılan ve su dolu kaba koyulan yapraklarda oluşan değişiklikleri her gün gözlemler. Kuruyan ve suya bırakılan yaprakları 3-4 gün sonra inceler. Öğretmen, ilk günkü sohbette çocuklara yapraklarda oluşabilecek değişiklikler hakkındaki tahminlerini hatırlatır. Çocukların tahminleri ve şimdi gördükleri değişiklikler, bu değişikliklerin nedenleri hakkında çocuklarla sohbet eder.

Görsel 6.40: Kurutulan ve suya koyulan yapraklar

(Öğretmen, planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirmiştir:

- Çocukların yaprakları incelemelerine, kurutulan ve suya bırakılan yaprakları gözlemleyerek yorum yapmalarına fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 5 ve dil gelişimi kazanım 7'nin göstergelerini
- Çocukların kurutulmaya bırakılan ve suya koyulan yaprakların ne gibi değişimler göstereceğini tahmin etmelerini isteyerek bilişsel gelişim kazanım 2 ve 5'in göstergelerini
- Etkinliğin sonunda yaptığı sohbetle çocukların etkinlikteki değişikliklerin nedenlerini açıklamalarına fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 17 ve göstergelerini)

FEN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 60-72 ay

Araç Gereç: 3 terazi, farklı ağırlıkta 12 nesne (blok, oyuncak, kalem vb.), farklı ağırlıkta 2 küçük ahşap blok

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)

Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları ağırlıklarına göre sıralar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, masanın üzerine yerleştirdiği teraziyi çocuklara gösterir. "Sizce masanın üzerine koyduğum bu araç nedir? Ne işe yarar?" sorularını sorar.
- Daha sonra çocuklara "Bu bir terazi ve nesnelerin ağırlıklarını ölçmeye yarar. Terazi kollarını iki tarafa açmış, iki elinde de kova taşıyan bir insana benziyor. Terazinin kollarının ucunda bulunan bu kaplar, tartılacak nesneleri koymak için kullanılır. Bu kaplara kefe denir. Ağır olan nesnenin konulduğu kefe aşağı doğru eğilir. Şimdi sizlerle sınıfımızdaki bazı oyuncakların ağırlıklarını karşılaştıralım." der. Birbirinden farklı ağırlıktaki iki küçük ahşap bloğu çocuklara gösterir ve "Sizce bu bloklardan hangisi daha ağırdır?" sorusunu sorar. Blokları kefelere yerleştirir. Hangi kefenin aşağıya doğru hareket ettiğini çocuklarla gözlemler.
- Daha sonra çocukları üç gruba ayırır. Her gruba birer terazi ve birbirinden farklı ağırlıklarda dörder nesne (blok, oyuncak bebek vb.) verir. Çocukların nesnelerin ağırlıklarını terazide tartarak karşılaştırmasını ve nesneleri en ağır olandan en hafif olana doğru sıralamasını ister.
- Tartım ve sıralama işlemi tamamlandıktan sonra çocuklara "Hangi nesnenin diğerinden daha ağır olduğunu nasıl buldunuz? Çevremizdeki bütün nesneler aynı ağırlıkta olsaydı ne olurdu? Bu terazide başka neleri tartabiliriz?" sorularını sorar. Çocukların ilgisine göre farklı nesnelerin tartımını yaptırıp etkinliği tamamlar.

Görsel 6.41: Nesneleri tartma

(Öğretmen planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirmiştir:

- Teraziyi göstererek bu aracın ne olduğunu, gösterdiği nesnelerden hangisinin daha ağır olduğunu çocukların tahmin etmelerini isteyerek bilişsel gelişim kazanım 2'yi ve göstergelerini
- Çocukların nesneleri tartıp en ağırdan hafife doğru sıralamalarını isteyerek bilişsel gelişim kazanım 9 ve göstergelerini
- Sorduğu sorularla çocukların açıklama ve yorum yapmalarına fırsat vererek dil gelişimi kazanım 7 ve göstergelerini)

b) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Fen Etkinlik Planı Hazırlama

Tablo 6.6 ve 6.7'de fen etkinlik planı örnekleri verilmiştir.

Tablo 6.6: Fen Etkinlik Planı Örneği

FEN ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Ağaçları Dokunarak Tanıyalım

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Fen (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu söyler.)
Kazanım 11. Nesneleri ölçer. (Göstergeleri: Ölçme sonucunu tahmin eder. Standart olmayan birimlerle ölçer.
Ölçme sonucunu söyler. Ölçme sonuçlarını, tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır. Standart ölçme araçlarının neler olduğunu söyler.)
Dil Gelişimi
Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.)

Öğrenme Süreci
- Öğretmen, çocukları okulun bahçesine çıkarır.
- Çocuklardan bahçede bulunan ağaçların uzunluklarını, gövdelerinin dokularını, genişliklerini, dalları ve yapraklarının şekillerini incelemelerini ister.
- Çocukların farklı dokuları inceleyebilmesi için birden fazla ağaca dokunmasına fırsat verir.
- Daha sonra çocuklara "Sizce ağaçların genişliklerinin aynı olup olmadığını nasıl anlarız?" sorusunu sorar.
- Çocuklara "Ağaçların gövdelerine sarılalım. Bakalım ellerimiz birbirine değecek mi?" der. Çocukların ince ve kalın gövdeli ağaçlara sarılarak ağaçları ölçmesine fırsat verir.
- Çocuklara farklı uzunluklarda kesilmiş kurdeleler verir ve çocuklardan kurdeleleri kullanarak ağaçların gövdelerini ölçmelerini ister.
- Öğretmen ve çocuklar; hangi ağaçların gövdesinin daha kalın, hangi ağaçların gövdesinin daha ince olduğunu, boyları arasındaki farkları inceler ve karşılaştırır.

MATERYALLER: Çocuk sayısı kadar kesilmiş kurdele
SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR
Zıt Kavramlar: Aynı-farklı-benzer, pütürlü-düz
Boyut Kavramı: Uzun-kısa, ince-kalın

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Bahçede neleri inceledik?
  Ağaçların gövdelerini nasıl ölçtük?
  Ağaçların gövdelerini ölçerken başka neler kullanabilirdik?
  Başka nelerin gövdesi var?
  Başka neleri ölçeriz?
- **Duyuşsal Sorular:** Ağaçlara sarıldığınızda neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Dokunduğumuz ağaçların gövdelerinin birbirinden farklı özellikleri nelerdi?
  Bahçedeki ağaçların başka hangi özellikleri birbirinden farklıydı?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Bahçedeki ağaçların benzerlerini başka nerelerde görüyoruz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte farklı özellikteki iki ağacı inceleyerek ağaçların özelliklerini karşılaştırmaları ve ağaç gövdelerini büyüteçle incelemeleri istenir. Daha sonra ağaçların uzunlukları, türleri, gövde yapıları, dokusu ve yapraklarının özellikleri hakkında sohbet etmeleri istenir.

UYARLAMA

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönergeler verilirken çocukla göz teması kurulmalı ve kısa cümleler kullanılmalıdır. Çocuğun yönergeyi anladığından emin olmak için bir kez tekrar etmesi istenmelidir. Gerekirse çocuktan yapması beklenenler, öğretmen tarafından model olunarak gösterilmelidir.
- Çocuğun ölçümler sırasında ona model olabilecek arkadaşlarının yakınında olması sağlanmalıdır.
- Çocuk, ağaçların özellikleri hakkında konuşulurken, konuşması için cesaretlendirilmelidir.
- Ağaçların özellikleri karşılaştırılırken çocuğun daha önce kazandığı bilgiyle yeni bilgiyi bütünleştirebilmesi için bildiği benzer özellikler hatırlatılmalıdır. Örneğin "Benim senden uzun olduğum gibi bu ağaç da diğer ağaçtan daha uzun." denebilir.

Görsel 6.42: Ağaçları dokusunu inceleme, genişliğini ölçme

Tablo 6.7: Fen Etkinlik Planı Örneği

FEN ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Renkleri Çoğaltabilir Miyiz?

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Fen, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup, Küçük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)
Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)
Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın rengini söyler.)
Kazanım 19. Problem durumlarına çözüm üretir. (Göstergeleri: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.)
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır.)
Motor Gelişim
Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda koşar.
Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

Öğrenme Süreci
- Öğretmen, çocukların yarım ay şeklinde oturmalarını sağlar. 6 şeffaf bardak, kırmızı, sarı, mavi renklerde guaj boya ve su alıp çocukların karşısına oturur.
- Çocuklara "Elimde sarı, kırmızı, mavi renklerde boyalar var. Çok renkli bir resim yapmak istiyorum." der ve "Başka hangi renklere ihtiyacım olabilir?" sorusunu sorar.
- Çocuklara "Daha renkli bir resim yapabilmem için turuncu, yeşil, mor renge de ihtiyacım olacak. Ama benim sadece sarı, kırmızı ve mavi rengim var." açıklamasını yapar ve "Sizce ne yapmalıyım?" sorusunu sorar. "Bazı renkleri birbirine karıştırarak farklı renkler bulabiliriz." açıklamasını yapar.
- Sonra çocuklara "Sizce sarı ile kırmızı rengi, kırmızı ile mavi rengi, sarı ile mavi rengi karıştırsak hangi renkleri bulabiliriz?" sorularını sırayla sorar.
- Daha sonra şeffaf bardaklara yarıya kadar su doldurur. Bardaklardan birine sarı, birine kırmızı, diğerine ise mavi renk guaj boya sıkar ve boyaları karıştırır. Kırmızı boya bulunan bardaktaki suyun bir kısmını boş şeffaf bardağa aktarır ve bardağın içine sarı renk boya olan bardaktaki sudan ekler. Turuncu rengin oluşumunu çocuklarla birlikte gözlemler.
- Öğretmen ve çocuklar; sırayla kırmızı ve mavi rengin olduğu sular karıştırılarak mor rengin, sarı ve mavi rengin olduğu sular karıştırılarak yeşil rengin elde edildiğini gözlemler.
- Öğretmen çocuklara "Elimizde sarı, kırmızı ve mavi rengimiz vardı. Şimdi ise 6 rengimiz oldu." açıklamasını yapar. Sarı,

kırmızı ve mavi renkli suların olduğu bardakları fen merkezindeki bir masa üzerine ya da rafa bir üçgen oluşturacak şekilde belli aralıklarla yerleştirir.

- Daha sonra turuncu su olan bardağı, sarı ve kırmızı su olan bardağın ortasına gelecek şekilde koyar. Sırayla sarı ve mavi renk su olan bardakların ortasına yeşil; kırmızı ve mavi renk su olan bardakların ortasına mor renk olan bardakları koyarak ana renklerden ara renklerin oluşumunu gösterir.
- Öğretmen, çocukları oyun etkinliği için iki gruba ayırır. Çocuklardan arka arkaya sıra olmalarını ister. İki grubun önüne, gruplardan yaklaşık 2 metre uzağa aralıklı şekilde ikişer sandalye yerleştirir. Her bir grubun karşısındaki iki sandalye arasına eşit uzunlukta ip gerer. İplere aralıklı şekilde sırayla sarı, kırmızı ve mavi renkte kurdeleler bağlar. İplerin gerildiği sandalyelerin yanına bir sepet içerisinde turuncu, mor ve yeşil kurdele parçaları koyar.
- Daha sonra çocuklara "Şimdi sizlerle bir yarışma yapacağız. Müziği açtığımda sıranın önündeki arkadaşınız koşarak kendi grubuna ait olan ipin yanına gelecek. En başta asılı olan iki renk kurdelenin arasına hangi renk kurdele gelmesi gerektiğini bulacak. Sepetten o renkteki kurdeleyi alıp iki rengin arasındaki boşluğa bağlayacak. Koşarak geri dönecek ve sıranın arkasına geçecek. Oyun tüm kurdeleler bitene kadar devam edecek. Kurdeleleri doğru şekilde bağlayan ve ilk bitiren grup oyunu kazanacak." açıklamasını yapar ve müziği açarak oyunu başlatır.

MATERYALLER: Sarı, kırmızı, mavi renklerde guaj boya, 6 şeffaf bardak, su, sarı, kırmızı, mavi, turuncu, mor, yeşil renklerde kurdeleler, ip ve 4 sandalye
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Zıt Kavramlar: Ana ve ara renkler (sarı, kırmızı, mavi, turuncu, mor, yeşil)

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** İpe dizdiğimiz hangi renk kurdelelerin arasına hangi renk kurdeleleri bağladık?
  Oyun tamamlandığında ipte hangi renk kurdeleler vardı?
  Renkler olmasaydı ne olurdu?
- **Duyuşsal Sorular:** Sadece bir renk seçme hakkınız olsaydı hangi rengi seçerdiniz?
  Bir şeyin rengini değiştirmek isteseydiniz neyin rengini değiştirmek isterdiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Deneyimizde hangi renkleri kullandık?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde en çok hangi renkleri görüyorsunuz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte önce ana renkleri sonra ara renkleri de kullanarak iki resim yapmaları istenir. İki resmi karşılaştırmaları, hangi iki rengi karıştırarak hangi ara rengi oluşturdukları hakkında sohbet etmeleri istenir.

UYARLAMA

Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Ortopedik yetersizliği bacaklarında olan çocuğa yarışma esnasında fazladan süre verilmelidir.

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönerge verilirken kısa ve net ifadeler kullanılmalıdır.
- Renklerle ilgili çalışma yapılırken ortamda gereğinden fazla ışık olmamasına özen gösterilmelidir.
- OSB olan çocuğun oturacağı sandalyenin pencereye dönük olmamasına ve çöp kutusunun yakın alanda bulundurulmamasına dikkat edilmelidir.
- Çocuk yapılacak her etkinlik öncesinde etkinliğin ne kadar süreceği hakkında bilgilendirilmelidir.
- Çocuk yarışma sırasında kurdeleye dokunmak istemiyorsa kurdele yerine uzun şeritler hâlinde kesilmiş dokusuz kumaş kullanılmalıdır.

Görsel 6.43: Kurdelelerin rengine göre ipe bağlanması

6.15. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Fen Etkinliği Planlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan öğretmeninizin size vereceği kazanım ve göstergeleri gerçekleştirebileceğiniz fen etkinlikleri araştırınız.
- Kaynak kitaplar ve genel ağdan yapacağınız araştırma sonucunda belirlediğiniz fen etkinliklerinin arasından kendinize verilen kazanım ve göstergeleri karşılayacak özellikte olan etkinliği seçiniz.
- Fen etkinlik planı hazırlayınız.
- Araştırma ve planları 2 ders saatinde yapınız.
- Hazırladığınız planı arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinlik planlarının içeriğini, kazanım ve göstergeleri karşılama durumunu öğretmen rehberliğinde değerlendiriniz.

6.3.3. Matematik Etkinliği Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Matematik etkinlikleri hazırlanırken yaş ve gelişim düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Matematik etkinlikleri oyunlaştırılarak verilmelidir (Görsel 6.44). Örneğin geometrik şekillerin sadece adını söylemek yerine sınıfta bulunan yuvarlak, kare ve dikdörtgen şeklindeki eşyaları bulma oyunu oynamak, çocukların şekilleri kavramalarını kolaylaştırır.
- Matematik çalışmaları soyut düşünme gerektirir. Okul öncesi dönem çocukları bu beceriye sahip olmadıkları için matematik çalışmaları somut nesneler kullanılarak uygulanacak şekilde planlanmalıdır. Örneğin "3 tane çiçeğin var 2 tane daha çiçek toplarsan kaç tane çiçeğin olur?" sorusu çocukların kâğıt üzerinde gördükleri "3+2=?" sorusundan daha anlamlıdır.
- Çocukların farklı nesneleri keşfetmelerine fırsat verecek ortamlar hazırlanmalı, nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemelerine fırsat verilmelidir.
- Okul öncesi dönemde matematik öğretiminde çocukların doğal deneyimlerinden yararlanılmalıdır. Matematiğin günlük hayatın içine nasıl yerleşmiş olduğu çocuklara gösterilmelidir. Günlük rutin içerisinde bir nesneyi taşırken ağır ve hafif kavramlarından, oyuncakları paylaşırken az ve çok kavramlarından bahsedilmesi, ayakkabıların eşleştirilerek kaldırılması, masadaki kalemleri toplarken sayma işleminin yapılması gibi matematiksel işlemlere yer verilmelidir.
- Çocuklar bir matematik becerisini kazanmadan sonraki beceriye yönelik etkinliklere geçilmemelidir. Örneğin eşleştirme becerisini kazanmamış olan çocuktan gruplama yapması beklenmemelidir.
- Çocuklar matematik etkinlikleri sırasında bir problemle karşı karşıya kaldıklarında küçük ipuçlarıyla çocuklara çözüm konusunda yol gösterilmeli ancak sonuca çocukların kendi çabalarıyla ulaşmaları sağlanmalıdır.

Görsel 6.44: Oyunla geometrik şekillerin öğretilmesi

6.3.4. Matematik Etkinliği Belirleme ve Matematik Etkinlik Planı Hazırlama

a) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Matematik Etkinliği Örnekleri

MATEMATİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 36-48 ay

Araç Gereç: Boya kalemleri, çocuk sayısı kadar 5 x 5 cm ebatlarında kâğıt, takmalı ve sökmeli oyuncaklar, şeffaf bant

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)

Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları gölgeleri veya resimleriyle eşleştirir.)

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Kalemi doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar, çizgileri istenilen nitelikte çizer.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen: çocukları üzerinde resim kâğıdı, kalem, plastik hayvan figürleri olan ve cam kenarına yaklaştırdığı masalara alır. Çocukların, hayvan figürlerini incelemelerine fırsat verir.
- Çocuklara "Masada hangi hayvanların figürleri var?" sorusunu sorar. Daha sonra çocukların, istedikleri figürleri alıp kâğıdın üzerine yerleştirmelerini ister. Dışarıdan gelen ışığın etkisiyle figürlerin kâğıda yansıyan gölgesine dikkat çeker. Nesnelerin gölgesinin oluşması için ışığa ihtiyaç olduğu ve ışığın nesnenin bir tarafından geldiğinde diğer tarafında gölgesinin oluştuğunu açıklar.

Görsel 6.45: Hayvan figürü gölgelerinin çizimi

- Çocuklardan kâğıtlarının üzerine yerleştirdikleri hayvan figürlerinin gölgesini kâğıda çizmelerini ister.
- Çocukların yaptığı çizimleri toplar. Çocukların çizim yaptığı kâğıtları karıştırır ve çocuklara tekrar dağıtır. Çocuklara kendi çizimlerinin gelmemesine dikkat eder. Ardından bütün hayvan figürlerini yere karışık olarak yerleştirir. "Şimdi sizlerden elinizdeki kâğıtta gölgesi çizilmiş olan hayvan figürlerini bularak gölgeleriyle eşleştirmenizi istiyorum." der.
- Çocuklar figürleri gölgeleriyle eşleştirir. Öğretmen ve çocuklar, ışığın geldiği yöne göre gölgelerde nasıl farklılıklar olduğu hakkında sohbet eder.

(36-48 aylık çocuklar basit eşleştirme yapabilir. Öğretmen planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirir:

- Çocukların hayvan figürlerinin gölgelerini çizmeleri ve çizilmiş olan gölgeye ait figürü bulmaları için odaklanmalarını sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 1 ve göstergelerini
- Çocuklara hayvan figürlerini gölgeleriyle eşleştirmeleri için fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 6 ve göstergelerini
- Çocuklardan hayvan figürlerinin gölgelerini çizmelerini isteyerek motor gelişim kazanım 4 ve göstergelerini
- Etkinliği uygularken yönergeler vererek dil gelişimi kazanım 7 ve göstergelerini)

MATEMATİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 48-60 ay
Araç Gereç: Farklı renk ve büyüklükte düğmeler, düğmeleri koymak için kumaş kese
KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın rengini söyler.)

Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine göre eşleştirir.)

Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine göre gruplar.)

Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları büyüklüklerine göre sıralar.)

Kazanım 16. Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar. (Göstergeleri: Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklardan masanın etrafına toplanmalarını ister. Daha önceden içine farklı renk ve büyüklükte düğmeler koyarak ağzını kapattığı kumaş keseyi çocuklara gösterir. Keseyi sallayarak çocukların düğmelerin sesini duymalarını sağlar. Çocuklara "Sizce bu kesenin içinde ne olabilir?" sorusunu sorar.
- Çocuklar doğru tahminde bulunamazsa "İsteyenler gözlerini kapatıp elini kesenin içine uzatarak içindekilere dokunabilir. Bakalım o zaman bulabilir misiniz!" der. İsteyen çocuklar sırayla kesenin içindeki düğmelere dokunur. Öğretmen kesenin içindekilere dokunan çocuklara "Dokunduğun şeyin tek parça mı yoksa birden fazla mı olduğuna, şeklinin neye benzediğine dikkat et." diyerek çocukları kesenin içindeki düğmeleri algılayabilmeleri için yönlendirir.
- Farklı renk ve boyuttaki düğmeleri masanın üzerine döküp çocukların düğmeleri incelemesine fırsat verir.
- Daha sonra çocukları 4 gruba ayırır ve masalara alır. Gruplardaki her çocuğa dörder tane düğme verir ve "Size verdiğim düğmeleri birlikte sayarak masaya koyalım." der. Çocuklarla birlikte düğmeleri sayarak masaya koyar.
- Daha sonra öğretmen "Evet, hepinizin dört tane düğmesi var. Bunlardan birini elinize alırsanız masada kaç düğme kalır? Sayıp bakalım." der. Masadaki düğmeleri tekrar sayarlar. Eksiltme işlemini tek düğme kalana kadar tekrar ederler. Daha sonra öğretmen "Masaya bir düğme ekleyelim ve sayalım, kaç düğmemiz oldu?" diyerek artırma işlemi yapar.
- Öğretmen, çocuklara "Şimdi sizlerden elinizdeki düğmeleri büyükten küçüğe doğru sıralamanızı istiyorum." der. Çocuklar düğmeleri büyükten küçüğe doğru sıralar.

Görsel 6.46: Düğme eşleştirme

- Öğretmen her gruba biraz daha düğme verir ve "Şimdi de aynı renk düğmeleri bir araya getirerek ikişerli eşleştirmenizi istiyorum." der. Çocuklar düğmeleri renklerine göre eşleştirir. Öğretmen masaları dolaşır ve çocukların yaptığı eşleştirmeleri onlarla inceler. Eşleştirdikleri düğmelerin renklerini sorar ve çocukların renkleri söylemelerine fırsat verir.
- Ardından masalardaki düğmelere ek olarak biraz daha düğme verir ve çocuklara "Şimdi sizlerden masadaki aynı renk düğmeleri bir araya getirerek gruplandırmanızı istiyorum." der. Çocuklar masadaki düğmeleri renklerine göre gruplandırır. Öğretmen gruplandırmaları çocuklarla inceler. Etkinliği sonlandırır.

Görsel 6.47: Renklerine göre gruplama

(48 aylık çocuklar basit artırma ve eksiltme yapabilir. Belli sayıdaki nesneleri büyükten küçüğe doğru sıralayabilir, bire bir eşleştirebilir ve tek bir özelliğe göre gruplandırabilir.

Öğretmen planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirir:

- Çocuklardan düğmeleri saymalarını ve düğmelerin renklerini söylemelerini isteyerek bilişsel gelişim kazanım 4, kazanım 5 ve göstergelerini
- Aynı renk düğmeleri ikişerli eşleştirmelerini daha sonra da gruplamalarını isteyerek bilişsel gelişim kazanım 6, kazanım 7 ve göstergelerini
- Düğmeleri büyükten küçüğe sıralamalarını isteyerek bilişsel gelişim kazanım 9 ve göstergelerini
- Çocukların düğmelerle artırma ve eksiltme yapmalarını sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 16 ve göstergelerini
- Etkinlik süresince farklı yönergeler vererek dil gelişimi kazanım 7 ve göstergelerini)

MATEMATİK ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 60-72 ay

Araç Gereç: Boya kalemleri, çocuk sayısı kadar 5 x 5 cm ebatlarında kâğıt, şeffaf bant, takmalı ve sökmeli oyuncaklar

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir.)

Kazanım 8. Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkların uzunluğunu, miktarını karşılaştırır.)

Kazanım 20. Nesne / sembollerle grafik hazırlar. (Göstergeleri: Nesneleri kullanarak grafik oluşturur. Grafiği oluşturan nesneleri veya sembolleri sayar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen; üzerinde muz, çilek, karpuz, elma resimleri olan dört resimli kartı sınıf panosuna yan yana asar. Çocukların meyve resimlerini incelemelerine fırsat verir.
- Daha sonra çocukları boya kalemleri ve 5 x 5 cm ebatlarında kesilmiş kâğıtların olduğu masalara alır.
- Çocuklara "Sizlerden panoda resimlerini gördüğünüz meyvelerden en çok hangisini sevdiğinizi belirlemenizi ve bu meyvenin resmini size verdiğim kâğıtlara çizmenizi istiyorum." der. Her çocuk en sevdiği meyveyi belirler ve meyvenin resmini kâğıda çizer.
- Öğretmen, çocuklara "Sizce sınıfımızda en çok hangi meyve seviliyordur?" sorusunu sorar.
- Çocuklardan sırayla tahtanın yanına gitmelerini, seçtikleri meyveyi bulmalarını ve yaptıkları resmi meyvenin altına bantla yapıştırmalarını ister. Çocuklar çizdikleri resimleri, seçtikleri meyve resminin altına, alt alta yapıştırır.
- Öğretmen, bütün çocuklar seçimini yaptıktan sonra masalara küçük takmalı ve sökmeli oyuncaklardan koyar. Çocuklara "Şimdi sizlerle her meyvenin altındaki seçim kâğıtlarını sayacağız. Her seçim kâğıdı için önünüzdeki oyuncaklardan birini diğerinin üzerine koyarak kule yapacaksınız. Önce çileğin kulesini yapalım." der ve çilek için yapılan tercihleri çocuklarla sayar. Çocuklar seçim sayısı kadar oyuncağı üst üste takarak kule yapar. Daha sonra sırayla her meyve için bir kule oluşturur. Öğretmen ve çocuklar; kuleleri oluşturan oyuncakları sayar, kulenin uzunluğunu inceler ve en çok tercih edilen meyveyi bulur.

Görsel 6.48: Gerçek nesnelerle grafik oluşturma

(60-72 aylık çocuklar nesnelerden grafik oluşturabilir ve nesne grafiğini okuyabilir.
Öğretmen planladığı bu etkinlikle şunları gerçekleştirir:

- Çocuklardan oy pusulalarını saymalarını ve pusula sayısı kadar nesneyi üst üste koymalarını isteyerek bilişsel gelişim kazanım 4 ve göstergelerini
- Çocukların oluşturdukları kulelerdeki oyuncakların sayısını ve kule uzunluklarını karşılaştırmalarına fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 8 ve göstergelerini
- Çocukların oyuncaklarla grafik oluşturmalarını sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 20 ve göstergelerini
- Çocukların grafiği oluşturmaları için yönergeler vererek dil gelişimi kazanım 7 ve göstergelerini)

b) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Matematik Etkinlik Planı Hazırlama

Tablo 6.8 ve 6.9'da matematik etkinlik planı örnekleri, Tablo 6.10'da okuma yazmaya hazırlık çalışması bütünleştirilmiş etkinlik planı örneği verilmiştir.

Tablo 6.8: Matematik Etkinlik Planı Örneği

MATEMATİK ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Rakamlarla Dans Ediyoruz

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Matematik, Oyun (Bütünleştirilmiş, Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)
Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın rengini söyler.)
Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine göre gruplar.)
Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları miktarlarına göre sıralar.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)
Motor Gelişim
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Malzemeleri keser.)
Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Basit dans adımlarını yapar.)

Öğrenme Süreci

- Öğretmen; farklı büyüklüklerde çizdiği 1'den 5'e kadar rakamları, sarı, kırmızı, mavi ve yeşil fon kartonlarını masalara yerleştirir. Çocuklardan fon kartonlarına çizilmiş rakamları kesmelerini ister.
- Rakamların kesilmesi tamamlandıktan sonra çocuklara hangi rakamları kestikleri, kestikleri rakamların renkleri ve boyutlarının farklılıklarını sorar.
- Daha sonra çocuklardan kestikleri rakamları sınıfın zeminine dağınık şekilde yerleştirmelerini ister.
- Çocuklar, farklı renk ve büyüklükteki rakamları sınıfın zeminine dağınık şekilde yerleştirirler.
- Daha sonra öğretmen "Şimdi bir müzik açacağım, müzik çalarken rakamların arasında dans ederek dolaşmanızı, müziği kapattığımda da herkesin yakınındaki bir rakamın yanında durmasını istiyorum." açıklamasını yapar.
- Öğretmen müziği açar ve çocuklar dans ederek rakamların arasında dolaşır. Öğretmen müziği kapattığında her çocuk yakınındaki rakamlardan birinin yanında durur. Öğretmen "Küçük yeşil 1 rakamının yanında duran kişi rakamını eline alsın." der. Küçük yeşil 1 rakamını alan çocuk, rakamı kaldırıp arkadaşlarına gösterir ve tekrar yere koyar.
- Öğretmen müziği yeniden açar ve çocuklar rakamların arasında dans etmeye başlar.
- Bir süre sonra öğretmen müziği durdurarak "Büyük kırmızı 5 rakamının yanında duran, rakamın yanında 5 kere zıplasın." der.

	• Oyunu "Büyük mavi 2 rakamının yanında duran çocuklar ellerini iki kez çırpsın, küçük sarı 3 rakamının yanında duran çocuklar bir araya toplansın." gibi yönergelerle devam ettirir. • Daha sonra öğretmen "Şimdi herkes yerden bir rakam alsın ve rengi aynı olan rakamlar bir araya toplansın." der. Aynı renkte rakamları olan çocuklar bir araya toplanarak grup oluşturur. Öğretmen "Şimdi de her grupta 1 rakamını tutan kişinin grubunun en başına geçmesini istiyorum. Daha sonra grubun diğer üyeleri ellerindeki rakama göre sırayı devam ettirsinler." der. Gruplardaki çocuklar, ellerindeki rakama göre 1'den 5'e kadar sıra oluşturur. • Çocuklar kendilerini alkışlar ve etkinlik biter.

MATERYALLER: Sarı, mavi, kırmızı, yeşil renkte fon kartonları, çocuk sayısı kadar makas ve müzik çalar
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Sayı Kavramı: 1'den 5'e kadar olan sayılar
Boyut Kavramı: Büyük-küçük
Renk Kavramı: Sarı, mavi, kırmızı, yeşil

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Bugün hangi rakamları kestik?
  Kestiğimiz rakamların birbirinden farkı neydi?
  Müzik kapandığında hangi rakamın yanında durdunuz ve hangi hareketi yaptınız?
- **Duyuşsal Sorular:** Rakamların arasında dans ederken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Rakamlarımızda hangi renkleri kullandık?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevremizde gördüğümüz bütün rakamlar aynı mı?
  Rakamları başka nerelerde kullanırız?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte 1'den 5'e kadar renkli rakam kartları hazırlamaları istenir. Sırayla birbirlerine bir kart göstermeleri, gösterilen kartta hangi renkte kaç rakamı varsa evde o renk ve sayıda nesne veya eşya bulma oyunu oynamaları istenir.

UYARLAMA
DEHB Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalı, kısa ve net ifadeler kullanılmalıdır.
- Çocuğun yapılan etkinliğe katılmasını sağlamak amacıyla sembol pekiştireçler kullanılmalıdır.
- Yönerge verilirken onun rakamı söylendiğinde tek ayak ya da çift ayak zıplama gibi aktif hareket edebileceği yönergeler verilmelidir.
- Sık sık geri dönütler verilmelidir.
- Dans sırasında öğretmen de sınıf içinde dolaşarak mümkün olduğunca çocuğun yakınında durmalıdır.

Tablo 6.9: Matematik Etkinlik Planı Örneği

MATEMATİK ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Boncukları Sayalım

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Matematik (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Eksilen veya eklenen nesneyi söyler.)
Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye / geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)
Kazanım 16. Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar. (Göstergeleri: Belirtilen sayı kadar nesneyi nesne grubuna ekler. Belirtilen sayı kadar nesneyi nesne grubundan ayırır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Öğrenme Süreci
- Öğretmen, çocukları yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere alır. Her çocuğa 10 adet boncuk, 1'den 10'a kadar rakamlar, artı, eksi ve eşittir sembolleri dağıtır.
- Çocuklara "Şimdi sizlerle boncukları kullanarak toplama ve çıkarma işlemleri yapacağız. İşlem yaparken bir sayıya ekleme yapılıyorsa araya + işareti, eksiltme yapılıyorsa da – işaretini koymalıyız. Bu işaretler ekleme işlemi mi yoksa eksiltme işlemi mi yapıldığını anlamamıza yardımcı olur. Söylediğim yönergeye göre işleminizi yaptığınızda bulduğunuz sonuçları, önünüzde duran rakamları kullanarak göstermenizi istiyorum." açıklamasını yapar.
- Daha sonra toplama ve çıkarma işlemlerine birer örnek uygulama yaparak etkinliği başlatır. Örnek uygulama sırasında = simgesinin kullanımı ve amacını çocuklara açıklar.
- Öğretmen "2 boncuğunuz var, 3 tane de ben verdim kaç boncuğunuz olur? 4 boncuğunuz var, 3 tanesini bana verdiniz kaç boncuğunuz kalır?" gibi yönergeler verir. Çocukların önce 2 boncuk alması sonra 3 boncuk eklemesi ve işlemin sonucuna 5 rakamını yerleştirmesi daha sonra 4 boncuk alması ve 4 boncuktan 3 tanesini çıkarıp işlemin sonucuna 1 rakamını yerleştirmesini bekler.
- Toplama ve çıkarma işlemleri ile ilgili farklı yönergeler vererek etkinliği devam ettirir.

MATERYALLER: Her çocuk için 10 boncuk, 1'den 10'a kadar rakamlar, + ,- ve = sembolleri,
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Sayı Kavramı: 1-10 arası sayılar
Boyut Kavramı: Az-çok-eşit
Renk Kavramı: Artı-eksi

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Boncukları kullanarak ne yaptık?
  Toplama çıkarma işlemi yaparken boncuklardan başka neleri kullanabiliriz?
  Başka neleri artırıp eksiltebiliriz?
- **Duyuşsal Sorular:** En çok hangi işlemi yapmaktan hoşlandınız?
  En çok hangi işlemi yaparken zorlandınız?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** İşlemlerin sonucunda hangi rakamları bulduk?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Rakamları nerelerde görüyorsunuz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte dergi, gazete ve takvimlerden 1'den 10'a kadar olan rakamları bulmaları ve kesmeleri daha sonra da bu rakamları kullanarak basit toplama çıkarma işlemleri yapmaları istenir. Rakamlarla birlikte küçük nesneleri de kullanabilecekleri açıklanır.

UYARLAMA

İşitme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalı, kısa ve net ifadeler kullanılmalıdır.
- Örnek uygulama yaparak model olunmalıdır.
- İşlemler yapılırken çocuğun model alabileceği arkadaşlarının yanında oturması sağlanmalıdır.
- Çocuk, işlemler ve sonuçları hakkında konuşması için cesaretlendirilmelidir.
- Çocuğa sık sık geri dönüt verilmelidir.

Tablo 6.10: Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışması Bütünleştirilmiş Etkinlik Planı Örneği

OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMASI BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ ETKİNLİK PLAN ÖRNEĞİ	
ETKİNLİK ADI Çizgilerle Tanışıyorum	
ETKİNLİK ÇEŞİDİ Okuma Yazmaya Hazırlık, Matematik, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup, Küçük Grup Etkinliği)	
YAŞ GRUBU: 60-72 ay	
KAZANIM VE GÖSTERGELER **Bilişsel Gelişim** **Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir.** (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne / durum / olaya yönelik sorular sorar.) **Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur.** (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler.) **Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler.** (Göstergeleri: Nesne veya varlığın şeklini, uzunluğunu ve kullanım amacını söyler.)	**Öğrenme Süreci** • Öğretmen, çocukları yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere alır. İçinde şeritler hâlinde kesilmiş kâğıtlar, ipler, ahşap bloklar ve kalemler bulunan bir kutuyu alarak çocukların karşısına oturur. Çocuklara "Sizce bu kutunun içinde neler var?" sorusunu sorar. • Daha sonra öğretmen, kutunun içindeki malzemeleri çıkararak "Bu malzemelerden ne yapacağız?" sorusunu sorar. • Resim yaparken, yazı yazarken, bir şey çizerken çizgilerin kullanıldığını ve çizgilerin de isimleri olduğunu çocuklara açıklar.

Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)
Motor Gelişim
Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar. Sekerek belirli mesafede ilerler.)

- Şeritler hâlinde kesilmiş kâğıtları kullanarak düz, ipleri kullanarak eğik ve helezon, blokları kullanarak zikzak, kalemleri kullanarak da kesik çizgileri sınıfın zeminine oluşturur ve çocuklara bu çizgilerin adlarını bilip bilmediklerini sorar. Çocuklardan cevapları aldıktan sonra oluşturulan çizgileri tanıtır.
- Çocuklara "Bu çizgileri nerelerde görüyorsunuz? Sınıfımızda bu çizgilere benzeyen neler var?" sorularını sorar.
- Çocuklara farklı boylarda kesilmiş ip, kurdele, kâğıt, kapak, düğme gibi malzemeler dağıtır. Çocuklardan bu malzemeleri kullanarak yerdeki çizgileri çizmelerini ister. Çocuklar kendilerine verilen malzemeleri kullanarak çizgi çalışması yapar.
- Ardından öğretmen yere uzun, düz, zikzak ve eğri çizgiler çizer. Çocukların yan yana dizilerek önce düz çizginin yanında düz bir çizgi gibi durmalarını ister. Çocuklar düz çizginin yanında durarak vücutlarıyla düz çizgi oluşturur. Daha sonra zikzak çizginin yanında zikzak, eğik çizginin yanında da eğik çizgi gibi durur.
- Öğretmen çocukları iki gruba ayırır. Her grubun önüne koli bandıyla 3 m uzunluğunda düz ve zikzak çizgiden iki yol oluşturur. Önceden fon kartonundan hazırladığı 1 ve 2 rakamlarını düz çizginin üzerine birer adım mesafeyle yerleştirir. Zikzak çizginin de kırılma noktalarına 1 ve 2 rakamlarını yerleştirir.
- Çocuklara çizgilerin üzerindeki rakamları göstererek "1 rakamı olan yere tek ayakla, 2 rakamı olan yere ise çift ayakla zıplamanızı ve parkuru bu şekilde tamamlamanızı istiyorum." açıklamasını yapar. Parkuru doğru şekilde tamamlayan ilk grup oyunu kazanır.

MATERYALLER: Şeritler hâlinde kesilmiş kâğıtlar, ipler, kurdeleler, ahşap bloklar ve kalemler, fon kartonundan kesilmiş 1 ve 2 rakamları
SÖZCÜKLER: Helezon, zikzak, kesik çizgi
KAVRAMLAR
Sayı Kavramı: 1 ve 2
Miktar Kavramı: Tek-çift
Zıt Kavramlar: Düz-eğri

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Hangi çizgileri öğrendik?
  Çizgilerimizi oluştururken hangi malzemeleri kullandık?
- **Duyuşsal Sorular:** Vücudumuzu kullanarak hangi çizgileri oluşturmak daha kolaydı?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Çizgilerle neler yaptık?
  Yollar zikzak ya da helezon şeklinde olsaydı ne olurdu?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevremizde en çok hangi çizgileri görüyoruz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte artık materyallerle yapacakları farklı çizgilerle bir kompozisyon oluşturmaları istenir.

UYARLAMA

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalı, kısa ve net ifadeler kullanılmalıdır.
- Çocuğun yönergeleri anladığından emin olmak için tekrar etmesi sağlanmalıdır.
- Çocuk sorulara cevap vermesi için cesaretlendirilmeli, gerekli durumlarda çocuğa ipuçları verilmeli. Çocuğun cevapları genişletilerek tekrar edilmelidir.
- Çocuk, vücudunu kullanarak çizgileri oluştururken öğretmen, bir kez uygulayarak göstermeli, gerektiğinde çocuğun model alabileceği arkadaşlarının yakınında olması sağlanmalıdır.
- İpler, bloklar, kurdelelerle çizgiler oluşturulurken çocuğun model alabileceği arkadaşlarının yanında olması sağlanmalıdır.
- Yarışmaya başlanmadan önce çocuğun rakam kartlarını incelemesine, rakamlara göre tek ayak ve çift ayak zıplama ile ilgili bir kez deneme yapmasına fırsat verilmelidir. Zıplarken öğretmen sözel yönergelerle çocuğa ipuçları vermelidir.
- Yarışmada çocuğa fazladan süre verilmelidir.

Görsel 6.49: Çizgi ve rakam çalışması

6.16. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Matematik Etkinliği Planlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan öğretmeninizin size vereceği kazanım ve göstergeleri gerçekleştirebileceğiniz matematik etkinlikleri araştırınız.
- Kaynak kitaplardan ve genel ağdan yapacağınız araştırma sonucunda belirlediğiniz matematik etkinliklerinin arasından kendinize verilen kazanım ve göstergeleri karşılayacak özellikte olan etkinliği seçiniz.
- Matematik etkinlik planı hazırlayınız.
- Araştırma ve planları 2 ders saatinde yapınız.
- Hazırladığınız planı arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinlik planlarının içeriğini, kazanım ve göstergeleri karşılama durumunu öğretmen rehberliğinde değerlendiriniz.

6.3. UYGULAMA FAALİYETİ

FEN VE MATEMATİK ETKİNLİK PLANLARI HAZIRLAMA

Hazırladığınız fen ve matematik etkinlik dosyasından öğretmeninizin size vereceği yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun bir fen, bir de matematik etkinliği belirleyiniz. Belirlediğiniz etkinliklerin etkinlik planlarını hazırlayınız.

Etkinlik planlarınızı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Fen ve matematik etkinlik planlarınızı hazırlarken planda yer alan ögelerin tamamına yer verdiğinizden emin olunuz.
- Planını yaptığınız fen ve matematik etkinliğinin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Planını yaptığınız fen ve matematik etkinliğinin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Belirleyeceğiniz bir engel türüne göre planladığınız fen ve matematik etkinliklerinin uyarlamalarını yazınız.
- Etkinlik planlarınızı yazarken Türkçeyi doğru kullanınız ve imla kurallarına dikkat ediniz.
- Etkinlik planlarınızı 4 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, fen ve matematik etkinlik planları hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

FEN VE MATEMATİK ETKİNLİK PLANLARI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerini inceledi.					
2	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun fen etkinliği belirledi.					
3	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun matematik etkinliği belirledi.					
	B) Fen ve Matematik Etkinlik Planları Yapım Aşaması					
4	Fen etkinliğine özgün bir isim verdi.					
5	Etkinlik çeşidini ve uygulanış şeklini doğru yazdı.					
6	Fen etkinliğinin "Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
7	Fen etkinliğinde yer alan kavramları "Kavramlar" bölümünde yazdı.					
8	Fen etkinliğinde yer alan materyalleri "Materyaller" bölümünde yazdı.					
9	Fen etkinliğinde yer alan sözcükleri "Sözcükler" bölümünde yazdı.					
10	Fen etkinliği planında değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
11	Fen etkinliği planında değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
12	Fen etkinliği planında değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
13	Fen etkinliği planında değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
14	Belirlediği engel türüne uygun şekilde fen etkinliğinin uyarlamasını yazdı.					
15	Fen etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					

16	Matematik etkinliğine özgün bir isim verdi.					
17	Matematik etkinlik çeşidini ve uygulanış şeklini doğru şekilde yazdı.					
18	Matematik etkinliğinin "Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
19	Matematik etkinliğinde yer alan kavramları "Kavramlar" bölümünde yazdı.					
20	Matematik etkinliğinde yer alan materyalleri "Materyaller" bölümünde yazdı.					
21	Matematik etkinliğinde yer alan sözcükleri "Sözcükler" bölümünde yazdı.					
22	Matematik etkinliği planında değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
23	Matematik etkinliği planında değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
24	Matematik etkinliği planında değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
25	Matematik etkinliği planında değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
26	Belirlediği engel türüne uygun şekilde matematik etkinliğinin uyarlamasını yazdı.					
27	Matematik etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					
	C) Zaman Yönetimi					
28	Fen ve matematik etkinlik planlarını verilen sürede tamamladı.					

Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 28 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 140'tır.

Puan: [(Ölçek PuanıX100) /140] formülü uygulanır.

Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz faydalı olacaktır.

Uygulama ile İlgili Notlar: .....

.....

.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Özel gereksinimli bireylerle yapılan matematiğe hazırlık becerileri etkinliklerinde kullanılan araç gereci araştırınız.**
2. **Bulduğunuz araç gereç örneklerinin hangi yetersizlik türündeki bireylerle ve nasıl kullanılabileceğine ilişkin görüşlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.**
3. **Özel gereksinimli bireylerle gezi, gözlem, inceleme ve deney gibi farklı türde fen etkinliklerinin hangi becerilerin öğretimine uygun olduğunu sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.**

6.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

6.4.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Fen ve matematik etkinliklerinde kullanılan araç gereç hazırlanmadan veya seçilmeden önce özel gereksinimli bireylerin hangi alanda desteğe ihtiyaç duyduğu belirlenmelidir. Belirlenen ihtiyaç türüne göre bazen tamamen farklı araç gereç kullanmak gerekirken bazen de bireylerin akranlarının kullandığı araç gereçte yapılan bazı uyarlamalar yeterli olabilir. Örneğin küptaş kasa, yalnızca görme yetersizliği olan bireyler için tasarlanan bir araç gereçtir. Sayı maketleri tüm bireylerle yapılan matematik etkinliklerinde kullanılabilir ancak ortopedik yetersizliği olan bireyler, bu maketlerin üzerine tutamaç eklenmesine ihtiyaç duyabilir. Bunun yanı sıra sınıfta fen ve matematik etkinliklerinde kullanılan birçok araç gereç, uyarlamaya ihtiyaç duyulmadan özel gereksinimli bireylerle yapılan etkinliklerde de kullanılabilir.

Fen ve matematik etkinliklerinde mümkün olduğunca bireyin günlük hayatta karşılaştığı bilgi ve materyallerden yola çıkılır. Araç gerecin günlük yaşamla ilişkilendirilmesi, bireyin kavramı ya da beceriyi öğrenme sürecini kolaylaştırabilir. Ayrıca fen ve matematik etkinliklerinde bireye sunulan araç gerecin sade ve amaca yönelik, bireyin yaş ve gelişim dönemine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

6.4.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Fen ve matematik etkinliklerinde çoğunlukla görmeye dayalı araçlar kullanıldığı için görme yetersizliği olan bireyler, fen ve matematik becerilerini gerçekleştirmede güçlük çekebilir. Bu sınırlılıkların en aza indirilebilmesi için erken çocukluk döneminden itibaren hava durumu, vücudumuzun sistemleri, duyu organları ve iç organlar, maddenin hâlleri, dünyamız ve yeryüzü şekilleri gibi fen kavramları; sayılar, aritmetik işlemler, nesne sayısı, geometrik şekiller gibi matematik becerileri ve kavramların öğretiminde gerçek yaşantılardan ve somut materyallerden yararlanmak gerekir. Bu sebeple fen ve matematik etkinlikleri sırasında kullanılacak araç gereç; dokunma, işitme ve koklama duyularına dayanmalı, kabartma araç gereç ile öğretim uyarlanmalıdır (Görsel 6.50, 6.51).

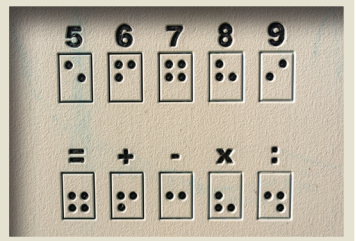

Görsel 6.50: Braille alfabesi ile sayı ve semboller

Görsel 6.51: Dokunsal organ maketi

Matematikte kullanılan kabartma yazıları okuma yazma becerileri ile aynıdır. Hatalı işlemlerin geri alınması ve yazılan rakamlara anlık bakılabilmesi için Braille daktilolar sıklıkla kullanılmaktadır. Abaküs (Görsel 6.52); sayı sayma, hesap ve dört işlem yapma gibi temel aritmetik becerilerin öğretiminde kullanılmaktadır. Braille cetvel, iletki ve pergel görme yetersizliği olan bireylerin ilerleyen yaşlarda ölçme işlemlerini yapmak için kullandığı araç gereçtendir. Ayrıca gören öğrencilerin kullandıkları araç gerece kabartma şekiller yapılarak bu araç gereç, görme yetersizliği olan öğrencilere uyarlanabilir.

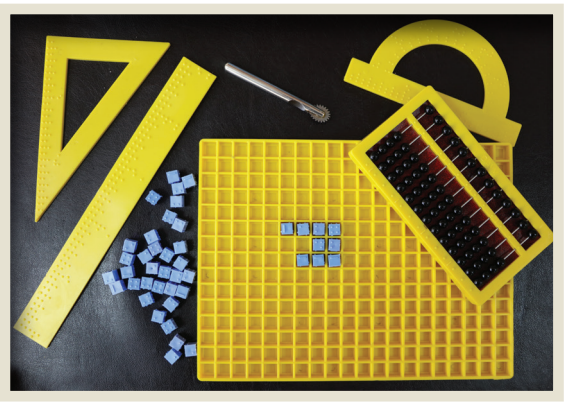

Görsel 6.52: Braille Ölçme araçları ve abaküs

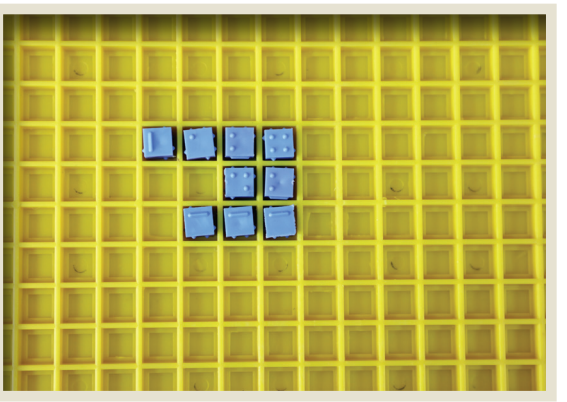

Görsel 6.53: Küptaş kasa

Küptaş kasa (Görsel 6.53), küp şeklinde taşların girebileceği küçük kutucuklardan oluşur. Küp taşlarının üst yüzeylerinde Braille alfabesi ile yazılmış kabartma rakamlar ve semboller bulunur. Küptaş kasa, görme yetersizliği olan bireylere sayı kavramları, ritmik sayma ve dört işlem yapma becerilerinin öğretiminde kullanılabilir. İki, üç boyutlu geometrik şekiller (Görsel 6.54) ve modeller de (Görsel 6.55) matematik becerilerinin öğretiminde kullanılabilir.

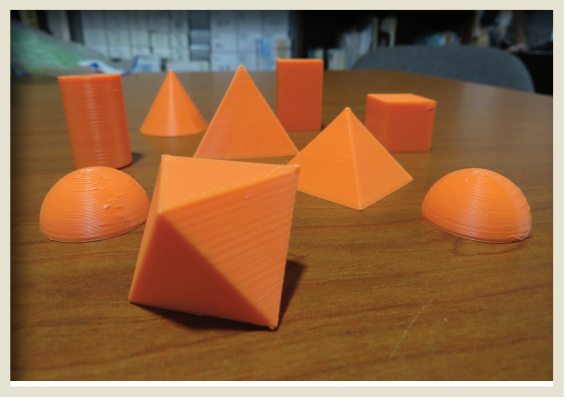

Görsel 6.54: Üç boyutlu geometrik şekiller

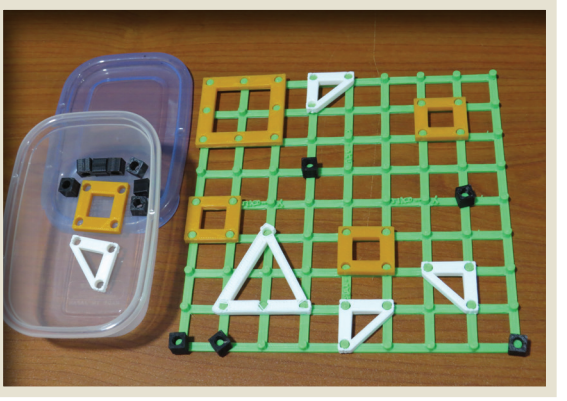

Görsel 6.55: Geometrik şekil modelleri

SIRA SİZDE

- MEB Özel Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Braille Matematik Kılavuzu"nu genel ağdan araştırınız. Kılavuzda yer alan, görme yetersizliği olan bireyler için zekâ oyunları çeşitleri, Braille alfabesi ile temel kavramların öğretimi, küptaş kasa ve abaküs kullanımını sınıf arkadaşlarınızla inceleyiniz.

6.4.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Fen ve matematik etkinlikleri, işitme yetersizliği olan bireylerin en üst düzeyde yararlanabilmesi için iyi yapılandırılmalıdır. Etkinliklerde kullanılacak araç gerecin seçimine özen gösterilmelidir. Yapılacaklar, etkinlik başında bireyin yüzüne bakılarak kısa ve anlaşılır biçimde açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında araç gerecin kullanımı çocuğa model olunarak, görsel uyaranlardan yararlanılarak veya uygun mesafeden açıklanarak öğretmelidir.

İşitme yetersizliği olan bireylerle yapılacak fen ve matematik etkinliklerinde araç gerecin görsel ve dokunsal (Görsel 6.56) ağırlıklı olması ile konuların daha anlaşılır ve somut hâle gelmesi sağlanabilir. Bu etkinliklerde boya, renkli kâğıt, karton, yapıştırıcı, mandal ve videolar, çeşitli atık materyaller, resimli kartlar, farklı boyutlarda ponponlar, düğmeler, ağaç yaprakları ve dalları kullanılabilir. Etkinlikte yapılacak işlemlerin veya becerinin tamamlanabilmesi için izlenmesi gereken aşamaların etkinlik öncesinde görsel bir şema hâlinde çocuğa verilmesi çocuğun etkinliği sürdürmesini kolaylaştırır. Örneğin fen bilimleri etkinliklerinde yapılacak bir deneyin aşamalarına ilişkin bir görsel çocuğa etkinlik öncesinde verilirse çocuk, etkinlik sırasında hem öğretmeni izleyerek hem de elindeki görselden takip ederek etkinliği tamamlayabilir. Benzer bir şekilde toplama işlemine ilişkin aşamaların yer aldığı bir görsel çocuğa verilip çocuğun görselden takip ederek beceriyi gerçekleştirmesi sağlanabilir. Öğrenilen bilgi ve becerilerin kalıcılığının sağlanması amacıyla tamamlanan etkinliklere ilişkin hatırlatıcı görseller hazırlanarak panoya asılabilir. Kullanılacak görsellerin kolaylıkla anlaşılabilecek şekilde açık ve amaca yönelik olmasına dikkat edilmelidir.

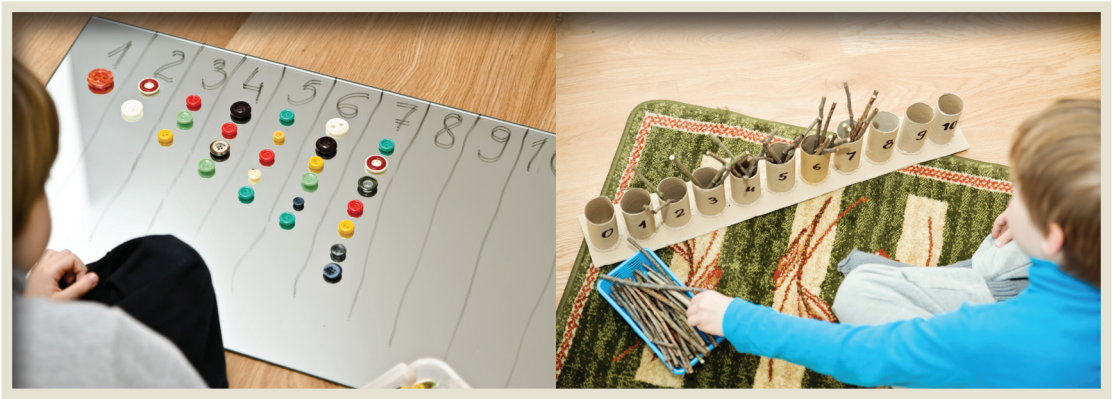

Görsel 6.56: Matematik etkinliklerinde dokunsal araç gereç örnekleri

6.4.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin dil ve iletişim becerilerinde birtakım güçlükler yaşaması, farklı alanlardaki gelişimlerini etkileyebilir. Bu nedenle bireyler, fen ve matematik etkinliklerinde bazı sözel ve görsel desteklere ihtiyaç duyabilir. Bireyler, fen ve matematik etkinliklerinde yeni kavramları ve araç gerecin isimlerini öğrenir. Bu etkinliklerde dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin öğrendiği yeni sözcüklerin tekrar edilmesi, resimli kartlar arasından gösterilmesi ve cümle içinde kullanılmasına dayanan çalışmalar yaptırılması öğrenmelerin kalıcı olmasını sağlar. Bunların yanı sıra yeni öğrenilen sözcüklere ilişkin görseller hazırlanması ve görsellerin sınıfta uygun yerlere asılması, bu sözcüklerin hatırlanması ve kullanılmasını kolaylaştırır. Örneğin fen bilimleri etkinliklerinde yapılan bir deney çalışmasında öğrenilen bir araç gerecin görselinin panoya asılması, bireyin başka bir etkinlikte bu araç gereci hatırlamasını sağlar.

Deney çalışmaları matematik, oyun ve fen bilimleri etkinliklerinde sıklıkla kullanılır. Bu çalışmalarda yönergelerin takip edilmesi oldukça önemlidir. Dil ve konuşma güçlüğü olan bireylerle yapılan etkinliklerde basit, açık ve anlaşılır yönergeler kullanılmalıdır. Yönergeler anlaşılmadığında tekrarlanmalı ve açıklanmalıdır. Bireyin kendisi deney yapıyorsa deneyi arkadaşlarına kısaca anlatması istenebilir. Böyle durumlarda model olma ve sözel ipucu gibi teknikler kullanılarak dil ve konuşma yetersizliği olan bireyin yapılan etkinliği açıklaması sağlanabilir. Örneğin "Suyun içine ne koyduk?", "Sonra ne oldu?" gibi etkinliğe dayalı kısa cevaplı sorularla çocuk yönlendirilebilir. Sorular, çocuğun gelişimine uygun olarak kısa cevaplı olanlardan uzun cevaplı olanlara doğru bir sıra ile sorulmalıdır. Birey kısa cevaplı sorulara bağımsız olarak uygun sürede cevap verebilir düzeye geldiğinde "Suyun içine başka ne atabiliriz?", "Sence suyun içine şeker atarsak ne olur?" gibi yaratıcı ve daha uzun cevaplı sorular sorulabilir. Dil ve konuşma güçlüğü olan bireyin verdiği cevaplar öğretmen tarafından pekiştirilmeli ve birey kendisini ifade etmesi için cesaretlendirilmelidir. Ayrıca bireye yeteri kadar süre vermek ve bireyi sabırla dinlemek de oldukça önemlidir.

6.4.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Orta ve ağır düzeyde zihin yetersizliği olan bireylerin matematik programlarında, ileri dönem matematik becerilerinin öğrenilebilmesi için ön koşul beceri ve kavramların yer aldığı "matematiğe hazırlık" öğrenme alanı bulunmaktadır. Bu beceri ve kavramlar; eşleme, ayırt etme (az-çok, büyük-küçük, kalın-ince, ağır- hafif vb. kavramlar), sınıflama, örüntü ve sıralama becerileri olarak programda yer alır. Zihinsel yetersizliği olan bireylere temel kavram ve becerilerin öğretimi sırasında, üç boyutlu gerçek nesnelerden ve iki boyutlu görsellerden yararlanılabilir. Ayrıca kavram eğitim materyalleri, geometrik şekiller, küpler, mıknatıslı kavramlar, örüntü çubukları, renk benzerlik sıralama setleri kullanılabilir (Görsel 6.57, 6.58, 6.59, 6.60, 6.61, 6.62).

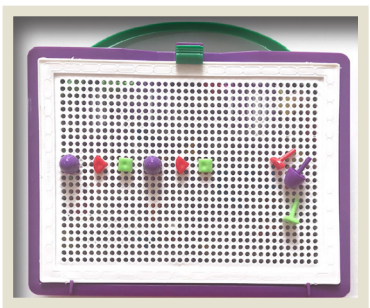

Görsel 6.57: Örüntü tamamlama

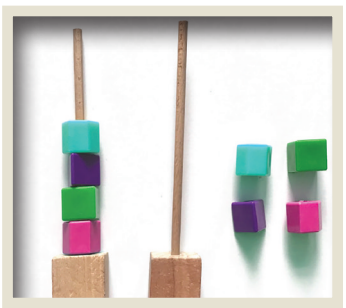

Görsel 6.58: Örüntü kopyalama

Görsel 6.59: Gölge eşleme becerisi

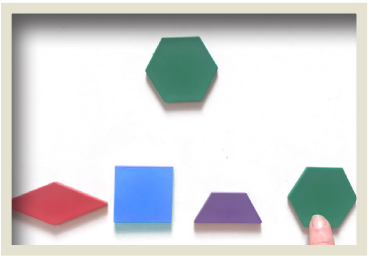

Görsel 6.60: Şekil eşleme becerisi

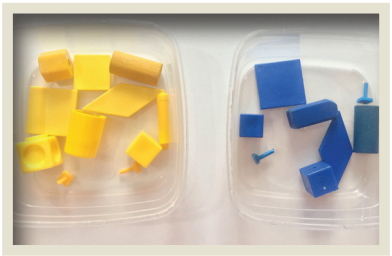

Görsel 6.61: Renk sınıflama becerisi

Görsel 6.62: Şekil sınıflama becerisi

Temel kavramların öğretimi sırasında öğretilecek kavrama göre farklı büyüklük, renk, ağırlık, materyaller ve şekillerden oluşan araç setlerinden yararlanılır. Örneğin "çok" kavramını öğretmek isteyen bir öğretmen, öğretimden önce kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini araç setleri şeklinde hazırlar.

Tablo 6.11'de "çok" kavramına ilişkin olumlu ve olumsuz örneklerin yer aldığı araç setleri örneği yer almaktadır. Her basamak için ayrılan 4. ve 5. olumlu, olumsuz örnekleri tamamlayınız.

Tablo 6.11: Çok Kavramı Araç Setleri

I. BASAMAK		
NO	**OLUMLU ÖRNEKLER**	**OLUMSUZ ÖRNEKLER**
1	Çok miktarda mavi misket dolu bardak	Az miktarda mavi misket dolu bardak
2	Çok miktarda kuru fasulye dolu bardak	Az miktarda kuru fasulye dolu bardak
3	Çok miktarda meyve suyu dolu bardak	Az miktarda meyve suyu dolu bardak
4	Çok miktarda	Az miktarda .....
5	Çok miktarda	Az miktarda .....
II. BASAMAK		
NO	**OLUMLU ÖRNEKLER**	**OLUMSUZ ÖRNEKLER**
1	Çok miktarda kayısı suyu dolu bardak	Az miktarda vişne suyu dolu bardak
2	Çok miktarda sarı leblebi dolu bardak	Az miktarda beyaz leblebi dolu bardak
3	Çok miktarda bal dolu bardak	Az miktarda reçel dolu bardak
4	Çok miktarda	Az miktarda .....
5	Çok miktarda	Az miktarda .....
III. BASAMAK		
NO	**OLUMLU ÖRNEKLER**	**OLUMSUZ ÖRNEKLER**
1	Farklı renklerde altı tane plastik mandal dolu bardak	İki tane tahta mandal
2	Altı tane renkli kuru boya	İki tane doğum günü mumu
3	Altı tane lego parçası	İki tane oyuncak araba
4	Altı tane	İki tane .....
5	Altı tane	İki tane .....

Zihin yetersizliği olan bireylere ön koşul beceri ve kavramlar öğretildikten sonra tane, rakam, sayı, basamak değeri, para kavramları; ritmik sayma, dört işlem ve saat okuma becerileri öğretilir. Bu beceri ve kavramların öğretimi sırasında resimli kartlar, rakam ve sayı maketleri, mıknatıslı sayılar, maket paralar, oyun hamurları, sayı küpleri (Görsel 6.63), artık materyaller ile hazırlanmış araç gereç (Görsel 6.64) ve basamak birimlerinden yararlanılabilir.

Görsel 6.63: Sayı küpleri ile dört işlem

Görsel 6.64: Tane kavramı

SIRA SİZDE

- MEB Özel Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen "Özel Çocuklara Özel Materyaller Kataloğu"nu, "Fikirler Yarışsın Engeller Aşılsın" konulu materyal ve etkinlik yarışmasını genel ağdan araştırınız. Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınız ile paylaşınız.

6.4.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Fen ve matematik etkinliklerinde kullanılacak araç gereç, ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin sınıf içinde ve dışında etkinliklere katılımlarını en üst düzeyde arttıracak şekilde düzenlenmelidir (Görsel 6.65). Okul dışı fen etkinlikleri tasarlanırken bu bireylerin ihtiyaç duyacağı kol desteği veya tekerlekli sandalye gibi destekler göz önünde bulundurulmalıdır. Düzenlenecek gezilerde bireylerin rahatlıkla yürüyebileceği zeminler olmalıdır. Bireylerin, doğa gezileri sırasında çabuk yorulacağı düşünülerek dinlenme araları verilmelidir. Bireylerin etkinliklerinde kullanılan araç gerecin sağlam olması ve kavrama kolaylığı sağlamasına dikkat edilmelidir. Bireyin araç gereci rahatlıkla kavrayabilmesi için tutacağı olan materyaller, büyük tahta küpler ve sayı küplerinden yararlanılabilir. Kavram kartları, sert plastik materyaller ile kaplanabilir. Matematik öğretimi sırasında bireyin rahatlıkla kavrayabilmesi için kullandığı kalemlerin tutulacak yerleri bant gibi materyaller ile kalınlaştırılabilir ya da kalem tutamaçlarından yararlanılabilir.

Görsel 6.65: Ortopedik yetersizliği olan bireylerde araç gereç

6.4.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin fen ve matematik öğretim programları, zihinsel yetersizliği olan bireylerinki ile aynıdır. Ancak öğretilecek amaçlar benzerlik gösterse de öğretim sırasında kullanılacak araç gereç, OSB olan bireyin özelliklerine göre değişiklik gösterebilir (Görsel 6.66). OSB olan bireyler için fen ve matematik etkinlikleri yapılırken araç gerecin karmaşık resimlerden uzak, görsel yönden sade ve anlaşılır olması gerekir. Bunun için resimli kavram kartlarından, mıknatıslı görsellerden yararlanılabilir (Görsel 6.67, 6.68).

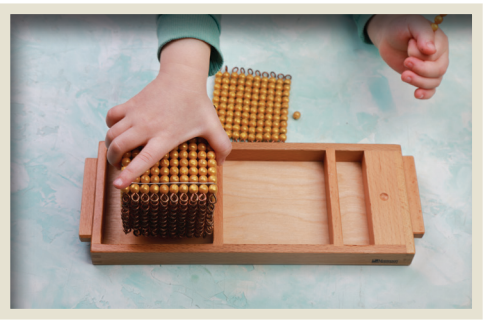

Görsel 6.66: Basamak değeri birimleri

Canlı				
Cansız				

Görsel 6.67: Canlı ve cansız nesneler

Görsel 6.68: Mıknatıslı mevsim panosu

Bu bireylerin fen ve matematik etkinlikleri sırasında kullanılan soyut kavramlar, araç gereç ile somutlaştırılarak öğretilmelidir (Görsel 6.69). Tane kavramının öğretiminde çeşitli üç boyutlu nesnelerden; ritmik saymanın öğretiminde küp, blok gibi nesnelerde; sayılar ve basamak değerlerinin öğretiminde sayı tablaları ile boncuklardan; saat öğretiminde görsel kartlar, gerçek saat veya oyuncak saatlerden yararlanılabilir. Fen öğretiminde ise maddeleri sert, yumuşak, esnek, kırılgan özellikleri ile niteleyen kavramları öğretmek için bireyin günlük hayatta karşılaştığı nesnelerden yararlanılabilir. Pürüzlü ve pürüzsüz yüzeylerin öğretiminde zımpara, tırtıklı karton ya da eva gibi materyaller kullanılabilir. Vücudumuz, organlar ve vücudumuzdaki sistemlerin öğretiminde organ maketleri, cırtcırtlı kumaşlar, insan vücudu ve keçe panoları, sesli dokunmatik panolar ve yapbozlardan yararlanılabilir. Mevsimler, güneş sistemi, dünyanın hareketi gibi konuların öğretiminde ise video gösterimleri, gezegen maketleri, dünyanın hareketlerini göstermek için küre şeklindeki nesneler ve mıknatıslı mevsim panolarından yararlanılabilir.

Görsel 6.69: Fen etkinliklerinde somut materyaller

6.4.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

DEHB olan bireyler, fen ve matematik etkinliklerini sürdürmekte bazı güçlükler yaşayabilir. Bu nedenle fen ve matematik etkinliklerinin başında, işlenen konunun önceki konularla bağlantısının açıklanması ve gerektiğinde kısa hatırlatmalar yapılması faydalı olabilir. Fen ve matematiğe ilişkin kavramların öğrenildiği etkinliklerde mümkün olduğunca sade, anlaşılır ve amaca yönelik araç gereç tercih edilmelidir. Etkinliklerde kullanılacak araç gerecin kavram ve becerilerin somut deneyimlerle kazanılmasını sağlayacak nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Örneğin fen etkinliklerinde yaprak, bitki ve ağaç dalları gibi gerçek nesnelerin doğal ortamlarında gözlemlenmesi, bireylerin bu etkinliklerde öğrendiği kavram ve becerileri gerçek yaşamla ilişkilendirmesini kolaylaştırabilir. DEHB olan bireylerin etkinliğe odaklanabilmesi ve ilgisini etkinlik boyunca sürdürebilmesi için araç gerece dokunmasına, araç gereci incelemesine ve keşfetmesine izin verilmelidir (Görsel 6.70). Bu noktada ortamda yalnızca etkinlikte kullanılan araç gerecin bulunmasına özen gösterilmelidir. DEHB olan bireylerle fen ve matematik etkinlikleri yapılırken bireylerin dikkat becerilerini geliştirici ögelere de yer verilmelidir. Örneğin matematik etkinliklerinde eşleme çalışmalarında çeşitli dokulardaki kumaşların kullanılması, geometrik şekillere çevredeki nesneler üzerinden örnekler verilmesi DEHB olan bireylerin matematik becerilerinin yanı sıra dikkat becerilerini de geliştirebilir.

Görsel 6.70: Fen etkinliği örneği

DEHB olan bireylerin etkinliği takip edebilmesi ve istenenleri bağımsız olarak yapabilmesini kolaylaştırmak için kâğıt üzerinde yapılacak fen ve matematik etkinliklerinde konunun önemli noktaları renkli olarak vurgulanmalıdır. Ayrıca aşamalı verilen etkinliklerde her bir aşama bir öncekinden belirgin bir şekilde ayrılarak verilmelidir. Örneğin çiçeğin kısımlarının öğrenildiği bir fen etkinliğinde bireye önce çiçeğin bütünü gösterilip açıklandıktan sonra her bir kısmının vurgulandığı ayrı görsellerin verilmesi, bireyin istenen kısma dikkatini vermesini sağlar.

6.4.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Fen ve Matematik Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel yetenekli bireyler, bireysel farklılıklar olabilmekle birlikte küçük yaşlardan itibaren fen ve matematik etkinliklerine yüksek düzeyde ilgi duyar. Bu bireylerin, özellikle fen etkinliklerine ve doğal olayların gözlemlenmesine olan motivasyonları yüksek düzeydedir. Bu nedenle erken dönemlerden itibaren özel yetenekli bireylerin sık sık gözlem ve çeşitli deneyler yapmasına olanak sağlanmalıdır. Özel yetenekli bireylerin fen ve matematik etkinliklerinde zengin bir içerik ve çeşitli araç gereç olmalıdır. Tekrara yer veren görevlendirmelerden kaçınılmalı; düşünme ve problem çözmeye dayanan etkinliklere ağırlık verilmelidir.

Ülkemizde son yıllarda oldukça önem verilen STEM etkinlikleri (Görsel 6.71); bireylerin fen, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarına ilişkin becerilerinin geliştirilmesini ve bu alanlarda çeşitli deneyimler kazanmasını hedeflemektedir. STEM eğitimi, disiplinler arası bir yaklaşımla erken çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine kadar olan bireylerin yaratıcı problem çözme becerilerinin geliştirilmesini amaçlar. Bu etkinliklerde lego, atık malzeme, yapıştırıcı, kablo, mıknatıs, küçük ampuller gibi birçok araç gereç kullanılabilir.

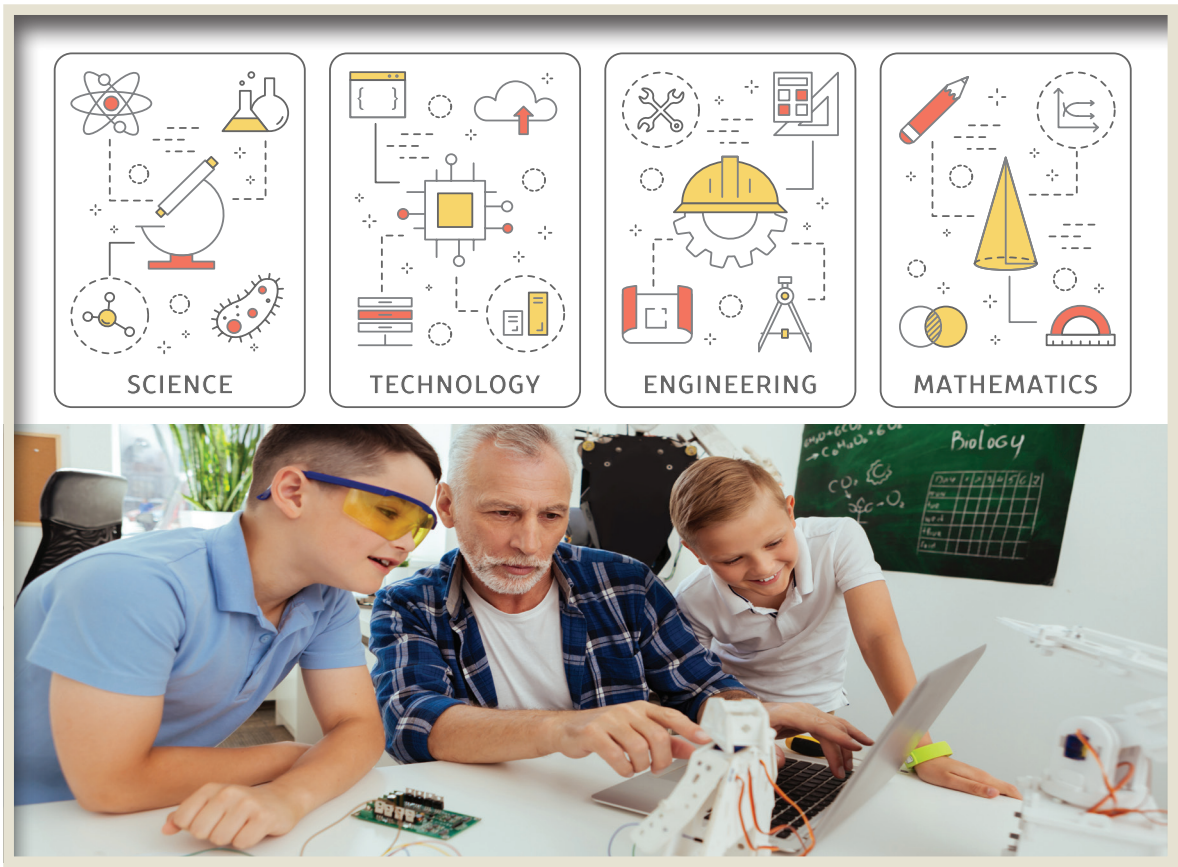

Görsel 6.71: STEM etkinlikleri

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Ülkemizde, 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan "Kazanım Merkezli STEM Uygulamaları"na göre okul öncesi dönemdeki çocuklara STEM eğitimi ile kazandırılabilecek kazanımlardan bazıları şunlardır:

- Havanın çevreyi nasıl etkilediğini açıklar.
- Döngüsel bir tasarım sürecinin bir parçası olarak prototipler geliştirir, test eder ve iyileştirir.
- Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler.
- Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.
- Nesnelerle örüntü oluşturur.
- Mıknatısın farklı veya aynı kutuplarındaki itme ve çekme gücündeki değişiklikleri öngörür.
- Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturup oluşturduğu yapıları çizer.

SIRA SİZDE

- 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan "Kazanım Merkezli STEM Uygulamaları"nı inceleyiniz. Bu yayından bir etkinliği seçerek sınıfınızda arkadaşlarınızla birlikte yapınız.

6.4.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Fen ve Matematik Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama

Özel gereksinimli bireylerle yapılacak fen ve matematik etkinliklerinde ortam, konuşan kişinin yüz ifadeleri ve ağzının net bir biçimde görülebileceği aydınlıkta olmalıdır. Etkinliklerde görme yetersizliği olan bireylerle çalışılıyorsa bireyin konuşan kişiyi rahatlıkla duyabileceği bir mesafede olmasına dikkat edilmelidir. Böylelikle belli aşamaların izlenmesi ile tamamlanabilecek fen ve matematik etkinliklerinin sürdürülmesi kolaylaşır.

Fen ve matematik etkinlikleri; özel gereksinimli bireylerin özellikleri, gelişimsel düzeyleri ve gereksinimlerine göre bireysel olarak veya grup ile yapılabilir. Ortam düzenlemesi buna uygun olarak yapılmalıdır. Örneğin bireysel yapılacak çalışmalarda sınıfın çok büyük olması, sesin yankılanmasına ve bireyin dikkatinin dağılmasına sebep olabilir. Etkinliğin sürdürülmesi ve tamamlanması için çok büyük olmayan bir sınıf tercih edilmelidir. Destek eğitim odasında (Görsel 6.72) iki birey ile yapılacak bir fen veya matematik etkinliğinde bireylerin birbirlerine ya da öğretmene çok yakın ya da çok uzak oturmaları, araç gereç kullanırken güçlük yaşamalarına neden olabilir. Bu durumda fiziksel düzenlemeler uygun mesafeye göre yapılmalıdır (Tablo 6.12).

Görsel 6.72: Destek eğitim odasında matematik etkinlikleri

Tablo 6.12: Matematik Etkinliklerinde Ortam Düzenlemesi

Öğrencilerin Adı ve Soyadı: Kadir ..., Merve ...
Öğrencilerin Yaşı: 8, 9
Öğrencilerin Özellikleri ve Şu Anki Performansı: : Kadir, etkinliğe dikkatini 10-15 dakika verir ve iki aşamalı yönergeleri izler. 20'ye kadar olan sayıları söyler ve yazar. Merve, matematik etkinliklerine katılmaya istekli olur. Bir etkinliğe dikkatini 10 dakika verebilir. 1'den 15'e kadar olan nesneleri sayar, 1'den 9'a kadar olan rakamları yazar. İkinci sınıfa devam etmekte olan kaynaştırma öğrencileri, destek eğitim odasında birlikte matematik dersi almaktadır.
Problem Davranış: Kadir, etkinlik sırasında sıranın kenarına gelmekte, bu konuda sözel olarak hatırlatma yapılmadığında sıradan düşmektedir. Merve, derste kendi yapamadığı bir beceri olduğunda sinirlenip Kadir'e vurmaktadır.
Yapılacak Etkinlik: Öğretmen, öğrencilerin masalarına birer kâğıt koyar. Merve'ye 10-20 tane sayı sayma çubuğu vererek çubukları saymasını ister. Gerekli yerlerde sözel ipucu ile Merve'nin 20'ye kadar saymasını sağlar ve bulduğu miktarı kâğıda yazmasını ister. Öğretmen aynı etkinliği Kadir ile de gerçekleştirir. Kadir'e 20-30 nesne vererek nesneleri saydırır ve Kadir'den sayıyı kâğıda yazmasını ister. Öğrencilerin sırayla saymasını ve sayan arkadaşını izlemesini sağlar. Etkinlikte öğrencilerin farklı araç gereç ile de sayı saymalarını sağlar.
Kullanılacak Araç Gereç: Sayı küpleri, fasulyeler, sayı çubukları, kâğıt ve kalem
Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Destek eğitim odası
Yapılacak Ortam Düzenlemesi **Fiziksel Düzenlemeler:** Öğretmen, Kadir'in sırasını, sıranın bir tarafı duvarda olacak şekilde yerleştirir. Merve'nin sırasını Kadir'le arasında mesafe olacak şekilde veya çapraz olarak yerleştirir. Öğrencilerin sıralarının tam karşısına kendisi oturacak şekilde düzenleme yapar. **Araç Gerecin Hazırlanması:** Öğretmen, gerekli araç gereci, etkinlik öncesinde yanında bulundurduğu bir kutunun içine koyar. Kullanılacak araç gereci çıkarır, kullanımı biteni tekrar kutunun içine koyar.

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

- Öğretmen, öğrencilerin küçük araç gereci kendi gözetiminde kullanmalarına dikkat eder. Kullanımı biten araç gereci tekrar kutuya koyar.
- Öğretmen Kadir'in sırasının bir tarafını duvara doğru yaslar. Sıranın diğer ucuna dikkat çekici olmayan bir dokunsal uyaran (örneğin düğme ya da pürüzlü bir şerit) yapıştırır. Kadir'in her seferinde bu sıraya oturmasını sağlar veya her seferinde uyaranı yapıştırır. Kadir'in oturuş pozisyonunu ders boyunca sık sık kontrol eder. Kadir, sıradaki uyarana dokunduğunda uygun oturması için Kadir'e hatırlatma yapar. Kadir, dokunsal uyaranı kendisi fark ettiğinde oturuşunu düzeltirse Kadir'i sözel olarak uyarmaz. Daha sonra öğretmen dokunsal uyaranı kaldırarak Kadir'i yalnızca sözel olarak uyarır.
- Merve bir beceriyi yapamadığında öğretmen, Merve'ye hemen ipucu vererek Merve'nin dikkatini etkinliğe vermesini sağlar. Böylelikle Merve'nin arkadaşına vurma davranışını önler. Merve yine de arkadaşına vurmaya çalışırsa fiziksel yardım ile Merve'nin yerinde uygun oturmasını sağlar ve yerinde uygun oturma davranışını pekiştirir.

6.17. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Tabloyu Dolduralım:
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

Özel gereksinimli öğrencilere uygun, grupla yapılabilecek bir fen veya matematik etkinliği tasarlayınız. Belirlediğiniz etkinlik için gerekli araç gereci, alınması gereken güvenlik tedbirlerini ve yapılması gereken ortam düzenlemelerini belirleyiniz. Aşağıdaki tabloyu bunlara uygun olarak doldurunuz:

Öğrencilerin Adı ve Soyadı: ....., ...
Öğrencilerin Yaşı: 10, 9
Öğrencilerin Özellikleri ve Şu Anki Performansları:
Problem Davranış:
Yapılacak Etkinlik:

Kullanılacak Araç Gereç:

Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Destek eğitim odası

Yapılacak Ortam Düzenlemesi
Fiziksel Düzenlemeler:

Araç Gerecin Hazırlanması:

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

6.4.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Fen ve Matematik Etkinliği Örnekleri

MATEMATİK ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Rakamları Bulalım
Araç Gereç: Yapışkanlı kâğıtlar, A3 kâğıt, tahta kalemi ve yapışkan
Öğrenme Süreci

- Etkinlik "1-10 arası nesneleri sayısına karşılık gelen rakamlarla eşler." uzun dönemli amacına yöneliktir.
- Öğretmen, etkinlikten önce noktaları 1'den 10'a kadar karışık şekilde kâğıda çizer. Rakamları yapışkanlı kâğıtlara yazar.
- Bireyin noktaları önce parmağı ile tane olarak saymasını sonra nokta sayısı kadar rakamı bulmasını ister. Daha sonra bireyin saydığı nokta sayısına karşılık gelen rakamı kendisine verilen 3 farklı rakam arasından göstermesini ve noktaların üzerine yapıştırmasını söyler.
- Tüm rakamlar bitinceye kadar etkinliği devam ettirir. Gerektiği yerde bireye jest ve mimikle ipucu verir. Daha sınırlı ipucuna ihtiyaç duyduğunda ipucunun yoğunluğunu artırabilir.
- Öğretmen, bireyin etkinliği bağımsız şekilde yapmasını hedeflemelidir. En az sınırlayıcı ipucu kullanmalıdır. Bireyin bağımsız olarak yaptığı doğru yanıtları pekiştirmeli, yönerge verdikten sonra beceriyi sergileyebilmesi için birkaç saniye beklemelidir.
- Etkinlikte silikon tabancası kullanarak görme yetersizliği olan bireyler için kabartma noktalar yapabilir. Rakamlar Braille alfabesi ile yazabilir.
- Öğretmen, birey bu beceriyi tamamen bağımsız olarak gerçekleştirinceye kadar etkinlikler sırasında farklı nesne ve şekillerden yararlanabilir. Örneğin boncuk sayma, yıldız şekillerini sayma gibi sembollere karşılık gelen rakamları da buldurabilir.

Görsel 6.73: Nesne sayısına göre rakam eşleme

MATEMATİK ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Parça Bütün
Araç Gereç: Bütün kavramı araç setleri
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, etkinlikten önce araç setlerinde yer alan nesneleri (Tablo 6.13) sınıfa getirir. Daha sonraki aşamalarda yapılacak olan nesne resmi çalışmaları için nesnelerin fotoğrafını çeker ya da genel ağdan görsellerini bulur.
- Birey ile yan yana oturup I. basamakta yer alan bütün kavramının olumlu ve olumsuz örneğini masaya koyar.
- "Bütün olanı göster." şeklinde veya parmağı ile bütün olan nesneyi göstererek "Bu nedir? Söyle." şeklinde yönerge verir. Bireyin "Bu bütün." cevabını vermesini bekler.
- I. basamaktaki tüm örnekler bitinceye kadar etkinliği devam ettirir. Gerektiği yerde bireye jest ve mimikle veya sözel olarak ipucu verir. Daha sınırlı ipucuna ihtiyaç duyduğunda ipucunun yoğunluğunu arttırabilir. Ancak bireyin bağımsız şekilde yapması hedeflendiği için mümkün olduğunca en az sınırlayıcı ipucu kullanmalıdır.
- Bireyi yanıtları bağımsız şekilde verebilmesi için cesaretlendirebilir. Yönerge verdikten sonra bireyin bütün olanı gösterebilmesi için birkaç saniye beklemelidir.
- Öğretmen, I. basamaktan en az 3 öğretim oturumu planlayıp farklı araç setleri ile öğretim yaptıktan sonra birey tüm cevapları doğru verebildiğinde II. basamağa geçer.
- Aynı aşamaları II. ve III. basamak için de yaptırır.

Tablo 6.13: Bütün Kavramı Araç Setleri

I. Basamak		
No	**Olumlu Örnekler**	**Olumsuz Örnekler**
1.	Bütün portakal	Yarım portakal
2.	Bütün simit	Yarım simit
3.	Bütün ekmek	Yarım ekmek
4.	Bir paket şeker	Yarım paket şeker
5.	Bir bardak meyve suyu	Yarım bardak meyve suyu
II. Basamak		
No	**Olumlu Örnekler**	**Olumsuz Örnekler**
1	Kremalı bütün yuvarlak pasta	Çikolatalı yarım baton pasta
2.	Bütün fırın ekmek	Yarım yuvarlak ekmek
3.	Bir bardak yeşil mercimek	Yarım bardak kırmızı mercimek
4.	Bütün, sivri kırmızıbiber	Yarım, dolmalık yeşilbiber
5.	Bütün kırmızı elma	Yarım yeşil elma
III. Basamak		
No	**Olumlu Örnekler**	**Olumsuz Örnekler**
1.	Bir kavanoz şeker	Yarım kutu krem
2.	Bütün çörek	Yarım portakal
3.	Bütün simit	Yarım sandviç
4.	Bütün muz	Yarım bardak meyve suyu
5.	Bütün limon	Yarım muz

*Siz de kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini hazırlayarak her basamak için öğretim oturumu sayısını arttırabilirsiniz.

FEN ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Çöpler Nerede Olmalı?
Araç Gereç: Çevre temizliği ile ilgili görseller, tek kullanımlık plastik eldiven, bir adet çöp kutusu veya boş koli, bir adet kullanılmış pet şişe
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, gerekli araç gereci etkinlik öncesinde hazırlar.
- Öğretmen, bireylere aşağıdaki soruları sorar.
- Sorduğu her sorudan sonra sırayla görselleri gösterir ve bireylerin verdiği uygun cevapları onaylayarak pekiştirir. Bireyler eksik ve yanlış cevap verdiğinde doğrusunu söyler. Soruyu tekrar sorar. Bireyler uygun cevap verinceye kadar sonraki görsele geçmez. Model olarak öğrencilerin uygun cevaplar vermelerini sağlar.

-Çöp ne demek? Nelere çöp deriz?
-Tekrar kullanımı mümkün olmayan maddelere **çöp** deriz. Örneğin bozulmuş gıdalar, kullanılmış maskeler, yiyecek kabukları...
-Çöpleri nereye atarız?
-Çöp kutusuna atarız.

Görsel 6.74: Çöp kutusu

-Çöpleri çöp kutusuna atmazsak ne olur?
-Çevremiz kirlenir.

Görsel 6.75: Çevre kirliliği

-Çöpleri nereye atmalıyız?
-Çöp kutusuna atmalıyız.

Görsel 6.76: Çöpe atmak

-Çöpleri çöp kutusuna atarsak ne olur?
-Çevremiz temiz olur.

Görsel 6.77: Temiz çevre

- Öğretmen, bireylerden sınıftaki çöp kutusunu göstermelerini sonra yerde bir çöp olup olmadığını kontrol etmelerini ister. Yerde çöp varsa bireylerin eldiven takmalarını sağlar ve yerdeki çöpü, çöpe atmalarını ister.
- Öğretmen, yere düşmüş çöplerin kirlenmiş olduğunu açıklar. Bireylerin ellerinde eldiven yoksa yerdeki nesnelere dokunmamaları söylenir.

-Peki, atık nedir?
-Kullanılmış ve artık kullanılmak istenmeyen, yaşanılan ortamdan uzaklaştırılması gereken maddelere **atık** denir. Pet şişeler, cam şişeler, plastikler, metal kutular, kâğıtlar gibi ambalaj atıkları buna örnektir.

Görsel 6.78: Atık malzemeler

-Atık maddeleri nereye atmalıyız?
-Geri dönüşüm kutusuna atmalıyız.

Görsel 6.79: Geri dönüşüm kutuları

-Atıkları geri dönüşüm kutusuna atarsak ne olur?
-Bazıları tekrar kullanılabilir hâle getirilir. Diğerleri ise çevremize zarar vermemiş olur. Böylelikle doğamızı korumuş, çevremizi temiz tutmuş oluruz.

- Öğretmen, bireylerle birlikte geri dönüşüm kutularının olduğu noktalara gider. Bireylerin kutuları incelemesini sağlar.
- Öğretmen, "Kutulara ne atılmış? Gelirken yerde bir atık madde gördünüz mü?" gibi çevre kirliliğine ilişkin farkındalık yaratacak sorular sorar. Bireylerin eklemek istediği bir şey olup olmadığını sorar ve fikirlerini dinler.
- Öğretmen; etkinlik öncesinde üzerine içine atılması gereken atıkların (pet şişe vb. ambalaj atıkları) resimlerini yapıştırdığı, yeterli büyüklükteki bir koliyi veya kutuyu bireylere gösterir. Atıkları o kutuya atacaklarını söyler. Sonra kutunun içerisine bir adet kullanılmış pet şişe atarak bireylere model olur.
- Etkinlik sonunda bireylere dersi çok güzel dinlediklerini söyleyerek birer kutu meyve suyu veya ambalajlı bir yiyecek verir. Yiyeceklerini bitiren bireylerin atıklarını geri dönüşüm kutusuna atmalarını sağlar.
- Etkinlik; özel gereksinimli bireylerin gelişimsel düzeyine uygun olarak kısaltılabilir, kısımlara bölünerek veya birden fazla ders zamanı ayrılarak yapılabilir.
- Öğretmen, etkinlik sonrasında da atıkları geri dönüşüm kutusuna atmaları için bireylere sık sık model olmalıdır.

MATEMATİK ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Renkli Legolar
Araç Gereç: Legolar ya da renkli boyanmış taşlar, paravan görevi görecek mukavva veya öğrencilerin okul çantası
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, bireyleri ikişerli gruplara ayırır ve legoları dağıtır. Gruptaki iki bireyde de aynı sayıda ve renklerde legolar olmalıdır.
- Bireyleri karşılıklı oturtur. Bireylerin birbirlerinin taşlarını görmemesi için aralarına paravan görevi görecek şekilde çanta veya mukavva koyar.
- Öğretmen tüm sınıfa topluca yönergeler verir ve bireyler ellerindeki malzemelerle yönergelere uygun şekiller oluşturmaya başlar (Örneğin "Kırmızı lego, sarı legonun sağında olmalı.", "Mavi legonun üstüne yeşil legoyu koyun.").
- Dört yönergeden sonra paravanları kaldırır ve bireyler eşlerinin şekilleri ile kendi şekillerini karşılaştırır.
- Farklı şekillerin çıkması hâlinde yönergeleri tekrar verir ve bireylerin aynı şekli yapmasını sağlar.
- Bireylerin oyunu anladığından emin olduktan sonra bu kez gruptaki partnerlerin birbirlerine yönerge vermesini ister. Yönerge verirken "altında-üstünde", "sağında-solunda" gibi ifadeler kullanılmamasını ister.
- Öğretmen, gruptaki her birey dörder kere yönerge verdikten sonra paravanı kaldırır ve şekilleri karşılaştırır.

6.4. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK FEN VEYA MATEMATİK ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

Özel gereksinimli bireylere yönelik fen veya matematik etkinliği örneklerini farklı kaynaklardan araştırınız. Belirleyeceğiniz bir yetersizlik türüne uygun fen veya matematik etkinliği hazırlayarak uygulayınız. Hazırladığınız etkinliği yönergesiyle birlikte atölyede uygulayınız.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Fen veya matematik etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağınızı belirleyiniz.
- Fen veya matematik etkinlik örneklerini kitaplar ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az dört farklı kaynaktan yararlanınız.
- Belirlediğiniz yetersizlik türüne uygun bir fen veya matematik etkinliği hazırlamaya dikkat ediniz.
- Fen veya matematik etkinliğini hangi aşamalarla uygulayacağınızı belirleyiniz.
- Etkinliğin uygulanması sırasında öğrencinin gerçekleştirmesini beklediğiniz davranışları sırasıyla anlaşılır bir şekilde yazınız.
- Fen veya matematik etkinliğiniz için gereken materyalleri listeleyip temin ediniz.
- Etkinliğinizi uygularken özel gereksinimli bireye vereceğiniz yönergeleri bir kâğıda yazınız.
- Öğrenciden beklediğiniz davranışların ve uygulanması planlanan yönergelerin belirlediğiniz yetersizlik türüne sahip bireye uygulanabilir olduğundan emin olunuz.
- Etkinliğin yönergelerini yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Etkinliği yönergeleri ile birlikte atölyede arkadaşlarınızla uygulayınız.
- Etkinliği uygularken ses tonunuzu, jest ve mimiklerinizi etkinliğe uygun kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinliği 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, özel gereksinimli bireylere yönelik fen veya matematik etkinliği hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK FEN VEYA MATEMATİK ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Fen veya matematik etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağını belirledi.					
2	Belirlediği yetersizlik türüne yönelik fen veya matematik etkinlik örneklerini en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan araştırdı.					
3	Seçtiği yetersizlik türüne uygun bir fen veya matematik etkinliği belirledi.					
4	Fen veya matematik etkinliğini hangi aşamalarla uygulayacağını belirledi.					
5	Etkinliğin uygulanması sırasında öğrencinin gerçekleştirmesini beklediği davranışları sırasıyla anlaşılır bir şekilde yazdı.					
6	Uygulayacağı fen veya matematik etkinliği için gerekli araç gereci hazırladı.					
	B) Yazım ve Uygulama Aşaması					
7	Etkinliğin yönergelerini imla kurallarına dikkat ederek ve Türkçeyi düzgün kullanarak belirlediği özel gereksinim türüne uygun özellikte yazdı.					
8	Hazırladığı fen veya matematik etkinliğini sınıfta yönergeleriyle birlikte sundu.					
9	Fen veya matematik etkinliğini uygularken ses tonunu, jest ve mimiklerini etkinliğe uygun kullandı.					
	C) Zaman Yönetimi					
10	Fen veya matematik etkinliğini verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.

Puan: [(Ölçek PuanıX100) /50] formülü uygulanır.

Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

Uygulama ile İlgili Notlar: .....

.....

.....

6.5. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

6.5.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Fen ve Matematik Etkinliklerine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama

Fen ve matematik etkinliklerine yönelik bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlanırken erken çocukluk ve okul öncesi özel eğitim programlarından, özel eğitim uygulama okulları için I. kademe, II. kademe ve III. kademe öğretim programlarından yararlanılır. Buna ek olarak özel eğitim sınıfına, kaynaştırma veya bütünleştirme sınıfına devam eden bir bireye uygun bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanırken ilköğretim programında yer alan amaçlardan yola çıkılır. Ancak bireyselleştirilmiş eğitim programı, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına yönelik olduğu için ilkokul ya da ortaokul çağında olan bir bireye de okul öncesi özel eğitim programında yer alan erken dönem matematik becerileri öğretilmesi amaçlanabilir (Tablo 6.14).

Tablo 6.14: Orta-Ağır Zihinsel Engelli ve OSB Olan Öğrenciler İçin II. Kademe Matematik Dersi Öğretim Programı

Ritmik Sayma

- Birer, ikişer, üçer, dörder, beşer, onar ileriye sayma
- Birer, ikişer, beşer, onar geriye sayma

Doğal Sayılar

- Rakamları gösterme, söyleme ve yazma
- Sayıları gösterme, söyleme ve yazma
- Sayı sıralama
- Basamak değerine ayırma

Dört İşlem

- Toplama yapma
- Çıkarma yapma
- Çarpma yapma
- Bölme yapma
- Basit düzeyde dört işlem problemleri çözme

Ölçme

- Cetvel veya metre ile ölçme
- Saat okuma
- Kâğıt ve madenî paralar
- Basit düzeyde para hesaplamalarını yapma

Veri Analizi

- Çizgi oluşturma

Geometri

- Kare, dikdörtgen, üçgen, dairenin temel özelliklerini söyleme

Örüntü

- İki değişkenli örüntü
- Üç değişkenli örüntü

Özel gereksinimli bireyler ile yürütülen fen etkinliklerinde Okul Öncesi Özel Eğitim Programı'ndaki "bilimsel beceriler ve yöntem, doğal-fiziksel çevre ve yaşam" gibi bilişsel gelişim alt alanlarında yer alan amaçlar doğrultusunda BEP hazırlanabilir (Tablo 6.18'da yer alan fen etkinlikleri kaba değerlendirme formunu inceleyiniz).

İlerleyen yaşlarda görme, işitme, hafif zihin yetersizliği, ortopedik yetersizlik, DEHB olan bireyler ve özel yetenekli bireyler ile fen etkinlikleri için ilköğretim programında yer alan fen bilimleri dersi öğretim programından yararlanılmaktadır. Bireyselleştirilmiş öğretim programında yer alacak amaçlar, kaba değerlendirme araçları ile değerlendirildikten sonra bireyin öncelikli öğrenme ihtiyaçlarına göre belirlenir. Programda yer alan fen bilimleri üniteleri (Tablo 6.15) basitten zora doğru sıralandığından bireyin kaçıncı sınıfta olduğuna bakılmaksızın yapabildiği en son basamaktan bir sonraki ünitede yer alan kazanımlar uzun dönemli amaç olarak alınabilir.

Tablo 6.15: Öğretilebilecek Bazı Fen Konuları

Konu Alan Adı	Ünite Adları
Dünya ve Evren	Gezegenimizi Tanıyalım, Dünyamızın Hareketleri, Dünya, Güneş ve Ay, Güneş Sistemi, Mevsimler ve İklim
Canlılar ve Yaşam	Beş Duyumuz, Besinler, Canlılar Dünyası, İnsan ve Çevre, Vücudumuzdaki Sistemler ve Sağlığı, Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme
Fiziksel Olaylar	Kuvvet ve Etkileri, Elektrikli Araçlar, Kuvvet ve Hareket
Madde ve Doğası	Madde ve Özellikleri
Ses ve Işık	Çevremizdeki Işık ve Sesler, Aydınlatma ve Ses Teknolojileri

Diğer gelişim alanları gibi bilişsel gelişimin temel yapı taşlarından biri olan fen ve matematik becerileri, ilerleyen yaşlarda akademik becerilere temel oluşturur. Bu sebeple ön koşul becerilerinin öğretimi oldukça önemlidir. Tablo 6.16'da 5 ayrı gelişim alt alanından oluşan erken dönem matematik becerileri kaba değerlendirme formu bulunmaktadır. Formdaki her bir gelişim alt alanındaki amaçların kendi içinde kolaydan zora nasıl sıralandığını inceleyiniz.

Tablo 6.16: Erken Dönem Matematik Becerileri Kaba Değerlendirme Formu

Bildirimler	Evet	Hayır
Sayı Kavramları ve Nicelik		
En fazla üç nesnenin kaç tane olduğunu nesnelere bakarak saymadan söyler.	X	
En fazla beşe kadar olan nesneleri teker teker sayar.	X	
Doğru sırayla 1'den 10'a kadar birer ritmik sayar.	X	
En fazla dört nesnenin kaç tane olduğunu nesnelere bakarak saymadan söyler.	X	
En fazla ona kadar olan nesne grubu için "Kaç tane?" sorusunu nesneleri teker teker sayarak yanıtlar.	X	
10'a kadar olan sayılar için her sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.	X	
Doğru sırayla 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar.	X	
Verilen bir sayıdan başlayarak 20'ye kadar ileriye doğru birer ritmik sayar.	X	
Yirmiye kadar olan nesneleri sayıp nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.		X
1-10 arasındaki rakamların adlarını söyler.		X

1-10 arası nesneleri, nesnelerin sayısına karşılık gelen rakamlarla eşler.		X
1-10 arası rakamları büyüklük ve küçüklüklerine göre karşılaştırır.		X
Birinci, ikinci ve sonuncu kavramlarını, sorulduğunda söyler.		X
Sayı İlişkileri ve İşlemler		
İki nesne grubunu çokluklarına göre eşleştirir.	X	
Sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun “daha çok” ve “daha az” olanını söyler.	X	
En fazla beş tane nesne içeren iki nesne grubundaki nesneleri sayarak ya da bire bir eşleyerek karşılaştırıp nesne grupları için “daha az”, “aynı” ya da "daha çok" kavramlarını kullanır.	X	
Bir nesne grubunun sayısını artırmak için gruba bir nesne ekler.		X
Bir nesne grubunun sayısını azaltmak için gruptan bir nesne çıkarır.		X
İki nesne grubu birleştirildiğinde grup içindeki nesne sayısının arttığını ya da grubun büyüdüğünü söyler.		X
Bir nesne grubundan küçük bir grup nesne çıkarıldığında grup içindeki nesne sayısının azaldığını ya da grubun küçüldüğünü söyler.		X
En fazla 5’e kadar olan nesnelerle toplama işlemi yapar.		X
En fazla 5’e kadar olan nesnelerle çıkarma işlemi yapar.		X
Resimlerle sözel ifadeler kullanarak toplamı en fazla 5’e kadar olan toplama işlemi yapar.		X
Resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yapar.		X
Sonucu 5'i geçmeyecek şekilde parmakları ile toplama ve çıkarma işlemi yapar.		X
Geometri ve Uzamsal Algı		
Daire, üçgen, kare ve dikdörtgen geometrik şekillerinin adlarını söyler.	X	
Öğrendiği şekilleri günlük yaşamda ya da resimlerde karşılaştığı şekillerle eşleştirir.	X	
Varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda, aşağıda kavramlarını kullanarak söyler.	X	
Eş iki yarım parçayı birleştirerek bir bütün oluşturur.	X	
Farklı malzemeler kullanarak daire, üçgen, kare ve dikdörtgen geometrik şekillerini oluşturur.	X	
Farklı bir şekil oluşturmak için geometrik şekilleri birleştirir.		X
Varlıkların mekânda konumunu içinde, dışında, yanında, arasında, önünde, arkasında, uzağında, yakınında ve sağında, solunda kavramlarını kullanarak söyler.		X
Çevresindeki nesneleri geometrik şekillerin ismini kullanarak betimler.		X
Örüntüler ve Sınıflama		
Nesneleri renk, şekil, doku, ayrıntı gibi fiziksel bir ve iki özelliğine göre en az iki gruba ayırır.	X	
Şarkıların ya da öykülerin tekrarlayan bölümüne sözel olarak, mırıldanarak veya vücut hareketleriyle katılır.	X	

Bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan ikili basit bir örüntünün aynısını yapar.	X	
Bir nesnenin bir özelliği değiştirilerek oluşturulan ikili ve üçlü basit bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirir.	X	
Bir ögesi eksik bırakılan ikili basit bir örüntünün eksik parçasını tamamlar.		X
Ölçme ve Karşılaştırma		
Nesneleri ve nesnelerin resimlerini büyüklük-küçüklük, uzunluk-kısalık yönünden karşılaştırır.	X	
Üç veya dört nesneyi büyüklüklerine göre sıralar.	X	
İki nesneyi büyüklük, uzunluk ve ağırlıklarına göre "daha" ifadesini kullanarak karşılaştırır.		X
Nesnelerin miktarını bardak, kaşık ya da kepçe gibi standart olmayan araçlar kullanarak ölçer.		X
Nesnelerin uzunluklarını karış, ayak ya da adım gibi standart olmayan araç ve teknikler kullanarak ölçer.		X
İki nesneyi büyüklük, uzunluk ve ağırlıklarına göre "en" ifadesini kullanarak birbiri ile karşılaştırır.		X

6.5.2. Fen ve Matematik Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları

Tablo 6.17'de matematik etkinliği BEP örneği verilmiştir.

Tablo 6.17: Matematik Etkinliği BEP Örneği

20..-20.. EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
..... OKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı: Matematik etkinliği
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi: Özel Eğitim Öğretmeni

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

Adı ve Soyadı	**.....**
Yaşı	
Sınıfı	**Hafif-zihin özel eğitim sınıfı**

Performans Düzeyi: .....(bireyin adı); daire, üçgen, kare geometrik şekillerinin adlarını sorulduğunda söyler. Doğru sırayla 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar. En fazla 10'a kadar olan nesne grubu için "Kaç tane?" sorusunu nesneleri teker teker sayarak yanıtlar. Nesneleri ve nesnelerin resimlerini büyüklük-küçüklük, uzunluk-kısalık yönünden karşılaştırır.

<table>
<tr><th colspan="5">AMAÇLAR</th></tr>
<tr><th>Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)</th><th>Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)</th><th>Başlangıç ve Bitiş Tarihleri</th><th>Kullanılacak Yöntem ve Teknikler</th><th>Araç Gereç ve Ortam</th></tr>
<tr><td rowspan="3">1. Öğrenci, öğretim dönemi sonunda kendisine gösterilen geometrik şekiller arasından dikdörtgen olan şekli gösterir.</td><td>1.1. Aynı türde, aynı tipte 4 farklı geometrik şekil arasından “Dikdörtgen olanı göster.” dendiğinde ¾ oranında gösterir.</td><td rowspan="3">Ekim
-
Kasım</td><td rowspan="3">Yanlışsız öğretim yöntemleri</td><td rowspan="3">Farklı materyallerden yapılmış geometrik şekiller

Sınıf ortamı</td></tr>
<tr><td>1.2. Aynı türde, farklı tipte 4 farklı geometrik şekil arasından “Dikdörtgen olanı göster.” dendiğinde ¾ oranında gösterir.</td></tr>
<tr><td>1.3. Farklı türde, farklı tipte 4 farklı geometrik şekil arasından “Dikdörtgen olanı göster.” dendiğinde ¾ oranında gösterir.</td></tr>
<tr><td colspan="5">ARA TATİL</td></tr>
<tr><td rowspan="4">2. Öğrenci, öğretim dönemi sonunda kendisine gösterilen 20 ile 50 arasındaki sayıları ¾ oranında bağımsız olarak yazar.</td><td>2.1. Kendisine “..... sayısını nesnelerle yap.” yönergesi verildiğinde ¾ oranında yapar.</td><td rowspan="4">Kasım
-
Şubat</td><td rowspan="4">Basamaklandırılmış yöntem</td><td rowspan="4">Sayı boncukları, sayı kartları, kâğıt, kalem

Sınıf ortamı</td></tr>
<tr><td>2.2. Kendisine “..... sayısını göster.” yönergesi verildiğinde sayıyı ¾ oranında gösterir.</td></tr>
<tr><td>2.3. Kendisine gösterilen sayılar sorulduğunda, verildiğinde sayıları ¾ oranında söyler.</td></tr>
<tr><td>2.4. Kendisine “..... sayısını yaz.” yönergesi verildiğinde rakamları ¾ oranında yazar.</td></tr>
<tr><td colspan="5">ARA TATİL</td></tr>
<tr><td rowspan="3">3. Öğrenci, öğretim dönemi sonunda kendisine gösterilen paranın adını kuruş ve lira kavramlarını kullanarak söyler.</td><td>3.1. Kendisine gösterilen bozuk paralar arasından “Kaç kuruş? Söyle.” yönergesi verildiğinde ¾ oranında söyler.</td><td rowspan="3">Nisan
-
Mayıs
-
Haziran</td><td rowspan="3">Ayrık denemelerle öğretim</td><td rowspan="3">Kâğıt ve demir para maketleri, renkli fotokopileri

Sınıf ortamı</td></tr>
<tr><td>3.2. Kendisine gösterilen kâğıt paralar arasından “Kaç lira? Söyle.” yönergesi verildiğinde ¾ oranında söyler.</td></tr>
<tr><td>3.3. Kendisine gösterilen para çeşitleri arasından “Kaç kuruş veya lira? Söyle.” yönergesi verildiğinde ¾ oranında söyler.</td></tr>
</table>

Problem Davranış	30 dakikalık ders esnasında her 3 dakikada bir masadan kalkmak. Sınıfta dolaşmak.
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi	Öğretmen, masadan kalkma ve sınıfta dolaşma davranışının sergilendiği durumları belirler. Etkinlik sırasında öğrencinin masadan kalkma davranışını sergilenmeden önce fark eder. Öğrenci problem davranışı sergilemeden önce öğretmen öğrencinin oturma davranışını pekiştirir ve uygun davranışı öğrenciye hatırlatır.
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi	Her problem davranış sergilenmeden önce oturma davranışı pekiştirilir. Sınıfta oturan diğer öğrencilerin oturma davranışı da pekiştirilir.

Tablo 6.18: Fen Etkinlikleri Kaba Değerlendirme Formu

Taha, ana sınıfına devam eden bir kaynaştırma öğrencisidir. Tablo 6.19'da, Taha için doldurulmuş okul öncesi dönemde yapılan fen bilimleri etkinliklerine ilişkin kaba değerlendirme formu Tablo 6.18'de verilmiştir.

Bildirimler	Evet	Hayır
Çevresindeki nesneler ve olaylar hakkında sorular sorar.	X	
Çevresindeki nesneler ve olayları gözlemleyerek tanımlar.	X	
Nesnelerin benzerlikleri ve farklılıklarını fiziksel özelliklerine göre söyler.	X	
Vücudundaki on küçük parçanın isimlerini söyler.		X
Güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlar.		X
Canlıların ortak özelliklerini söyler.		X
Bitkilerin temizlik, beslenme ve bakım ihtiyacı olduğunu söyler.		X
Hayvanların temizlik, beslenme ve bakım ihtiyacı olduğunu söyler.		X
Duyularını kullanarak varlıklar hakkında topladığı bilgileri anlatır.	X	
Gözlemlediği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklar.		X
Nesnelerin hangi malzemeden yapıldığını söyler.		X
Sorulduğunda maddenin hallerini söyler.		X
Maddenin hâlleri arasındaki dönüşümü basitçe açıklar.		X
Canlıların fiziksel özellikleri ya da davranışlarındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.		X
Dağ, nehir, okyanus, çöl ve deniz gibi yeryüzü şekillerinin özelliklerini söyler.		X
Günün farklı zaman dilimlerinin isimlerini söyler.		X
Haftanın günlerini sırasıyla söyler.		X
Çevresindeki nesneler ve olaylar hakkında sorular sorar.	X	
Çevresindeki nesneler ve olayları gözlemleyerek tanımlar.		X
Nesnelerin benzerlik ve farklılıklarını fiziksel özelliklerine göre söyler.		X

Tablo 6.19: Fen Etkinliği BEP Örneği

20...-20... EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
. . . . . ANAOKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı: Fen Etkinlikleri
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi: Özel Eğitim Öğretmeni

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

Adı ve Soyadı	**Taha ...**
Yaşı	**6**
Sınıfı	**Ana sınıfı**

Performans Düzeyi: Bir etkinliğe dikkatini on dakika süre ile verir. Bu nedenle fen etkinliklerinde çalışmaların 10-15 dakikalık periyotlar sonrasında 1-2 dakikalık aralar verilerek sürdürülmesine ve bu dikkat süresinin giderek artırılmasına ihtiyaç duyar. Çevresindeki nesneleri ve olayları gözlemler, bunlar hakkında soru sorar. Nesnelerin fiziksel özelliklerine göre benzerlik ve farklılıklarını söyler. Duyularını kullanarak varlıklar hakkında bilgi toplar ve bunları anlatır.

AMAÇLAR

Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Kullanılacak Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
1. İnsan vücudunu içeren görselden adı sorulan on küçük parçanın adını söyler.	1.1. İstendiğinde vücudundaki on küçük parçadan adı söyleneni gösterir.	Eylül - Kasım	Yanlışsız öğretim, video destekli öğretim, sözel ipucu, model olma	Sınıf ortamı Görsel kartlar, konu ile ilgili video ve şarkılar
	1.2. İnsan vücudunu içeren görselden adı söylenen on küçük parçadan sorulanı gösterir.			
	1.3. Vücudunda adı sorulan on küçük parçanın adını söyler.			
	1. 4. İnsan vücudunu içeren görselden adı sorulan on küçük parçanın adını söyler.			
2. Sorulduğunda canlıların ortak özelliklerini söyler.	2. 1. Kendisine gösterilen en fazla dört görsel seçenek arasından cansız olanı gösterir.	Aralık - Şubat	Doğrudan öğretim	Sınıf ortamı Görsel kartlar
	2. 2. Kendisine gösterilen en fazla dört görsel seçenek arasından canlı olanı gösterir.			
	2. 3. Görsel kartlar ile ipucu verildiğinde canlı varlıkların ortak özelliklerini söyler.			

3. Kendisine gösterilen görsellerdeki maddelerin hâlleri sorulduğunda maddenin hâlini bağımsız olarak söyler.	3.1. Kendisine gösterilen görseldeki katı maddenin hâli sorulduğunda katı olduğunu söyler. 3.2. Kendisine gösterilen görseldeki sıvı maddenin hâli sorulduğunda sıvı olduğunu söyler. 3.3. Kendisine gösterilen görseldeki gaz maddenin hâli sorulduğunda gaz olduğunu söyler.	Mart - Mayıs	Yanlışsız öğretim, sözel ipucu, model olma	Sınıf ortamı Katı, sıvı ve gaz hâllerdeki maddelere ilişkin görsel kartlar
4. Sınıfta bulunan bir bitkinin bakımını gerçekleştirmek için aldığı görevi haftanın belli bir günü yerine getirdiğini çizelgeye işler.	4.1. Bitkilerin büyümek için suya ve güneş ışığına ihtiyacı olduğunu söyler. 4. 2. Sınıftaki bir bitkinin bakımında görev almak için istekli olduğunu ifade eder. 4. 3. Öğretmen "Bugün bitkilerin bakım günü." dediğinde belirlenmiş bir bitkiye uygun miktarda suyu bağımsız olarak verir. 4. 4. Bitkiye su verdikten sonra bir adet çiçek çıkartmasını, öğretmenin hazırlamış olduğu çizelgeye bağımsız olarak yapıştırır.	Mart - Haziran	Fırsat öğretimi, doğrudan öğretim, model olma, sözel ipucu	Sınıf ortamı Bitkilerin ihtiyaçlarına ilişkin görsel kartlar, bir adet bitki, bir adet sürahi, çizelge, çıkartma
Problem Davranış	Öğrencinin fen etkinliklerinde bir problem davranışı gözlemlenmemiştir, etkinliklere uygun biçimde katılmakta ve sürdürmektedir.			
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi	Öğrencinin etkinliği sürdürmesi sözel pekiştireçlerle pekiştirilir. Ayrıca öğrencinin her 12 dakikada bir yerinden kalkıp istediği bir oyuncakla 1-2 dakika oynamasına izin verilir. Bu süre, dikkat süresinin artırılması amacıyla giderek artırılır.			

6.18. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Çizelge Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Genel ağdan en az beş çizelge örneği bularak inceleyiniz.
- Tablo 6.20'de verilen BEP'te yer alan dördüncü uzun dönemli amacı ve bu amacın üçüncü ve dördüncü kısa dönemli amaçlarını inceleyiniz.
- Siz de çizelge hazırlamak için istediğiniz bir veya birkaç beceri belirleyiniz.
- Belirlediğiniz becerilere ilişkin çizelge hazırlayınız.
- Çizelgenizi günlük, haftalık veya aylık olarak hazırlayabilirsiniz.
- Hazırladığınız çizelgenin özel gereksinimli öğrenciler için uygun olduğundan emin olunuz.
- Hazırladığınız çizelgeyi arkadaşlarınıza gösteriniz.
- Siz de arkadaşlarınızın hazırladığı çizelgelerden en az üç tanesini inceleyiniz.

6.5. UYGULAMA FAALİYETİ

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda aşağıda verilen aşamaları takip ederek fen ve matematik etkinliğine uygun BEP hazırlayınız.

Bireyselleştirilmiş eğitim planları hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Öğrencinin yapabildiği ve sınırlılık yaşadığı becerileri fen veya matematik etkinliklerine yönelik kaba değerlendirme formundan inceleyiniz.
- Elde ettiğiniz bilgileri, açık, anlaşılır ve olumlu cümle yapılarıyla "Performans Düzeyi" bölümüne yazınız.
- Öğrencinin BEP'ine, fen veya matematik etkinliği için kaba değerlendirme sonucuna uygun olarak hangi beceri ya da kavramların öncelikli olarak alınacağına karar veriniz.
- Bu beceri ya da kavramların neden öncelikli olduğunu açıklayınız.
- Öğretilmesi planlanan beceri veya kavram için açık, somut, anlaşılır davranışlardan oluşan uzun dönemli amaç yazınız.
- Uzun dönemli amaçları küçük parçalara ayırarak bireyin adım adım öğrenmesini sağlayan somut, açık, anlaşılır kısa dönemli amaçlar yazınız.
- Belirlenen amaçların çalışılacağı zamanı, gerçekçi hedefler koyarak "Başlangıç ve Bitiş Tarihleri" bölümüne yazınız.
- Öğretim ve değerlendirme aşamasında kullanılacak yöntem ve teknikleri bireyin özelliklerine ve amaca uygun şekilde yazınız.
- Öğretimin yapılacağı ortamları, öğretim sırasında kullanılacak araç gereci, bireyin gelişim özelliğine ve amaca uygun şekilde yazınız.
- Bireyselleştirilmiş eğitim planı yaparken Türkçeyi doğru kullanınız ve imla kurallarına dikkat ediniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI				
Ders Adı: BEP Hazırlama Tarihi: Sorumlu Kişi(ler):				
ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER				
Öğrencinin Adı ve Soyadı				
Öğrencinin Yaşı				
Öğrencinin Sınıfı				
Performans Düzeyi:				
AMAÇLAR				
Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Kullanılacak Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
Problem Davranış				
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi				
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi				

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Değerlendirme Tarihi:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Öğrencilerin bilgilerini doğru ve anlaşılır şekilde yazdı.		
2	Kaba değerlendirme sonuçlarına uygun, açık, anlaşılır, ölçülebilir davranışlardan oluşan performans düzeyi yazdı.		
3	Kaba değerlendirme sonuçlarına göre çalışılacak beceriyi ya da kavramı belirledi ve neden bu becerinin seçildiğini açıkladı.		
4	Belirlenen beceri ya da kavrama ilişkin uzun dönemli amaçları açık, anlaşılır, somut ve ölçülebilir şekilde yazdı, açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
5	Uzun dönemli amaçları, hedef bireyin düzeyine uygun kısa dönemli amaçlara ayırdı ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
6	Kullanılacak öğretim ve değerlendirme yöntemini belirledi, neden o yöntemin seçildiğinin açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
7	Öğretimin yapılacağı araç gereci öğrencinin ihtiyaçlarına, kazandırılacak beceri ve kavrama uygun seçti, açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
8	Öğretim yapılacak ortamı, öğrencinin ihtiyaçlarını ve güvenliğini gözeterek seçti, açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
9	Öğretimin başlangıç ve bitiş tarihlerini gerçekçi ve uygulanabilir şekilde belirledi, açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
10	Bireyselleştirilmiş eğitim planını hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına uydu.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler, öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

6.5.3. Fen ve Matematik Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları

Fen ve matematik etkinlikleri için BÖP Tablo 3.5'te verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 6.20: BÖP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI ÖRNEĞİ	
Sorumlu Kişiler:	**Sınıfı:**
Ders / Konu	Matematik Etkinlikleri / Tam Saatleri Okuma
Öğrencinin Adı ve Soyadı	.....
Öğrencinin Beceriye İlişkin Performans Düzeyi	Öğrenci, 1'den 12'ye kadar sayar ve yazar. Nesne ve resimlerle eşleştirme yapar. "Hangisi uzun? Göster." dendiğinde gösterir. Uzun ve kısa olan gösterildiğinde "Bu uzun." ya da "Bu kısa." şeklinde söyler. Tut, getir, yap, göster, koy, yaz yönergelerini yerine getirir.
Uzun Dönemli Amaç	Saatin kaç olduğunu bir yılın sonunda 3/4 oranında söyler.
Kısa Dönemli Amaçlar	1. Kendisine sunulan tam saati, akrep ve yelkovanı rakamların üzerine getirerek gerçek nesne ile ¾ oranında yapar. 2. Kendisine sunulan tam saatin olumlu örneğini içeren kartı, resimli kartlar arasından ¾ oranında gösterir. 3. Kendisine sunulan tam saati ¾ oranında söyler. 4. Kendisine sunulan tam saati ¾ oranında çizer.
Öğretimsel Amaçlar	Öğretmenin saat maketi ile yaptığı tam saati kendi önündeki maket ile ¾ ölçütünde yapar. Öğretmenin saat maketi ile yaptığı tam saati kendi önündeki resimli saat kartları arasından ¾ ölçütünde gösterir. Öğretmenin saat maketi ile yaptığı tam saati gördüğünde tam saatin kaç olduğunu ¾ ölçütünde söyler. Öğretmenin saat maketi ile yaptığı tam saati kendi önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek ¾ ölçütünde yazar. Öğretmenin önündeki resimli kartlar arasından gösterdiği tam saati kendi önündeki saat maketi ile ¾ ölçütünde yapar. Öğretmenin önündeki resimli kartlar arasından gösterdiği tam saati kendi önündeki resimli saat kartları arasından ¾ ölçütünde gösterir. Öğretmenin önündeki resimli kartlar arasından gösterdiği tam saati ¾ ölçütünde söyler. Öğretmenin önündeki resimli kartlar arasından gösterdiği tam saati kendi önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek ¾ ölçütünde yazar. Öğretmenin söylediği tam saati kendi önündeki saat maketi ile ¾ ölçütünde yapar. Öğretmenin söylediği tam saati kendi önündeki resimli saat kartlar arasından ¾ ölçütünde gösterir.

	Öğretmenin söylediği tam saati ¾ ölçütünde söyler. Öğretmenin söylediği tam saati kendi önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek ¾ ölçütünde yazar. Öğretmenin önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek yazdığı tam saati kendi önündeki saat maketi ile ¾ ölçütünde yapar. Öğretmenin önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek yazdığı tam saati kendi önündeki resimli saat kartları arasından ¾ ölçütünde gösterir. Öğretmenin önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek yazdığı tam saati ¾ ölçütünde söyler. Öğretmenin önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek yazdığı tam saati kendi önündeki kâğıda akrep ve yelkovan çizerek ¾ ölçütünde yazar.
Yöntem	Basamaklandırılmış yöntem
Pekiştireçler	Her doğru tepkinin ardından aferin, bravo, alkış, çak! gibi sosyal pekiştireçler verilir.
Öğretim Süreci	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Öğretmen, daha önceden masanın üzerinde olan her şeyi kaldırır. Ortamda dikkat dağıtıcı uyaranları en aza indirir. Masanın üzerinde yalnızca resimli saat kartları, iki tane saat maketi, iki tane kalem ve kâğıt bulunur.
B) Araç Gereç	Yap basamağı için iki adet yelkovan ve akrebi, oynatılabilir saat maketi, göster basamağında kullanılacak hem öğretmen hem öğrenci için 12 tane tam saat ayarını gösteren görsel kartlar, yaz basamağı için bir kâğıda çizilmiş akrebi ve yelkovanı olmayan saat şekilleri ve iki adet kalem dersten önce hazır bulundurulur. Görsel 6.80: Saat maketi Görsel 6.81: Görsel kartları 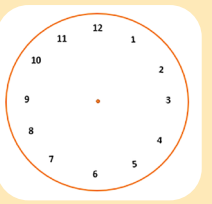 Görsel 6.82: İçi boş saat
C) Süre	25 dk.

Ç) Dersin işlenişi	Öğretmen ve öğrenci yan yana oturur. Öğretmen, öğrenciye birlikte saat okumayı öğreneceklerini söyler. Öğretmen, saat maketi ile tam saat ayarını (saat 12:00) her seferinde yapar. Öğrenci; sırasıyla tam saat ayarını nesnelerle yapar, resimli kartlar arasından gösterir, söyler, ve boş saat şekline çizer. Ardından öğretmen, masaya dört tane tam saatleri gösteren resimli kart koyar. Saat 12:00'yi gösteren resimli kartı her seferinde gösterir. Öğrenci; sırasıyla tam saat ayarını nesnelerle yapar, resimli kartlar arasından gösterir, söyler ve boş saat şekline çizer. Öğretmen, masadaki resimli kartları kaldırır. Her seferinde saat 12:00 diyerek öğrenciden sırasıyla söylediği saat ayarını nesnelerle yapmasını, resimli kartlar arasından göstermesini, söylemesini ve boş saat şekline çizmesini ister. Daha sonra masaya boş saat çizimlerinin bulunduğu kâğıtları koyar. Saati her seferinde tekrar çizer. Öğrenci; sırasıyla tam saat ayarını nesnelerle yapar, resimli kartlar arasından gösterir, söyler ve boş saat şekline çizer. Öğrenci uygulamadaki her bir işlemi doğru yaptığında öğretmen, öğrenciye hazırlamış olduğu pekiştireçleri sunar ve diğer uygulamaya geçer. Öğrenci yanlış yaptığında yanlış yapılan basamak tekrar edilir.

Değerlendirme

Basamaklandırılmış yönteme göre hazırlanan değerlendirme aracı uygulanır. Öğrencinin her bir saat modelini doğru yapıp yapmadığına bakılır. Öğrencinin hangi aşamada daha başarılı olduğuna, hangi aşamada desteklenmeye ihtiyacı olduğuna bakılır. Öğretim, gerektiği durumlarda tekrarlanır.

Kalıcılık ve Genelleme

Kalıcılık: Öğrenci, tüm basamakları bağımsız olarak gerçekleştirebildiğinde öğretim sonlandırılır. İlerleyen zamanlarda farklı becerilerin öğretimi yapılırken belli aralıklar ile **tam saatleri okuma** öğretim oturumları değerlendirilir. Öğrenci beceriyi hâlâ bağımsız şekilde yapıyorsa kalıcılık sağlanmış kabul edilir; yapamıyorsa öğretim oturumu belli aralıklarla tekrar edilir.

Genelleme

- Farklı saat maketlerinde öğretim tekrar edilir.
- Sınıfta ya da teneffüste tam saatlerde öğrencinin ortamdaki saate bakması sağlanır ve öğrenciye “Saat kaç?” sorusu sorulur.
- Öğrencinin ailesi ile iş birliği yapılarak aileden tam saat zamanlarında öğrenciye saati sormaları, öğrenci saati doğru okuduğunda öğrencinin davranışını sosyal olarak pekiştirilmeleri istenir.
- Tam saatlerde ses çıkaran analog saat, öğrenciye hediye olarak alınır. Yarım saatler öğretimine geçilene kadar öğrenci tam saatlere bakmaya ve saati okumaya teşvik edilir.

6.5.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Fen ve Matematik Etkinliklerine Yönelik Grup Eğitimi Planı

Özel gereksinimli bireylerle fen ve matematik etkinliklerine ilişkin grup çalışmaları yapılabilir. Bu etkinlik bireylerin bireysel performansları dikkate alınarak planlanmalıdır. Grup çalışmalarının yapılabilmesi için etkinliklerde kazanılması hedeflenen becerilere bireylerin BEP'lerinde yer verilmesi ve bireylerin etkinliği yapabilmesi için gerekli becerileri kazanması gerekir. Örneğin grupla yapılacak bir toplama etkinliği, rakamları bilmeyen bir birey için uygun olmayabilir. Vücudumuzdaki birçok organın adını söyleyebilen bir birey için de bu konuda yapılacak bir grup çalışması uygun olmayabilir. Her iki durumda da etkinliğin çok kolay veya çok zor olması bireylerin etkinliği sürdürmelerini zorlaştırabilir. Grup etkinliğine katılacak bireylerin performansının bire bir aynı olması mümkün değildir. Bu noktada benzer performans gösteren bireylerle grup etkinlikleri yapılmasına özen gösterilmelidir. Örneğin geometrik şekillerin öğrenildiği bir grup çalışmasında bireylerin sırasıyla üçgen, kare ve daireyi bildikleri varsayıldığında diğer iki geometrik şekli bir grup etkinliğinde öğrenebilirler. Öğretmenin bireylerin henüz öğrenmedikleri bir geometrik şekli tamamlamaları için boyama veya çizgi üzerine nesne dizme etkinliği yaptırması ve sonrasında arkadaşlarına sunmalarını istemesi bireylerin etkinliğe katılmaya istekli olmalarını sağlayabilir. Böylelikle öğretmen bireylerin hem etkinliği sürdürebilmelerini sağlar hem de akranlarından öğrenebilmeleri için fırsat yaratır.

6.5.5. Fen ve Matematik Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları

Fen ve Matematik etkinlikleri için GEP Tablo 6.21'de verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 6.21: Grup Eğitim Planı Örneği

<table>
<tr><th colspan="3">GRUP EĞİTİM PLANI ÖRNEĞİ</th></tr>
<tr><td colspan="2">Görevli Kişi: Okul Öncesi Öğretmeni</td><td>Sınıfı: Ana sınıfı</td></tr>
<tr><td>Ders</td><td colspan="2">Oyun ve Hareket Etkinliği</td></tr>
<tr><td>Öğrencilerin Adı ve Soyadı</td><td colspan="2">Gülşah ...
Eren ...</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Öğrencilerin Eğitsel Performans Düzeyi</td><td>Gülşah</td><td>Eren</td></tr>
<tr><td>Özel yetenek tanısı almış kaynaştırma öğrencisidir. Okuma yazma becerilerini kazanmıştır.
Detaylı resim çizebilmekte, fen ve matematik etkinliklerine ilgi duymaktadır. Resim yapmaya ve kitap okumaya ilgi duymaktadır.</td><td>Özel yetenek tanısı almış kaynaştırma öğrencisidir. Okuma yazma becerilerini kazanmıştır.
Fen ve sanat etkinliklerine ilgi duymaktadır. Deney ve gözlem yapmaya istekli olmaktadır. Uzay, kitaplardaki görseller, doğa ve renkler konularına ilgi duymaktadır.</td></tr>
<tr><td>Uzun Dönemli Amaç</td><td colspan="2">Suyun kaldırma kuvvetinin ne olduğunu ve nesnelere etkisini açıklar.</td></tr>
</table>

Kısa Dönemli Amaçlar	1. Suda batan ve batmayan nesnelere örnekler verir. 2. Nesnelerin suda batmamalarının sebebinin suyun kaldırma kuvveti olduğunu söyler. 3. İçinde hava olan nesnelerin suda batmadığını söyler. 4. Suyun ve tuzlu suyun kaldırma kuvvetinin farklı olduğunu söyler.
Öğretimsel Amaçlar	Suda batan nesnelere örnekler verir. Suda batmayan nesnelere örnekler verir. Suyun nesnelere kuvvet uygulayarak nesneleri kaldırdığını söyler. Nesnelerin suda batmamalarının sebebinin suyun kaldırma kuvveti olduğunu söyler. İçinde hava olan nesnelerin suda batmadığını söyler. İçinde hava olmayan nesnelerin bazılarının suda battığını söyler. İçinde hava olmayan nesnelerin bazılarının suda batmadığını söyler. Suyun ve tuzlu suyun kaldırma kuvvetinin farklı olduğunu söyler. Suda batan, tuzlu suda batmayan nesnelere örnekler verir. Tuzlu suyun kaldırma kuvvetinin sudan daha fazla olduğunu söyler.
Yöntem	Deney, buluş yoluyla öğretim
ÖĞRETİM SÜRECİ	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi	Destek eğitim odası Öğretmen, geniş bir masanın üzerini boşaltır. Derste kullanılacak araç gereci ders öncesinde hazırlayıp masanın üzerine koyar. Kullanımı biten araç gereci masanın üzerinden kaldırır.
B) Araç Gereç	Küçük bir kap, büyük bir kap, iki adet eş uzun bardak, su, boncuk, küçük taşlar, pinpon topu, bozuk para, düğme, 3 adet pet şişe, bilye, tuz, soyulmuş mandalina, soyulmamış mandalina ve iki adet taze yumurta
C) Süre	30 dk.

Ç) Dersin İşlenişi

Öğretmen dersin başında "Çocuklar bugün sizlerle bazı deneyler yapacağız." der. Öğrencilerle su hakkında sohbet eder. "Suyu hayatımızın birçok alanında kullanırız, içeriz, yemeklere koyarız. Bazı hayvanlar suda yaşar. Su üzerinde ulaşım sağlarız." der. Öğrencilerden de sohbet esnasında örnekler vermelerini ister. "Hazırsanız başlayalım." der.

- Öğretmen, küçük kabın içerisine bir pinpon topu koyar. Sonra kaba su doldurmaya başlar. Kap suyla doldukça pinpon topu suyun yüzeyine çıkar. Öğrencilerin bunu izlemesini sağlar. "Gördüğünüz gibi bazı nesneler suyun üzerinde yüzer." der. Suyun içerisine bir adet bilye atar. Bilye suda batar. "Ve bazı nesneler de suda batar. Şimdi suda hangi nesnelerin battığını ve hangilerinin yüzdüğünü inceleyelim. Sizce hangileri batacak?" der. Öğrencilerden önceden hazırlamış olduğu çeşitli nesneleri suyun içerisine atmalarını ister. Öğrencilerin suda batan ve batmayan nesneleri fark etmesini ve incelemesini sağlar. Öğrencilerden suda batan ve batmayan nesneleri söylemelerini ister.

Görsel 6.83: Suyun kaldırma kuvveti deneyi

- "Sizce neden bazı nesneler suda batmaz da bazıları batar?" sorusunu sorar. Öğrencilerin bir süre fikir yürütmesini sağlar. Doğru cevabı alırsa pekiştirir; alamazsa "Çünkü suyun kaldırma kuvveti vardır." der.

- Öğretmen, büyük kaba yeteri kadar su doldurur. “Çocuklar bazen benzer nesnelerin suda batma durumları farklı olabilir. İnceleyelim.” der. Öğrencilerin birine soyulmuş diğerine soyulmamış mandalina verir ve bunları suya atmalarını ister. Soyulmuş olan mandalina dibe batar; soyulmamış mandalina yüzer. “Gördüğünüz gibi soyulmuş mandalina suda battı; soyulmamış mandalina yüzüyor. Sizce bunun nedeni ne olabilir?” diye sorar. Öğrencilerin verdiği cevap “İçinde hava olduğu için soyulmamış olan yüzüyor.” olursa cevabı pekiştirir. Öğrenciler doğru cevap vermezse öğretmen “Devam edelim.” der. Üç adet pet şişeden birini tamamen, birini ise yarım olacak şekilde su ile doldurur. Üçüncüsüne ise su koymaz. Üçünün de kapağını kapatır. “Gördüğünüz gibi birinci şişe tamamen su dolu, ikincisi yarım. Diğerinin içerisine ise su koymadım, onun içinde yalnızca hava var. Üçünün ağzını da sıkıca kapattım. Şimdi bunları suya atalım. Bakalım hangileri batacak!” der. Öğrencilerden birine tamamen dolu olan şişeyi verir. Öğrenciden şişeyi suya atmasını ister. Dolu olan şişe suda batar. Diğer çocuğa yarısına kadar dolu olan şişeyi verir. Öğrenciden şişeyi suya atmasını ister. Yarısına kadar dolu olan şişe suda askıda kalır. Öğretmen boş şişeyi suya atar. Boş olan şişe suda yüzer. “Gördüğünüz gibi içinde hava olan nesneler suda yüzer. Soyulmamış mandalinanın içinde bir miktar hava vardı, o nedenle suda yüzdü. Soyulmuş mandalinanın içinde ise hava yoktu, o nedenle battı. Denizlerde kullanılan can yelekleri neden batmaz? Çünkü içerinde hava vardır. Siz de benzer örnekler vermek ister misiniz?” der.
- Öğretmen daha sonra iki adet eş büyüklükte bardağa su doldurur. İkisinin içine de birer yumurta atar. Yumurtaların ikisi de taze olduğu için dibe batar. Öğretmen, öğrencilerden birinden kaplardan birine tuz atmasını ister. Sudaki tuz miktarı arttıkça suyun kaldırma kuvveti artar ve yumurta suda yukarı doğru çıkar. Yumurta önce askıda kalır daha sonra yüzmeye başlar. “Çocuklar yumurtalar önce suda battı, sonra kaba tuz koyduk ve yumurta giderek yukarı çıkmaya başladı. Şimdi ise tamamen yüzüyor. Sizce bunun nedeni ne olabilir? Su ve tuzlu suyun kaldırma kuvvetleri farklı olabilir mi? Şimdi diğerine de tuz koyalım. Onda da yumurta yukarı doğru çıkarsa tuzlu suyun kaldırma kuvveti daha fazladır diyebilir miyiz?” der. Öğretmen diğer öğrenciden öbür kaba tuz atmasını ister. Yumurta yine yüzer. “Gördüğünüz gibi tuzlu suyun kaldırma kuvveti sade suya göre daha fazla.” der. “Sizce aynı şeyi deniz suyuyla denesek sonuç nasıl olurdu?” sorusunu sorar.
- Öğretmen, deney sonunda öğrencilere “Bugün hep birlikte çok güzel deneyler yaptık. Peki, neler öğrendik? Şimdi aklınızda kalanları defterlerinize not almanızı veya çizimlerle anlatmanızı istiyorum.” der ve defterlerine yazı yazabilmeleri veya çizim yapabilmeleri için yeteri kadar süre verir.

Görsel 6.84: Tuzlu su deneyi

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme portfolyo ile yapılır.

6.19. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Deney Örneğini Uygulama
Araç Gereç: Küçük bir kap, büyük bir kap, iki adet eş uzun bardak, su, boncuk, küçük taşlar, pinpon topu, bozuk para, düğme, 3 adet pet şişe, bilye, tuz, soyulmuş mandalina, soyulmamış mandalina ve iki adet taze yumurta
Uygulama

Tablo 6.22'deki GEP örneğini inceleyiniz. Etkinlikte verilen deneyleri sınıfta arkadaşlarınızla birlikte yapınız.

- Deneyde kullanılan araç gereci hazırlayınız.
- Arkadaşlarınızla aranızda öğretmen ve öğrenci olarak görev dağılımı yapınız.
- Öğretmen rolünü üstlenirseniz öğretmenin söylediklerine uygun olarak etkinliği gerçekleştiriniz.
- Öğrenci rolünü üstlenirseniz öğretmenin sorduğu sorulara, öğrencilerin verebileceği olası cevaplara uygun cevaplar veriniz.
- Etkinlik sonunda öğretmen ve öğrenci rolü ile etkinliği karşılıklı olarak değerlendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarındaki boşluklara yazınız.

1. (.....) Çocuklar; görme şanslarının olmadığı yer, hayvan, bitki ve nesneler hakkında belgeseller aracılığıyla bilgi sahibi olur.

.....

2. (.....) Proje yöntemi; projeye başlama, projeyi geliştirme ve projeyi sonuçlandırma olmak üzere üç aşamada uygulanır.

.....

3. (.....) Matematik etkinliklerine resimlerle yapılan etkinliklerle başlanmalı daha sonra somut nesnelere geçilmelidir.

.....

4. (.....) Çocuklar, ilk olarak ritmik saymayı öğrenir daha sonra nesnelerin miktarı ile bağlantı kurmaya başlar.

.....

5. (.....) Okul öncesi dönemde yapılan matematik etkinliklerinde "<, >, /, x" sembolleri kullanılır.

.....

6. (.....) Geometrik şekil etkinliklerine sınıftaki üç boyutlu nesnelerle başlanmalıdır.

.....

7. (.....) Otizmi olan bireylerle yapılan fen ve matematik etkinliklerinde arka planı karmaşık olan görsel kartlarından yararlanılabilir.

.....

8. (.....) Ortopedik yetersizliği olan bireylerde kullanılan araç gerecin kavrama kolaylığı sağlamasına dikkat edilmelidir.

.....

9. (.....) DEHB olan bireylerle yapılan fen ve matematik etkinliklerinde bireylerin soyut deneyimler kazanmaları sağlanmalıdır.

.....

10. (.....) Fen ve matematik etkinlikleri özel gereksinimli bireylerin özellikleri ve gereksinimlerine göre bireysel olarak veya grup ile yapılabilir.

.....

11. (.....) Özel gereksinimli bireylerle yapılan fen ve matematik etkinliklerinde basit, açık ve anlaşılır yönergeler kullanılmalıdır.

.....

B) Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

12. I. Çocukların deneye aktif katılımları sağlanmalıdır.
II. Deneyin sonucu çocuklarla tartışılmalıdır.
III. Deneyler çocuklar için zararlı bir öge taşımamalıdır.
IV. Uzun sürede sonuçlanan deneyler tercih edilmelidir.

Deneyler seçilirken ve uygulanırken göz önünde bulundurulması gereken noktalarla ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I ve II B) II ve III
C) II ve IV D) I, II ve III
E) I, II, III ve IV

13. Mutfak çalışmalarında göz önünde bulundurulması gereken noktalarla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Çocuk; yoğurma, karıştırma, ölçme yapması için cesaretlendirilmelidir.
B) Süreçten çok ürünün önemli olduğu unutulmamalıdır.
C) Ocak ve fırın kullanımı öğretmen tarafından yapılmalıdır.
D) Hazırlanan yiyecekler çocuklarla tadılmalıdır.
E) Etkinlik sırasında çekilen fotoğraflar etkinlik sonunda incelenmelidir.

14. Bir mesleği ya da yapılan bir çalışmayı tanıtmak için konu ile ilgili bir yere gezi düzenlemek dışında aşağıdaki fen etkinliklerinden hangisi yapılabilir?

A) Sınıfa konuk çağırma
B) Araçları tanıma ve kullanma
C) Koleksiyon yapma
D) Mutfak çalışmaları
E) Hava durumu ve mevsim panosu hazırlama

15. Gezi, gözlem ve inceleme çalışmaları öncesi yapılan planlamada aşağıdakilerden hangisine yer <u>verilmez</u>?

A) Gezinin yerine ve amacına
B) Gezinin başlama, bitiş tarihine ve saatine
C) Alınacak güvenlik önlemlerine
D) Yol güzergâhına
E) Bir sonraki gezinin nereye gerçekleştirileceğine

16. Aşağıdakilerin hangisi fen etkinlikleri konuları arasında <u>yer almaz</u>?

A) Duyu organları
B) Canlı ve cansız varlıklar
C) Eşleme becerileri
D) Kuvvet ve hareket
E) Maddenin özellikleri

17. I. Aracın adı ve kullanımı hakkında çocuklara bilgi verilmelidir.
II. Aracın bozuk bir örneği çocuklarla birlikte incelenmelidir.
III. Her çocuğa ayrı ayrı araç verilmemeli, tüm sınıf bir aracı incelemelidir.
IV. Araç tanıtıldıktan sonra araç kullanımına yönelik etkinlik uygulanmalıdır.

Araçları tanıma ve kullanma çalışmalarında göz önünde bulundurulması gereken noktalarla ilgili yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

A) I ve II B) I ve IV
C) I, II ve IV D) I, III ve IV
E) II, III ve IV

18. Kavram ağı hazırlanırken göz önünde bulundurulması gereken noktalarla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Beyin fırtınası yöntemiyle çocukların kavramla ilgili neler bildikleri tespit edilmelidir.
B) Beyin fırtınasında çocukların söylediği her şey kavram ağına yazılmalıdır.
C) Kavramla ilgili temel sorular sorularak çocukların düşünmeleri sağlanmalıdır.
D) Çocuklara çeşitli resim ve fotoğraflar verilerek kavram ağı hazırlamaları kolaylaştırılmalıdır.
E) Oluşturulan kavram ağı çocuklarla incelenmelidir.

19. Öğretmen çocuklara çeşitli kumaşlar verip bunları desenlerine göre ayrı kutulara koymalarını istiyorsa aşağıda verilen becerilerden hangisini desteklemeyi amaçlıyordur?

A) Eşleştirme B) Karşılaştırma
C) Sınıflandırma D) Sıralama
E) Ölçme

20. I. Çocukların geçmiş bilgileri ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
II. Benzetilen olgunun çocuklar tarafından bilindiğinden emin olunmalıdır.
III. Analojiler öyküleştirilerek çocuklara anlatılabilir.
IV. Analojinin bozulduğu yerler çocuklara açıklanmamalıdır.

Analoji kullanılırken göz önünde bulundurulması gereken noktalarla ilgili yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

A) I ve IV B) III ve IV
C) I, II ve III D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

21. Fen etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkileriyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Bilimsel düşünme becerilerini kazanması zorlaşır.
B) Bilgiye ulaşma ve edindiği bilgileri kullanma becerisi gelişir.
C) Sağlık, temizlik ve beslenme kurallarının önemini kavrar.
D) Koordinasyon becerisi gelişir.
E) Merak ve ilgi alanları artar.

22. Aşağıdaki öğrenme alanlarından hangisi sınıflama, eşleme, örüntü kurma becerileri gibi ön koşul becerilerini kapsamaktadır?

A) Veri analizi
B) Dört işlem
C) Matematiğe hazırlık
D) Ritmik sayma
E) Doğal sayılar

23. Öğretmen elindeki bir sepet cevizi çocuklara gösterdikten sonra cevizleri yere yan yana dizmiş ve çocuklara kaç ceviz olduğunu sormuştur. Ardından cevizleri daire oluşturacak şekilde dizmiş ve tekrar kaç ceviz olduğunu sormuştur. Daha sonra cevizleri karışık bir şekilde yere dökmüş ve tekrar kaç ceviz olduğunu sormuştur.

Öğretmen yaptığı bu etkinlikle çocuğa aşağıdakilerden hangisini kazandırmayı amaçlamıştır?

A) Sayı korunumu
B) İşlem becerisi
C) Eşleştirme becerisi
D) Toplama yapma becerisi
E) Çıkarma yapma becerisi

24. Öğretmen yaptığı etkinlikte çocukların "altında, üstünde, yanında, içinde, arasında, arkasında" gibi kavramları kullanmalarını destekliyorsa aşağıdaki etkinliklerden hangisini yapıyordur?

A) İşlem
B) Karşılaştırma
C) Grafik oluşturma
D) Geometrik şekil
E) Uzaysal algı

25. Aşağıdaki değerlendirme sorularından hangisi, çocuklarla blokları kullanarak basit toplama, çıkarma işlem etkinliği yapan öğretmenin sorabileceği duyuşsal sorulara örnektir?

A) Başka hangi nesneleri kullanarak toplama ve çıkarma işlemi yapabiliriz?
B) En çok hangi işlemi yaparken zorlandınız?
C) Toplama işlemini başka nerelerde yapabiliriz?
D) Çevrenizde matematik işlemleri yapan birini gördünüz mü?
E) Bugün neleri öğrendik?

26. STEM etkinlikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Fen, matematik, teknoloji ve mühendislik alanlarına yönelik etkinlikleri içerir.
B) Yalnızca matematik ve fen alanlarında yüksek başarı gösteren bireyler için uygundur.
C) Kablo, mıknatıs, atık malzemeler ve ampuller gibi araç gereç kullanılabilir.
D) Yaratıcı problem çözme becerilerinin geliştirilmesini amaçlar.
E) Erken çocukluktan yetişkinliğe kadar olan bireylerle yapılabilir.

27. - Üç veya dört nesneyi büyüklüklerine göre sıralar.
- İki nesneyi büyüklük, uzunluk ve ağırlıklarına göre "daha" ifadesini kullanarak karşılaştırır.

Özel gereksinimli öğrenci için yukarıdaki kazanımları bireyselleştirilmiş eğitim programına almak isteyen bir öğretmen aşağıdaki alanlardan hangisinde öğretim yapmayı amaçlamaktadır?

A) Geometri ve uzamsal algı
B) Örüntüler ve sınıflama
C) Sayı kavramları ve nicelik
D) Sayı ilişkileri ve işlemler
E) Ölçme ve karşılaştırma

28. Aşağıdaki araç gereçten hangisi görme yetersizliği olan bireylere aritmetik işlem yapma becerisi öğretilirken kullanılabilir?

A) Geometrik şekil modelleri
B) Üç boyutlu geometrik şekiller
C) Braille cetvel ve gönye
D) Dokunsal organ maketi
E) Küptaş kasa ve küpler

7. Öğrenme Birimi

DRAMA ETKİNLİKLERİ

KONULAR

7.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNE UYGUN DRAMA ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

7.2. DRAMATİK ETKİNLİKLER DOSYASI OLUŞTURMA

7.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

7.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Drama etkinlik planı hazırlamada dikkat edilmesi gereken noktalar
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun drama etkinlik planı örnekleri
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun drama etkinlik planı belirleme ve hazırlama
- Dramatik etkinlikler dosyası oluşturma
- Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine uygun drama etkinliği araç gereçleri
- Özel gereksinimli bireylerin özellikleri ile ihtiyaçlarını dikkate alarak drama etkinliği için araç gereç ve ortam planlama
- Özel gereksinimli bireyler için drama etkinliğine yönelik BEP ve BÖP hazırlamanın önemi, BEP ve BÖP hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar
- Özel gereksinimli bireyler için drama etkinliğine yönelik GEP hazırlamanın önemi
- Drama etkinliğine yönelik BEP, BÖP ve GEP örnek çalışmaları hazırlama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **9. Sınıf "Müzik ve Dramatik Etkinlikler Atölyesi" ders kitabınızın 4. öğrenme biriminde yer alan ısınma ve hazırlık çalışmaları, esas çalışmalar, rahatlama ve değerlendirme çalışmalarını inceleyerek edindiğiniz bilgileri hatırlayınız.**
2. **Hangi etkinlikler dramatize edilerek uygulanabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

7.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNE UYGUN DRAMA ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

7.1.1. Drama Etkinlik Planı Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Drama etkinliği planlanırken öncelikle çocuklara kazandırılmak istenen kazanım ve göstergeler belirlenmeli daha sonra drama süreci planlanmalıdır.
- Çocukların yaşları, gelişim düzeyleri, ilgi ve istekleri, gruptaki çocuk sayısı, grubun özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Planlama yapılırken ısınma ve hazırlık çalışması, esas çalışma (canlandırma), değerlendirme ve rahatlama çalışmasına uygun teknikler seçilmelidir.
- Drama etkinliklerinde sonuçtan çok sürecin önemli olduğu unutulmamalı ve planlamada bu husus göz önünde bulundurulmalıdır.
- Drama etkinliğiyle yeni tanışacak çocuklar için basitten zora doğru bir planlama yapılmalıdır. Etkinliklerde çocukların bilgi ve deneyim sahibi olduğu konulara öncelik verilmelidir.
- Etkinlikte verilecek yönergeler açık ve anlaşılır olmalıdır.
- Isınma ve hazırlık çalışmaları; çocukların birbirlerine ve dramaya ısınmasını sağlayacak, esas çalışmaya katılma isteğini arttıracak şekilde planlanmalıdır.
- Drama etkinliğinde kararları veren ve süreci yönlendiren çocuklar olmalıdır. Öğretmen, rehber rolünü üstlenmeli, çocukların süreci yapılandırmasına izin veren bir çerçeve plan oluşturmalıdır.
- Her drama etkinliğinin arkasından değerlendirme yapılmalı. Yapılan değerlendirmeler sonraki drama etkinlikleri planlanırken göz önünde bulundurulmalıdır.
- Öğretmen drama etkinliğinde çocuklara farklı bakış açısı kazandırmak, süreçte yaşanan tıkanmayı yönlendirmek ve çocukların düşünmelerini sağlamak için çeşitli roller üstlenmelidir.
- Drama etkinliğinin yapılacağı ortam her çocuğa yeterli alan sunacak genişlikte ve tüm tehlikelerden arındırılmış olmalıdır.
- Drama ortamı uygun sıcaklıkta, aydınlık, sessiz ve rahat olmalıdır. Ortamın zemini halı ya da çocukların ayakkabısız çalışmasına uygun olmalıdır.
- Drama ortamında çocuğun yaratıcılığını destekleyecek kostüm, aksesuar, müzik ve çeşitli materyallere yer verilmelidir. Ancak materyaller, çocukların dikkatinin dağılmayacağı sayıda olmalıdır.
- Etkinlik uygulanırken ihtiyaç duyulacak materyaller planlama aşamasında belirlenmeli ve etkinlik öncesi hazırlanmalıdır.
- Planlanan etkinlikler grup içindeki iletişimi desteklemelidir. Küçük gruplarla yapılan etkinliklerde gruplar farklı kişilerden oluşmalıdır.

7.1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Afiş Hazırlayalım

Araç Gereç: 50 x 70 cm boyutunda karton, afiş içeriğine uygun görseller, makas, yapıştırıcı, kağıt, kalem, drama etkinlikleri konularını içeren kaynak kitaplar

Uygulama

- Dramatik etkinlik planı hazırlanırken dikkat edilmesi gereken noktalarla ilgili özgün bir afiş hazırlayınız.
- Afişinizde yer alacak bilgileri çeşitli kaynaklardan araştırınız.
- Afişinizin tasarımını yapınız ve öğretmeninizin tasarımla ilgili görüşünü alınız.
- Afişinizi 50 x 70 cm boyutunda bir kartona hazırlayınız.
- Afişinizdeki yazıların kolaylıkla okunabilmesi için uygun boyutta yazı puntosu kullanınız.
- Afişinizi çizim, resim gibi görsellerle zenginleştiriniz.
- Afişinizin yazımında imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Afişinizi hazırlarken temiz ve özenli çalışınız.
- Hazırladığınız afişleri atölyede sergileyiniz.

7.1.2. Drama Etkinlik Planı Örnekleri

7.1. DRAMA ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Otobüs Yolculuğu
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Davul, çeşitli kostüm ve aksesuarlar

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Dil Gelişimi

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)

Sosyal-Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.)

Motor Gelişim

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

Öğrenme Süreci

Isınma ve Hazırlık Aşaması

- Öğretmen, çocuklardan ayakta yarım daire şeklinde durmalarını ister. Eline bir davul alır ve yavaş bir ritim tutar.
- Ritmi birkaç defa tekrarladıktan sonra "Çocuklar bu tuttuğum ritim size kimin yürüyüşünü hatırlattı?" der.
- Çocuklardan aldığı cevaplar doğrultusunda "Evet, bu bastonla yürüyen bir yaşlının yürüyüşü olabilir. Evet, bu yürümeye yeni başlayan bir bebeğin yürüyüşü olabilir. Evet, bu hasta birinin yürüyüşü olabilir." şeklinde geri bildirimlerde bulunur.

- Öğretmen tekrar aynı ritmi tutar ve çocuklar ritim eşliğinde yürür.
- Daha hızlı bir ritim tutar ve bu ritmin kimin yürüyüşünü hatırlattığını sorar.
- Çocuklar, verdikleri cevaplar doğrultusunda (asker yürüyüşü, postacı yürüyüşü vb.) ritim eşliğinde yürüyüş yapar.
- Öğretmen son olarak çok hızlı bir ritim tutar ve bu ritmin kimin yürüyüşünü hatırlattığını sorar.
- Çocuklar, verdikleri cevaplar doğrultusunda (otobüse yetişmeye çalışan çocuk, yağmurdan kaçan adam vb.) ritim eşliğinde yürüyüş yaparlar.

Esas Çalışma (Canlandırma) Aşaması

- Öğretmen; çocuklara daha önce otobüs terminaline gidip gitmediklerini, orada kimler olduğunu ve neler yaptıklarını sorar.
- Çocukların cevapları üzerine sohbet ederler. Daha sonra öğretmen, çocuklara sınıf alanının bir otobüs terminali olduğunu söyler ve sınıf ortamını çocuklarla düzenler.
- Çocuklara aşağıda verilen rollerden birini seçmelerini, rollerine uygun kostüm ve aksesuarları dramatik oyun merkezinden seçip hazırlanmalarını söyler.
  - Otobüs şoförü
  - Taksi şoförü
  - Otobüse binmeyi bekleyen yolcular
  - Geciktiği için otobüsü kaçıran bir yolcu
  - Terminale erken gelmiş bir yolcu
  - Bilet kesen görevli
  - Simitçi
  - Dondurmacı
  - Otobüse binmek istemeyen bir çocuk
  - Güvenlik görevlisi
- Çocuklar hazırlandıktan sonra canlandırma yapar.

Görsel 7.1: Şoför rolünü canlandırma

Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

- Öğretmen, çocuklardan yarım daire şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturmalarını ister.
- Çocuklara "Otobüsü kaçıran yolcu neden geç kalmış? Terminale erken gelen yolcu neden erken gelmiş? Bilet kesen görevli yolcuya neden sarıldı? Şoför otobüsü neden sürmek

istemedi? Taksi şoförü taksisine aldığı yolcuyu nereye götürdü? Yolcular aralarında ne konuştular? Simitçi, simitleri yere dökülünce ne hissetti?" gibi canlandırmaya yönelik sorular sorar.

- Sonra çocuklardan minderlere uzanmalarını ve gözlerini kapatmalarını ister.
- Daha sonra "Bir otobüse bindiniz ve otobüsünüz hareket etti. Nereye yolculuk yaptığınızı düşünün. Camdan dışarıya bakın ve dışarıda gördüklerinizi dikkatlice inceleyin. Bu yolculuğa çıktığınız için çok mutlusunuz. Dışarıda gördüğünüz manzara sizi çok mutlu ediyor. Çantanızdan yemeğinizi çıkarıp yiyorsunuz ve dışarıyı izlemeye devam ediyordunuz. Yavaş yavaş uykunuz geliyor ve uykuya dalıyorsunuz. Otobüs duruyor, gitmek istediğiniz yere geldiniz ve otobüsten iniyorsunuz." yönergelerini vererek çocukları hayal kurmaya yönlendirir.

Görsel 7.2: Rahatlama çalışması sonrası çocuklar

- Etkinliğin sonunda ise nereye gittikleri, otobüsün camından neler gördükleri, otobüste neler yedikleri hakkında çocuklarla sohbet eder.

7.2. DRAMA ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Sihirli Sandalye
Yaş Grubu: 48-60 ay
Araç Gereç: Düdük, üç sandalye ve duygu ifade kartları

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Öğrenme Süreci
Isınma ve Hazırlık Aşaması

- Öğretmen ve çocuklar el ele tutuşarak çember oluşturur.
- Öğretmen çocuklara "Sırayla ikişer kişinin adını söyleyeceğim. Adını söylediğim iki kişi yer değiştirecek. Elimdeki düdüğü çaldığımda herkes yer değiştirecek. Yer değiştirmeyenler, olduğu yere otururak oyundan çıkacak." der.
- Çocukların adlarını ikişer ikişer söyler. Bazen de düdük çalarak tüm sınıfı yer değiştirmeye yönlendirir.
- Oyunun sonunda çocuklardan minderlere oturmalarını ister.

Esas Çalışma (Canlandırma) Aşaması

- Öğretmen, çocukların karşısına üç tane sandalye koyar. Birinci sandalyeye üzgün yüz ifadesi, ikinci sandalyeye mutlu yüz ifadesi, üçüncü sandalyeye ise mutlu, üzgün, şaşkın, kızgın ve korkmuş yüz ifadelerini yapıştırır.
- Öğretmen "Çocuklar biliyor musunuz bu sandalyeler sihirli. İlk sandalyeye oturduğunuzda birden kendinizi üzgün hissediyorsunuz." der. İlk sandalyeye oturur ve yüzünde üzgün ifade oluşturur. Neden üzgün olduğunu jest ve mimiklerini kullanarak açıklar.
- Sonra ikinci sandalyenin yanına geçer ve "Bu sandalyeye oturduğunuzda kendinizi mutlu hissediyorsunuz." der. Sandalyeye oturur ve yüzünde mutlu bir ifade oluşturur. Neden mutlu olduğunu jest ve mimiklerini kullanarak açıklar.
- Daha sonra üçüncü sandalyenin yanına geçer ve "Bu sandalyeye oturduğunuzda ise kendinizi nasıl hissetmek istiyorsanız öyle hissediyorsunuz." der. Sandalyeye oturur ve yüzünde şaşkın bir ifade oluşturur. Neden şaşkın olduğunu jest ve mimiklerini kullanarak açıklar.

Görsel 7.3: Mutlu ifadesinin olduğu sandalyeye oturan çocuk

- En sonda "Kim sihirli sandalyeleri denemek ister?" diye sorar ve çocuklar gönüllü olanlardan başlayarak sırayla sandalyelere oturup doğaçlama yapar.

Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

- Esas çalışmadan sonra öğretmen, çocuklardan birinin yanına geçer ve çocuğun yere uzanmasını ister. Başka bir çocuğa başını arkadaşının karnına koyarak uzanmasını söyler. Diğer çocuklardan da başları birbirlerinin karınlarına gelecek şekilde yere uzanmalarını ister.
- Öğretmen "Herkes sessiz olacak. İlk sıradaki arkadaşınız gülmeye başlayacak. Onun güldüğünü hissettiğinde bu kez yanındaki arkadaşı gülmeye başlayacak, önceki gülen kişi susacak. Herkes önceki arkadaşından daha fazla gülmeye çalışacak." der.
- Öğretmenin verdiği yönergeyle sıranın başındaki çocuk gülmeye başlar. En sondaki çocuk gülene kadar etkinlik devam eder.
- Etkinliğin sonunda öğretmen "Hangi duyguları hissettiğinizde kendinizi daha iyi hissediyorsunuz? Son zamanlarda en çok hangi duyguyu hissediyorsunuz? Son oynadığımız oyunda uzun uzun güldüğünüzde ne hissettiniz?" vb. soruları sorarak çocuklarla sohbet eder.

7.3. DRAMA ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Bizim Masalımız
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Keloğlan, Kırmızı Başlıklı Kız, Kurbağa Prens, Külkedisi, Nasrettin Hoca, Fareli Köyün Kavalcısı kuklaları, pastel boya ve resim kâğıdı

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi ve birleşik cümle kurar. Cümlelerinde ögeleri doğru kullanır.)
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşmayı sürdürür. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)
Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Kazanım 10. Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.)

Öğrenme Süreci
Isınma ve Hazırlık Aşaması

- Öğretmen çocuklara istedikleri arkadaşlarıyla eş olmalarını söyler.
- Eş olan çocuklar yan yana oturur.
- Öğretmen de kendine bir eş seçer, eşinin arkasına geçip ellerini eşinin koltuk altından geçirerek öne doğru uzatır.
- Çocuklara "Eşler sırayla ayağa kalkacak ve gösterdiğim gibi eşlerden biri önde biri arkada duracak. Öndeki kişi konuşacak, arkadaki kişi arkadaşının konuşmasına göre ellerini hareket ettirecek. Konuşan kişi kendi ellerini kesinlikle oynatmayacak. Konuşma konusunu kendiniz

belirleyebilirsiniz. Bir oyunu anlatabilirsiniz, yemek tarifi verebilirsiniz ya da yapmak istediğiniz bir şeyden bahsedebilirsiniz." der.
- İlk örneği öğretmen ve eşi uygular.
- Öğretmenin eşi konuşurken, öğretmen ellerini eşinin koltuk altından uzatarak konuşmaya uygun hareket ettirir.
- Ardından gönüllü eşlere öncelik vererek tüm grupların oyuna katılmasını sağlar.

Esas Çalışma (Canlandırma) Aşaması
- Isınma ve hazırlık çalışmasından sonra öğretmen "Çocuklar biliyor musunuz bir masalcı varmış. Çeşit çeşit masallar yazarmış. Bir gün masalcı yine bir masal yazmış fakat akşam uyuduğunda masal karakterleri o masalın kahramanları olmak istemediklerine karar vermişler. Masal kitabının sayfalarından çıkıp bir kaleye saklanmışlar. Kalede çocukların gelip onları bulmalarını bekliyorlarmış. Belki çocuklar bizim için güzel bir masal yazabilirler diye düşünüyorlarmış." der.
- Keloğlan, Kırmızı Başlıklı Kız, Kurbağa Prens, Külkedisi, Nasrettin Hoca, Fareli Köyün Kavalcısı kahramanlarının kuklalarını çocuklara gösterir.
- Kuklaları kullanarak çocuklarla birlikte bir masal yazar.
- Yazılan masalı çocuklara okur ve hangi kahramanı canlandırmak istediklerini sorar.
- Sınıfı masala uygun düzenler. Çocukların isteklerini göz önünde bulundurarak rol dağılımı yapar ve masalı dramatize ettirir.

Görsel 7.4: Kostümle dramatizasyon yapma

Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması
- Öğretmen, canlandırmanın ardından çocuklardan boyaların ve resim kâğıtlarının olduğu masalara geçmelerini ister.
- Çocuklara "Yazdığımız masala bir kahraman daha eklemek isteseydiniz bu kim olurdu?" sorusunu sorar.
- Çocukların bu kahramanları resmetmelerini ister.
- Yapılan resimleri atölyede sergiler.

7.2. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Isınma ve Hazırlık Çalışmalarına Örnek Hazırlayalım
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Öğretmeninizin size vereceği yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun tanışma oyunları, basit beden hareketleri, ses ve nefes çalışmaları, güven oyunları veya beceri oyunlarından birini seçerek ısınma ve hazırlık çalışması örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız çalışmayı atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

7.3. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Esas Çalışmalara Örnek Hazırlayalım
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Öğretmeninizin size vereceği yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun taklidî oyun, rol oynama, doğaçlama, pandomim, dramatizasyon, hikâyelerden oyun oluşturma veya yaratıcı dans tekniklerinden birini seçerek esas çalışma (canlandırma) örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız çalışmayı atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

7.4. ETKİNLİK

- Öğretmeninizin size vereceği yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun rahatlama ve değerlendirme çalışması örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız çalışmayı atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Drama her ülkede farklı kavramlar ile ifade edilmektedir. Dramayı eğitim süreçlerinde kullanmada en deneyimli ülkelerden biri olan İngiltere'de "eğitimde drama", Almanya'da "oyun ve etkileşim" ya da "okul oyunu", Amerika Birleşik Devletleri'nde "yaratıcı drama" kavramları kullanılmaktadır. Ülkemizde ise "eğitimde drama" ve "yaratıcı drama" kavramları kullanılmaktadır.

Eğitimde dramayı kullanan ülkelerde yapılan araştırmalarda dramanın çocukların dil ve sosyal-duygusal gelişimlerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

7.1.3. Drama Etkinlik Planı Hazırlama

» Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Drama Etkinliği Belirleme

DRAMA ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 36-48 ay
Araç Gereç: Çocuk sayısı kadar resim kâğıdı ve boya kalemleri
Kazanım ve Göstergeler
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)
Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Duyuşsal özelliklerini söyler.)
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.)
Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Grup önünde kendini ifade eder.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Isınma ve Hazırlık Çalışması

- Öğretmen çocuklardan ayakta çember şeklinde durmalarını ister ve "Sizler benim mısır tanelerimsiniz. Şimdi sizleri bir kaba yerleştireceğim. Kabın altına ateşi yaktım ve yavaş yavaş kabı sallamaya başladım. Ben her pat dediğimde mısırlardan hangisini gösterirsem o mısır tanesi yerinde zıplayacak." açıklamasını yapar. Çocuklar oldukları yerde sallanır. Öğretmen her pat dediğinde çocuklardan birini gösterir. Öğretmenin gösterdiği çocuk, yerinde çift ayakla zıplar. Bir müddet çalışma bu şekilde devam eder. Daha sonra öğretmen "Tüm mısırlar patlıyor, pat pat pat." der ve bütün çocuklar yerlerinde zıplar.

Esas Çalışma (Canlandırma)

- Öğretmen, çocukları yarım ay şeklinde yerleştirdiği minderlere alır ve "Vücudumuzla birçok hareketi yapıyoruz. Yürüyoruz, atlıyoruz, zıplıyoruz ve kıvrılıp bükülüyoruz. Yüzümüzü de hareket ettirerek hiç konuşmadan duygu ve düşüncelerimizi anlatabiliyoruz. Eğer çok mutluysak gülümseriz." der ve gülümser. Ardından çocuklardan da gülümsemelerini ister. Daha sonra "Üzüldüğümüzde de suratımız asılır. Şimdi sizler de üzgün bakmayı deneyin. Bazen çok kızgın oluruz, kimi zaman da çok şaşırırız. O zaman yüzümüz nasıl görünür?" der. Çocuklardan kızgın ve şaşkın bakmalarını ister. Meraklı, düşünceli, utangaç gibi duyguların ifadelerini çocuklarla birlikte yapar.
- Sonra "Haydi, hep birlikte bir yüz yapalım!" der ve çocuklardan bazılarına saç, bazılarına kirpik, bazılarınaysa göz, kulak, burun, kaş ve dudak rolleri verir. Daha sonra "Önce yüzümüzdeki saçları yapalım. Rüzgârda havaya kalkmış, dağılmış saçlar şöyle bir yerleşsin." der. Saç rolündeki çocuklar yere uzanarak havaya kalkmış saçları oluşturur.

Görsel 7.5: Rüzgârda dağılan saçların canlandırılması

- Öğretmen "Bir yüzde başka neler olur?" diye sorar. Çocukların sırayla zemine yerleşerek yüzün bölümlerini oluşturmalarını sağlar. Çocuklar zemin üzerinde gözler, ağız, kirpikler, kulaklar, burun ve çene oluşturur.
- Daha sonra öğretmen "Harika bir yüz oldu! Şimdi bu yüz bize gülümsesin, bir de göz kırpsın." gibi yönergeler vererek çocukların vücutlarıyla yüz ifadesi oluşturmalarını sağlar.

Rahatlama ve Değerlendirme

- Öğretmen, canlandırma tamamlandıktan sonra çocukları boya kalemleri ve resim kâğıtları olan masalara alır. "Sizlerden en mutlu olduğunuz günü hatırlamanızı ve o gün yüzünüzün nasıl göründüğünü çizmenizi istiyorum." der. Çocuklar çizimlerini tamamladıktan sonra öğretmen resimleri sınıfta sergiler.

(Öğretmen bu etkinlikle şunları gerçekleştirmiştir:

- Çocuklar vücutlarını kullanarak sınıfın zemininde yüz oluşturduklarında verdiği yönergelerle çocukların dikkatlerini toplamalarını sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 1 ve göstergelerini
- Çocukların vücutlarıyla yüz bölümlerini oluşturmalarını sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 10, dil gelişimi kazanım 7 ve göstergelerini
- Esas çalışma sırasında çocukların canlandırma yapmalarına fırsat vererek dil gelişimi kazanım 8 ve göstergelerini
- Çocukların farklı duygu durumlarına göre yüz ifadeleri oluşturmalarını sağlayarak sosyal-duygusal gelişim kazanım 1, 3, 15 ve göstergelerini)

DRAMA ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 48- 60 ay
Araç Gereç: A4 kâğıdı, boya kalemleri, artık materyaller, makas, yapıştırıcı, el işi kâğıtları, ördek ve kuğu maskeleri
Kazanım ve Göstergeler
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)
Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.)
Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler.)
Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir. (Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir.)
Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Grup önünde kendini ifade eder.)

ÖĞRENME SÜRECİ
Isınma ve Hazırlık Çalışması

- Öğretmen eline aldığı tefi göstererek "Çocuklar elimdeki tefle yapacağım ritim sayısı kadar yönergeye uygun hareket etmenizi istiyorum." der. Tefe iki kez vurup "İki kez tek ayakla zıplayın.", 3 kez vurup "Öne üç adım gelin.", bir kez vurup "Bir kez etrafınızda dönün." gibi yönergeler vererek çocukların yönergeye uygun hareket etmesini sağlar.

Esas Çalışma (Canlandırma)

- Öğretmen, çocukları yarım ay şeklinde yerleştirdiği minderlere alır ve "Çirkin Ördek Yavrusu" öyküsünü okur. Çocukların öykünün resimlerini incelemesine fırsat verdikten sonra öyküdeki rolleri (anne ördek, yavru ördekler, çirkin ördek yavrusu, komşu ördekler, kuğular) dağıtır. Öyküdeki karakterlere uygun maskeleri de çocuklara verir ve çocuklar rollerini canlandırır.

Görsel 7.6: Kuğu ve ördek maskeleri

Rahatlama ve Değerlendirme Çalışması

- Çocuklar canlandırmalarını tamamladıktan sonra öğretmen çocukları minderlere alır. "Bugün hangi öyküyü canlandırdık? Sizce çirkin ördek yavrusu diğerlerinden farklı olduğu için neler hissetmiştir? Rolünüzü canlandırırken siz neler hissettiniz? Daha önce hiç kuğu gördünüz mü? Gördüyseniz nerede gördünüz?" sorularını sorar. Çocuklardan, cevaplarını alır.
- Öğretmen daha sonra çocukları A4 kâğıdı, boya kalemleri, artık materyaller, makas, yapıştırıcı, el işi kâğıtları olan masalara alır. Çocuklardan çok güzel bir kuğu olduklarını hayal etmelerini ve hayal ettikleri kuğuyu masadaki malzemelerle yapmalarını ister. Çocukların yaptıkları kuğuları sınıfta sergiler.

(Öğretmen bu etkinlikle şunları gerçekleştirmiştir:

- Çocukların ısınma çalışmasında tefle verdiği ritim sayısına sonrasında ise okuduğu öyküye dikkat etmelerini sağlayarak bilişsel gelişim kazanım 1 ve göstergelerini
- Sorduğu sorulara çocukların cevap vermelerine, canlandırdıkları role uygun konuşmalarına fırsat vererek dil gelişimi kazanım 2 ve göstergelerini
- Dramatizasyon yapmalarına fırsat vererek dil gelişimi kazanım 2, 8, sosyal-duygusal gelişim kazanım 3, 4, 10, 15 ve göstergelerini)

DRAMA ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 60-72 ay
Araç Gereç: 4 farklı renk fon kartonundan çocuk sayısı kadar yapılmış tiyatro bileti, çocuk sayısı kadar sandalye ve yer minderi, tiyatro canlandırması için kostümler ve CD çalar
Kazanım ve Göstergeler
Bilişsel Gelişim
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)
Kazanım 19. Problem durumlarına çözüm üretir. (Göstergeleri: Seçtiği çözüm yolunu dener.)
Dil Gelişimi
Kazanım 8. Dinledikleri / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Motor Gelişim
Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.)

ÖĞRENME SÜRECİ
Isınma ve Hazırlık Çalışması

- Öğretmen, çocuklardan yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturmalarını ister. Daha sonra elindeki tiyatro salonu fotoğrafına dikkat çekerek "Çocuklar, sizce elimdeki fotoğraf nereye ait?'' sorusunu yöneltir. Ardından çocuklara "Bu bir tiyatro salonu ve insanlar bu sa-

lonlara çeşitli konulardaki tiyatro oyunlarını izlemeye gelirler." açıklamasını yapar. "Siz daha önce bir tiyatro salonu gördünüz mü?'' sorusunu yöneltir. Çocuklardan cevaplarını aldıktan sonra "Peki daha önce hiç tiyatroya gittiniz mi? Gittiyseniz orada neler gördünüz?" sorularını yöneltir.

- Çocuklara ''Şimdi sizlerden bir tiyatro salonuna gittiğimizi hayal etmenizi ve ikişerli grup olup arka arkaya sıra olmanızı istiyorum.'' der. Çocuklarla birlikte tiyatro salonuna doğru yürüyüş öykünmesi yapar. Yürüme esnasında çocuklara ''Küçük adımlarla hızlı yürüyelim, büyük adımlar atalım, tek ayakla zıplayalım, çift ayakla zıplayalım." gibi yönergeler verir.
- Daha sonra çocuklara "Tiyatro salonuna yaklaştık. Sırayı bozmadan daha yavaş ve sessiz yürüyelim." der.

Esas Çalışma (Canlandırma)

- Öğretmen, çocuklara "Evet, artık tiyatro salonuna geldik. Tiyatro oyunu izlenirken konuşulmaz ve bir şey yenilmez, yanımızdakileri rahatsız edecek şekilde oturulmaz. Bunu sakın unutmayın. Tiyatro salonlarında farklı görevleri yerine getiren insanlar çalışır. Bunlar; tiyatro oyunundaki rolleri canlandıran tiyatro sanatçıları, yönetmen, tiyatro müdürü, bilet veren kişiler, salona girmeden önce bileti kontrol eden kişiler, salonun temizlik görevlileri, alınan bilete göre salon içerisinde yerimizi gösteren kişilerdir." açıklamasını yapar.
- Öğretmen önceden hazırladığı oturma sıralarına göre farklı renklerde biletleri ve tiyatro görevlilerine ait kostümleri çocuklara gösterir. "Şimdi sizlerin istediğiniz göreve ait kostümü seçmenizi ardından bana hangi görevlinin kostümünü seçtiğinizi ve görevinizi söylemenizi istiyorum.'' der. Çocuklardan bir kısmının tiyatro seyircisi, bir kısmın farklı yaş gruplarına yönelik hazırlanmış drama etkinlik planlarına göre oyuncu, bir kısmının da tiyatroda çalışan diğer görevliler olmasını sağlar. Çocukların arasında rol seçimi konusunda anlaşmazlık olduğunda anlaşmaları için fırsat verir. Canlandırmanın farklı rollerle tekrar yapılacağı ve ikinci seferde rolleri değiştirebileceklerini söyler.
- Öğretmen sandalyeleri her sıra için bir renk olacak şekilde dizer, tiyatro salonu oluşturur. Çocuklar, içlerinden geldiği gibi rolleri canlandırmaya başlar. Seyirci rolündeki çocuklar, öğretmen tarafından hazırlanmış biletlerden istedikleri rengi, bilet veren kasiyer rolüne giren çocuklardan almak için sıraya girer. Her renk biletten sadece dörder tane bulunur. Biletlerini alan çocuklar tiyatro kapısındaki kontrolden geçip salona girer ve yerlerine oturur.
- Öğretmen; tiyatro sanatçısı rolündeki çocuklardan anne, baba ve çocuk rolü yapmalarını ister. Çocuklar rollerini canlandırmaya başlar. Öğretmen 1-2 dakika sonra "Aaa elektrikler kesildi, sahne kapkaranlık oldu ve hiçbir şey görülmüyor. Sizce şimdi ne olacak acaba?'' der. Çocukların canlandırmalarını bu problem duruma göre sürdürmelerini ve uygulanacak çözüme göre önerilerini sunmalarını sağlar. Çocuklar ürettikleri çözümlere göre canlandırmalara devam eder.

Rahatlama ve Değerlendirme Çalışması

- Daha sonra öğretmen çocuklara "Evet, tiyatro oyunumuz bitti. Şimdi sessizce tiyatro salonundan çıkacağız." açıklamasını yapar. Çocuklardan yarım ay şeklinde dizilmiş minderlere oturmalarını ister. Klasik müzik açar ve ''Herkes gözlerini kapatsın, en sevdiği çizgi film karakterini düşünsün. Siz bir tiyatro oyuncususunuz ve tiyatroda sevdiğiniz bu karakteri canlandırdığınızı hayal etmenizi istiyorum." der. Çocukların hayal kurmaları için süre verir.

- Daha sonra çocuklara "Bugün nereye gittik? Tiyatroda hangi görevliler vardı? Siz hangi rolü canlandırdınız? Tiyatro salonunda çalışan görevliler olmasaydı ne olurdu? Tiyatroda nasıl davranmalıyız? En sevdiğiniz çizgi film kahramanının rolünü tiyatro oyuncusu olarak canlandırdığınızı hayal ederken neler hissettiniz?" sorularını yöneltir. Çocuklardan cevapları aldıktan sonra etkinliği tamamlar.

(Öğretmen bu etkinlikle şunları gerçekleştirmiştir:
- Sorduğu sorularla çocukların tahminde bulunmalarına fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 2 ve göstergelerini
- Isınma çalışmasında çocukların farklı yönergelerle yürümelerini sağlayarak motor gelişim kazanım 1 ve göstergelerini
- Çocukların tiyatroda sıraya girmeleri ve biletlerinin rengine göre koltuklarına geçmelerine fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 10 ve göstergelerini
- Tiyatroda elektriklerin kesilmesi ile ilgili bir problem durum oluşturup çocukların çözüm üretmelerine ve buna göre etkinliğe devam etmelerine fırsat vererek bilişsel gelişim kazanım 19 ve göstergelerini
- Çocukların drama çalışması yapmalarına fırsat vererek dil gelişimi kazanım 8 ve göstergelerini
- Çocukların rolleri diledikleri gibi canlandırmalarına fırsat vererek sosyal-duygusal gelişim kazanım 3 ve göstergelerini)

7.5. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Drama Etkinliği Hazırlayalım
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama
- Öğretmen rehberliğinde 3 gruba ayrılınız.
- Öğretmenin vereceği yaş grubu, kazanım ve göstergelere uygun drama etkinliği seçiniz. Etkinliği yazdıktan sonra atölyede arkadaşlarınıza okuyunuz.
- Yazdığınız etkinliklerin, yaş grubu ile kazanım ve göstergelere uygunluğunu atölyede tartışınız.

» Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Drama Etkinlik Planı Hazırlama

Drama Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Canlı Legolar

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Drama (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın rengini, şeklini söyler.)

Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine göre gruplar.)

Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanır. (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi ve birleşik cümle kurar. Cümlelerinde ögeleri doğru kullanır.)

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)

Sosyal-Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, 5-6 m uzunluğunda kalın bir ipin iki ucunu bağlar. Çocukların birbirlerine dokunmadan bu ipi tutmalarını sağlayarak bir çember oluşturur. Çemberdeki çocuklardan birinden adını heceleyerek söylemesini ve yanındaki arkadaşıyla yer değiştirmesini ister. Bütün çocuklar adlarını heceleyerek söyler ve yer değiştirir.
- Öğretmen "Şimdi tuttuğumuz ipi iki elimizle havaya kaldıralım, dalgalandıralım, bırakmadan büzülerek çemberin içine doğru küçülelim. Sonra çemberin dışına doğru açılarak büyüyelim." gibi yönergeler verir. Isınma çalışmasını farklı yönergelerle birkaç dakika sürdürür.
- Öğretmen, ısınma çalışmasının ardından "Benim elimde büyük bir kutu var. Kutunun içinde kırmızı, mavi, sarı legolar var. Siz benim elimdeki kutuda duran legolarsınız. Yakanıza sarı, mavi, kırmızı kartlar takacağım. Herkesin bir rengi olacak." der. Çocukların her birine hazırladığı renkli kartlardan birini takar "Önce mavi sonra sarı daha sonra kırmızı legoları kutuya koyalım." der. Legoları kutuya koyma ve kaldırma hareketi yapar. "Kutu çok ağır oldu, kaldıramıyorum. Legolardan bazılarını kutudan çıkarayım. Bir mavi, bir kırmızı, bir sarı..." diyerek bu renklerde kartı olan çocukları kutudan çıkarır. Tekrar kutuyu kaldırma hareketi yapar ve "Kutu yine çok ağır oldu." der. Kutuyu sağa ve sola sallama hareketi yapar. Çocuklar sallanan kutunun içinde bir sağa bir sola hareket eder.
- Öğretmen "Şimdi kutudaki tüm legoları çıkaralım." der ve teker teker çocukların omzuna dokunur. Çocuklar kutudan dışarı çıkma hareketi yapar.

- Öğretmen "Kutuda durmaktan sıkılan legolar renklerine göre gruplanıyor ve kare, üçgen, dikdörtgen gibi şekillerden istediklerini oluşturuyor." der. Yakasında aynı renk kart olan çocuklar bir araya gelerek renklerine göre gruplanır ve birlikte istedikleri bir şekli oluşturur.
- Daha sonra öğretmen "Farklı renklerdeki legolar bir araya gelse nasıl olur acaba?" der. Kırmızı, sarı, mavi renk kartları olan çocuklar bir araya gelerek daha büyük şekiller ve çizgiler oluşturur.
- Öğretmen "Bütün legoları tekrar kutuya koyalım." der ve çocukların omuzlarına dokunarak kutuya koyma hareketi yapar.
- Canlandırma çalışmasından sonra çocuklara "Şimdi tüm legoları tık tık yerlerine koyacağım." diyerek çocukları yavaşça yere oturtur. "Hangi renk legoları söylersem o legolar gözlerini kapatacak." açıklamasını yapar. Sırayla mavi, kırmızı ve sarı legoların gözlerini kapatmalarını sağlar.

MATERYALLER: 5-6 m uzunluğunda kalın ip
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Yön veya Mekânda Konum Kavramı: Sağ-sol, iç-dış
Renk Kavramı: Sarı, kırmızı, mavi
Şekil Kavramı: Kare, dikdörtgen, üçgen

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Çember oluşturduğumuzda hangi hareketleri yaptık?
  Kutudaki legolar ne renkti?
  Kutuyu neden taşıyamadım?
- **Duyuşsal Sorular:** Siz olsaydınız kutuyu rahat taşımak için ne yapardınız?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Lego rolünü canlandırırken hangi şekilleri oluşturdunuz?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Kutularda başka neler taşınır?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte oyuncakları büyüklü küçüklü kutulara koyma ve kutuyu taşıma olayını canlandırmaları istenir.

UYARLAMA
Görme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama
- İpin çevresinde çember oluşturulurken çocuğun model alabileceği arkadaşlarının yanında durması sağlanmalıdır.
- Renk kartları dağıtılırken çocuğun kartları yakından incelemesine fırsat verilmelidir.
- Grup oluşturulurken çocuğun aynı renk kartı taşıyan arkadaşlarını bulabilmesi için ek süre verilmelidir.

Görsel 7.7: Gruplama canlandırması

Drama Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Küçük Terziler

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Drama, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın adını, rengini, dokusunu, yapıldığı malzemeyi ve kullanım amaçlarını söyler.)

Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları bire bir eşleştirir.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklara "Şimdi sizinle eşli bir oyun oynayacağız. Eşinizi belirlemeniz için sepetin içine kartlar koydum. Bu kartlardan birer tane çekmenizi istiyorum. Herkes kartını çektikten sonra elindeki karta bakarak kendi kartında bulunan resmin aynısının hangi arkadaşında olduğunu bulacak. Böylece eşinizi de bulmuş olacaksınız." açıklamasını yapar.
- Öğretmen, çocuklar eşlerini bulduktan sonra "Şimdi eşlerden biri oyuncak araba diğeri ise bu araba ile oynayan çocuk olsun." der. Çocuklar rolleri kendi aralarında paylaşır. Öğretmen "Oyuncak arabayla oynayan çocuk arabayı tutsun, ileri doğru yavaş yavaş hareket ettirsin, hızlı hızlı hareket ettirsin, şimdi geriye

Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)
Motor Gelişim
Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür.)
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar.)

doğru hareket ettirsin." gibi yönergeler verir. Daha sonra eşlerin rollerini değiştirmelerini sağlayarak yönergeleri devam ettirir.

- Çocuklardan yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturmalarını ister. Akıllı tahtadan bir terzi atölyesi ile ilgili video açar. Öğretmen ve çocuklar; terzinin görevleri, dikiş makinesinin çalışması, kumaşların farklı dokularıyla ilgili videoyu izler ve dikiş makinesinin ne işe yaradığı, neleri diktiği, farklı renk ve dokudaki kumaş türleri hakkında sohbet eder.
- Sonra öğretmen çocuklara "Akşam doğum günü partisine davetliyiz. Partide giyeceğimiz kıyafetleri kendimiz hazırlayacağız. Hepinizin birer dikiş makinesi var ve çok güzel dikiş dikiyorsunuz. Şimdi size değişik renk ve dokularda kumaşlar vereceğim. Bu kumaşlarla kendinize partide giymek için kıyafetler dikeceksiniz. Siz dikiş dikerken ben el çırpacağım. Makinenizi elimi yavaş çırptığımda yavaş, hızlı çırptığımda da hızlı çalıştıracaksınız." der. Çocuklar, öğretmenin tuttuğu ritme göre makineyi çalıştırma hareketleri yapar.
- Öğretmen, çocukların arasında dolaşarak "Çok güzel kıyafetler dikiyorsunuz. Kumaşı elinizle tutup iğnenin altında kaydırın. Şimdi kıyafetlerin kollarını dikelim, yakasını dikelim, süslemesini yapalım. Bitirmek için hızlanalım, makinemizi daha hızlı çalıştıralım." gibi yönergeler verir.
- Daha sonra öğretmen "Kıyafetler dikildi. Şimdi ütüleyelim ki daha düzgün dursun." der. Çocuklar kumaş ütüleme öykünmesi yapar.
- Öğretmen, "Herkes diktiği kıyafeti giysin, aynada kendine baksın ve kıyafetini incelesin." der.
- Canlandırmalar tamamlandıktan sonra çocukları kumaş, deri, keçe, eva, renkli kurdeleler, düğme, pul, yapıştırıcı, makas gibi malzemeler bulunan masalara alır. Çocuklardan hayal ettikleri kıyafeti bu malzemeleri kullanarak yapmalarını ister.

MATERYALLER: Kumaş, deri, keçe, eva, renkli kurdeleler, düğme, pul, yapıştırıcı ve makas
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Yön veya Mekânda Konum Kavramı:
Yön / Mekânda Konum Kavramı: İleri-geri

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Diktiğiniz kıyafet nasıldı?
  Dikiş makinesi olmasa kıyafetlerimiz nasıl yapılırdı?
  Kıyafetinizi dikerken hangi malzemeleri kullandınız?
- **Duyuşsal Sorular:** Arkadaşlarınızı araba gibi hareket ettirirken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Kıyafetinizi dikerken ne tür kumaşlar kullandınız?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Daha önce dikiş makinesi gördünüz mü? Nerede gördünüz?
  Dikiş makineleriyle neler dikilebilir?

Aile Katılımı: Ailelerden sökülen oyuncak ve giysileri çocuklarıyla birlikte onarmaları, evde dikilebilen ve dikilemeyen nesneleri bulmaları ve bunların özelliklerini karşılaştırmaları, bir terzi dükkânını ziyaret ederek oradaki dikiş makinesini incelemeleri istenir.

UYARLAMA

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalı, çocuğun yönergeyi anladığından emin olmak için tekrar etmesi sağlanmalıdır.
- Resimli kartlardan eşini bulurken çocuğa ek süre verilmeli. Gerekirse ipuçlarıyla çocuğun kartın eşinin bulmasına destek olunmalıdır.
- Oyuncak araba ve arabayı süren çocuk öykünmesinde yönergeler verilirken çocuğa yakın durulmalıdır.
- Akıllı tahtadan terzi atölyesi videosu izlenirken çocuğun dikkatini videoya vermesi sağlanmalıdır. Gerekirse video ara ara durdurularak çocuğa sorular sorulmalıdır.
- Çocuğun dikiş dikme canlandırmasında ve hayal ettiği kıyafeti artık materyallerle yapması esnasında model alabileceği arkadaşlarının yanına oturması sağlanmalıdır.

SIRA SİZDE

Arkadaşlarınızla beş kişilik gruplar oluşturunuz. Yaş grubu ve bu yaş grubuna uygun kazanım, göstergeler belirleyerek bir drama etkinlik planı hazırlayınız. Hazırlayacağınız drama etkinlik planının esas çalışma bölümünde pandomim tekniğini kullanınız. Hazırladığınız etkinliği atölye ortamında uygulayınız.

7.1. UYGULAMA FAALİYETİ

DRAMA ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda size verilen yaş grubunun gelişimsel özellikleri, kazanım ve göstergelere uygun drama etkinlik planı hazırlayınız.

Drama etkinlik planınızı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Etkinlik planını ısınma ve hazırlık çalışmaları, esas çalışmalar (canlandırma), rahatlama ve değerlendirme çalışmalarına uygun olarak hazırlayınız.
- Etkinlikleri seçerken en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan yararlanınız.
- Seçtiğiniz ısınma ve hazırlık çalışmaları, esas çalışmalar (canlandırma), rahatlama ve değerlendirme çalışmalarının size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Seçtiğiniz ısınma ve hazırlık çalışmaları, esas çalışmalar (canlandırma), rahatlama ve değerlendirme çalışmalarının size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Etkinliğinize özgün bir ad veriniz.
- Etkinliğinizin çeşidini ve uygulama yönteminizi (büyük grup, küçük grup, bireysel) yazınız.
- Etkinliğinizi hazırladığınız yaş grubunu yazınız.
- Kazanım ve göstergelerinizi yazınız.
- Öğrenme sürecinizi geniş zaman ifadeleriyle ve kesin cümlelerle yazmaya dikkat ediniz.
- Etkinliğiniz için gerekli materyalleri yazınız.
- Etkinliğinizde geçen yeni sözcükleri yazınız.
- Etkinliğinizde yer alan kavramları yazınız.
- Planınızda etkinliğinize uygun aile katılım etkinliklerine yer vermeyi unutmayınız.
- Etkinlik planınızın uyarlamasını dil ve konuşma yetersizliği olan bir çocuğa göre yapınız.
- Etkinlik planınızı A4 kâğıda yazınız ve imla kurallarına dikkat ediniz. Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinlik planınızı 2 ders saatinde hazırlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, drama etkinliği planı hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

DRAMA ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Drama etkinlik örneklerini en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan inceledi.					
2	Verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun ısınma ve hazırlık çalışması belirledi.					
3	Verilen kazanım ve göstergelere uygun ısınma ve hazırlık çalışması belirledi.					
4	Verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun esas çalışmalar (canlandırma) belirledi.					
5	Verilen kazanım ve göstergelere uygun esas çalışmalar (canlandırma) belirledi.					
6	Verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun rahatlama ve değerlendirme çalışması belirledi.					
7	Verilen kazanım ve göstergelere uygun rahatlama ve değerlendirme çalışması belirledi.					
	B) Türkçe Etkinlik Planı Yazım Aşaması					
8	Etkinliğine özgün bir isim verdi.					
9	"Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille ve geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
10	Etkinlik planında etkinlik türü, materyaller, sözcükler, kavramlar, aile katılımı bölümlerine yer verdi.					
11	Betimleyici soru hazırladı.					
12	Duyuşsal soru hazırladı.					
13	Kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
14	Yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
15	Hazırladığı drama etkinliğinin uyarlamasını verilen engel türüne göre yazdı.					
16	Drama etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına özen gösterdi.					
	C) Zaman Yönetimi					
17	Drama etkinlik planını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 17 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 85'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /85] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **9. Sınıf "Müzik ve Dramatik Etkinlikler Atölyesi" ders kitabınızın 3. öğrenme biriminde hazırladığınız dramatik etkinlikler dosyanızda yer verdiğiniz esas çalışma (canlandırma) örneklerini inceleyiniz. İncelediğiniz canlandırma örneklerini uygulamada kullanabileceğiniz ısınma ve rahatlama çalışmalarını farklı kaynaklardan araştırınız.**
2. **Hangi amaçlarla dramatik etkinlikler dosyası hazırlamanız gerektiğini düşününüz. Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

7.2. DRAMATİK ETKİNLİKLER DOSYASI OLUŞTURMA

7.2.1. Dramatik Etkinlikler Dosyası Oluşturulurken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Dramatik etkinlikler dosyası hazırlanırken dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Farklı yaş grupları için hazırlanmış etkinlik örneklerine yer verilmelidir.
- Etkinlikler; çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişimlerinin ve özbakım becerilerinin gelişimini desteklemeye yönelik olmalıdır.
- Çocukların farkındalığı ve kendine olan güveninin artması, yaşayarak öğrenmesi, beden dilini kullanabilmesi ve yaratıcılığını ortaya çıkarabilmesini sağlamalıdır.
- Empati ve iletişim kurma becerileri kazandırmalıdır.
- Isınma ve hazırlık çalışması, esas çalışma (canlandırma), rahatlama ve değerlendirme çalışmasından oluşmalıdır.
- Çocukların günlük hayatlarında yer alan olayları; vatan sevgisi, çalışkanlık, dostluk, anlayış, sorumluluk sahibi olma gibi değerleri içermelidir.
- Farklı ortamlarda (bahçe, müze, sınıf vb.) uygulanabilecek özellikte olmalıdır.
- Etkinliklerde farklı teknikler (pandomim, dramatizasyon, rol oynama, doğaçlama vb.) kullanılmalıdır.
- Etkinliklerde kullanılacak araç gereç belirtilmelidir.
- Araç gereç kullanımı gerektirmeyen etkinliklere de yer verilmelidir.
- Satranç oyununun (Görsel 7.8) öğretiminden sonra oyunun bahçede dramatize edilmesi, müzede sanat eserlerinin canlandırılması gibi farklı ortamlarda uygulanabilecek etkinlikler hazırlanmalıdır.

Görsel 7.8: Farklı ortamlarda etkinlik

7.2. UYGULAMA FAALİYETİ

DRAMA ETKİNLİK DOSYASI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun drama etkinliklerini içeren bir dramatik etkinlik dosyası hazırlayınız.

Dramatik etkinlik dosyanızı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Etkinlik dosyasında 36-48, 48-60, 60-72 aylık çocuklara yönelik drama etkinlik planlarına yer veriniz.
- Etkinlikleri ısınma ve hazırlık çalışmaları, esas çalışmalar (canlandırma), rahatlama ve değerlendirme çalışmalarını içerecek şekilde hazırlayınız.
- Etkinlik dosyasını hazırlarken en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan yararlanınız.
- Etkinlik dosyasında atölyede uyguladığınız örnek çalışmalara da yer veriniz.
- Etkinlik dosyasında farklı drama uygulama tekniklerinin kullanıldığı etkinliklere yer veriniz.
- Etkinlik dosyasında araç gereç kullanımı gereken etkinliklerin yanı sıra araç gereç kullanılmayan etkinliklere de yer veriniz.
- Etkinlik dosyasında farklı yaş gruplarının farklı gelişim alanlarını desteklemeye yönelik etkinliklere yer veriniz.
- Etkinliklerde vatan sevgisi, çalışkanlık, dostluk, anlayış, sorumluluk sahibi olma gibi değerlere yer veriniz.
- Etkinlik dosyasını A4 kâğıdı büyüklüğünde hazırlayınız.
- Etkinlikleri açık ve sade bir dille yazınız.
- Etkinlikleri yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinlik dosyasını bir haftada tamamlayınız.
- Etkinlik dosyasını atölyede arkadaşlarınıza sununuz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, drama etkinlik dosyası hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

DRAMA ETKİNLİK DOSYASI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Drama etkinlik örneklerini en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan inceledi.					
	B) Drama Etkinlik Dosyası Yapım Aşaması					
2	36-48, 48-60, 60-72 aylık çocuklara yönelik drama etkinlik planlarına yer verdi.					
3	Dosyada ısınma ve hazırlık çalışmalarına yer verdi.					
4	Dosyada esas çalışmalara (canlandırma) yer verdi.					
5	Dosyada rahatlama ve değerlendirme çalışmalarına yer verdi.					
6	Dosyada farklı drama uygulama tekniklerinin kullanıldığı etkinliklere yer verdi.					
7	Dosyada farklı yaş gruplarının farklı gelişim alanlarını desteklemeye yönelik drama etkinliklerine yer verdi.					
8	Etkinliklerinde vatan sevgisi, çalışkanlık, dostluk, anlayış, sorumluluk sahibi olma gibi değerlere yer verdi.					
9	Etkinliklerini açık, sade bir dille yazdı.					
10	Araç gereç kullanımı gereken etkinliklerin yanı sıra araç gereç kullanılmayan drama etkinliklerine de yer verdi.					
11	Etkinlik dosyasını hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					
12	Etkinlik dosyasını atölyede arkadaşlarına sundu.					
	C) Zaman Yönetimi					
13	Etkinlik dosyasını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /65] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Dünyada ve ülkemizde drama ve tiyatro alanında ün yapmış, özel gereksinimli bireyleri araştırınız. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **"En az kısıtlayıcı ortam" ne demektir? Bu konuda genel ağdan ve diğer derslerinizden edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla tartışınız.**

7.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

Özel gereksinimli bireylerin yetersizlik tanısı ve düzeyi ne olursa olsun eğitimlerinde oyun ve dramanın etkisi büyüktür. Drama etkinlikleri, yetersizliği olan bireylerin bağımsız olarak yaşama hazırlanmasına yardımcı olurken özbakım, dinleme ve gözlem yapma becerilerini de destekler. Bu yolla özel gereksinimli bireyler kendini ifade edebilme, kendine güven duyma, bir gruba dâhil olma ve başkalarıyla iletişime girme fırsatı bulur. Kendisinde var olan korku ve özel ilgileri ortaya koyarak drama etkinliği dışında yaşayamayacağı olayları da yaşama şansını yakalar. Ayrıca bireylerin etkinlik sırasında canlandıracağı roller sayesinde ifade edici dili ve sosyal hayatta gerekli olan kuralları öğrenerek toplumsal uyum becerileri de gelişir.

Drama etkinliklerinde eğitimsel destek, ortam, araç gereç ve malzeme sağlandığında birçok özel gereksinimli birey de kendisinden beklenenden fazla performans gösterebilir. Burada önemli olan nokta; özel gereksinimli bireylere sağlanacak ortamın uygunluğu, malzeme, araç gereç ve etkinlik türlerinin doğru seçilip etkili bir planlama yapılmasıdır.

7.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Drama Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç

Drama etkinliklerinde kullanılacak araç gereç, kostüm ve aksesuarlar belirlenirken bireylerin yetersizlik türlerine, gelişimsel seviyelerine ve bireysel farklılıklarına dikkat edilmelidir. Bunun yanı sıra kullanılacak araç gereç; etkinliğin gerektirdiği ihtiyaçları, kazandırılması beklenen uzun ve kısa dönemli amaçları karşılamaya yönelik olmalıdır. Özel gereksinimli bireylerle yapılacak drama etkinliklerinde önlük, kukla, maske, pelerin, yüz ve vücut boyama malzemeleri, kullanılmayan eski ya da tamir edilemeyen çeşitli ev aletleri, çeşitli giysi, aksesuar [başlıklar, şapkalar, kemer, çanta, kravat, papyon, takma saç ve bıyık, gözlük, baston, takı vb. (Görsel 7.9)], oyuncak vb. malzemeler kullanılabilir.

Görsel 7.9: Drama etkinliklerinde kullanılabilecek kostüm ve aksesuarlar

Özel gereksinimli bireylerle yapılacak drama etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Bireylerin yetersizlik türleri, eğitsel tanı özellikleri ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
- Bireylerde olumsuz duygular uyandırmamalı ve bireyleri korkutup ürkütmemelidir.
- Bireylerin yapmak istediği etkinliği gerçekleştirmesine olanak sağlamalı yani amaca uygun olmalıdır.
- Etkinlik sırasında bireyin kendisine veya diğer arkadaşlarına zarar verebilme olasılığı taşımamalıdır. Bu tür araç gereç yetişkin kontrolünde kullandırılmalıdır.
- Etkinlik sırasında eğlenme ve öğrenme yaşantılarını birlikte sağlayacak özellikte olmalıdır.
- Kullanımı zor ve ayrıntılı olmamalıdır. Özel gereksinimli bireyler, araç gereç ve malzemeleri kimsenin yardımına ihtiyaç duymadan ya da çok az yardımla kullanabilmelidir.
- Bireylerin rahatlıkla ulaşabileceği yerde ve kullanıma hazır bir şekilde bulundurulmalıdır.
- Gruptaki bireylere yetecek sayıda olmalıdır.
- İşlevsel olmalı, gerçek malzemelerin yanında sembolik malzemeler (Örneğin sopa ya da şemsiyeyi at olarak kullanmak) de kullanılmalıdır.
- Etkinliklerde kostüm ve aksesuarlar kullanılacaksa bireylerin yetersizlik türüne ve beden ölçülerine de dikkat edilerek hazırlanmalıdır (Kullanılacak kostüm, maske gibi aksesuarlar hazır alınabileceği gibi bireylerle birlikte de hazırlanabilir. Böylece özel gereksinimli bireylerin bir işe başlama, başladığı bir işi bitirme, sorumluluk alma, öz güven, paylaşım ve iletişim gibi becerileri de desteklenir.).

Özel gereksinimli bireylerle yapılacak drama etkinliklerinde kullanılacak araç gereci hazırlarken dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Araç gereç bireylerle birlikte hazırlanacaksa öncelikle bireylerin güvenliğini tehlikeye atacak özellikte (yutabileceği küçük parçalar, kesici aletler vb.) olmamalıdır.
- Masanın üzerinde sadece o anda kullanılacak araç gereç bulundurulmalıdır.
- Hazırlanacak araç gereç (kostüm, aksesuar vb.) kolay ve basit yapıda; ayrıntılı olmayan model ve kalıplarda olmalıdır.
- Hazırlanacak araç gerecin planlaması yapılmalıdır. Araç gereç hazırlanırken özel gereksinimli bireylerin yetersizlik türü ve yapabildikleri dikkate alınmalıdır.
- Hazırlanacak araç gereç, özel gereksinimli bireylerin birden fazla duyularına hitap edecek ve ilgi çekici özellikte olmalıdır.
- Hazırlanacak herhangi bir araç gerece karşı bireylerin hassasiyetinin (ya da alerjisinin) olup olmadığı önceden bilinmelidir. Otizmli bireylerin dokunmak istemeyeceği veya aşırı tepki verebileceği araç gereç kullanılmamalıdır.
- Araç gerecin yapım ve kullanımında kolaydan zora ve basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir.

7.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Görme yetersizliği olan bireyler bilginin büyük bir kısmını tat alma, işitme ve dokunma duyuları yoluyla edinir. Bu yüzden görme yetersizliği olan bireylerle çalışılırken sözcüklerle resim yapar gibi davranılmalıdır. Yapılacak etkinlikte kullanılacak araç gerecin ilgili tüm detayları bireyin anlayabileceği sözcük ve cümlelerle betimlenmelidir.

Drama etkinliği yapılırken görme yetersizliği olan bireylere çokça fırsat sunulmalıdır. Bireyler kullanılacak araç gerece dokunmaya teşvik edilmelidir. Bireylerin araç gereci keşfetme ve tanımalarına imkân sağlanmalıdır. Örneğin drama etkinliğinde kullanılacak sesli araç gerecin seslerinin bireylere dinletilmesi veya koku ve tat alma duyusu ile tanıyabileceği araç gerecin kullanılması önemlidir. Bi-

reylerin etkinlikte kullanılacak araç gereci tanıması ve bunlarla ilgili merak ettiği soruları sorması için bireylere zaman tanınmalıdır. Az gören bireylerin etkinliklerinde kullanılacak araç gereç biraz daha büyük boyutlarda olmalı ve ayrıntıları daha az olmalıdır.

Birçok kavram ve olay, görme yetersizliği olan bireyler tarafından daha zor anlaşılabilir. Hazırlanacak drama etkinliklerinde bu bireylerin kelime hazinelerini geliştirecek ve kullanımı basit olan araç gerece yer verilmelidir (Görsel 7.10). Drama etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin bireylerin kolayca ulaşabileceği yerde olması ve arasında belirgin farklılıklar bulunması, görme yetersizliği olan bireylerin ihtiyaç duyduğu araç gereci kolaylıkla bulması açısından önemlidir.

Görsel 7.10: Görme yetersizliği olan bireylerle drama etkinliklerinde kullanılabilecek araç gereç

7.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

İşitme yetersizliği olan birçok bireyde açık ve anlaşılır konuşma işitme kaybının derecesi ve sözel iletişim becerilerindeki gecikmelere bağlı olarak değişir. Bu nedenle özel gereksinimli bireyler duygu, düşünce ve isteklerini ifade etmekte zorlanabilir. İşitme yetersizliği olan bireyler; drama çalışmalarında özellikle rol oynama sayesinde farklı ve yapılandırılmış ortamlarda konuşma fırsatı elde eder. Normal gelişim gösteren bireyler gibi bu bireyler de oynadıkları rolü yaşar. Duygu, düşünce, isteklerini ortaya koyarak kendilerini ifade etme becerisi kazanır. Normal gelişim gösteren bireylerle yapılan parmak oyunları aracılığıyla işitme yetersizliği olan bireylerin de kelime ve hareket arasında ilişki kurması sağlanır. Anlatılmak istenen kelime, eller ve parmaklar kullanılarak görsel olarak da ifade edilir. Bu açıdan dramatik etkinliklerde parmak oyunlarına sık sık yer verilmelidir. Parmak oyunlarında parmak kuklaları (Görsel 7.11), parmakların üzerine figür çizimleri ya da maske kullanılabilir.

Görsel 7.11: Parmak kuklalar

Görsel 7.12: Drama etkinliğinde yüz boyama

İşitme yetersizliği olan bireylerin taklit becerileri çoğunlukla sınırlıdır. Bu yüzden drama etkinliklerinde bu bireylerle önce bireysel çalışılmalı ve varsa resimler de gösterilerek bireylerin dudaktan okuma yapabileceği hızda konuşulmalıdır. Kullanılacak resimlerin boyutları bireylere uygun olmalıdır. Resimler sert malzemeden yapılmalı, dj fix ya da streç filmle kaplanmalıdır. Büyük ve küçük grupla yapılacak dramatik etkinlikler hazırlanırken bireylerin etkinliklere katılmadan önce denemeler yapmasına fırsat verilmelidir. Bireyler, bu denemeler sayesinde hem hayal gücü ve yaratıcılığını geliştirir hem de bunları iletmek için gereken ifade edici dil becerilerini kullanır.

İşitme yetersizliği olan bireylerde görsel ipuçları önemlidir. Bu bireylerle yapılacak etkinliklerde dramatize edilecek kişi, olay veya kavramlarla ilgili resimli kartlar, kuklalar ve diğer görsel malzemelere çokça yer verilmelidir. Dramatize edilecek duygulara ait resimli kartlar hazırlanmalı, bazı jest ve mimiklerin nasıl kullanılacağı bireylere model olunarak gösterilmelidir. Etkinliğe uygun olarak kullanılacak kostüm ve aksesuarlar bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına da uygun olmalıdır. Dramayla ilgili yüz makyajı (Görsel 7.12) yapılacaksa antialerjik ve kolaylıkla silinebilen malzemeler kullanılmalıdır.

7.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerle yapılan drama etkinlikleri ve bu etkinliklerde kullanılacak araç gereç, genellikle işitme yetersizliği olan bireylerin etkinlikleri ve araç gereciyle aynıdır. Özel gereksinimi olan bu bireyler, dramayı eğlenceli buldukları için bu süreçte konuşma bozukluklarını unutma eğilimindedir. Bu bireylere yönelik drama etkinlikleri hazırlanırken önce alıcı dil sonra ifade edici dil becerilerinin gelişimini sağlayıcı etkinlikler planlanmalıdır. Dramatik etkinliklerde bireylerin yetersizlik türüne bağlı olarak verilecek kavramların etkili ve kalıcı öğretilebilmesi için yaparak, yaşayarak öğreneceği etkinliklere mutlaka yer verilmelidir. Bu sayede bireylerin ses çıkarmadaki zorluk ve isteksizliğinin önüne geçilebilir. Konuşulanları anlayan ancak ifade edemeyen bireyler de drama etkinliklerinde sözcüklerini jest ve mimiklerle destekleyerek kendilerini sözel olarak ifade edebilir.

Dil ve konuşma yetersizliği olan bireyler için dramatik etkinliklerde pandomim, ritmik aktivite, gördüğü bir nesneyi canlandırma, telefonla konuşuyormuş gibi yapma (Görsel 7.13), kuklaları konuşturma, parmak oyunları, şarkı ve tekerleme söyleme çalışmalarına yer verilmelidir. Bireylerin girdiği rolle özdeşleşmeye, rolüne uygun olarak ses çıkarabilmeye ve konuşabilmeye daha çok çabalaması için etkinliklerde çeşitli kostüm ve aksesuarlar kullanılmalıdır. Bu bireylerin etkinliklerinde kullanılacak araç gereç yetersizlik türü, çalışılacak uzun ve kısa dönemli amaçlara uygun olmalıdır. Hikâye kitapları ve canlandırılacak öykülerle ilgili kullanılan görseller bireylerin seviyesine uygun, sevimli ve konuşmaya özendirici olmalıdır.

Görsel 7.13: Verilen görseli canlandırma ve "-mış gibi yapma" çalışması

Dramada kullanılacak tüm araç gereç sağlam, kullanışlı ve amaca uygun olmalıdır. Etkinlik sırasında bireye konuşma ihtiyacı hissettirecek ve bireyi konuşmak için motive edecek araç gereç kullanılmalıdır. Bireysel ya da grup içi etkinliklerde çeşitli yarışmalar yapılırken balon, pipet, pinpon, tüy, çeşitli kâğıt türleri, peçete ve mum üfleme (Görsel 7.14) çalışmaları da etkinlikler içinde (doğum günü, parti kutlama yapıyormuş gibi hazırlanacak etkinliklerde vb.) verilmelidir. Kullanılacak araç gereç bireyin sayısı ve ihtiyacına göre belirlenmelidir. Etkinlik içerisinde oral motor beceri (ağız, dudak, dille ilgili çalışmalar) çalışmaları yapılacaksa hijyene dikkat edilmelidir.

Görsel 7.14: Çeşitli nesnelerle üfleme çalışmaları

7.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dramatik etkinlikler, zihinsel yetersizliği olan bireylerin gelişimlerini destekler. Bireylerin öğrendiklerinin genellenmesi ve kalıcı olmasını sağlar. Dikkat süreleri kısa olan ve yaratıcılık becerileri normal gelişim gösteren bireylere kıyasla daha az olan bu bireyler, dramada rol oynama sayesinde kendilerini ifade etme ve gözlemleyerek öğrenme becerilerini geliştirir. Etkinliklerde kullanılan araç gereç sayesinde kendilerine güven duyar ve araç gereci işlevsel kullanma becerisi kazanır. Etkinlikler sayesinde bu bireylerin dil gelişimleri desteklenir, bireyler toplumsal mekânlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda deneyim kazanır ve topluma ait olma duygusunu yaşar.

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin yetersizliklerine bağlı olarak genellikle somut deneyimlere ihtiyacı vardır. Bu yüzden kullanılacak araç gerecin somut, basit ve kolay kullanılabilir olması önemlidir. Yaratıcılığı ve hayal gücü sınırlı olan bu bireylerin mümkün olduğunca çok ve gerçek nesneleri tanıyıp kullanmasına olanak sağlanmalıdır. Bireyler, günlük hayatlarında kullanmaları gereken nesneleri dramatik etkinlikler yoluyla kolaylıkla öğrenebileceklerinden malzemeler gerçek (Görsel 7.15) ya da gerçeğe yakın olmalıdır. Bireyler daha önce öğrendikleri kavram ve davranışları dramatik etkinlikler yoluyla pekiştirebileceklerinden bu amaçlara yönelik araç gereç kullanılmalıdır. Örneğin günlük yaşamda yapması gereken özbakım becerilerini (giyinme, soyunma, yemek yeme vb.) öğrenmiş bir birey drama yoluyla tekrar ederken gerçek nesneler kullanılabilir.

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin drama etkinliklerinde ritmik hareket ve oyun yoluyla motor gelişimleri desteklenirken ifade edici dil becerileri de gelişir. Okunan bir öyküyü canlandırma etkinliğinde o öyküye uygun kostüm ve aksesuarlar seçilebilir. Bireyler böylece ilgilerini çekecek materyallerle rollerine daha kolay ve hızlı adapte olur. Etkinliklerde kullanılacak araç gereç; bireylerin kavram ya da durumları anlaması, güdülenmesi, etkinliğe ilgi ve merak duyması açısından önemlidir. Zihinsel yetersizliği olan bireyler dikkatlerini yoğunlaştırmada sıkıntı çektikleri için araç gerecin bu konuda sorun oluşturmayacak özellikte olmasına özen gösterilmelidir.

Görsel 7.15: Drama etkinliklerinde kullanılabilecek gerçek nesneler

7.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Görsel 7.16: Ortopedik yetersizliği olan birey ve drama

Ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalıkları olan bireyler sınırlılıkları nedeniyle fiziksel aktivite gerektiren dramatik etkinliklere performansları oranında katılabilir ve bundan zevk alır. Bu yüzden etkinliklerde bireylerin en çok kullandığı ve kullanabileceği uzuvlarına yönelik araç gereç seçilmelidir. Bireylerin tekerlekli sandalyede veya kendisine uygun hazırlanmış bir yerde oturarak (Görsel 7.16) yapabileceği etkinliklerde koro, kuklalarla dramatizasyon ya da pantomim oyunlarına daha çok yer verilebilir. Bu etkinliklerde kullanılacak kukla, maske gibi aksesuarlar bireylerle birlikte de hazırlanabilir. Bireyler, etkinliklerde kuklaları kullanarak kendilerinin yapamadığı birçok hareketi kuklalara yaptırabilir. Bu da bireylerde duygusal rahatlama sağlar. Bu bireyler anlatılan öykünün dramatizasyonuna katılabilir ve birçok karakteri canlandırabilir. Canlandırdığı karakterin hareketlerini yapan bireyin oda içerisinde rahat hareket etmesi için normal gelişim gösteren bir arkadaşı bireye eşlik edebilir.

7.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

OSB olan bireyler; iletişim becerilerinin sınırlı olması nedeniyle grup içinde yardımlaşma ve iş birliği gerektiren aktivitelerde, düşünce ve duygularını ifade etmede zorlanabilir. "–mış gibi yapma" oyunlarını da içeren dramatik etkinlikler sayesinde bu bireylerin iletişim ve taklit becerilerinin gelişimi desteklenir. Grup içinde ve sürekli aynı araç gereçle oynayan OSB'li bireyler; dramatik etkinlik sayesinde farklı oyuncak, kostüm ve aksesuarla oynamayı öğrenir. Ayrıca bu nesneleri amacına uygun ya da farklı bir işlevde kullanma becerisi de edinir. OSB olan bir birey etkinlik sırasında maske kullanmak istemeyebilir ya da yapılacak yüz boyama onu rahatsız edebilir, bireyin olumsuz yaşantılar tecrübe etmesine neden olabilir. Bu yüzden etkinliklerde kullanılacak malzemeler, kostüm ve aksesuarlar, yüz boyama çalışmaları OSB olan bireylerin bireysel özelliklerine uygun olmalı, ailesi ve diğer öğretmenlerinden alınan bilgiler doğrultusunda seçilmelidir. Drama etkinliklerinde bu bireylerde çubuğa tutturulmuş maske kullanılmalıdır (Görsel 7.17).

Görsel 7.17: OSB olan bireylerde kullanılabilecek çubuk maskeler

SIRA SİZDE

Otizmli bireylerde kullanılabilecek maske örneklerini araştırınız. Bunlarla ilgili bulduğunuz maske görsellerini ya da maskeleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

7.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dikkat eksikliği olan bireyler; dramatik etkinlikler yoluyla dikkatlerini bir olay ya da duruma vermeyi öğrenir, sıra beklemeyi ve sırası geldiğinde duruma uygun davranışlar gösterebilme becerisini kazanır. Bazı bireyler etkinlik sırasında rolünü oynaması gerektiğini ya da araç gereci nasıl kullanacağını bilemeyebilir ve öğretmen desteğine ihtiyaç duyabilir. Bu yüzden etkinlik bireylerin ihtiyacına göre önceden birkaç kez anlatılmalı, sırası gelince bireylere hatırlatıcı sözel ipuçları veya yönerge verilmelidir. Bireyler eğer sadece hiperaktivite tanısı almışsa etkinlikler yoluyla bireylerin hareket isteğini giderecek araç gereç kullanılmalıdır. Bunlar grup içi çeşitli yarışma ve taklit oyunlarında kullanılabileceği gibi bireysel taklit ve yarışma oyunlarında da kullanılabilir. Kullanılacak araç gereç bireylerin hareket isteğini en aza indirgeyecek malzemelerden seçilmelidir. Yapılacak etkinliklerde kullanılacak araç gereç farklı renk, doku veya ses özellikleri olan; dikkat ve görsel algıyı destekleyici nitelikte olmalıdır (Görsel 7.18).

Görsel 7.18: DEHB olan bireylerde açık hava drama materyalleri

7.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Drama Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel yetenekli bireyler bir alanda çok başarılı olurken diğer alanlarda akranlarıyla benzer özellikler gösterebilir. Bu bireyler, yapılan drama etkinlikleri sayesinde akranlarıyla ve çevreleriyle iletişime girer. Arkadaş grubu içinde farklılıklarından dolayı yaşadıkları duygularını dışa vurmayı ve kendilerini ifade edebilmeyi öğrenir. Dramatik etkinlikler yoluyla bu bireylerin öz güvenleri, empati (duygudaşlık) becerileri, duygu ve düşüncelerini topluluk önünde ifade etme becerileri gelişir. Bireyler; sahip oldukları güçlü ve zayıf yönleri keşfederek kendileriyle ilgili doğru bir öz değerlendirme yapabilir. Duygularının farkına varma, duygularını anlama, kabul etme, sahiplenme ve daha güçlü bir öz disiplin oluşturup duygularını yönetme becerisi geliştirir. Bireyler bu yolla kendilerinde var olan merak ve keşfetme duygularını da yaşar ve yeteneklerini geliştirir. Mizah yetenekleri oldukça gelişmiş olan özel yetenekli bireyler, drama yoluyla sosyalleşme ve akranları tarafından kabul edilme duygularını yaşar. Özel yetenekli bireyler; rol oynama ve doğaçlama çalışmaları sayesinde yaşadıkları çevreyi ve o toplumu oluşturan bireylerin rollerini öğrenir. Etkinliklerde oynadıkları karakterlerin farklı özelliklerini ortaya çıkarır ve onları canlandırır.

Görsel 7.19: Özel yetenekli bireylerle müzede canlandırma

Özel yetenekli bireyler etkinliklerde kullanılacak bazı araç gereci (kostüm, sahne, dekor vb.) yeteneklerine bağlı olarak kendileri tasarlayıp hazırlayabilir (Görsel 7.20). Bu durum; bireyleri mutlu eder, bireylerin motivasyonunu artırır, beğenilme ve takdir görme ihtiyaçlarını karşılar. Özel yetenekli bireyden bir etkinlik yazması ve bunu sahnelemesi de istenebilir.

Özel yetenekli bireylerin etkinliklerinde kullanılacak araç gereç; bireylerin özel yeteneklerini kullanabileceği, geliştirebileceği ve esnek düşünce yapısını destekleyici nitelikte olmalıdır. Araç gerecin nitelikleri; bireylerin gelişim seviyesine uygun, dikkat çekici ve çok yönlü olmalıdır.

Yapılacak alan gezilerindeki ortamda [müze, kütüphane, anıtlar vb.(Görsel 7.19)] da bu bireyler için drama etkinliği planlanırsa bireylerin keşfetme, gözlem yapma ve yaratıcılık becerileri desteklenir.

Görsel 7.20: Drama etkinliği için özel yetenekli bireylerle hazırlanabilecek araç gereç

7.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Drama Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama

Özel gereksinimli bireylerle yapılacak drama etkinliklerinde ortam önemlidir. Çalışmaların yapılacağı ortam; bireylerin rahatça hareket edebileceği atölye, sinema, tiyatro ya da spor salonu gibi yerler olmalıdır. Etkinlik sınıf içinde yapılacaksa orada bulunan masa sandalye ya da diğer araç gereç bireyler ya da bireylerin yetersizliğine göre düzenlenmelidir. Görme yetersizliği olan bireylerin bulunduğu ortamda masa ve sandalyeler bir tarafa çekilmelidir. Fiziksel yetersizliği olan bireylerin bulunduğu ortam, tekerlekli sandalyenin geçebileceği genişliğe göre ayarlanmalıdır. DEHB olan bireylerin bulunduğu ortam dikkatini dağıtmayacak ve hareket isteğini karşılayabilecek şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca ortamda özel gereksinimli bireylerin güvenliğini tehlikeye sokabilecek malzemeler bulunmamalı, olası istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engelleyebilmek için de gerekli önlemler alınmalıdır. Drama etkinliklerinin içeriğinde şarkı söyleme, ses taklitleri vb. etkinlikler bulunabileceğinden ses yalıtımı olan sınıf, atölye ya da salonlar tercih edilmelidir. Ortamların ısı ve ışık düzenlemeleri bulunulan mevsime göre ayarlanmalıdır.

Ortamdaki araç gereç bireylerin görebileceği şekilde şeffaf kutulara yerleştirilmelidir. Kostüm ve aksesuarlar mümkünse bir dolap içinde temiz, ütülü bir şekilde kullanıma hazır olarak bekletilmelidir.

Kullanılacak ortamın özellikleri etkinlik planı oluşturulurken yazılmalıdır (Tablo 7.1). Eğitimci ya da öğretmen, ortamı bireylerin genel ihtiyaçlarını ve bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak en az kısıtlayıcı şekilde düzenlemelidir. Dramada kullanılacak materyalleri ve ortamı etkinlik başlamadan bireylere tanıtmalıdır.

Tablo 7.1: Drama Etkinliklerinde Ortam Düzenlemesi

Öğrencilerin Adı ve Soyadı: Ayaz ....., Seda ....., Ceren .....
Öğrencilerin Yaşı: 6, 7, 6
Öğrencilerin Özellikleri ve Şu Anki Performansları: Ayaz, grup içi drama etkinliklerine bağımsız olarak katılabilmektedir. Sorulduğunda etkinliklerde kullanılan, bildiği araç gereci gösterebilmekte ancak isimlendirememektedir. Seda, drama etkinliklerine yetişkinin sözel yönergeleriyle katılabilmektedir. Kendisine verilen rolü oynamada model olunmasına ihtiyaç duymaktadır. Etkinliklerde kullanılan araç gerecin isimlerini taklitle söyleyebilmektedir. Hayvan seslerini bağımsız taklit edebilmede güçlükler yaşamaktadır. Ceren, duygu ve düşüncelerini tek kelimelik cümlelerle ifade edebilmektedir. Bireysel olarak yapılan drama etkinliklerine katılmaktadır. Akranlarıyla drama etkinliklerine katılmayı reddetmektedir.
Problem Davranış: Seda, hayvanlarla ilgili canlandırmalarda kendisine verilen rolü yapamadığında elindeki malzeme ya da araç gereci yere atmaktadır. Ceren, ortamda başka çocuk varsa oradan çıkma davranışı göstermektedir.
Yapılacak Etkinlik: Mevsimler Draması
Kullanılacak Araç Gereç: Mevsimlerle ilgili maske ve kostümler
Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Okul salonu (tiyatro, sinema ya da spor salonu vb.)
Yapılacak Ortam Düzenlemesi **Fiziksel Düzenlemeler:** Öğretmen, etkinlik öncesinde öğrencilerin yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturabilecekleri bir düzenleme yapar.

Kendisine de çocukların onu görebileceği şekilde yere bir minder koyar. Çocukların salondan çıkmasını önlemek için salon kapısını kapalı tutar.

Araç Gerecin Hazırlanması: Salonda kullanılmayacak araç gereç varsa öğretmen onları ortamdan kaldırır. Dramada kullanılacak kostüm ve araç gereci yere, yanına yerleştirir. Seda'nın elindeki araç gereci yere atma davranışını yapmaması için sırası geldiğinde Seda'ya sadece kullanacağı araç gereci verir. Fiziksel destekle Seda'nın araç gereci yere atmamasını sağlar. Seda'nın işi bitince araç gereci Seda'dan hemen geri alır.

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

- Salonda açıkta bulunan kablo veya çocukların hareketlerini kısıtlayacak malzemeler ortadan kaldırılır.
- Kullanılacak kostümlerde çocukları rahatsız edecek malzeme (toplu iğne, çıtçıt, fermuar vb.) bulunup bulunmadığı kontrol edilir.

7.6. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Neler Hazır Olmalı?

Araç Gereç: Kâğıt, kalem

Uygulama

Sınıfınızda üçerli gruplara ayrılınız. Özel gereksinimli öğrencilere uygun bir drama etkinliğinde kullanılabilecek araç gereci, alınması gereken güvenlik tedbirlerini ve yapılması gereken ortam düzenlemeleriyle ilgili gerekli konuları belirleyiniz. Buna uygun olarak aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Öğrencilerin Adı ve Soyadı: ....., , ..., ...,....., ...
Öğrencilerin Yaşı:
Öğrencilerin Performansları:
(Varsa) Problem Davranış:
Yapılacak Etkinlik:
Kullanılacak Araç Gereç:
Etkinliğin Yapılacağı Ortam:
Yapılacak Ortam Düzenlemesi Fiziksel Düzenlemeler: Araç Gerecin Hazırlanması:
Alınacak Güvenlik Tedbirleri

7.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Drama Etkinliği Örnekleri

DRAMA ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Ali Baba'nın Çiftliği
Etkinliğin Amacı
UDA 1: Hayvan seslerini taklit eder.
UDA 2: Duyduğu sesin hangi hayvana ait olduğunu söyler.
Yaş Grubu / Tanısı: 4-5 yaş / Görme yetersizliği
Ortam: Sınıf
Araç Gereç: Müzik çalar ya da bilgisayar, oyuncak (plastik ya da pelüş) hayvan figürleri
Kullanılacak Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama ve rol oynama
Öğrenme Süreci: Öğretmen (lider ya da eğitimci); görme yetersizliği olan bireyleri önceden hazırladığı sınıf ortamında yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturtur, kendisi de ortaya oturur. Yanında bulunan kasetçalar, teyp ya da bilgisayardan Ali Baba'nın Çiftliği şarkısında geçen hayvan seslerini bireylere dinletir. Her bir hayvan sesini dinlettikten sonra "Bu dinlediğiniz ses hangi hayvana ait?" diye sorar. Bireyler doğru cevap verdiğinde "Aferin, Harikasın ..... ! Evet, bu bir ....." gibi ifadelerle doğru cevapları pekiştirir. Bireyler doğru cevabı bilemez ya da yanlış cevap verirlerse doğru cevabı öğretmen söyler ve o hayvanla ilgili kısa bilgiler verir. Örneğin "İnek dört ayaklıdır, bize süt verir, möö diye ses çıkarır. İneğin tüyleri kahverengi ya da siyah-beyazdır, uzun bir kuyruğu vardır." diyebilir. Sesleri dinletilen tüm hayvanlar için aynı basamakları uygular.
Öğretmen "Evet çocuklar dinlediğiniz bu hayvan seslerinin de olduğu bir şarkımız var, onu hep birlikte dinleyelim mi?" diyerek bireyleri ne yapacakları konusunda bilgilendirir ve şarkıyı açar. Şarkıyı birkaç kez dinlettikten sonra "Haydi! Şimdi de hep birlikte bu şarkıyı söyleyelim mi?" der ve bireyleri şarkı söylemeleri için teşvik eder. Bireylerin şarkının sözlerini söyleyemediği yerlerde şarkıyı durdurup sözleri tekrar ettirir. Daha sonra "Evet çocuklar, şarkıyı sevdiniz mi? Şarkımızda hangi hayvanlar vardı? Hayvanlar hangi sesleri çıkarıyordu?" diye sorarak hayvanların isimlerini ve çıkardıkları sesleri bireylerin tekrarlamasını sağlar. "Şimdi elimde oyuncak hayvanlar var, bunları size teker teker vereceğim, her biriniz ellerinizle iyice inceleyin. Bakalım, buuuu hangi hayvan acaba?" diyerek elindeki oyuncak hayvanları sırayla bireylere verir ve onlardan incelemesini ister. Eline oyuncak hayvanı alıp inceleyen birey hangi hayvan olduğunu bilemezse öğretmen "Bu ..... şeklinde ses çıkarır, bize yumurta verir, sütü çok sever ya da sabahları öter....." gibi sözel ipuçları verir. Birey hangi hayvan olduğunu yine bilemezse öğretmen cevabı kendi verir. Aynı hayvanı diğer bireylere verir ve onların da dokunarak o oyuncağın hangi hayvana ait olduğunu tanımasını sağlar. Öğretmen, elindeki bütün oyuncak hayvanlar bitene kadar aynı basamakları uygular.
Öğretmen daha sonra "Şimdi elinizdeki oyuncak hayvanları yere bırakın. Ben onları karıştıracağım, her biriniz bir hayvan seçecek sonra da hep birlikte bu hayvanlarla ilgili bir öykü oluşturacağız. Siz seçtikten sonra ben de bir hayvan seçeceğim." der. Her bireyin, elindeki hayvanla ilgili bir şeyler söylemesi gerektiğini, kuracağı cümlelerle ortak bir öykü oluşturacaklarını anlatır. Bireylerin seçim yapmasını bekler sonra da kendi seçtiği hayvan ismiyle öyküyü başlatır. Öğretmene kalan hayvan kediyse öğretmen "Ben bir kediyim, çiftlikte gezerken bir horoz gördüm." diyerek horozu seçen bireye bir şeyler söylemesi için süre tanır ve onu yönlendirir. Bireyler etkinliğe katılamaz ya da söyleyecek bir şey bulamazlarsa öğretmen onların yerine öyküyü devam ettirebilecek şekilde bir cümle söyler. Hep birlikte öykü oluşturulduktan sonra da "Şimdi de elimizdeki hayvanlarla oluşturduğumuz bu öyküyü oturarak

ya da ayakta canlandıralım mı?" diyerek onları yönlendirir. Bireyler, oluşturulan öyküye göre çeşitli hareketlerde bulunur ya da cümleler söyler. Öğretmen, yapılan hareketleri "İnek olan arkadaşınız ……. şimdi çimenlere doğru yürüyor veya horoz olan ….. arkadaşınız ötüyor vb." ifadelerle anlatır. Canlandırma bittiğinde ayakta olan bireylerin tekrar oturması, oturan bireylerin uzanması ve canlandırdığı rolü düşünmesini söyler. Bunun için bireylere 2-3 dakika süre verir. Daha sonra bireylerden oynadıkları rolün nasıl başladığı ve olayların nasıl geliştiğini anlatmalarını ister.

Değerlendirme: Öğretmen, dramatizasyon yaptıktan sonra şu soruları sorar:

– O hayvanı neden seçtin?
– …… olduğunda ne hissettin?
– Öyküdeki ……. hayvan sen olsaydın nasıl davranırdın, ne yapardın? Nasıl ses çıkarırdın?
– ……. (canlandırılan hayvanlardan herhangi biri) yorulur mu? Canı acır mı? Acıktığında, uykusu geldiğinde ya da ……. olduğunda nasıl ses çıkarır? vb.
– Senin bir çiftliğin olsaydı içinde başka hangi hayvanlar olsun isterdin? Neden?

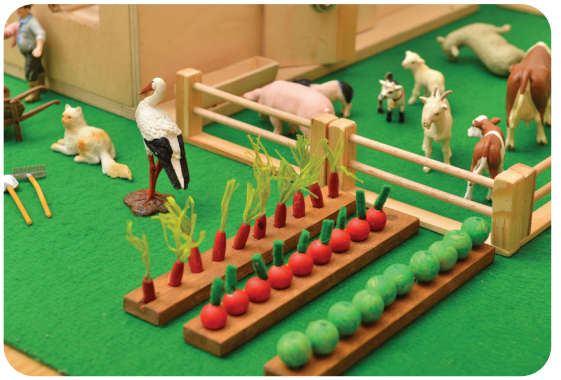

Görsel 7.21: Dramada kullanılan plastik hayvan figürleri

DRAMA ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Gemiyle Yolculuk
Etkinliğin Amacı
UDA 1: Etkinliğin gerektirdiği kurallara uygun davranır.
KDA 1: Etkinliği belirli bir süre izler.
KDA 2: Etkinlikte verilen sözel yönergelere uygun davranır.
Yaş Grubu / Tanısı: 6-7 yaş / DEHB
Ortam: Tiyatro salonu veya atölye
Araç Gereç: Mavi örtü ve karton koli (büyük boy)
Kullanılacak Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama ve rol oynama
Öğrenme Süreci: Öğretmen salonun ortasında yere mavi bir örtü serer ve bireylere "Burası bir deniz, şimdi hep birlikte karton kolimizi bir gemi olarak hayal edelim." der. "Gemiyi hep birlikte taşıyıp mavi örtünün ortasına koyalım mı?" diyerek bireyleri yönlendirir. Daha sonra "Ben bu geminin kaptanıyım ve birazdan bir deniz yolculuğuna çıkacağız. Çok değişik yerlerden geçeceğiz. Şimdi herkes bu gemide yapabileceği bir görev düşünsün. Tayfa, aşçı ya

da yolcu olabilirsiniz." gibi yönlendirmelerle bireylerin bir görev seçmesini sağlar. Bireylerle kolinin içine girer ve "Herkes işinin başına, gemi denize açıldı, artık gemiden inemeyiz." der. Sonra "Hey! Büyük bir dalga geliyor, gemi sallanmaya başladı." gibi yönergeler kullanır (Deniz olarak kullanılan mavi örtüyü sallar.). Daha sonra "Şimdi gemimiz bir adaya yaklaşıyor." der ve önce kendisi gemiden (karton koliden) çıkar sonra da sözel yönlendirmelerle bireyleri çıkarır. Bireylere adada gezeceklerini ve etrafa dikkatlice bakmalarını söyler. "Çocuklar burada bir sürü ağaç ve çiçek var. Haydi! mis gibi havayı içimize çekelim!" der. Bireylerle derin nefesler alıp verir. "Burada bir sincap var, bakın!" deyip bireylerin kafasının üstünü işaret eder. Öğretmen, etkinlikte tüm bireylerin bildiği birçok hayvanın adını da söyleyebilir. "Burada bir aslan yatıyor, sessizce yanından geçelim ya da AAA! Buradaki kuş nasıl güzel ötüyor! Yanımızdan hızlıca zıplayarak bir tavşan geçiyor, haydi, biz de onun gibi zıplayalım! Fok balığı nasıl da sürünerek denize iniyor!" gibi cümleler söyleyerek bireylerin hayal etmesini ve bu hayvanları taklit ederek hareket etmesini ister. Daha sonra "Gemimizde yiyecekler de bitmek üzere, buradan gemide yiyebilmek için değişik yiyecekler toplayalım." der ve ağaçlardan bir şey koparıyormuş gibi hareket eder. Gemiye dönerken "Burada uçamayan bir kuş var. Bu kuş neden uçamıyor, onun için neler yapabiliriz?" diye sorar. Gelen önerileri değerlendirir, uygun cevapları sözel olarak tekrarlar. "Artık gemiye dönme zamanı geldi." der, bireyleri gemiye binmeleri için sözel ve fiziksel ipuçlarıyla yönlendirir. "Evet çocuklar gemimize geldik, herkes işinin başına, eve dönüyoruuuuz!" der ve yolculuğa bir süre devam ederler. Bireyler, gerektiğinde öğretmenin sözel ve fiziksel desteği ile gemi karaya yanaşıyormuş gibi yapar. Daha sonra öğretmen "Şimdi karaya çıkıyoruz." diyerek bunu sözel olarak belirtir. Bireyler ve öğretmen gemiden iner ve mavi örtünün çevresine hep birlikte oturur.

Görsel 7.22: Gemiyle yolculuk dramasında kullanılan araç gereç

Değerlendirme: Öğretmen drama etkinliğinden sonra bireylerle minderde oturur ve şu soruları sorar:

– Gemi sallandığında neler hissettin?
– …… olduğunda ne hissettin?
– Sence kuşun kanadı neden kırılmıştır? Sen o kuş olsaydın nasıl davranırdın, ne yapardın? Nasıl ses çıkarırdın?
– Adada en çok hoşuna giden şey neydi?
– Aslanın yanından geçerken ne hissettin? Korktun mu? Heyecanlandın mı? vb.
– Gemiyle yolculuk yapmayı sevdin mi?
– Etkinlik sırasında en çok neye üzüldün veya mutlu oldun?

SIRA SİZDE

Verilen drama etkinliklerini inceleyiniz. Siz de diğer yetersizlik türlerinden herhangi biriyle ilgili yapılabilecek drama etkinliklerini araştırınız. Bulduğunuz etkinliklerden birini seçerek atölyede arkadaşlarınızla uygulayınız.

7.3. UYGULAMA FAALİYETİ

DRAMA ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

Özel gereksinimli bireylere yönelik drama etkinlik örneklerini ve etkinliklerde kullanılan kostüm, aksesuar, araç gereci farklı kaynaklardan araştırınız. Özel gereksinimli bireylerle yapılacak drama etkinliğinde kullanılmak üzere bir kostüm, aksesuar ya da araç gereç hazırlayınız. Hazırladığınız kostüm, aksesuar ya da araç gereci de kullanarak hazırladığınız drama etkinliğini atölyede arkadaşlarınızla uygulayınız.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Özel gereksinimli bireylere yönelik etkinlik örneklerini basılı kaynaklardan ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az dört farklı kaynaktan yararlanınız.
- Etkinliklerde kullanılan kostüm, aksesuar ve araç gereci araştırınız.
- İncelediğiniz etkinlik örneklerinden özel gereksinimli bireylerle yapılabilecek bir drama etkinliği ve bu etkinliklerde kullanılabilecek bir kostüm, aksesuar ya da araç gereç belirleyiniz.
- Hazırlayacağınız kostüm, aksesuar ya da araç gerecin hangi yetersizlik türlerindeki bireylerle kullanılabileceğini belirleyiniz.
- Drama etkinliğinizde hazırlayacağınız kostüm, aksesuar ya da araç gereç için gereken malzemeleri listeleyerek temin ediniz.
- Belirleyeceğiniz kostüm, aksesuar ya da araç gerecin ekonomik ve kolay edinilebilen malzemelerden yapılmasına dikkat ediniz.
- Özel gereksinimli bireye uygun olarak kısa ve uzun dönemli amaçlarınızı belirleyiniz.
- Etkinliği uygularken özel gereksinimli bireye vereceğiniz yönergeleri bir kâğıda yazınız. Yönergelerin belirlediğiniz özel gereksinimli çocuklara uygun olduğundan emin olunuz.
- Etkinliği 4 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, drama etkinliği hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

DRAMA ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Kaynak Tarama Aşaması					
1	Özel gereksinimli bireylere yönelik drama etkinlik örneklerini araştırdı.					
2	Drama etkinliklerinde kullanılan kostüm, aksesuar ya da araç gereci inceledi.					
	B) Hazırlık Aşaması					
3	Özel gereksinimli bireyin yetersizlik türüne uygun bir drama etkinlik örneği belirledi.					
4	Bu etkinlikte kullanılabilecek bir kostüm, aksesuar ya da araç gereç belirledi.					
	C) Uygulama Aşaması					
5	Hazırladığı etkinliklerde kullanılabilecek bir kostüm, aksesuar ya da araç gereç yaptı.					
6	Özel gereksinimli bireye uygun olarak uzun dönemli amaçlarını yazdı.					
7	Özel gereksinimli bireye uygun olarak kısa dönemli amaçlarını yazdı.					
8	Özel gereksinimli bireye uygun olarak verilecek yönergeleri yazdı.					
9	Etkinlik yönergelerini yazarken imla kurallarına dikkat edip Türkçeyi doğru kullandı.					
10	Etkinliği yönergeleri ile birlikte sınıfta arkadaşlarına sundu.					
	Ç) Zaman Yönetimi					
11	Etkinliğini verilen sürede hazırladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 11 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 55'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /55] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz faydalı olacaktır.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

7.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

7.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Drama Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama

Disiplinler arası bir çalışmayı gerektiren drama, yetersizliği olan bireylere BEP ve BÖP hazırlarken eğitimin her aşamasında kullanılabilir. Drama planı hazırlarken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, bireylerin performans düzeyidir. Uzun ve kısa dönemli amaçlarla (Tablo 7.2) öğretimsel amaçlara uygun olarak yazılacak ve planlanacak drama etkinlikleri sayesinde BÖP ve BEP'in etkililiği artar. Hazırlanacak BEP ve BÖP'te yer alacak drama etkinlikleri yoluyla bireylerin kazanması gereken kavram ve becerileri yaparak, yaşayarak öğrenmesi sağlanmış olur. Bireylerin BEP ve BÖP'lerinde drama kullanılması, öğrendikleri kavram ve becerileri pekiştirirken aynı zamanda bunların kalıcılığını ve öğrendiklerini genelleyebilmesini sağlar.

Tablo 7.2: Drama Etkinliklerinde Kullanılabilecek Uzun Dönemli Amaç Örnekleri

	YANLIŞ ÖRNEK	DOĞRU ÖRNEK
1	Betül, bir yılın sonunda ses çıkarır.	Betül, bir yılın sonunda duyduğu sesleri taklit eder.
2	Hasan, bir yılın sonunda meslekleri tanır.	Hasan, bir yılın sonunda gösterilen görselin hangi mesleğe ait olduğunu söyler.
3	Arda, bir yılın sonunda nesneleri bilir.	Arda, bir yılın sonunda nesnelerin isimlerini söyler.
4	Sevkan, bir yılın sonunda verilen rolü anlar.	....
5	Rüzgâr, bir yılın sonunda bedenini kullanır.	....

SIRA SİZDE

Tablo 7.2'de verilen uzun dönemli amaç örneklerini inceleyiniz. Daha sonra 4. ve 5. örneklerin doğrularını yazınız.

7.4.2. Drama Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları

Tablo 7.4' te verilen drama etkinliği BEP örneği Tablo 7.3'te bulunan kaba değerlendirme formuna göre hazırlanmıştır.

Tablo 7.3: Drama Etkinlikleri Kaba Değerlendirme Formu

BİLDİRİMLER	Evet	Hayır
Bir nesnenin adını söyler.	X	
Nesneleri amacına uygun olarak kullanır.	X	
İstemediğini başıyla ifade eder.	X	
Etkinlik başladığında yerini alır.		X
Etkinlik sırasında göz kontağı kurar.	X	
Kostüm ve aksesuar gerektiren oyunları oynar.		X
Görevinin veya rolünün gerektirdiği gibi davranır.		X
Etkinlik sırasında söylenen şarkı ve taklitlere sözel veya sözel olmayan yollarla eşlik eder.	X	
Grup içinde adı söylendiğinde bakar.	X	
Birbiri ile ilişkili olan kostüm ve aksesuarları birlikte kullanır.		X
Grup içinde sözel dile dayalı etkinlik başlatır.	X	
"-mış gibi yapma" oyunlarını oynar.	X	
Kendisine verilen role uygun taklit yapar.		X
Yetişkinle canlandırdığı rolü akranıyla tekrar oynar.		X
Bir nesneyi başka bir nesnenin yerine kullanarak oynar.	X	
Etkinlik sırasında yetişkinin yönergelerini takip eder.		X
Etkinlik sırasında akranlarıyla iletişimi sürdürür.		X
Hayalî oyunlardaki karakterlerin özelliklerine uygun hareket eder.	X	
Hayalî oyun sırasındaki olaylarla ilgili duyguları canlandırır.	X	
Etkinlik sırasında var olmayan bir nesneyi varmış gibi yaparak oynar.	X	
Akranları ile farklı roller içeren etkinliklere katılır.		X
Akranları ile oyun oynarken rolleri değişir.		X
Etkinlik sırasında sırasını bekler.		X
Canlı veya cansız varlıkları seslendirerek rolünü oynar.	X	

Tablo 7.4: Drama Etkinliği BEP Örneği

2022-2023 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI ..... ANAOKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı: Drama
BEP Hazırlama Tarihi: ....
Öğretmen: ..... (..... öğretmeni)

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

Adı ve Soyadı	Semra ...
Yaşı	7
Sınıfı	Özel eğitim sınıfı

Performans Düzeyi: Semra, dinletilen sesleri taklit edebilmekte ve iki kelimelik cümleleri sözel ipucuyla kurabilmektedir. Hayalî oyun sırasında duygularını verilen metne göre canlandırmaktadır. Sözel ipuçlarıyla "–mış gibi" oyunlardaki karakterlerin özelliklerine uygun hareket edebilmektedir. Sırası geldiğinde rolünü oynamak için sözel yönlendirmelere ihtiyaç duymaktadır. Yapılacak etkinliklerde kostüm ve aksesuarı fiziksel yardımla kullanabilmektedir.

AMAÇLAR

Uzun Dönemli Amaç	Kısa Dönemli Amaçlar	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
1. Semra, bir yılın sonunda bağımsız olarak iki kelimelik cümle kurar.	1. Sorulduğunda "..... ....." söyler.	20 Eylül 2022-25 Aralık 2022	Yanlışsız öğretim, Doğal öğretim	Çeşitli nesne ve eylem kartları Sınıf, tiyatro salonu
	2. Sorulduğunda nesnelerin işlevlerini iki kelimelik cümle kurarak söyler.			
	3. Sorulduğunda öyküde geçen olayları iki kelimelik cümle kurarak söyler.			
2. Semra, bir yılın sonunda bağımsız olarak rolüne uygun canlandırmalar yapar.	1. Canlandıracağı kişi rollerini sırası geldiğinde bağımsız olarak oynar.	25 Aralık 2022-30 Mart 2023	Doğal öğretim, model olma ve sözel ipucu teknikleri	Hikâye kitabı, resimli kartlar Sınıf, tiyatro salonu
	2. Canlandıracağı hayvan rollerini sırası geldiğinde bağımsız olarak oynar.			
	3. Canlandıracağı cansız varlıklarla ilgili rollerini sırası geldiğinde bağımsız olarak oynar.			

ARA TATİL

3. Semra; bir yılın sonunda kendisine verilen kostüm, aksesuar ve araç gereci bağımsız olarak kullanır.	1. Canlandıracağı role uygun kostümü bağımsız giyer.	1 Şubat 2023-10 Şubat 2023	Doğrudan öğretim	Çeşitli kostümler, aksesuarlar Sınıf, tiyatro salonu
	2. Canlandıracağı role uygun aksesuarı bağımsız olarak takar.	12 Şubat 2023-20 Şubat 2023		
	3. Canlandıracağı role uygun araç gereci bağımsız seçer.	21 Şubat 2023-15 Mart 2023		
4. Semra, bir yılın sonunda sırası geldiğinde bağımsız olarak rolünü oynar.	4. 1. Verilen rolü oynamak için sırasını takip eder.	20 Mart 2023-25 Haziran 2023	Yanlışsız öğretim	Resimli öykü kitapları ve kartlar Sınıf, tiyatro salonu
	4. 2. Verilen rolü sırası geldiğinde canlandırır.			
Problem Davranış				
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi				
Pekiştireç Pekiştireç Tarifesi	Semra kendisinden istenen her davranışı yaptığında Semra'ya sözel pekiştireç verilir. Daha sonra Semra rollerini bağımsız olarak gerçekleştirdikçe pekiştirme aralığı artırılır (2-3 davranışta bir pekiştirilir).			

7.7. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Drama Etkinliği İçin BEP Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Tablo 7.4'te verilen kaba değerlendirme formunu ve BEP örneğini inceleyiniz.
- Öğrencinin kaba değerlendirme formunda belirtilen becerilerden yapabildiği ve sınırlılık yaşadığı becerileri inceleyiniz. Bunları BEP formunda yer alan performans kısmına birkaç cümle ile yazınız.
- Öğrencinin gereksinimi olan öncelikli becerilere ilişkin üç uzun dönemli amaç belirleyerek yazınız.
- Bu üç uzun dönemli amacın kısa dönemli amaçlarını yazarak BEP'i tamamlayınız.

7.4. UYGULAMA FAALİYETİ

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA

Tablo 7.5'te özel eğitim ihtiyacı olan bir bireyin drama etkinlikleri becerilerine ait kaba değerlendirme formu bulunmaktadır. Bu formu ve bireye ait bilgileri inceleyiniz. Daha sonra bir sonraki sayfada verilmiş BEP şemasına uygun olarak bir BEP hazırlayınız.

Ege, 6 yaşında bir çocuktur. Ege'ye ait kaba değerlendirme formu aşağıda verilmiştir.

Tablo 7.5: Drama Etkinlikleri Kaba Değerlendirme Formu

Dil ve Motor Gelişim		
BİLDİRİMLER	**Evet**	**Hayır**
Etkinlik sırasında arkadaşlarıyla göz kontağı kurar.	X	
Arkadaşlarıyla sözel iletişimde bulunur.	X	
İsteklerini tek kelimelik cümlelerle ifade eder.	X	
Etkinlik sırasında sırasını bekler.		X
Grup içinde drama etkinliğine uygun olarak iş birliği yapar.		X
Yetişkine rolüne uygun olarak nasıl davranacağını söyler.		X
Kostüm ve aksesuarı amacına uygun kullanır.		X
Akranlarıyla oynadığı etkinliklerde kurallara uyar.		X
Büyük kas motor beceri gerektiren hareketleri yapar.	X	
Konuyla ilgili olası problem durumuna uygun çözüm yolu söyler.		X
Mevsime uygun olarak nasıl giyinmesi gerektiğini söyler.		X

Bireyselleştirilmiş eğitim planları hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Tablo 7.5'te verilmiş kaba değerlendirme formunu kullanarak bireyin performans düzeyini ilgili alana yazınız.
- Etkinlik için seçeceğiniz becerilerin ya da kavramların neden öncelikli olduğunu açıklayınız.
- Öğretmeyi planladığınız beceri veya kavramla ilgili uzun dönemli amaç(ları) yazınız.
- Uzun dönemli amaçlara ait kısa dönemli amaçları yazınız.
- Belirlenen amaçların çalışılacağı zamanı, kullanılacak yöntem ve teknikleri ilgili kısma yazınız.
- Öğretimin yapılacağı ortamları, öğretim sırasında kullanılacak kostüm, aksesuar ve araç gereci ilgili kısma yazınız.
- BEP'i hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya ve imla kurallarına dikkat ediniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Sınıfı	No.:	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Değerlendirme Tarihi

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Bireyin bilgilerini doğru ve anlaşılır şekilde yazdı.		
2	Kaba değerlendirme sonuçlarına uygun performans düzeyi yazdı.		
3	Kaba değerlendirme formuna göre çalışılacak beceriyi ya da kavramı doğru belirledi.		
4	Belirlenen beceri ya da kavrama ilişkin uzun dönemli amaçları doğru bir şekilde yazdı.		
5	Uzun dönemli amaçlara uygun olarak kısa dönemli amaçları kurallara uygun bir şekilde yazdı.		
6	Kullanılacak öğretim ve değerlendirme yöntemlerini doğru bir şekilde belirledi.		
7	Öğretimin yapılacağı kostüm, aksesuar ve araç gereci bireyin performansına, kazandırılacak beceri ve kavrama uygun olarak seçti.		
8	Öğretim yapılacak ortamı bireyin bireysel özelliklerine göre, güvenliğini gözeterek seçti.		
9	Öğretimin başlangıç ve bitiş tarihlerini gerçekçi, uygulanabilir şekilde belirledi.		
10	BEP'i hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına uydu.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda, 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı:
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi(ler):

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER	
Öğrencinin Adı ve Soyadı:	
Öğrencinin Yaşı	
Öğrencinin Sınıfı	
Performans Düzeyi:	

AMAÇLAR				
Uzun Dönemli Amaç	**Kısa Dönemli Amaçlar**	**Başlangıç ve Bitiş Tarihleri**	**Yöntem ve Teknikler**	**Araç Gereç ve Ortam**
(Varsa) Problem Davranış				
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi				
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi				

7.4.3. Drama Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları

Tablo 7.6'da drama etkinliği BÖP örneği verilmiştir.

Tablo 7.6: BÖP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI ÖRNEĞİ	
Sorumlu Kişiler:	**Sınıfı:**
Ders / Konu	
Öğrencinin Adı ve Soyadı:	
Performans Düzeyi	Burcu; dört kelimelik cümleler kurabilmekte, varlıkların birbirlerinin altında, üstünde, karşısında ya da yanında olma durumlarını bilmektedir. Sorulduğunda sıcak veya soğuk olan nesneleri ya da nesne resimlerini gösterebilmektedir. Makas kullanma ve yırtma-yapıştırma becerilerini fiziksel destekle yapabilmektedir. Hava koşullarına göre giyinmede yetişkinin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Kendini tanıtmakta, hatırlatıldığında okul kurallarına uyabilmektedir. Duygularını ifade etmede ve tercih yapması gereken durumlarda bağımsız davranmada sınırlılıklar yaşamaktadır. Sorulduğunda hangi mevsimde bulunduğunu sözel ya da işaret ipucuyla söyleyebilmektedir.
Uzun Dönemli Amaç	1. Bir yılın sonunda mevsimlerin özelliklerini söyler. 2. Gerekli durumlarda bağımsız olarak tercih yapar. 3. Duygularını sözel olarak ifade eder.
Kısa Dönemli Amaçlar	1.1. İlkbahar mevsiminin özelliklerini bağımsız olarak söyler. 1.2. Yaz mevsiminin özelliklerini bağımsız olarak söyler. 1.3. Sonbahar mevsiminin özelliklerini bağımsız olarak söyler. 1.4. Kış mevsiminin özelliklerini bağımsız olarak söyler. 2.1. Etkinliklerde canlandıracağı rolle ilgili tercih yapar. 3.1. Yaşadığı olumlu bir durumla ilgili duygusunu söyler. 3.2. Yaşadığı olumsuz bir durumla ilgili duygusunu söyler.
Öğretimsel Amaçlar	Model olunduğunda kış mevsiminin özelliklerini söyler. Sözel ipucu verildiğinde kış mevsiminin özelliklerini söyler. Bağımsız bir şekilde kış mevsiminin özelliklerini söyler. Etkinlikte yer alan iki rolden hangi rolü canlandırmak istediğini söyler. Etkinlikte kullanacağı üç aksesuarlarla ilgili tercih yapar. Yaşadığı olumsuz bir durumda mutsuz olduğunu söyler. Sorulduğunda canlandırdığı karakterle ilgili duygularını söyler.
Yöntem / Teknik	Doğrudan öğretim yöntemi, drama
Pekiştireçler	Sözel pekiştireçler ("Aferin!", "Çok güzel yaptın!" vb.) Yiyecek pekiştireci (Etkinlik bitiminde öğretmenin sunduğu seçeneklerden istediği birini alıp yemek)
ÖĞRETİM SÜRECİ	
A) Öğretimin yapıldığı yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Sınıftaki masa ve sandalye öğrenciye uygun hâle getirilir. Drama için öğrencinin rahat hareket edebileceği genişlikte bir alan, etkinlik öncesinde hazırlanır.

B) Araç Gereç	Atkı, bere, eldiven, kaban, şemsiye, çizme ya da bot
C) Süre	25 dk.
Ç) Dersin İşlenişi	Öğretmen, öğrenciye hazır olup olmadığını sorduktan sonra öğrencinin tam karşısına geçer ve "Bugün seninle çok güzel bir oyun oynayalım mı?" diyerek öğrencinin dikkatini çeker. Kış mevsimiyle ilgili "Kış Baba" adlı parmak oyununun hareketlerini yapar. -Tak tak (Kış Baba vurur). -Kim o (Öğrenci sorar.)? - Ben Kış Babayım hem soğuk hem yağmur hem de karım (Üşüme hareketi ve eller aşağı doğru sallanarak yağış hareketi yapılır.). Sen kimsin (Avuçlar açılıp soru sorma hareketi yapılır.)? -Ben .....(Öğrenci, adını söyler.) Kış Baba bana ne getirdin (İki el yana açılır.)? -Portakal mandalina getirdim (İki el birleştirilip top gibi yapılır.). En çok da soğuk getirdim (Üşüme hareketi yapılır.). -Bırrr, üşüdüm ne olur git (Üşüme ve titreme hareketi yapılır.)! -Yok gitmem, daha üç ayım var. Şimdi aralıktayız. Ocak, şubat (Parmaklarla üçe kadar sayma hareketi yapılır.)... -Eyvah, çok üşüyeceğiz (İki el yumruk yapılır ve titreme hareketi yapılır.)! -Kalın kalın giyinirsen, iyi beslenirsen benden sana zarar gelmez (Elbise giyme hareketi ve yeme hareketi yapılır.). -Hoşçakal küçük çocuk (El sallanır.). Öğretmen bu parmak oyununu 2-3 kez tekrarlar ve öğrenciye "Haydi! Şimdi birlikte yapalım mı?" der, önce öğrenciden yapmasını ister, yapamazsa tekrar model olur. Daha sonra öğrencinin ihtiyacına göre işaret veya sözel ipuçları verir. Öğretmen model olmadan öğrenci tüm parmak hareketlerini yapabilir düzeye geldiğinde öğrenciden bu kez de bağımsız olarak yapmasını ister. Öğretmen, kış mevsimiyle ilgili öğrencinin bilmesi gerekenleri parmak oyununun içindeki cümlelerden seçerek bunları tekrar tekrar söyler. "Duydun mu Kış Baba'nın anlattıklarını? Kışın hava çok soğuk oluyormuş, bazen yağmur bazen de kar yağıyormuş değil mi?" vb. Daha sonra öğretmen, öğrenciye parmak oyununu canlandıracaklarını ve hangi rolü seçmek istediğini sorar. Öğrencinin tercih yapmasını bekler. Öğrenci Kış Baba'yı seçerse "O zaman ben de bir çocuk olacağım." diyerek öğrenciye, getirdiği şapka, atkı, çizme vb. malzemelerden hangilerini giymek istediğini sorar. Öğrenci giysiler arasından tercih yapar ve onları giyer. "Kış baba kış baba, sen gelince hava nasıl olur, sıcak mı, soğuk mu? Kar mı yağdıracaksın yağmur mu?" diyerek öğrencinin parmak oyunlarındaki hareketleri yapmasını bekler. Sonra da "Sen gelince ben nasıl giyinmeliyim, ince mi, kalın mı?" diye sorar. Öğrenci cevaplamazsa "Kışın çok soğuk olduğu için kazak, çorap, pantolon, kaban gibi kalın giysiler giymeliyiz. Yoksa çok üşüyüp hasta oluruz." der. Öğretmen üzgün bir ses tonuyla "Ben kışın hasta olunca hemen portakal, mandalina yiyorum, çok vitamin alıp iyileşiyorum. Ama biliyor musun hastayken yatakta canım çok sıkılıyor, üzülüyorum. Çünkü bütün arkadaşlarım okulda oluyor, ben gidemiyorum!" der. Öğrenciye "Sen hasta olunca kendini nasıl hissedersin, yorgun mu, uykulu mu, mutsuz mu?"

	vb. sorular sorar. Öğrenci duygularını ifade ettiğinde de "Aferin! Harikasın! Duygularını çok güzel ifade ediyorsun." diyerek öğrenciyi pekiştirir. Öğrenci rolünü canlandırmayı bitirdiğinde öğretmen "Bahar geliyor, havalar ısınıyor. Güle güle git Kış Baba." diyerek etkinliği bitirir. Drama çalışması bitince öğretmen öğrenciye şu soruları sorar: — Kış Baba olunca kendini nasıl hissettin? — Parmak oyunundaki çocuk sen olsaydın Kış Baba'ya ne sormak / söylemek isterdin? — Kışın en çok yediğimiz meyveler hangileridir? — En sevdiğin mevsim hangisi? Neden? — Hasta olmanın dışında hangi durumlarda üzülürsün? Hangi durumlarda kendini mutlu / mutsuz / üzgün hissedersin? Daha sonra öğrenciye "Süpersin! Benimle çok güzel çalıştın, şimdi bunların arasından istediğin yiyeceği alabilirsin." diyerek öğrencinin, sunduğu yiyecek pekiştireçlerinden birini seçmesine izin verir.

DEĞERLENDİRME

Değerlendirmede elde edilen sonuçlar ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir. Öğrenci beş denemenin dördünde kış mevsiminin özelliklerini anlatabiliyorsa bir sonraki oturumda sıradaki kısa dönemli amaçtan başlanarak çalışılır.

KALICILIK VE GENELLEME

Kalıcılık

Belli bir süreden sonra öğrenciden aynı parmak oyununu bağımsız yapması istenir. Yaparsa kalıcılık sağlanmış kabul edilir. Öğrenci parmak oyununu ¾ oranında bağımsız yapamazsa en az ipucu ile tekrar edilir.

Genelleme

- Öğrencinin, öğrendiği parmak oyununu 2-3 kişilik bir grupla yapabilmesi için bir öğretim oturumu düzenlenir. Böylelikle öğrencinin, öğrendiği parmak oyununu farklı kişilerle birlikte yapıp yapamadığı gözlemlenir.
- Öğrencinin, öğrendiği parmak oyununu farklı bir sınıfta veya evde yapabilmesi için bir öğretim oturumu düzenlenir. Böylelikle öğrencinin, öğrendiği parmak oyununu farklı ortamlarda yapıp yapamadığı gözlemlenir.
- Öğrenci, öğrendiği parmak oyununu farklı kişilerle farklı ortamlarda bağımsız olarak yapabiliyorsa genelleme sağlanmış kabul edilir.

SIRA SİZDE

Tablo 7.6'daki BÖP'te UDA, KDA ve öğretimsel amaçlar sizce neye göre yazılmıştır? Sınıfınızda arkadaşlarınızla tartışınız.

7.4.4. Özel Gereksinimi Olan Bireyler İçin Drama Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı

Özel eğitimde grupla yapılan drama etkinliği sayesinde bireylerin iletişimi başlatma, sürdürme, iş birliği yapma ve sorumluluk alma gibi sosyal uyum ve öz güven becerileri gelişir. Drama etkinlikleri, bireylerin sosyal gelişimini olumlu yönde etkilerken grup içinde farklı bireylerle paylaşım ve iş birliği konularında da deneyim kazanmasını sağlar. Etkinlik sırasında bireylere verilecek farklı rol ve görevlerle gruptaki her bireyin sosyal-duygusal, dil ve motor becerilerinin gelişimi desteklenir. Drama etkinlikleri uygulanırken özel gereksinimli bireylerin grup içinde yaptığı farklı hareket ve kullandığı farklı kelimeler sayesinde kelime hazinesi gelişir ve bu bireyler bir gruba ait olma duygusunu yaşar.

Görsel 7.23: Özel gereksinimli bir grupla meslekler draması

Grup içi yapılacak drama etkinlikleri planlanırken bireylerin gelişimsel özellikleri ve bireysel performansları dikkate alınmalıdır. Grup eğitim planı (GEP) hazırlanırken ve uygulanırken bireylerin gelişimsel olarak öncelikli ihtiyaçlarının yanında grubun ortak özellikleri, uzun ve kısa dönemli amaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. İlk defa grup eğitimine katılacak özel gereksinimli bireyin istek ve performansına göre bireyle önce bireysel çalışılmalı sonra birey gruba katılması için cesaretlendirilmelidir. Grup eğitiminde kullanılacak kostüm, aksesuar ve araç gereç (Görsel 7.23) belirlenirken etkinliğe katılacak tüm bireyler hakkında öğretmenler veya ailelerinden bilgi alınmalıdır.

7.4.5. Drama Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları

Tablo 7.7'de drama etkinliği GEP örneği verilmiştir.

Tablo 7.7: GEP Örneği

Görevli kişi: (Özel Eğitim Öğretmeni)		**Sınıfı:** Özel Eğitim Sınıfı (Hafif Derece)	
Ders	Serbest Etkinlik		
Öğrencilerin Adı ve Soyadı:	Murat ...	Elif ...	Aras ...
Öğrencilerin Performans Düzeyi	Anlatılan öykü ya da olayları dinler ancak anlatırken sözel ipuçlarına ihtiyaç duyar. Tek aşamalı yönergeleri yerine getirir (otur, kalk, yürü, tut vb.). Grup içinde iki aşamalı yönergeleri sözel destekle yerine getirir. Parmak oyunlarını ve şarkıları fiziksel ipucuyla dramatize eder. Araç gereç kullanılarak yapılan kaba motor becerileri yerine getirir. Araç gereci başka	Tek aşamalı basit yönergeleri sözel destekle yerine getirir (koş, tak, çıkar, giy vb.). Yetişkinin anlattığı öyküyü kısaca anlatır. Nesne kullanılarak yapılan canlandırmaları taklitle yapar. Nesne kullanılmaksızın hazırlanan oyunlara yetişkinin yönlendirmesiyle katılır. Parmak oyunlarını ve şarkıları sözel destekle dramatize eder. Grup içinde verilen gö-	İki aşamalı basit yönergeleri yerine getirir (bardağı al, masaya koy, elimi tut, selam ver vb.). Resimlerle anlatılan öyküyü taklitle canlandırır. Drama etkinliğinde kullanılacak kostüm, aksesuar ya da araç gereci amacı dışında kullanmada yetişkini taklit eder. Parmak oyunlarını ve şarkıları taklitle dramatize eder. Grup içinde sırasını almada ve

	bir araç gereç yerine kullanmayı öğrenmeye gereksinimi vardır. Grup içinde kurallara uymada sınırlılıklar yaşamaktadır.	revi yerine getirmede sözel ipuçlarına ihtiyaç duymaktadır.	verilen görevi yerine getirmede sınırlılıklar yaşamaktadır.
Uzun Dönemli Amaç	Anlatılan parmak oyunlarına uygun canlandırmayı bir öğretim yılı sonunda bağımsız olarak yapar.		
Kısa Dönemli Amaçlar	1. Sırası geldiğinde parmak oyunu ve karakterini fiziksel yardımla taklit eder. 2. Sırası geldiğinde parmak oyunu ve karakterini model olma ipucu ile taklit eder. 3. Sırası geldiğinde parmak oyunu ve karakterini bağımsız olarak taklit eder.		
Öğretimsel Amaçlar	Öğretmeni "Şoförler araba sürer." dediğinde araba kullanma hareketi yapar. Öğretmeni "Pilotlar ise uçak" dediğinde iki elle uçma hareketi yapar. Öğretmeni "Terziler elbise diker." dediğinde iğne ile dikiş dikme hareketi yapar. Öğretmeni "Berberlerse saç keser." dediğinde saç kesme hareketi yapar. Öğretmeni "Fırıncılar ekmek yapar." dediğinde yoğurma hareketi yapar. Öğretmeni "Çocuklar da durmaz, o ekmeği kapar." dediğinde ekmeği kapıp kaçma hareketi yapar.		
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Doğrudan öğretim		
Pekiştireçler	Öğrencilere parmak oyununun sözlerini doğru söylediklerinde ve hareketlerini doğru yaptıklarında "Aferin! Süpersin! Harika! Çok güzel yaptın!" gibi sözel pekiştireçler verilir. Öğrenciler etkinliği tamamladıktan sonra hep birlikte parka çıkılır.		
ÖĞRETİM SÜRECİ			
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlenmesi	Drama salonu Öğrenciler, yere U şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturur. Öğretmen de yere öğrencilerin karşısına oturur.		
B) Araç Gereç	Parmak oyununda geçen mesleklere ait kostüm veya aksesuarlar		
C) Süre	30 dk.		

Ç) Dersin İşlenişi	Öğretmen, öğrencilere "Şimdi size bir parmak oyunu göstereceğim, sizin de beni dikkatle izlemenizi istiyorum." der ve parmak oyununu başlatır. Aşağıda verilen parmak oyununu hareketleriyle birkaç kez gösterir. Sonra hareketleri öğrencilerin tek tek yapmasını ister. Öğrencilerden biri hareketleri yanlış yaptığında ya da yapamadığında öğretmen öğrenciyle bir daha tekrarlar. Öğrenciler hareketleri yapamadığında veya parmak oyununun sözlerini söyleyemediğinde öğretmen bir daha model olur. Öğrenciler hareketleri bağımsız olarak yaptığında da "Şimdi de bu parmak oyununu hep birlikte canlandıralım mı? Bu parmak oyununda kimler vardı? Hanginiz şoför, pilot, terzi veya çocuk olmak ister?" diyerek öğrencilere rollerini dağıtır. Kalan rolü kendisi alır. Parmak oyununda geçen meslekler canlandırılır. Öğretmen; öğrenciler rollerini doğru yaptığında davranışı sözel olarak pekiştirir. Kısa dönemli ve öğretimsel her bir amaç tamamlandığında öğrencilere etkinliğe katıldıklarını vurgulayarak "Çok iyisin! Hareketleri çok güzel yaptın! Süpersin! Aferin! Harikasın! vb." der. Öğretmen, tüm kısa dönemli amaçlar için aynı öğretim aşamalarını izleyerek öğretimi gerçekleştirir. Aynı oyunu etkinlik sonunda ya da başka bir grup eğitim planında grubun özelliklerine göre duyguları da katarak genişletebilir. Örneğin kızgın şoförler ..... şeklinde araba sürer, üzgün terziler ..... yaparak elbise diker, şaşkın pilotlar..... şeklinde uçağı kullanır vb. Şoförler araba sürer (Araba kullanma hareketi yapılır.). Pilotlar ise uçak (İki elle uçak yapılır.). Terziler elbise diker (Dikiş dikme hareketi yapılır.). Berberlerse saç keser (Saç kesme hareketi yapılır.). Fırıncılar ekmek yapar (Yoğurma hareketi yapılır.). Çocuklar da durmaz, o ekmeği kapar (Hep birlikte ekmek kapıp kaçıyormuş gibi yapılır.). Öğretmen; öğrencilere yaptıkları el hareketleriyle ve parmak oyunuyla ilgili şu soruları sorar: — Arabayı sürme hareketini başka nasıl yapabiliriz? ..... 'nı araba kullanırken izledin mi, nasıl yapıyor? — Terziler elbiseden başka neler diker? Sen terzi olsaydın ne dikmek isterdin? — Uçağı süren pilot yorulursa ne olur? — Fırında ekmekten başka neler yapılır?
DEĞERLENDİRME	
Ölçüt bağımlı ölçü aracı ile değerlendirme yapılır. Öğrencilerin bağımsız olarak yapabildikleri becerilerin karşısına "+", yapamadıkları becerilerin karşısına "–" yazılır.	

7.8. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Drama Etkinliği İçin GEP Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Tablo 7.7'deki GEP örneğini ve GEP'te yer alan başlıkları inceleyiniz. Grup etkinliklerinde yer alan öğrencilerin performans düzeylerini, pekiştireçleri ve yönergeleri inceleyiniz. Siz de belirlediğiniz bir yetersizlik türüne uygun bir grup etkinlik planı hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarına yazınız.

1. (.....) Çocukların bir öyküyü canlandırması esas çalışmadır.

.....

2. (.....) Çocuklarla bir ninenin yürüyüşünü ve balığın fanusta yüzüşünü taklit etmek rol oynamaya örnektir.

.....

3. (.....) Drama etkinliklerinde araç gereç kullanımı gerektirmeyen etkinlikler de uygulanmalıdır.

.....

4. (.....) Drama etkinlikleri sadece sınıfta değil farklı ortamlarda da uygulanır.

.....

5. (.....) Drama etkinlikleri, özel gereksinimli bireyin toplumsal yaşamda gerekli olan kuralları öğrenmesine yardımcı olur.

.....

6. (.....) Drama etkinliklerinde kullanılacak kostüm ve aksesuarlar belirlenirken çocukların sadece bireysel farklılıklarına dikkat edilmelidir.

.....

7. (.....) Özel gereksinimli bireyler grup eğitimi sayesinde bir gruba ait olma duygusunu yaşar.

.....

8. (.....) İşitme yetersizliği olan bireylerin drama etkinliğine görsel ipuçları olmadan katılmaları sağlanmalıdır.

.....

B. Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

9. I. Önce etkinlik planlanmalı daha sonra kazanım ve gösterge belirlenmelidir.
II. Planlama sırasında her aşamaya uygun teknik belirlenmelidir.
III. Basitten zora doğru bir planlama yapılmalıdır.
IV. Çocuklar, etkinlikte kararı veren ve süreci yönlendiren olmalıdır.

Drama etkinlik planı hazırlamada dikkat edilmesi gereken noktalarla ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I ve II
B) II ve III
C) II ve IV
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

10. Drama ortamıyla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Tüm tehlikelerden arındırılmış olmalıdır.
B) Uygun sıcaklıkta, sessiz, rahat ve aydınlık olmalıdır.
C) Her çocuğa yeterli alan sunacak genişlikte olmalıdır.
D) Ortamda kostüm, aksesuar, müzik ve çeşitli materyallere yer verilmelidir.
E) Zemin yıkanabilir olmalıdır.

11. Öğretmen, uyguladığı etkinlikte çocukları ikişerli eşleştirdikten sonra çocuklardan birinin gözlerini kapatmasını, diğerinin de arkadaşını sınıfta gezdirmesini istiyorsa dramanın aşağıda verilen aşamalarından hangisini uyguluyordur?

A) Isınma ve hazırlık
B) Esas çalışma
C) Canlandırma
D) Değerlendirme
E) Rahatlama

12. Öğretmen; planlayacağı etkinlikte taklidî oyun, rol oynama, doğaçlama, pandomim, dramatizasyon, hikâyelerden oyun oluşturma veya yaratıcı dans tekniklerinden birini kullanmayı düşünüyorsa aşağıda verilen drama süreçlerinden hangisini planlıyordur?

A) Rahatlama
B) Esas çalışma
C) Değerlendirme
D) Isınma
E) Hazırlık

13. Öğretmen, uyguladığı etkinlikte çocukların yere uzanıp gözlerini kapatarak belirli bir konuda hayal kurmalarını istiyorsa dramanın aşağıda verilen aşamalarından hangisini uyguluyordur?

A) Isınma
B) Hazırlık
C) Rahatlama ve değerlendirme
D) Esas çalışma
E) Canlandırma

14. Aşağıdakilerden hangisi drama etkinlikleri yoluyla özel gereksinimli bireylere kazandırılabilecek becerilerden biri değildir?

A) Dinleme
B) Gözlem yapma
C) Kavram
D) Özbakım
E) Yazı yazma

15. I. Oyuncaklarla oynamayı tercih etmemeleri
II. Yaratıcılıkları ve hayal güçleriyle ilgili sınırlılıklar yaşamaları
III. Nesneleri amacına göre kullanmayı daha kolay öğrenebilmeleri
IV. Daha çok somut deneyimlere ihtiyaç duymaları
V. Gerçek olmayan nesnelerle ilgilenmemeleri

Zihinsel yetersizliği olan çocuklarla yapılacak drama etkinliklerinde gerçek nesneleri kullanmanın önemi ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I, II, III
B) II, III, IV, V
C) III, IV, V
D) II, III, IV
E) I, III, V

16. Aşağıdakilerden hangisi drama etkinliklerine yönelik grup eğitim planı oluşturulurken dikkat edilmesi gerekenlerden <u>değildir</u>?

A) Öğrencilerin BEP'leri
B) Öğrencilerin motor becerileri
C) Öğretmenin becerileri
D) Öğrencilerin kardeş sayısı
E) Öğrencilerin akademik becerileri

17. Aşağıdakilerden hangisi yetersizliği olan bireylerin drama etkinliklerinde yapılacak ortam düzenlemelerinden biridir?

A) Kostüm ve aksesuarlar her yerde bulundurulmalı.
B) Yeterli genişlikte alan düzenlenmeli.
C) Mümkün olduğunca çok uyaran olmalı.
D) Malzemeler çocukların açamayacağı kutularda saklanmalı.
E) Yerler halıyla döşenmiş olmalı.

18. Aşağıdakilerden hangisi OSB olan bireylerle en kolay yapılabilecek drama etkinliklerinden biridir?

A) Aynı oyuncakla oynanan
B) Maske kullanımı gerektiren
C) –mış gibi yapılan
D) Sürekli konuşmayı gerektiren
E) Yüz boyama gerektiren

8. Öğrenme Birimi

AYLIK PLAN VE ETKİNLİK PLANI

KONULAR

8.1. AYLIK PLAN HAZIRLAMA

8.2. ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- **Belirtilen aya ve yaş grubuna uygun kavram, kazanım, gösterge, belirli gün ve haftalar, alan gezileri, aile katılımını içeren aylık plan hazırlama**
- **Aylık plandaki kazanım ve göstergelere uygun bireysel, küçük grup, büyük grup ve bütünleştirilmiş etkinlik örnekleri**
- **Aylık plandaki kazanım ve göstergelere uygun bireysel, küçük grup, büyük grup ve bütünleştirilmiş etkinlik örnekleri hazırlama**

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **MEB Okul Öncesi Eğitim Programı Kitabı'nda bulunan "Ek 5 Kavramlara Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi"ni ve "Ek 6 Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi"ni inceleyiniz.**
2. **Ek 5'te yer alan kavramlara ekleyebileceğiniz kavramlar belirleyiniz. Belirlediğiniz kavramların okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim düzeylerine uygunluğunu atölyede arkadaşlarınızla tartışınız.**

8.1. AYLIK PLAN HAZIRLAMA

8.1.1. Belirtilen Aya ve Yaş Grubuna Uygun Kavram, Kazanım, Gösterge, Belirli Gün ve Haftalar, Alan Gezileri, Aile Katılımını İçeren Aylık Plan Hazırlama

Öğretmen; okul öncesi eğitim kurumunda her ayın başında o ayın özelliği, çocukların yaş grubuna uygun kazanım ve göstergeler, kavramlar, belirli gün ve haftalar, alan gezileri, aile katılımı çalışmalarına yer verdiği bir aylık plan hazırlar. Hazırladığı aylık planda yer verdiği bilgi ve becerileri o ay içinde gerçekleştireceği etkinliklerle çocuklara kazandırmaya çalışır. Aylık plan, okul öncesi eğitim kurumunda bulunan her grup için ayrı hazırlanır. Bunun nedeni her grupta bulunan çocukların bireysel ve grup özelliklerinde farklılıklar olmasıdır. Her grubun öğretmeni tarafından hazırlanan aylık planda yer verilen kazanım ve göstergelere ulaşılamadığında kazanım ve göstergelerin içerdiği becerilerin pekiştirilmesi için aynı kazanımlara farklı aylarda da yer verilebilir.

MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanım ve göstergelere farklı aylarda birden fazla yer verilebilir. Okul öncesi öğretmeni; hangi kavram, kazanım ve göstergelere yıl içinde ne kadar ağırlık verdiğini görebilmek, çocukların sadece belli gelişim alanlarında desteklenmesinin önüne geçmek, farklı kavram, kazanım ve göstergeleri de ele aldığından emin olabilmek için iki çizelge hazırlar. Bu çizelgelerden biri "Kavramlara Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi" (MEB Okul Öncesi Eğitim Programı Ek 5), diğeri ise "Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi"dir (MEB Okul Öncesi Eğitim Programı Ek 6). Öğretmen; aylık planda ele aldıkları kavram, kazanım ve göstergeleri bu çizelgelere kaydeder (Görsel 8.1).

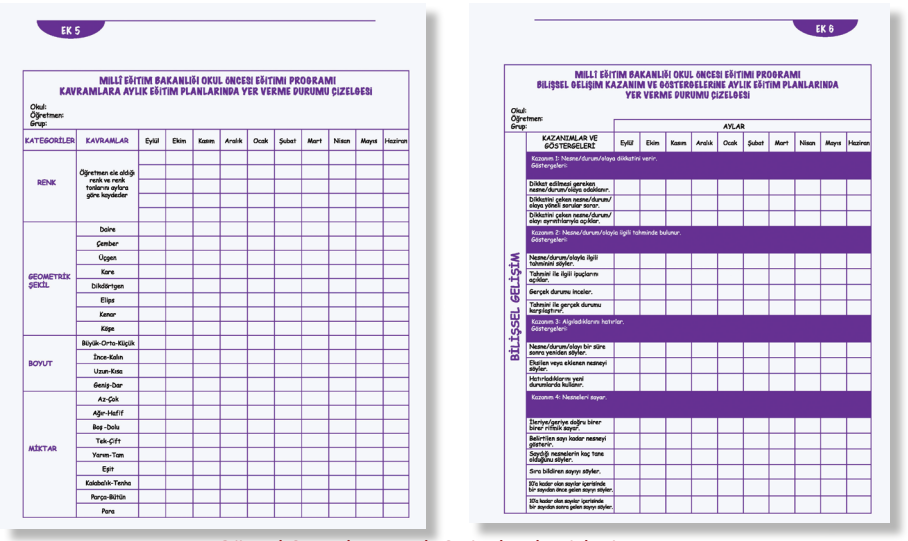
EK 5

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI
KAVRAMLARA AYLIK EĞİTİM PLANLARINDA YER VERME DURUMU ÇİZELGESİ

Okul:
Öğretmen:
Grup:

KATEGORİLER	KAVRAMLAR	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
RENK	Öğretmen eşe dediği renk ve renk tonlarını aylara göre kaydeder										
GEOMETRİK ŞEKİL	Daire										
	Çember										
	Üçgen										
	Kare										
	Dikdörtgen										
	Elips										
	Kenar										
	Köşe										
BOYUT	Büyük-Orta-Küçük										
	İnce-Kalın										
	Uzun-Kısa										
	Geniş-Dar										
MİKTAR	Az-Çok										
	Ağır-Hafif										
	Boş-Dolu										
	Tek-Çift										
	Yarım-Tam										
	Eşit										
	Kalabalık-Tenha										
	Parça-Bütün										
	Para										

EK 6

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI
BİLİŞSEL GELİŞİM KAZANIM VE GÖSTERGELERİNE AYLIK EĞİTİM PLANLARINDA
YER VERME DURUMU ÇİZELGESİ

Okul:
Öğretmen:
Grup:

BİLİŞSEL GELİŞİM	KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ	AYLAR									
		Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
	Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir. Göstergeleri:										
	Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.										
	Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.										
	Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.										
	Kazanım 2: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur. Göstergeleri:										
	Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.										
	Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar.										
	Gerçek durumu inceler.										
	Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.										
	Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar. Göstergeleri:										
	Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.										
	Eksilen veya eklenen nesneyi söyler.										
	Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.										
	Kazanım 4: Nesneleri sayar.										
	İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar.										
	Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir.										
	Sayıldığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.										
	Sıra bildiren sayıyı söyler.										
	10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce gelen sayıyı söyler.										
	10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan sonra gelen sayıyı söyler.										

Görsel 8.1: Ek 5 ve Ek 6 çizelge kesitleri

<table>
<tr><th colspan="2">Aylık Plan Örneği</th></tr>
<tr><td>Okul Adı
Tarih
Yaş Grubu
Öğretmen Adı</td><td>36-48 ay</td></tr>
<tr><td>Ay</td><td>Kazanım ve Göstergeler</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KASIM</td><td>Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne / durum / olaya yönelik sorular sorar.)
Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler.)
Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayı bir süre sonra yeniden söyler. Eksilen veya eklenen nesneyi söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)
Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye / geriye doğru birer birer ritmik sayar.)
Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın adını, rengini, şeklini, büyüklüğünü, dokusunu söyler.)
Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları bire bir eşleştirir. Nesne veya varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne göre ayırt eder, eşleştirir.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Nesnenin mekândaki konumunu söyler. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir. Mekânda konum alır.)
Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanır. (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler.)
Kazanım 15. Parça-bütün ilişkisini kavrar. (Göstergeleri: Bir bütünün parçalarını söyler.)
Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.)
Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar. (Göstergeleri: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler.)</td></tr>
<tr><td>Dil Gelişimi

Kazanım 1. Sesleri ayırt eder. (Göstergeleri: Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler.)
Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır.)
Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi ve birleşik cümle kurar.)
Kazanım 4. Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır. (Göstergeleri: Cümle kurarken isim, fiil, sıfat, bağlaç, çoğul ifade kullanır.)
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kulla-</td></tr>
</table>

	nır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Sohbete katılır.) **Kazanım 6. Sözcük dağarcığını geliştirir.** (Göstergeleri: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar.) **Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar.** (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.) **Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.** (Göstergeleri: Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik ve drama gibi çeşitli yollarla sergiler.)
KASIM	**Sosyal-Duygusal Gelişim** **Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır.** (Göstergeleri: Adını, soyadını, yaşını, fiziksel özelliklerini ve duyuşsal özelliklerini söyler.) **Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.** (Göstergeleri: Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler.) **Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.** (Göstergeleri: Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.) **Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar.** (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler.) **Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu-olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir.** (Göstergeleri: Olumlu-olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar.) **Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir.** (Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.) **Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.** (Göstergeleri: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.) **Kazanım 12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar.** (Göstergeleri: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır. Nezaket kurallarına uyar.) **Kazanım 15. Kendine güvenir.** (Göstergeleri: Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler. Grup önünde kendini ifade eder.) **Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.** (Göstergeleri: Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler. Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.)
	Motor Gelişim **Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Yönergeler doğrultusunda koşar. Belli bir yüksekliğe zıplar. Belli bir yüksekliğe tırmanır. Tırmanılan yükseklikten iner. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.) **Kazanım 2. Denge hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Atlama, koşma, başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde, yönergeler

	doğrultusunda yürür.) **Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol eder. Farklı boyut ve ağırlıktaki nesneleri hedefe atar. Nesneleri kaldırır, taşır.) **Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Nesneleri kaptan kaba boşaltır. Nesneleri üst üste dizer. Nesneleri takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.) **Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.** (Göstergeleri: Bedenini, nesneleri ve vurmalı çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)		
KASIM	**Özbakım Becerileri** **Kazanım 1. Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular.** (Göstergeleri: Saçını tarar, dişini fırçalar, elini ve yüzünü yıkar, tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar.) **Kazanım 2. Giyinme ile ilgili işleri yapar.** (Göstergeleri: Giysilerini, ayakkabılarını çıkarır, giyer.) **Kazanım 4. Yeterli ve dengeli beslenir.** (Göstergeleri: Yiyecek ve içecekleri yeterli miktarda yer / içer. Öğün zamanlarında yemek yemeye çaba gösterir.) **Kazanım 6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç gereci kullanır.** (Göstergeleri: Beslenme sırasında uygun araç gereci kullanır.) **Kazanım 7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.** (Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler.)		
	Kavramlar Renk Kavramı: Sarı, kırmızı, mavi, yeşil Geometrik Şekil Kavramı: Kare, üçgen, daire Boyut Kavramı: Büyük-küçük Miktar Kavramı: Az-çok, ağır-hafif Yön / Mekânda Konum Kavramı: İçinde-dışında, önünde-arkasında Sayı Kavramı: 1-10 arası sayılar Duyu Kavramı: Tatlı-tuzlu, sert-yumuşak, sesli-sessiz, pürüzlü-düz Zıt Kavramlar: Ters-düz Zaman Kavramı: Gece-gündüz		
KASIM	**Belirli Gün ve Haftalar** • Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım) • Atatürk Haftası (10-16 Kasım) • Öğretmenler Günü (24 Kasım)	**Alan Gezileri** • Kızılay merkezine gezi • Atatürk Evi'ne gezi	**Aile Katılımı** Ailelerden; • Kızılay'ın çalışmaları hakkında çocuklarıyla sohbet etmeleri, bulundukları şehirdeki Kızılay merkezine giderek ihtiyaç duyulan yardım malzemeleri hakkında bilgi almaları istenir. Ailelere oturdukları semtte Kızılay'a yardım kampanyası başlatmaları önerilir.

			• Çocuklarıyla farklı dokularla ilgili incelemeler ve uygulamalar yapmaları istenir. • Çocuklarıyla "Öğretmenim" konulu resim yapmaları istenir. • Çocuklarıyla Anıtkabir'i ziyaret etmeleri ve Atatürk'ün ülkemize katkıları hakkında sohbet etmeleri istenir.
	Değerlendirme		

Aylık Plan Örneği	
Okul Adı Tarih Yaş Grubu Öğretmen Adı	48 -60 ay
Ay	**Kazanım ve Göstergeler**
MAYIS	**Bilişsel Gelişim** **Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir.** (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne / durum / olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne / durum / olayı ayrıntılarıyla açıklar.) **Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur.** (Göstergeleri: Nesne / durum/ olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.) **Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar.** (Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.) **Kazanım 4. Nesneleri sayar.** (Göstergeleri: İleriye / geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.) **Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler.** (Göstergeleri: Nesne veya varlığın adını, rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını söyler.) **Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar.** (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine, uzunluğuna, dokusuna, büyüklüğüne, miktarına ve kullanım amaçlarına göre gruplar.) **Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar.** (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları uzunluklarına, büyüklüklerine göre sıralar.) **Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.** (Göstergeleri: Nesnenin mekândaki konumunu söyler. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir. Mekânda konum alır.) **Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanır.** (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.)

Kazanım 14. Nesnelerle örüntü oluşturur. (Göstergeleri: Modele bakarak nesnelerle örüntü oluşturur.)
Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.)
Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar. (Göstergeleri: Olayları oluş zamanına göre sıralar. Zaman ile ilgili kavramları anlamına uygun şekilde açıklar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)
Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi ve birleşik cümle kurar.)
Kazanım 4. Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır. (Göstergeleri: Cümle kurarken isim, fiil, sıfat, bağlaç, çoğul ifade, zarf, zamir, edat, isim durumlarını ve bunların olumsuzluk yapılarını kullanır.)
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)
Kazanım 6. Sözcük dağarcığını geliştirir. (Göstergeleri: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.)
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar.)
Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik ve drama gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Kazanım 10. Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.)
Kazanım 11. Okuma farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur.)

Sosyal-Duygusal Gelişim

Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Adını, soyadını, yaşını, fiziksel özelliklerini ve duyuşsal özelliklerini söyler.)
Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Annesinin ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler.)
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)
Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.)
Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu-olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (Göstergeleri: Olumlu-olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar. Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.)

MAYIS	**Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler.** (Göstergeleri: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.) **Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir.** (Göstergeleri: Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler. İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler.) **Kazanım 12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar.** (Göstergeleri: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır. Nezaket kurallarına uyar.) **Kazanım 15. Kendine güvenir.** (Göstergeleri: Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler. Grup önünde kendini ifade eder.) **Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.** (Göstergeleri: Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler. Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.)
	Motor Gelişim **Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Yönergeler doğrultusunda koşar. Belli bir yüksekliğe zıplar. Belli bir yüksekliğe tırmanır. Tırmanılan yükseklikten iner. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.) **Kazanım 2. Denge hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Atlama, koşma, başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Tek ayak üzerinde durur. Tek ayak üzerinde sıçrar. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür. Denge tahtası üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.) **Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol eder. Topu, olduğu yerde ritmik olarak sektirir. Farklı boyut ve ağırlıktaki nesneleri hedefe atar. Nesneleri kaldırır ve taşır.) **Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Nesneleri kaptan kaba boşaltır. Nesneleri üst üste dizer. Nesneleri takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesneleri değişik malzemelerle bağlar. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır ve değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.) **Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.** (Göstergeleri: Bedenini, nesneleri ve vurmalı çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)
	Özbakım Becerileri **Kazanım 1. Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular.** (Göstergeleri: Saçını tarar, dişini fırçalar, elini ve yüzünü yıkar, tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar.) **Kazanım 2. Giyinme ile ilgili işleri yapar.** (Göstergeleri: Giysilerini, ayakkabılarını çıkarır, giyer.) **Kazanım 3. Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar.** (Göstergeleri: Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır, toplar, yerleştirir.) **Kazanım 4. Yeterli ve dengeli beslenir.** (Göstergeleri: Yiyecek ve içecekleri yeterli miktarda yer / içer. Öğün zamanlarında yemek yemeye çaba gösterir.) **Kazanım 6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç gereci kullanır.** (Göstergeleri: Beslenme sırasında uygun araç gereci kullanır.)

<table>
<tr><td rowspan="2">MAYIS</td><td colspan="3">Kazanım 7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur. (Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler.)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kavramlar
Renk Kavramı: Kırmızı, sarı, turuncu, mavi, mor, yeşil
Geometrik Şekil Kavramı: Kare, daire
Boyut Kavramı: Uzun-kısa, ince-kalın,
Miktar Kavramı: Yarım-tam, ağır-hafif
Yön / Mekânda Konum Kavramı: Ortasında
Sayı / Sayma Kavramı: 1-20 arası sayılar
Duyu Kavramı: Sivri-küt, parlak-mat, sert-yumuşak
Zıt Kavramlar: Eski-yeni, dikkatli-dikkatsiz</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MAYIS</td><td>Belirli Gün ve Haftalar
• Trafik ve İlk Yardım Haftası
• Anneler Günü
• Engelliler Haftası
• Müzeler Haftası</td><td>Alan Gezileri
• Bölge trafik merkezine gezi
• Etnografya Müzesi’ne gezi</td><td>Aile Katılımı
Ailelerden;
• Çocuklarıyla çevre gezisi yaparak trafik işaretlerini incelemeleri, trafik işaretlerinin anlamları ve trafik kuralları hakkında sohbet etmeleri istenir.
• Çocuklarıyla paralimpik sporlarla ilgili belgesel izlemeleri, yetersizliği olan bireylerin yaşadıkları zorluklar hakkında sohbet etmeleri istenir.
• Çocuklarıyla birlikte grafik oluşturmaları istenir.
• Çocukların babalarıyla birlikte “Anne” temalı bir resim ve artık materyallerle resimlerine çerçeve yapmaları istenir.
• Veliler için “Güvenli ev ortamı” konulu seminer düzenlenir.
• Çocukların anneleri okula davet edilerek anneler günü düzenlenir.
• Bireysel görüşmeler ve veli görüşmeleri yapılır.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Değerlendirme</td></tr>
</table>

8.1. UYGULAMA FAALİYETİ

AYLIK PLAN HAZIRLAMA

Kitabınızın 1. öğrenme biriminde yer alan 36-48, 48-60, 60-72 aylık çocukların gelişimsel özelliklerini ve aylık plan örneğini yeniden inceleyiniz. Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda 60-72 aylık çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun aylık plan hazırlayınız.

Aylık planınızı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Aylık planı hangi ay için hazırlayacağınızı belirleyiniz.
- Aylık planda 60-72 aylık çocukların bilişsel gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer veriniz.
- Aylık planda 60-72 aylık çocukların dil gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer veriniz.
- Aylık planda 60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer veriniz.
- Aylık planda 60-72 aylık çocukların motor gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer veriniz.
- Aylık planda 60-72 aylık çocukların özbakım becerilerinin gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer veriniz.
- Aylık planda 60-72 aylık çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun kavramlara yer veriniz.
- Planını hazırladığınız ay içinde yer alan belirli gün ve haftaları belirtiniz.
- Planını hazırladığınız ay içinde gerçekleştirilecek alan gezilerini belirtiniz.
- Planını hazırladığınız ay içinde gerçekleştirilecek aile katılım çalışmalarını belirtiniz.
- Aylık planınızı yazarken imla kurallarına dikkat ediniz.
- Aylık planınızı 2 ders saatinde hazırlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, aylık plan hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

AYLIK PLAN HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Aylık planı hangi ay için hazırlayacağını belirledi.					
	B) Aylık Plan Yapım Aşaması					
2	60-72 aylık çocukların bilişsel gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer verdi.					
3	60-72 aylık çocukların dil gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer verdi.					
4	60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer verdi.					
5	60-72 aylık çocukların motor gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer verdi.					
6	60-72 aylık çocukların özbakım becerilerinin gelişimine yönelik kazanım ve göstergelere yer verdi.					
7	60-72 aylık çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun kavramlara yer verdi.					
8	Planı hazırladığı ay içinde yer alan belirli gün ve haftaları belirtti.					
9	Planı hazırladığı ay içinde yapılacak alan gezilerini belirtti.					
10	Planı hazırladığı ay içinde gerçekleştirilecek aile katılım çalışmalarını belirtti.					
11	Aylık planı yazarken imla kurallarına dikkat etti.					
	C) Zaman Yönetimi					
12	Aylık planı verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 12 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /60] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....
.....

Görsel 8.2: Okul öncesi eğitim kurumunda etkinlik

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Kitabınızın 1. öğrenme biriminde yer alan bireysel, küçük grup, büyük grup ve bütünleştirilmiş etkinlikler konusunu gözden geçiriniz.**
2. **Bireysel, küçük grup, büyük grup ve bütünleştirilmiş etkinlikleri kaynak kitaplardan ve genel ağdan araştırınız. Bulduğunuz örnekleri atölyede arkadaşlarınızla inceleyiniz.**

8.2. ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

Okul öncesi öğretmeni, etkinlik planını hazırlarken aylık plandan faydalanır. Aylık planda yer verilen kazanım ve göstergeler içinden o gün kazandırmayı hedeflediği becerilere yönelik olan kazanım ve göstergeleri seçer. Kavramlar, belirli gün ve haftalara yönelik etkinlikler, alan gezileri ve aile katılımı çalışmalarını da aylık planda belirlenen çalışmalar içinden seçer. Öğretmen, bir aylık süre içinde her gün uygulayacağı etkinlik planını hazırlarken önceliği grubundaki çocukların özelliklerine göre basit becerileri içeren kazanım ve göstergelere verir. Gruptaki çocuklar bu becerileri kazandıkça öğretmen kazanımların daha zor göstergelerine geçer. Okul öncesi eğitim kurumlarında etkinlikler (Görsel 8.2), kurumun yarım gün ya da tam gün eğitim verme durumuna göre hazırlanır. Kurumda yarım gün eğitim veriliyorsa yarım günlük eğitim akışı, tam gün eğitim veriliyorsa tam günlük eğitim akışı hazırlanır ve etkinlik planı bu akışlara uygun şekilde yazılır.

8.2.1. Aylık Plana Uygun, Bireysel, Küçük Grup, Büyük Grup ve Bütünleştirilmiş Etkinlik Örnekleri

YARIM GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI

Okul Adı:
Tarih:
Yaş Grubu: 36-48 ay
Öğretmen Adı:

Güne Başlama Zamanı: Gün içinde yapılacak etkinlikler hakkında sohbet
Oyun Zamanı: Öğrenme merkezlerinde oyun
Kahvaltı ve Temizlik
Etkinlik Zamanı: Ayakkabılarım Nerede (oyun, küçük grup etkinliği)?
Günü Değerlendirme Zamanı: Gün içinde yapılan etkinlikler konusunda sohbet
Eve Gidiş
Genel Değerlendirme:

Aylık Plana Uygun Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Ayakkabılarım Nerede?

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Oyun (Küçük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 36-48 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın dokusunu söyler.)
Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)
Özbakım Becerileri
Kazanım 2. Giyinme ile ilgili işleri yapar. (Göstergeleri: Giysilerini, ayakkabılarını çıkarır, giyer.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocukları iki eşit gruba ayırır. Yapay çimler kullanarak iki grubun önüne iki ayrı yol hazırlar. Bu yolların sonuna birer büyük daire çizer. Çocuklardan ayakkabılarını çıkarıp kendi gruplarının önündeki dairenin içine koymalarını ister. Çocuklar ayakkabıları eşlerinden ayırıp karıştırır.
- Ayakkabılarını çıkaran çocuklar, kendi gruplarının önündeki yolun başında arka arkaya sıra olur. Öğretmen "Ben başla komutunu verince sıranın önündeki arkadaşınız çim yolu hızlı hızlı yürüyerek geçecek ve gruba ait dairenin içinden kendi ayakkabılarını bularak giyecek. Daha sonra aynı yolu yine hızlı hızlı yürüyerek geri gelecek ve sıranın arkasına geçecek." açıklamasını yapar.
- Oyun, her çocuk yarışana kadar devam eder. Oyunu ilk tamamlayan grubu alkışlarlar.

MATERYALLER: Yapay çim ve daire çizmek için tebeşir
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Duyu Kavramı: Pürüzlü-düz

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Ayakkabılarımız olmadan nasıl bir yolda yürüdük? Yürüdüğümüz bu yola başka ne yerleştirebilirdik?
- **Duyuşsal Sorular:** Çimli yolu ayakkabısız yürüdüğünüzde ayaklarınızda neler hissettiniz? Çimli yolu ayakkabıyla mı, çorapla mı geçmek eğlenceliydi?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Yürüdüğünüz yolun dokusu nasıldı?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çimli yolun dokusuna benzeyen başka neler var?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla farklı dokulardaki zeminlerde önce çorapsız sonra da çorapla yürümeleri ve hissettikleri farklılıklar hakkında sohbet etmeleri istenir.

UYARLAMA
İşitme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalı, çocuğun yönergeyi anladığından emin olmak için tekrar etmesi sağlanmalıdır.
- Oyun oynanmadan önce öğretmen tarafından örnek bir uygulama yapılarak çocuğa gösterilmelidir.

Görsel 8.3: Yapay çimde yürüme

Tam Günlük Eğitim Akışı

Okul Adı:
Tarih:
Yaş Grubu: 48-60 ay
Öğretmen Adı:

Güne Başlama Zamanı: Gün içinde yapılacak etkinlikler hakkında sohbet
Oyun Zamanı: Açık havada oyun
Kahvaltı ve Temizlik
Etkinlik Zamanı: İplerle Resim Yapılır Mı (matematik, sanat, bütünleştirilmiş büyük grup ve küçük grup etkinliği)?
Öğle Yemeği ve Temizlik
Dinlenme
Etkinlik Zamanı: Püre Yapıyoruz (fen, büyük grup etkinliği)
Oyun Zamanı: Öğrenme merkezlerinde oyun
Günü Değerlendirme Zamanı: Gün içinde yapılan etkinlikler konusunda sohbet, sanat etkinliğinde yapılan ürünlerle okul girişine sergi düzenlenmesi
Eve Gidiş
Genel Değerlendirme:

Aylık Plana Uygun Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: İplerle Resim Yapılır Mı?

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Matematik, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup ve Küçük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları rengine, uzunluğuna, dokusuna göre gruplar.)
Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları uzunluklarına göre sıralar.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklara değişik boy, renk ve kalınlıkta ipler dağıtarak çocuklardan ipleri incelemelerini ister.
- Daha sonra çocuklara "İplerimiz aynı kalınlıkta mı, aynı renk ve uzunlukta mı? Bu ipleri nerelerde kullanabiliriz? İplerle neler yapılır?" sorularını sorar.
- Çocuklardan ipleri kalınlıkları ve renklerine göre gruplamalarını daha sonra da ipleri kısadan uzuna doğru sıralamalarını ister.
- Çocukları ikişerli gruplara ayırır. Gruplara makas, yapıştırıcı, boya kalemleri ve büyük boy kâğıtlar dağıtır.

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.)	• Sınıftaki masaları yan yatırır, kâğıtları masaların yan duran yüzeylerine bantla yapıştırır. Çocuklardan boyalar, ipler, makas ve yapıştırıcıları kullanarak bir kompozisyon oluşturmalarını ister. • Etkinlik sonunda yapılan resimleri sınıfta sergiler ve çocuklarla inceler.

MATERYALLER: Değişik renk, kalınlık ve uzunlukta ipler, makaslar, boya kalemleri, yapıştırıcılar ve büyük boy kâğıtlar
SÖZCÜKLER: -
KAVRAMLAR
Boyut Kavramı: İnce-kalın, uzun-kısa

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** İplerimizin ne gibi farklılıkları vardı?
  İplerle başka neler yapabilirdik?
- **Duyuşsal Sorular:** İpleri kullanarak resim yaparken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Bugün hangi malzemelerle resim yaptık?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** İpleri başka nerelerde görüyorsunuz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte iplerle aile fertlerinin boylarını ölçmeleri ve bu ipleri kullanarak grafik oluşturmaları istenir.

UYARLAMA
DEHB Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Çocuğun gruplama çalışması sırasında yapabildikleri vurgulanarak etkinliğe katılımı sağlanmalıdır.
- Etkinlikler sırasında sembol pekiştireçler kullanılarak çocuğun ilgisinin etkinlik üzerinde kalması sağlanmalıdır.
- Etkinlik ile ilgili olmayan malzemeler ortadan kaldırılmalıdır.
- Çocuğun uyumlu çalışabileceği arkadaşlarından biriyle eş olması ve model alabileceği çocukların yakınına oturması sağlanmalıdır.
- Sanat etkinliği sırasında kâğıtların masalara yapıştırılması, diğer malzemelerin dağıtılması konusunda çocuğun öğretmene yardım etmesine fırsat verilmelidir. Çocuğun sınıf içinde belli aralıklarla ayağa kalkıp dolaşmasını sağlamak amacıyla bazı materyalleri arkadaşlarına vermesi için öğretmen inisiyatifinde ayağa kalkmasına izin verilmelidir.

Görsel 8.4: İpler ve boyalarla küçük grup sanat çalışması

Aylık Plana Uygun Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Püre Yapıyoruz

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Fen (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler.)

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın rengini, şeklini, dokusunu söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle kurar.)

Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Motor Gelişim

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel olarak nesneleri kontrol eder.)

Özbakım Becerileri

Kazanım 6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç gereci kullanır. (Göstergeleri: Beslenme sırasında uygun araç gereci kullanır.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen çocuklara birer elma verir. Çocuklardan bu elmaları şekil, renk, doku ve ağırlık bakımından incelemelerini ister. Elmaların bütün olduğunu ve ortadan ikiye bölündüğünde iki yarım elma elde edileceğini açıklar.
- Çocuklara "Elimizdeki elmaları ısırmadan nasıl yiyebiliriz, nasıl yumuşak hâle getirebiliriz?" sorularını sorar. Sonra elmaları rendeleyerek püre hâline getireceklerini ve hep birlikte elma püresi yapacaklarını söyler.
- Çocuklardan ellerini yıkamalarını ister ve çocukları daha önceden örtü serdiği, kâse ve cam rendeleri yerleştirdiği masalara alır. Elmaları ortadan ikiye kesip çocuklara verir.
- Öğretmen cam rendeyi çocuklara tanıtır ve elmayı rendeleme işlemi ile ilgili model olur.
- Çocuklardan elmayı rendeleyerek kâsenin içine koymalarını ve elmanın kabuklarını ayırmalarını ister.
- Püreler yapıldıktan sonra çocuklara kaşık verir ve püreleri birlikte yerler.
- Öğretmen, çocuklar püreleri yerken elma püresinde ve elma kabuklarının iç kısmındaki renk değişikliğine dikkat çeker. Elmanın iç kısmının havayla temas ettiğinde yavaş yavaş özelliğini kaybetmeye başladığını, havanın bu kararmaya neden olduğunu, elmanın kabuğunun meyvenin iç kısmını havayla temas etmekten koruduğunu açıklar.

MATERYALLER: Çocuk sayısı kadar elma, cam rende ve kâse

SÖZCÜKLER: Püre

KAVRAMLAR

Miktar Kavramı: Yarım-tam, ağır-hafif

Duyu Kavramı: Sert-yumuşak

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Elmayı incelediğinizde elmanın hangi özelliklerini fark ettiniz? Elmamızı nasıl daha yumuşak hâle getirdik?
- **Duyuşsal Sorular:** Kendi hazırladığınız elma püresini yerken neler hissettiniz? Elma püresi yaparken en çok nerede zorlandınız?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Elmanızın rengi, dokusu ve şekli nasıldı?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Başka hangi yiyecekler rendelenir? Elmamızı rende kullanmadan başka nasıl yumuşak hâle getirebiliriz?

Aile Katılımı: Ailelerden okulda yapılacak etkinlik için elma, cam rende ve elma rendesini konacağı kâse istenir. Ailelerden, evde başka hangi yiyecekleri kullanarak püre yapabilecekleri konusunda çocuklarıyla sohbet etmeleri ve birlikte bir püre yapmaları istenir.

UYARLAMA

DEHB Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Etkinlik ile ilgili malzemeler dışındaki materyaller ortadan kaldırılmalıdır.
- Etkinlikle ilgili malzemelerin dağıtılması konusunda çocuğun öğretmene yardım etmesine fırsat verilmelidir.
- Çocuğun cam rende kullanırken öğretmenin yakınında ve uyumlu çalışabileceği arkadaşlarının yanında oturması sağlanmalıdır.
- Çocuk, etkinlik hakkında sorulan sorulara cevap vermesi için cesaretlendirilmelidir. Sembol pekiştireçler kullanılarak çocuğun ilgisinin etkinlik üzerinde kalması sağlanmalıdır.

NOT: Tam gün eğitim veren kurumlarda tam günlük eğitim akışı ve sabah uygulanan etkinlikler için ayrı, öğlenden sonra uygulanan etkinlikler için ayrı etkinlik planı hazırlanır. Ancak öğleden sonra yapılan etkinlikler sabah uygulanan etkinliklerin devamı niteliğindeyse tek bir etkinlik planı hazırlanabilir.

SIRA SİZDE

- Yarım günlük ve tam günlük eğitim akışı örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız eğitim akışı örneklerini atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

YARIM GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI

Okul Adı:
Tarih:
Yaş Grubu: 60-72 ay
Öğretmen Adı:

Güne Başlama Zamanı: Gün içinde yapılacak etkinlikler hakkında sohbet
Oyun Zamanı: Öğrenme merkezlerinde oyun
Kahvaltı ve Temizlik
Etkinlik Zamanı: Şekillerle Dans Ediyoruz (Okuma Yazmaya Hazırlık, Matematik, Oyun bütünleştirilmiş büyük grup etkinliği)
Günü Değerlendirme Zamanı: Gün içinde yapılan etkinlikler konusunda sohbet
Eve Gidiş
Genel Değerlendirme:

Aylık Plana Uygun Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Şekillerle Dans Ediyoruz

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Okuma Yazmaya Hazırlık, Matematik, Oyun (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne veya varlığın adını, rengini, şeklini söyler.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)
Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanır. (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler.)
Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)
Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)
Sosyal-Duygusal Gelişim

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen; çocukları üzerine kesik çizgilerle kare, üçgen ve daire şekillerinden biri çizilmiş büyük boy kâğıtların olduğu masalara alır. Çocuklardan çizgileri birleştirerek şekilleri tamamlamalarını ister.
- Çocuklar; kesik çizgileri birleştirip şekilleri tamamladıktan sonra kareleri turuncuya, üçgenleri mora, daireleri de yeşile boyar. Öğretmen, çocuklar tüm şekilleri boyadıktan sonra çocuklardan şekilleri çizgilerinden keserek çıkarmalarını ister. Kesilen şekilleri bir kutuya koyar ve çalışmanın yapıldığı alanı çocuklarla temizler. Sonra kutudan sırayla bir kare, bir üçgen ve bir daire şekli çıkarıp bunları çocuklarla inceler. Geometrik şeklin adı, özellikleri ve rengi hakkında çocuklarla sohbet eder. Şekilleri tekrar kutuya koyar.
- Öğretmen, çocuklara yarım metre uzunluğunda kurdeleler verir. Çocuklardan yarım ay oluşturacak şekilde ayakta durmalarını ister, kendisi de bir kurdele alır ve çocukların karşısında durur.
- Çocuklara "Şimdi size kurdelelerle neler ya-

Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler. (Göstergeleri: Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.)

Motor Gelişim

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Belli bir yüksekliğe zıplar.)

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel olarak nesneleri kontrol eder.)

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Kalemi doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar, çizgileri istenen nitelikte çizer.)

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder.)

Özbakım Becerileri

Kazanım 3. Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar. (Göstergeleri: Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır, toplar, yerleştirir.)

pacağımızı söyleyeceğim. Beni dikkatle dinlemenizi ve yönergelerime uygun hareket etmenizi istiyorum." der. Daha sonra çocuklara "Kurdelelerimizi sağ elimize alalım ve ileri, geri sallayalım. Şimdi sol elimize alarak aynı hareketi yapalım. Kurdelelerimizi başımızın üstünde çevirelim, dalgalandıralım, öne doğru sallayalım, iki elimizle yukarı kaldırıp yerimizde zıplayalım, şimdi yere bırakıp kurdelelerimizin üzerinden atlayalım." gibi yönergeler verir. Elindeki kurdeleyi yönergelere uygun kullanarak çocuklara rehberlik eder. Çalışma tamamlandıktan sonra çocuklardan kurdelelerini masaya bırakmalarını ister.

- Öğretmen çocuklara bir oyun oynayacaklarını ve bu oyunda kendi yaptıkları şekilleri kullanacaklarını söyler. Ardından "Şimdi sınıfımızın zeminine bu şekilleri dağınık olarak yerleştireceğim ve sizden müzik eşliğinde şekillerin etrafında dans etmenizi isteyeceğim. Müziği durdurduğumda herkes yerdeki şekillerin birinin yanında durarak söyleyeceğim hareketleri yapacak. Örneğin mor üçgenin yanında duranlar üçgenin üç köşesinde zıplasın, turuncu karenin yanında duranlar karenin dört köşesinde zıplasın, yeşil dairenin yanında duranlar dairenin etrafında bir kez dönsün." açıklamasını yapar. Öğretmen, müziği açarak oyunu başlatır. Müziği belli aralıklarla durdurarak çocukların farklı şekillerin yanlarında durmalarını sağlar. Müziğin ritmini hızlandırarak oyunu devam ettirir. Şekillere göre verilen yönergeleri şaşırmadan yapanlar alkışlanır. Öğretmen, oyunun sonunda yerdeki şekilleri çocuklarla birlikte toplayarak kutuya yerleştirir.
- Daha sonra çocuklardan daire şeklinde yerleştirilmiş minderlere oturmalarını ister ve çocuklardan birine bir top verir. Kendisi de eline bir tef alarak "Ben bu tefi sallamaya başladığımda topu yanınızdaki arkadaşınıza vererek elden ele dolaştıracaksınız. Tefi sallamayı durdurduğumda top kimin elinde kalırsa o kişi, söylediğim harfle başlayan bir isim söyleyecek. Tefi tekrar sallamaya başladığımda oyun yeniden başlayacak." açıklamasını yapar. Öğretmenin tefi sallayarak oyunu başlatır. Şaşıran, söylenen harfe uygun isim bulamayan çocuklara küçük ipuçları vererek oyunu sürdürür.

MATERYALLER: Kare, üçgen, daire şekillerinin kesik çizgilerle çizildiği kâğıtlar, turuncu, mor, yeşil boya kalemleri, tef, top, müzik çalar, çocuk sayısı kadar kurdele ve yer minderi
SÖZCÜKLER: Kenar, köşe
KAVRAMLAR
Renk Kavramı: Turuncu, yeşil, mor
Şekil Kavramı: Kare, üçgen, daire
Yön / Mekânda Konum Kavramı: Sağ-sol, köşe

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Kurdeleleri kullanarak hangi hareketleri yaptık?
  Şekillerimizi hangi renklere boyadık?
  Müzik durduğunda şekillerimizin yanında hangi hareketleri yaptık?
- **Duyuşsal Sorular:** En çok hangi oyunda eğlendiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Noktaları birleştirerek hangi şekilleri oluşturduk?
  Karenin kaç köşesi vardı?
  Üçgenin kaç köşesi vardı?
  Dairenin köşesi var mıydı?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde başka nelerin köşesi var?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla fon kartonlarından farklı renk ve büyüklüklerde kare, üçgen, daire şekilleri kesmeleri ve bu şekilleri kullanarak bir kompozisyon oluşturmaları istenir.

UYARLAMA
Görme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Yönergeler verilirken kısa ve net ifadeler kullanılmalıdır.
- Görme yetersizliği olan çocuğun birleştireceği kesik çizgiler daha koyu ve uzun çizgiler şeklinde hazırlanmalıdır.
- Şekilleri keserken çocuğa fazladan zaman verilmelidir.
- Çocuğun şekilleri incelemesine fırsat verilmelidir.
- Kurdelelerle hareket yapılırken öğretmen çocuğun yakınında durmalıdır.
- Müzik eşliğinde şekillerle oyun oynanırken çocuğun, yanında durduğu şekli önce eline alarak incelemesine fırsat verilmeli sonra hareketi yapması sağlanmalıdır.
- Topla "isim oyunu" oynanırken topun çocuğa uzatılması değil doğrudan çocuğun eline verilmesi sağlanmalıdır.

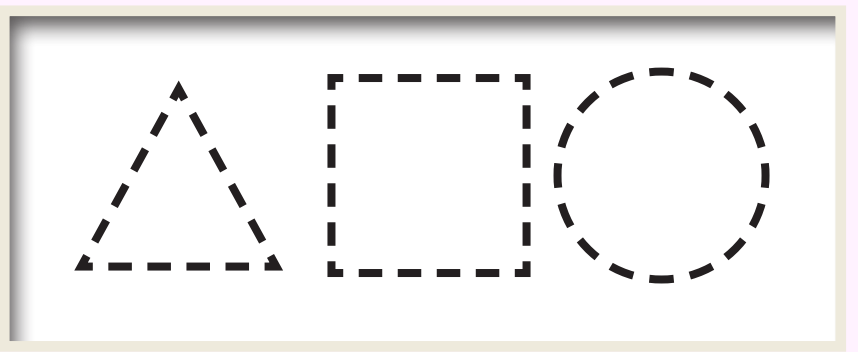

Görsel 8.5: Çizgi Çalışması

8.1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Eğitim Akışı ve Etkinlik Planı Hazırlama
Araç Gereç: Kâğıt, kalem
Uygulama

- Öğretmen rehberliğinde iki gruba ayrılınız. Bir grup, 645. sayfadaki 36-48 aylık çocuklar için hazırlanmış aylık plandan, diğer grup ise 648. sayfadaki 48-60 aylık çocuklar için hazırlanmış aylık plandan kazanım ve göstergeler seçiniz.
- Aylık planda yer alan kavramlar, belirli gün ve haftalar, aile katılımı, alan gezilerini 10 dakika inceleyiniz.
- Birinci grup, kazanım ve göstergelere ulaşmaya yönelik tam günlük eğitim akışı ve küçük grup etkinliği şeklinde uygulanacak bir etkinlik planı; ikinci grup da yarım günlük eğitim akışı ve büyük grup etkinliği şeklinde uygulanacak bir etkinlik planı hazırlayınız.
- Eğitim akışı ve etkinlik planlarını 2 ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız eğitim akışı ve etkinlik planlarını sınıf arkadaşlarınızla inceleyiniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

YARIM GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI VE ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

Bir önceki uygulama faaliyetinde 60-72 aylık çocukların yaş ve gelişim özelliklerine yönelik hazırlamış olduğunuz aylık planı kullanarak yarım günlük eğitim akışı ve bütünleştirilmiş etkinlik planı hazırlayınız.

Eğitim akışınızı ve etkinlik planınızı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Aylık plandan tüm gelişim alanlarına yönelik kazanım ve gösterge belirlemeye özen gösteriniz.
- Yarım günlük eğitim akışında bulunan başlıkların tamamına yer veriniz.
- Belirlediğiniz tüm kazanım ve göstergeleri kazandıracak etkinliklere yer veriniz.
- Etkinlik planında yer alması gereken başlıkların tamamına yer veriniz.
- Etkinlik planını geniş zaman ifadesiyle sade ve anlaşılır biçimde yazınız.
- Etkinlik planında yer vereceğiniz kavramlar, belirli gün ve haftalar, aile katılımı ve alan gezilerini aylık plana uygun belirleyiniz.
- Etkinliklerin bütünleştirilmiş olmasına özen gösteriniz.
- Etkinlikleri, belirleyeceğiniz bir yetersizlik türüne göre uyarlayınız.
- Eğitim akışı ve etkinlik planını yazarken Türkçeyi doğru kullanınız ve imla kurallarına dikkat ediniz.
- Eğitim akışı ve etkinlik planını 3 ders saatinde hazırlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, yarım günlük eğitim akışı ve etkinlik planı hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

YARIM GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI VE ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	60-72 aylık çocukların yaş ve gelişim özelliklerine yönelik hazırlamış olduğu aylık planı kullandı.					
2	Aylık plandan bilişsel gelişime yönelik kazanım ve gösterge belirledi.					
3	Aylık plandan dil gelişimine yönelik kazanım ve gösterge belirledi.					
4	Aylık plandan sosyal-duygusal gelişime yönelik kazanım ve gösterge belirledi.					
5	Aylık plandan motor gelişime yönelik kazanım ve gösterge belirledi.					
6	Aylık plandan özbakım becerilerine yönelik kazanım ve gösterge belirledi.					
	B) Yarım günlük Eğitim Akışı Yapım Aşaması					
7	Güne başlama zamanını belirtti.					
8	Oyun zamanını belirtti.					
9	Etkinlik zamanını belirtti.					
10	Günü değerlendirme zamanını belirtti.					
11	Yarım günlük eğitim akışını yazarken Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına dikkat etti.					
	C) Etkinlik Planı Yapım Aşaması					
12	Belirlediği tüm kazanım ve göstergeleri kazandıracak etkinliklere yer verdi.					
13	Etkinlik planında yer alması gereken başlıkların tamamına yer verdi.					
14	Etkinlik planını geniş zaman ifadesiyle sade ve anlaşılır biçimde yazdı.					
15	Etkinlik planında yer verdiği kavramları, belirli gün ve haftaları, aile katılımını, alan gezilerini aylık plana uygun belirledi.					
16	Bütünleştirilmiş etkinlik planı hazırladı.					

17	Etkinlikleri, belirlediği yetersizlik türüne göre uyarladı.					
18	Etkinlik planını yazarken Türkçeyi doğru kullandı ve imla kurallarına dikkat etti.					
	Ç) Zaman Yönetimi					
19	Yarım günlük eğitim akışını ve etkinlik planını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 19 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 90'dır.

Puan: [(Ölçek PuanıX100) /90] formülü uygulanır.

Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

Uygulama ile İlgili Notlar: .....

.....

.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarına yazınız.

1. (.....) Aylık planlar tüm aylar için sene başında hazırlanır.

.....

2. (.....) Planı yapılan ay içinde uygulanacak aile katılımları aylık plana yazılır.

.....

3. (.....) Okul öncesi öğretmeni, aylık planda yer vereceği kazanım ve göstergeleri Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alır.

.....

4. (.....) Okul öncesi öğretmeni aylık plana kavram seçerken yararlanacağı Okul Öncesi Eğitim Programı Kitabı'ndaki kavramlar listesine ekleme yapabilir.

.....

5. (.....) Okul öncesi öğretmeni Okul Öncesi Eğitim Programı Kitabı'ndaki "Belirli Gün ve Haftalar" listesine ekleme yapabilir.

.....

6. (.....) Aylık plan hazırlanırken her ay bir gelişim alanına yönelik kazanım ve gösterge belirlenir.

.....

7. (.....) Öğretmen bir ay ele aldığı kazanım ve göstergeleri başka bir ayda da ele alır.

.....

8. (.....) Okul öncesi eğitim kurumunda bulunan aynı yaş grubundaki tüm sınıfların öğretmenleri ortak aylık plan hazırlar.

.....

9. (.....) Tam gün eğitim veren kurumlarda öğleden sonra yapılacak etkinlik sabah uygulanan etkinliğin devamıysa tek bir etkinlik planı hazırlanır.

.....

10. (.....) Gün içinde yapılacak etkinlikler, eğitim akışında ayrıntılı olarak yazılır.

.....

KAYNAKÇA

Abacı, O. (2006). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanat eğitimi.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Akbulut, E. (2017). *Okul öncesi müzik eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Akfırat, F. Ö. (2004). *Yaratıcı dramanın işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisi.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 1 (5), 9-22.

Akman, B. (2019). *Erken çocuklukta matematik eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Akman, B. (Ed.), Uyanık Balat, G. (Ed.), Güler, T. (Ed.). (2011). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Akman, B. ve Ünal, M. (2002). *Erken çocuklukta fen ve matematik eğitimi.* İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Kitabı.

Akman, B. (2002). Okul öncesi dönemde matematik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 23, 244-248.

Aksoy, A.B. ve Dere Çiftçi, H. (2008). *Erken çocukluk döneminde gelişimi destekleyen oyunlar.* Ankara: Pegem Akademi.

Aktaş Arnas, Y. (Ed.) ve Adıgüzel, Ö. (Ed.). (2020). *Erken çocukluk döneminde drama.* Ankara: Pegem Akademi.

Aktaş Arnas, Y. (2007). *Fen ve matematik öğreniyorum.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Aktaş Arnas, Y. (2009). *Okul öncesi dönemde matematik eğitimi.* Adana: Nobel Kitabevi.

Aktaş Arnas, Y. (2009). *Okul öncesi eğitimde fen eğitimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Aktaş Arnas, Y. (Ed.), Aslan, D., Günay Bilaloğlu, R. (2012). *Okul öncesi eğitimde matematik ve fen etkinlikleri.* Ankara: Vize Yayıncılık.

Aral, N. ve Tokuç, H. *Erken çocuklukta matematik eğitimi. Erken matematik; nedir, neden önemlidir, nasıl kazandırılır?*

Aral, N., (2010). *Okul öncesi eğitimde kaynaştırma.* İstanbul: Morpa Yayınları.

Aral, N. ve Gürsoy, F. (2012). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Aral, N. (Ed.) ve Gürsoy, F. (Ed.). *Özel eğitim.* Ankara: Hedef CS Basın Yayın.

Artan, İ. G.Ü. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 21(2), 43-55.

Artut, K. (2007). *Okul öncesinde resim eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Ataman, A. (2012). "Üstün yetenekli çocuk kimdir?" *Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu* (27 Nisan 2012).

Avcıoğlu, H. (2005). *Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Aydın, A. (2017). *Özel eğitimde oyun ve müzik.* Ankara: Pegem Akademi.

Bayhan, P. (1995). Zihinsel özürlü çocuklarda drama. *Özel Eğitim Dergisi,* 2 (1), 46- 48.

Bayhan, P. ve Yükselen, A. (2007). Özel gereksinimli çocuklarda drama modelleri ve oyun. *Yaratıcı Drama Dergisi,* 3-4(1)

Baykoç, N., Akman, Y., Yıldız, F., Kanpolat, S. (2017). *Okul öncesi eğitimde bütünleştirilmiş etkinlikler ve uygulamaları.* Ankara: İzge Yayıncılık.

Bektaş, H. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe etkinliklerinde kullandıkları hikâye anlatım yöntemlerinin incelenmesi: Karaman ili örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Berrakçay, O. (2008). *Müziğin bir yaygın gelişimsel bozukluk tipi olan otizmde ortaya çıkan problemli davranışlar üzerindeki etkisi: Ritim uygulaması çerçevesinde 4 örnek olay.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

Bildiren, A. (2018). *Üstün yetenekli çocuklar (4.baskı).* Ankara: Pegem Akademi.

Birkan, B. (2011). Otizmli çocuklara konuşma becerilerinin öğretimi: Replikli öğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 12(01), 57-73.

Bolat, E. Y. (Nisan 2019). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusundaki görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 1, 271-286.

Bredekamp, S. (2015). *Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar.* (Effective Practices in Early Childhood Education, 2nd Edition) (Çev. İnan, H.Z. ve İnan, T.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Canlı, U., Taşkın, C., Koçak, Ç.V. (2019). *Çocuklar için spor eğitimi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Çağdaş, A., Albayrak, H., Cantekinler, S. (2003). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinlikler.* Konya: Eğitim Kitabevi.

Çankırılı, A. (2017). *Benimle oynar mısın anne!.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Dereobalı, N. ve Özcan, M. (Ocak-Haziran 2018). Erken çocukluk döneminde yapılandırılmamış materyallerle hikâye oluşturmanın önemi. *Tömer Dil Dergisi,* 169(1), 51-65.

Diken, H. İ. (Ed.) (2010). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Dikici Sığırtmaç, A. (2017). *Okul öncesi dönemde müzik eğitimi.* Ankara: Eğiten Kitap.

Doç. Dr. Kargın, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 8 (1), 1-13.

Doğan, Ö.F (2010). *Okulöncesi eğitimde fen ve doğa etkinlikleri saatinde öğretmenlerin, deney yöntemine yer verme durumlarının incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.

Dr. Vuran, S. ve Çelik, S. (2008). *Örneklerle kavram öğretimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Durmaz, D. Ö. (Dü.). (2019). *Erken çocuklukta matematik eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Emecen, D. D. (2011). Zihin engellilere sosyal becerilerin kazandırılmasında doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımlarının karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri,* 11(3), 1403-1420.

Erata, F. (2018). *Okul öncesi eğitimde alan gezilerinin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya.

Erbaş, E., ve Ergenekon, Y. İlköğretim kaynaştırma uygulamalarında sınıf içi geçişleri kolaylaştıran stratejiler. *Anadolu Journal of Educational Sciences International,* 10(1), 790-826.

Ersoy, Ö., Avcı, N., Turla, A. (2009). *Bilmece, tekerleme, parmak oyunu ve şiirler.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Fox, J.E. & Schirrmacher, R. (2018). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi (Art &Creative Development For Young Children).* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Gönen, M. ve Dalkılıç U.N. (2003). *Çocuk eğitiminde yaratıcı drama.* İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Gönen, M., Şahin S., Yükselen A.İ., Tanju E., Celep S.A., (2006). *Özel eğitime gereksinimi olan çocuklar için yaratıcı drama.* İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z., Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 31(4), 724-735.

Gündoğdu, K. ve Çelik, M. (2007). Türkiye'de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 16, 163-190.

Gürgür, P. D. ve Şafak, D. D. (Dü). (2021). *İşitme ve görme yetersizliği* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Güven, E. (2011). Müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 19(3), 709-718.

Halmatov, S. (2021). *Bilişsel davranışçı oyun terapisi-teknikler ve uygulamaları.* Ankara: Pegem Akademi.

Hayhoe Simon, C. R. & Carrizosa, H. G. (2019). Locke and Hume's philosophical theory of color is investigated through a case study of esref armagan, an artist born blind. J*ournal of Blindness Innovation and Research,* 9 (1), 2155-2894.

İlik, Ş. Ş. ve Günay, Y. E. (2020). Bireyselleştirilmiş eğitim programı (bep) hazırlama sürecinde tercih edilen bep uygulamaları üzerine öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi,* 15(30), 347-362.

Kandır, A., Özbey, S., İnal, G. (2010). *Okul öncesi eğitimde program (1) kuramsal temeller.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Kargın, P. D. ve Güldenoğlu, D. D. (Dü). (2021). *Özel eğitimde matematik öğretimi.* Ankara: Pegem Akademi.

KARGIN, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 8 (1) 1-13.

Kayaalp, İ. V. (2000). *SOS otizm ve iletişim problemi olan çocukların eğitimi.* Ankara: Evrim Yayınevi.

Kefi, S. (2015). Dünyadaki okulöncesi eğitim bilim programlarının temel bilimsel süreç becerilerini içermeleri yönünden incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi.* 4 (2), 226-240.

Kılıç-Tapu, I. (2019). *Okul öncesinde müzik eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Kırcaali-İftar, G., Ülke Kürkçüoğlu, B., Kurt, O. (2014). *Otistik çocuklar için davranışsal eğitim programı* (OÇİ-DEP). Ankara: Anı Yayıncılık.

Köksal-Akyol, A. (2012). *Okul öncesi eğitimde drama ve öğretmenin rolü.* Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1 (1), 105-116. DOI: 10.1501/Asbd_0000000008

Köksal-Akyol, A. (2019). *Okul öncesi eğitim programları.* Ankara: Hedef CS Basın Yayın.

Köksal-Akyol, A. (2019). *Drama ve dramanın önemi.* Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

Macaroğlu-Akgül, E. (2003). *Fen ve doğa etkinlikleri.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

MEB. (2001). *Gecikmiş konuşma öğretmen el kitabı.*

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2004). *BEP yol haritası, Akşam Sanat Okulu Matbaası.* Ankara.

MEB Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü. (2008). *Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi zihinsel engelli bireyler destek eğitim programı.* Ankara.

MEB Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi. (2008). *Dil ve konuşma güçlüğü destek eğitim programı.* Ankara.

MEB. (2016). *STEM eğitimi raporu.* Ankara.

MEB. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (0-36 ay) erken çocuklukta özel eğitim öğretim programı.* Ankara.

MEB. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (37-78 ay) okul öncesi özel eğitim öğretim programı.* Ankara.

MEB. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (0 – 36 ay) erken çocuklukta özel eğitim öğretim programı.* Ankara.

MEB. (2018). *Fen bilimleri dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıflar). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için okuma-yazma dersi öğretim programı ı.kademe* (1,2,3, ve 4. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için iletişim becerileri dersi öğretim programı ı.kademe* (1,2,3, ve 4. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için matematik dersi öğretim programı ı.kademe* (1,2,3, ve 4. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için matematik dersi öğretim programı ıı.kademe* (5,6,7, ve 8. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için matematik dersi öğretim programı ııı.kademe* (9,10,11, ve 12. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Müzik dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara.

MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü. (2019). *Kazanım merkezli stem uygulamaları.* Ankara.

MEB. (2020). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.*

Mehmet-Yanardağ, İ. Y. (2017). *Özel gereksinimli öğrenciler için fiziksel eğitim ve spor.* Ankara: Pegem Akademi.

Ockelford, A. (2009). I*n the key of genius: The extraordinary life of derek paravicini.* Arrow Books.

Ogelman, H. G. (2016). *Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış.* Ankara: Pegem Akademi.

Ojala-Koçak, K. ve Erol, O. (2009). *Karamela sepeti.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Ökcün-Akçamuş, M. Ç. Y. ve Acarlar, F. T. D. (2015). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda söz-öncesi sosyal iletişim becerilerinin dilin bileşenleri ile ilişkisinin incelenmesi.* (Doctoral dissertation) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.

Ömeroğlu, E., (1992). Okul öncesi işitme engelli çocukların kaynaştırılmasında yaratıcı drama eğitimin kullanılması. *Özel Eğitim Dergisi,* 31-33.

Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel Şahin, F., Kandır, A., Turla, A. (2006). *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Ömeroğlu E., Kandır A., Ersoy E., Çahin, F.T., Turla A. (2015). *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya* (7. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Ömeroğlu, E., Özyürek, A., Erbay, F., Yayla Ceylan, Ş. (2017). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinliklerden dramaya teoriden uygulamaya.* Ankara: Eğiten Kitap.

Önder, A. (2003). *Okulöncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları.* Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

Önder, A. (2011). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama.* Nobel Yayın Dağıtım.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2015). *İşitme engelliler için öğretmen kılavuz kitabı.* Ankara.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanlığı. (2017). *Özel eğitim materyal kataloğu.* Ankara.

Özer, Ö. ve Ovacık, M. (2008). *Okul öncesi eğitim bilgi seli fen deneyleri.* Kaya Matbaacılık.

Özmen, E. R. (Ed.) (2012). *Zihinsel engellilerde öğretmenlik uygulaması.* Ankara: Pegem Akademi.

Öztürk, A. (2005). *Okul öncesi eğitimde müzik.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Öztürk, A. (2010). *Çocuk edebiyatı ve okul öncesi eğitimde türkçe dil etkinlikleri.* Ankara: Eğiten Kitap.

Özünlü, M. ve Veziroğlu Çelik, M. (2018). Okul öncesi eğitimde yapılandırılmamış oyuna ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 26(5),1691-1700.

Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., Yavuz, N.F. (July 2015). Okul öncesi dönem çocuklar için hareket ve sosyal becerilerin gelişiminin desteklenmesine yönelik eğitim programı. I*nternational Journal of Science Culture and Sport,* 89-98.

Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., Yavuz, N.F. (July 2015). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor. *International Journal of Science Culture and Sport,* 479-488.

Pieterse, M. & Treolar, R. & Cairns, S. & Uther, D. & Brar, E. (1985). *Küçük adımlar gelişimsel geriliği olan çocuklara yönelik erken eğitim programı [Small steps early ıntervention program for children with developmental delays].* (Kırcaali iftar, G. (Çev. Ed.). İstanbul: Daktylos.

Purtaş, Ö. ve Duman, G. (2017). Okul öncesi eğitimde uygulanan hareket etkinlik planlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education,* (2), 11-29

Sandall, S. & Schwartz, S. I. (2013). *Özel gereksinimli okul öncesi çocukların öğretiminde temel yapı taşları* (2. baskı). (H. Bakkaloğlu (Çev. Ed.)). Ankara: Pegem Akademi. (Orijinal kitabın yayın tarihi 2008).

Sandall, I. S.-J.-B.-C.-S. (2019). *Otizmi olan okul öncesi çocuklar için data modeli / the data model for teaching preschoolers with autism.* (Akçamuş, M.H.B. Dü.) Ankara: Nobel Yayıncılık.

Sevinç, M. (2009). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sucuoğlu, B. ve Bakkaloğlu, H. (2016). *Okul öncesinde kaynaştırma.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Şahin, R. ve Özdemir, S. (2015-16) *Okul öncesi dönem görme engelli çocukların oyun çeşitlilik ve karmaşıklık düzeyini artırmada genişletme tekniğinin etkililiği.* 101-120.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2013). *Okul öncesi eğitim programı.* Ankara.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı.

Tekgül, E. ve Şentürk, N. (2020). Özel yetenekli öğrencilerle yürütülen müzik öğretim programlarında zenginleştirme örneklerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 40(3), 1243-1267.

Tekin, E. (1999). Yanlışsız öğretim yöntemleri. *Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi,* 2(3) 87-102.

Tekin-İftar, E. (2012). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar ve eğitimleri* (1. baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.

Temiz, Z., ve Parlak Rakap, A. (2018). Uyarlama çalışmaları ile kaynaştırma için hazırlanmak. *Elementary Education Online,* 17(3).

Tepetaş-Cengiz, G.Ş. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin resimli öykü kitabı okuma etkinlikleri ile çocukların dil gelişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

Toksoy, A. C. ve Başar, Ş. (2017). 6-12 yaş orta-ağır zihinsel yetersizliği olan çocuklar için ritim uygulamaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 17(1), 384-399.

Turan, Z. (Ed.). (2017). *İşitmenin doğası ve işitmeye yardımcı teknolojiler.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Turla, A. (2015). *Zürafa okula hazırlanıyor.* Ankara: Hedef CS Basın Yayın.

Tür, G. ve Turla, A. (2005). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap.* İstanbul: YAPA.

Türe-Köse, H.B. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarında dijital hikâye anlatımının dinleme becerilerine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi) Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Kütahya.

Unutkan, Ö. P. (2007). Okul öncesi dönem çocuklarının matematik becerileri açısından ilköğretime hazırbulunuşluğunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 32, 243-254.

Ültay, E. Ü. N. (2020). *Okul öncesi eğitim için öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme.* Ankara: Pegem Akademi.

Vuran, S. (2008). *Örneklerle kavram öğretimi: Zihinsel yetersizlik gösteren çocuklar için.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Yeşilyurt, E. (2019). Kuramsal temelleri açısından öğretim stratejilerinin temel özellikleri: Bir derleme çalışması. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi (Journal of Interdisciplinary Educational Research),* 3(5), 57-78.

Yıkmış, Y. D. (2010). *Etkileşime dayalı matematik öğretimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Yıldıran, A. (2021). *Mutlu olmak istiyorsan şarkısı nota yazımı.*

Yıldırım-Doğru, S. (2018). *Bireyselleştirilmiş eğitim programları, özel gereksinimli çocuklar ve eğitimleri.*

Yıldız, G. (2021). *Bir minicik kelebek şarkısı nota yazımı.*

Yıldız, Ö. ve Akman, B. (2021). Şekil 1.1 çizimi.

Yuvanç, A. (2001). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimde drama ders notları.* Ankara: Çağdaş Sanat Yayınları.

Yükselen, A. (2007). Zihinsel engelli çocukların eğitiminde yaratıcı dramanın önemi. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi,* (2), 43-52.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/

https://sozluk.gov.tr/

https://acikders.ankara.edu.tr/course/index.php?categoryid=56 (Erişim tarihi ve saati: 17.03.2020, 23.20)

https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=411 (Erişim tarihi ve saati: 29.01.2021, 23.28)

http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/21-30/sayi-22-cocuk-edebiyati-mart-2009/305-cocuk-kitaplarinda-bulunmasi-gereken-bazi-ozellikler (Erişim tarihi ve saati: 10.03.2021, 10.12)

https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/576.pdf (Erişim tarihi ve saati: 03.04.2021, 18.15)

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/160794 (Erişim tarihi ve saati: 21.06.2021, 09.22)

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimilisans_ao/erkencocukluktafenvme.pdf (Erişim tarihi ve saati: 28.05.2021, 14.40)

https://erorhan.wordpress.com/2016/11/22/okul-oncesi-fen-egitimi/ (Erişim tarihi ve saati: 21.05.2021, 08.45)

https://acikders.ankara.edu.tr. (Erişim tarihi ve saati: 21.05.2021, 11.50)

http://www.geridonusumprojeleri.com/konular/1732-kagit-hamuru-tarifleri (Erişim tarihi ve saati: 01.03.2021, 18.37)

https://www.masaloku.org/masal-anlatma-teknikleri_ (Erişim tarihi ve saati: 03.03.2021, 02.25)

https://www.researchgate.net/publication/47333105_Masal_Anlatma_Teknigi/fulltext/0fff1e690cf2b20ef075d455/Masal-Anlatma-Teknigi.pdf (Erişim tarihi ve saati: 03.04.2021, 22.35)

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimiue/cocukgeluyg.pdf (Erişim tarihi ve saati: 28.05.2021, 11.15)

https://www.slideshare.net/heyl/mzik-etkinlikleri-planlanmasinda-dikkat-edilecek-noktalar (Erişim tarihi ve saati: 15.05.2021, 00.12)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/18_19_bahar/cocuk_ve_drama/11/index.html (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 21.00)

https://www.researchgate.net/publication/292348225_Okul_Oncesi_Egitimde_Teknoloji_Entegrasyonu_Dijital_Hikaye_Anlatimi_Uzerine_Ogretmen_Gorusleri (Erişim tarihi ve saati: 26.03.2021, 18.0)

https://itunesu-assets.itunes.apple.com/itunes-assets/CobaltPublic18/v4/76/28/12/7628122b-8c27-af78-dc7f-b94bc49ec6ad/318-3142462963481394 34-unite11__OCUK_GEL___M__UYGULAMALARI.pdf (Erişim tarihi ve saati: 20.06.2021, 20.15)

https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/oobleck-sivi-mi-yoksa-kati-mi (Erişim tarihi ve saati: 02.03.2021, 02.24)

https://docplayer.biz.tr/48179304-Oyun-etkinligi-planlarken-dikkat-edilecek-noktalar.html (Erişim tarihi ve saati: 25.04.2021, 18.45)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Bahar/cocuk_gelisimi_uygulamalari/8/index.html (Erişim tarihi ve saati: 25.04.2021, 20.10)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/oyun_ve_oyun_materyalleri/14/index.html#konu-1 (Erişim tarihi ve saati: 05.04.2021, 19.30)

https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-ile-ilgili-yayimlar/icerik/123 (Erişim tarihi ve saati: 26.07.2021, 11.00)

https://dergipark.org.tr. (Erişim tarihi ve saati: 06.04.2021, 13.35)

https://www.youtube.com/watch?v=v3tFAgqd67I (Erişim tarihi ve saati: 01.03.2021, 22.34)

http://www.kevser.org/arsiv/cocuk/sarkilar/sarki/tasitlar.htm_ (Erişim tarihi ve saati: 25.05.2021, 19.15)

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/159268 (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 22.30)

http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1818/516324.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi ve saati: 27.05.2021, 18.30)

http://odemisram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/18/808327/dosyalar/2017_10/16151115_BEP2.pdf?CHK=02c53edc2120a15514e1b19c9b090fa8 (Erişim tarihi ve saati: 11.01.2021, 20.00)

https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/05112207_YZEL_EYYTYM_KURUMLARI_YYNETMELYYY_05.07.2018.pdf (Erişim tarihi ve saati: 14.02.2021, 15.30)

http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/819/337681.pdf?sequence=1&isAllowed= (Erişim tarihi ve saati: 12.02.2021, 20.30)

http://kazimiyeci.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/54/04/626776/dosyalar/2017_10/22015856_19041515_bireyselletirilmieitimplanbepbror.pdf?CHK=d56c7c3a882103f27733f247bd22b7c7 (Erişim tarihi ve saati: 06.01.2021, 23.00)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/18_19_bahar/cocuk_ve_drama/11/index.html (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 14.00)

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/159268 (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 14.30)

http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1818/516324.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi ve saati: 27.05.2021, 18.30)

http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/06133957_Osbep_ogretmen_kYlavuz_kitabY_1.pdf_ (Erişim tarihi ve saati: 12.02.2021, 22.30)

http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/819/337681.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi ve saati: 12.02.2021, 23.15)

http://kazimiyeci.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/54/04/626776/dosyalar/2017_10/22015856_19041515_bireyselletirilmieitimplanbepbror.pdf?CHK=d56c7c3a882103f27733f247bd22b7c7 (Erişim tarihi ve saati: 06.01.2021, 20.30)

http://odemisram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/18/808327/dosyalar/2017_10/16151115_BEP2.pdf?CHK=02c53edc2120a15514e1b19c9b090fa8 (Erişim tarihi ve saati: 11.01.2021, 23.00)

https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/05112207_YZEL_EYYTYM_KURUMLARI_YYNETMELYYY_05.07.2018.pdf (Erişim tarihi ve saati: 14.02.2021, 22.00)

https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/hakan.metin/127977/B%C4%B0REYSELLE%C5%9ET%C4%B0R%C4%B0LM%C4%B0%C5%9E%20%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PLANI.pptx (Erişim tarihi ve saati: 25.01.2021, 22.30)

http://aydinram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/09/01/126460/dosyalar/2015_03/13124045_zeletmehtyac%C4%B1olanocuklaraetmverenretmenlernetmyntemler.ppt (Erişim tarihi ve saati: 03.01.2021, 22.00) (03.01.2021-22.00)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Aşağıdaki kod aracılığı veya genel ağ adresi ile görsel kaynakçaya erişebilirsiniz.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2041

5. Öğrenme Birimi: Müzik Etkinlikleri

A)

1. (**D**)
2. (**D**)
3. (**D**)
4. (**D**)
5. (**Y**: Ritim çalışmalarında çocuk sayısı kadar ritim aleti olmalı, çocukların hepsi çalışmaya dahil edilmelidir.)
6. (**Y**: İşitme yetersizliği olan çocuklar da müzik dersine katılmalıdır.)
7. (**D**)
8. (**D**)
9. (**Y**: Problem davranışları olan çocuklar müzik etkinliklerine katılmalıdır.)
10. (**D**)

B) 11. (**E**), 12. (**C**), 13. (**A**), 14. (**C**), 15. (**B**), 16. (**C**), 17. (**D**), 18. (**E**), 19. (**C**), 20. (**A**), 21. (**B**)

6. Öğrenme Birimi: Fen ve Matematik Etkinlikleri

A)

1. (**D**)
2. (**D**)
3. (**Y**: Matematik etkinliklerine somut nesnelerle başlanmalı daha sonra resimlerle yapılan etkinliklere geçilmelidir.)
4. (**D**)
5. (**Y**: Okul öncesi dönemde yapılan matematik etkinliklerinde "+, -, =" sembolleri kullanılır.)
6. (**D**)
7. (**Y**: Otizmi olan bireylerle yapılan etkinliklerde aka planı sade olan görsel kartlarından yararlanılması öğretilmek istenen beceri veya kavrama dikkatin verilmesini kolaylaştırır.)
8. (**D**)
9. (**Y**: DEHB olan bireylerle yapılan fen ve matematik etkinliklerinde bireylerin somut deneyimler kazanmaları sağlanmalıdır.)
10. (**D**)
11. (**D**)

B) 12. (**D**), 13. (**B**), 14. (**A**), 15. (**E**), 16. (**C**), 17. (**C**), 18. (**B**), 19. (**C**), 20. (**C**), 21. (**A**), 22. (**C**), 23. (**A**), 24. (**E**), 25. (**B**), 26. (**B**), 27. (**E**), 28. (**D**)

7. Öğrenme Birimi: Drama Etkinlikleri

A)

1. (**D**)
2. (**Y**: Taklidî oyuna örnektir.)
3. (**D**)
4. (**D**)
5. (**D**)
6. (**Y**: Çocukların yetersizlik türleri, gelişimsel seviyeleri ve bireysel farklılıklarına dikkat edilmelidir.)
7. (**D**)
8. (**Y**: İşitme yetersizliği olan bireylerle yapılacak drama etkinliğinde görsel ipuçları kullanılmalıdır.)

B) 9. (**D**), 10. (**E**), 11. (**A**), 12. (**B**), 13. (**C**), 14. (**E**), 15. (**D**), 16. (**D**), 17. (**B**), 18. (**C**)

8. Öğrenme Birimi: Aylık Plan ve Etkinlik Planı

A)

1. (**Y**: Aylık planların tamamı önceden hazırlanmaz.)
2. (**D**)
3. (**D**)
4. (**D**)
5. (**Y**: Öğretmen MEB tarafından belirlenen "Belirli Gün ve Haftalar" listesine ekleme yapamaz.)
6. (**Y**: Aylık plan hazırlanırken tüm gelişim alanlarına yönelik kazanım ve gösterge belirlenir.)
7. (**D**)
8. (**Y**: Yaşları aynı olsa bile tüm gruplar için ayrı aylık plan hazırlanır ve her grubun öğretmeni sınıfının aylık planını kendisi hazırlar.)
9. (**D**)
10. (**Y**: Eğitim akışında etkinliklerin açıklamaları ve uygulama ayrıntılarına yer verilmez; o gün yapılacak çalışmaların sadece adı yazılır.)